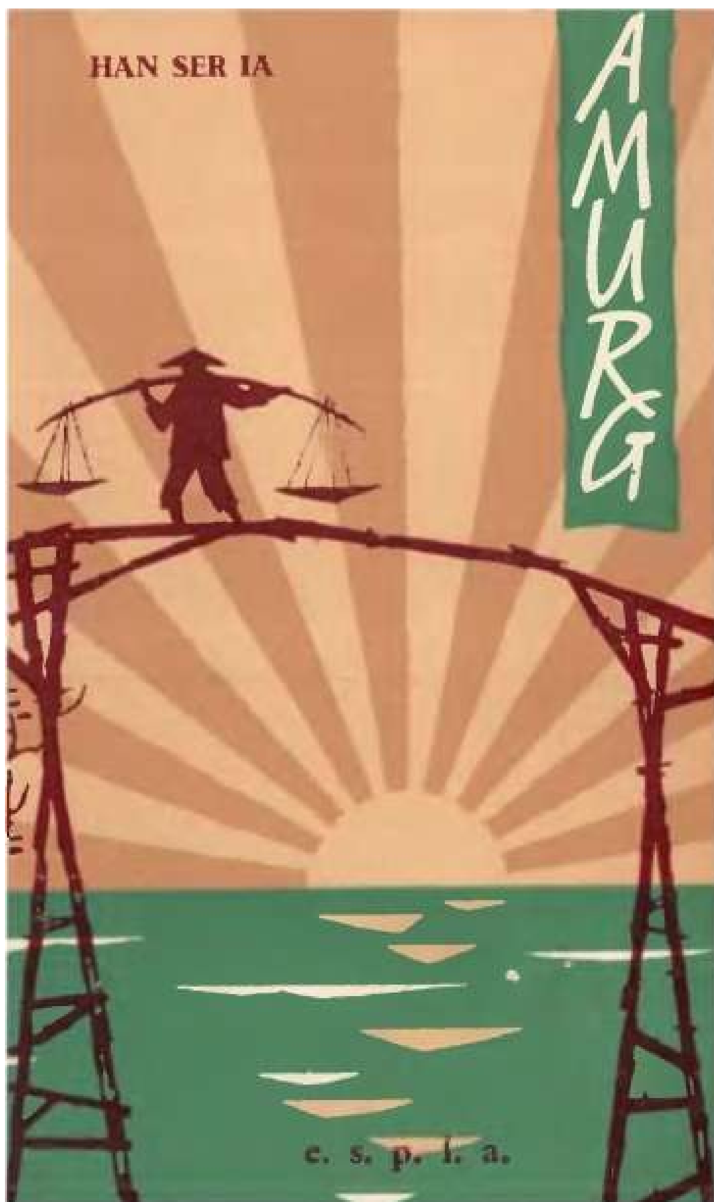

AMURG

În româneşte de MARINI ANCU NICULAE

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ŞI ARTĂ 1959

Han Ser Ia

TocyflapcTBeHHoe H3. naâeliblTBO

XyflOHielTBeiiioii jiHTepa Typbi
MocKBA 1958
Coperta de *Val. Munteanu*

PREFAŢĂ

În prefaţa la ediţia în limba rusă, Han Ser Ia, autorul romanului de faţă, scria: „Aş fi fericit dacă această carte a mea i-ar ajuta cititorului sovietic să aprecieze nobleţea şi eroismul poporului meu, dacă ea ar contribui într-o măsură oarecare la o apropiere şi mai strânsă între popoarele sovietic şi coreean…”

După lectura acestui roman plin de calităţi care-l fac interesant şi, pe alocuri, pasionant, putem afirma că, cel puţin din punctul de vedere menţionat de Han Ser Ia, cartea aduce o contribuţie de seamă la cunoaşterea de către cititorul nostru a unei ţări, a unui popor despre care ştim încă relativ puţin. E adevărat că în ultimii ani în presa noastră au apărut bogate materiale înfăţişând aspecte ale vieţii de astăzi a poporului coreean sau momente din eroica sa luptă pentru libertate socială şi independenţă naţională. Au fost însă insuficiente în privinţa a ceea ce am putea numi retrospectiva istorică.

Romanul *Amurg* are ceea ce Maxim Gorki numeşte „caracter istoric necesar pentru o operă de artă” menită viabilităţii şi prin aceasta el capătă valoarea de document literar deosebit de semnificativ.

Dar romanul lui Han Ser la trezeşte şi menţine – ceea ce e foarte important – interesul cititorului nu numai prin această calitate esenţială. Căci dacă putem afirma cu certitudine că scriitorul coreean reuşeşte să înfăţişeze o anumită epocă, dintre cele mai frământate şi mai pline de dramatism din istoria poporului său, trebuie să adăugăm că aria investigaţiilor sale sociale şi morale este deosebit de largă. Într-un roman de dimensiuni mici, Han Ser la a izbutit să spună foarte multe lucruri. Pe sub ochii cititorului se perindă tablouri din viaţa diverselor categorii de cetăţeni ai Coreei de la începutul celui de-al patrulea deceniu al veacului nostru. Zugrăvite de un om înzestrat, pe lângă talent, cu multă inteligenţă şi fin spirit de

observaţie, personajele din *Amurg* ajung adesea la valoarea unor simboluri.

Fie că este vorba despre lupta plină de sacrificii a muncitorilor pentru o viaţă mai bună, trecând prin greutăţile organizării de clasă, despre viaţa de familie a unor bogătaşi, cu toate meschinăriile caracteristice, despre sterilele căutări ale unui tânăr ce-a încercat cândva o apropiere de oamenii muncii, fără a fi reuşit să realizeze o ruptură totală de clasa căreia-i aparţine prin naştere, sau despre drumul de viaţă şi destinul a două tinere fete – scriitorul reuşeşte să «dea o imagine cuprinzătoare şi convingătoare prin autenticitatea şi claritatea ei.

Tocmai prin aceasta, romanul reprezintă o contribuţie la cunoaşterea şi apropierea tot mai strânsă a popoarelor prietene de nobilul popor coreean, concretizând astfel dorinţa, despre care amintim mai sus, a autorului său.

Han Ser la este, împreună cu Jo Myung Hi şi Li Ki Iun, unul dintre întemeietorii literaturii moderne a Coreei.

S-a născut la 3 august 1900 în provincia Hamghen de sud, diirrtr – O familie de ţărani mijlocaşi. Încă d. În anul 1919, pe când era elev la şcoala medie, viitorul scriitor îşi începe activitatea revoluţionară desfăşurată de-a lungul întregii sale vieţi, prin participarea la mişcarea naţională antijaponeză „1 Martie”. Atunci a fost arestat şi întemniţat pentru prima oară.

În primăvara anului 1921 Han Ser la a trecut marea, în Japonia, pentru a se înscrie la Universitatea din Tokio, la secţia de ştiinţe sociale. Curând însă îşi dă seama că acolo istoria şi economia erau falsificate, iar adevărata cercetare ştiinţifică înlocuită cu o nesfârşită pledoarie în favoarea ideii eternităţii sistemului capitalist. Erau semne ale zvârcolirilor neputincioase ale burgheziei speriate de izbânda Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie.

Han Ser la este, pe drept cuvânt, pe cât de indignat pe atât de nesatisfăcut de ceea ce se preda la universitatea japoneză. Simte că adevărul este altul şi în altă parte. Nu va trece mult timp până să descopere, să cunoască, să-şi

apropie şi să-şi însuşească definitiv acest adevăr la care ajunge prin lectura îndelungă şi atentă a clasicilor ruşi, >a literaturii sovietice care se impunea tot mai mult atenţiei lumii şi, mai ales, prin studiul temeinic al lucrărilor lui Marx, Engels, Lenin. Concluziile la care ajunge pe baze ştiinţifice confirmă pe acelea formate pe baza impresiilor personale şi a convingerilor intime: pieirea societăţii bazată pe exploatare este inevitabilă, iar triumful dreptăţii sociale, ca şi al libertăţii naţionale, de asemenea. Tânărul Han Ser la capătă totodată convingerea fermă că libertatea şi dreptatea de veacuri visată se câştigă numai prin luptă grea, adesea legată de mari sacrificii.

De aceea, atunci când, în 1924, viitorul scriitor se întoarce în patrie, în „ţara dimineţilor liniştite”, el este bine pregătit pentru activitatea revoluţionară ce avea s-o desfăşoare, fără preget, toată viaţa.

După 1924 Han Ser la lucrează un timp în învăţământ. În această perioadă scrie şi primele sale povestiri, în care caută să prezinte lupta de eliberare naţională a poporului său împotriva ocupanţilor japonezi. Curând, tânărul scriitor avea să renunţe la postul din învăţământ pentru a se consacra chemării literare.

Opera sa, vastă prin proporţii şi sferă de cuprindere, remarcabilă prin valoarea sa literară, nu oglindeşte numai diferite aspecte ale vieţii sociale din Coreea secolului nostru, ci este în acelaşi timp reprezentativă în ceea ce priveşte drumul plin de greutăţi parcurs de scriitorii progresişti ai Coreei. Ca şi mulţi alţi scriitori şi intelectuali coreeni, Han Ser la şi-a legat activitatea creatoare de mişcarea literară proletară.

Cariera sa a marcat un moment de mare cotitură în anul 1925, când, alături de Jo Myung Hi, Li Ki Iun şi Sonn Iun, a iniţiat organizarea „Asociaţiei coreene pentru literatură şi artă proletară” („K.A.P.”), care avea să stea mereu ca un ghimpe în ochii ocupanţilor japonezi şi ai slugilor lor, în primul rând pentru că programul Asociaţiei chema pe scriitorii şi oamenii de artă coreeni să reflecte în operele lor adevărul vieţii, îi îndemna să înveţe din operele

marilor realişti, astfel încât, prin lucrările lor de tot felul, să sădească în sufletul poporului încrederea în victoria adevărului şi dreptăţii, hotărârea de a lupta pentru izbânda revoluţiei. Bineînţeles că aceste nobile îndemnuri, devenite pentru scriitorii progresişti idealuri şi temeiuri de viaţă, nu puteau fi pe placul imperialiştilor japonezi. Printre cei două sute de oameni de artă şi cultură arestaţi în 1934 şi aruncaţi în temniţă se numără şi Han Ser Ia. Acolo a şi conceput el romanul *Amurg*, pe care l-a (terminat în 1936, după eliberarea din puşcărie. Ocupând un loc important în istoria literaturii moderne coreene, *Amurg* înfăţişează, după cum vom vedea mai departe, momentul istoric al noului avânt al clasei muncitoare, oferind o imagine vie a tinerelor forţe muncitoreşti, în opoziţie cu burghezia şi ideologia ei retrogradă.

În 1943 ocupanţii (îl azvârlă din nou în închisoare. Nimic însă nu l-a putut abate din drum, iar lucfările sale – romane, nuvele, povestiri, piese de teatru, eseuri, articole critice – continuă să-şi păstreze valoarea ideologică, fiind mereu aproape de inima caldă a poporului tocmai prin înfăţişarea realistă a vieţii sale plină de necazuri, peste care însă încep a se proiecta, mereu mai puternice, luminile unor mari nădejdi de mai bine.

Despre viaţa aspră a poporului şi despre aceste nădejdi de care pomeneam mai înainte, a scris Han Ser la în multe din numeroasele sale opere. O scurtă şi foarte incompletă trecere în revistă a unora dintre ele este edificatoare în ceea ce priveşte preocupările scriitorului şi preferinţele sale tematice. În anul 1928, de spill dă, Han Ser la publică nuvelele *Tranziţie şi Luptă*, care înfăţişează procesul de rapidă pauperizare a satelor şi de diferenţiere a ţărănimii coreene, sub ocupanţii japonezi. Urmează apoi piesa de teatru *Federaţia sindicatelor*, îl, n oare, ca şi în *Amurg*, e vorba despre creşterea conştiinţei de clasă a muncitorimii coreene, în procesul organizării iprerevoiluţiotiare. O importantă operă a sa, apărută în perioada 1937 – 1945, este romanul *Trenul*. În acest roman, scriitorul cuprinde epoca dintre războiul ruso-

japonez şi revolta antijaponeză din martie 1919, cu problemele specifice societăţii coreene de atunci.

15 august 1945, dată care marchează eliberarea Coreei, a deschis activităţii literare a lui Han Ser la noi perspective, ea devenind în landi următori din ce în ce mai viguroasă. Legându-şi creaţia de lupta naţională pentru stabilirea adevăratei democraţii în nordul ţării şi pentru realizarea unificării paşnice şi independenţei, scriitorul a acordat o importanţă de prim ordin zugrăvirii, în culori cât se poate de vii, a luptei antijaponeze a partizanilor conduşi de tovarăşul Kim Ir Sen. Pe această linie se situează, alături de altele, romanele *întoarcerea triumfală*. *Deschiderea drumului*, *Corpul revoluţionar al copiilor* şi *Manghende*, cele două din urmă fiind publicate în timpul războiului pentru eliberarea patriei (iunie 1950 – iulie 1953) \ Ura neîmpăcată împotriva duşmanului şi neistovita sa dragoste de patrie au insuflat scriitorului un mare elan creator în timpul acestui război. Au apărut rând pe rând, romanul *Tedongan* în care este înfăţişat eroismul luptătorilor coreeni în liupta împotriva ocupanţilor americani şi, a lisânmaniştilor, nuvelele *Lupii*, *Hangciorien* şi apoi alte două romane: *Muntele Sulbong* şi *Nu există decât o singură zi* şi altele. Toate vorbesc despre patriotismul şi eroismul poporului coreean şi toate demonstrează, încă o dată, forţa creatoare a autorului lor.

Iată, pe scurt, cum să desfăşurat iviaţa şi opera lui Han Ser Ia, astăzi un sexagenar cu părul încărunţit, dar cu inima mereu tânără.

Traiul greu pe care l-a dus odinioară şi o viaţă întreagă de muncă şi de luptă şi-au lăsat urme pe obrazul său, dar nu i-au stăvilit elanul combativ, mai viu astăzi ca oricând. Continuându-şi neobosit activitatea literară, Han Ser la este prezent şi în arena vieţii publice, el îndeplinind astăzi funcţia de vicepreşedinte al Prezidiului Adunării Populare Supreme a Republicii Populare Democrate Coreene şi conducând, în calitate de preşedinte al Comitetului coreean pentru apărarea păcii, acţiunile poporului iubitor de pace din Coreea prietenă.

Apreciată în ansamblu, opera Hui Han Ser la prezintă ca principală caracteristică o anumită unitate de concepţie şi metodă – s-ar putea spune chiar de procedeu – care evoluează firesc, în pas cu vremea, de la realism (pentru perioada de început poate fi numit critic}, către realismul socialist, când

Scriitorul şi-a dobândit cel mai larg câmp de observaţie şi cele mai prielnice condiţii de creaţie.

În această evoluţie, romanul *Amurg*, remarcabil, după cum am mai spus, înseamnă mai ales creşterea puterii de pătrundere şi de redare a fenomenelor caracteristice epocii istorice pe care o înfăţişează, înseamnă un salt calitativ în creaţia scriitorului.

S-ar putea spune că *Amurg* este o monografie artistică a muncitorimii coreene de la începutul deceniului al patrulea. Tipurile prezentate îngăduie şi justifică această afirmaţie. Dar afirmaţia că romanul este, în acelaşi timp, şi un fel de monografie a burgheziei din „ţara dimineţii liniştite" este deopotrivă întemeiată, cu toate că numărul personajelor aparţinând burgheziei prezente în carte este inferior celui al reprezentanţilor clasei muncitoare. Ochiul ager al romancierului, sufletul său sensibil – care ştie perfect pe cine să urască şi pe cine să iubească – forţa sa descriptivă şi analitică, într-un cuviânt talentul său surprind şi dezvăluie principii, atitudini, fapte, amănunte emoţionante şi convingătoare.

Eroii principali ai cărţii, ale căror ciocniri permanente, directe ori nu, creează conflictul, sunt: colectivul de muncitori al unei fabrici de textile, pe de o parte, şi patronii aceleiaşi întreprinderi, pe de altă parte. Pentru zugrăvirea diferitelor episoade, adesea de o puternică tensiune dramatică, autorul urmăreşte desfăşurarea vieţii şi evoluţia personalităţii tinerei E Sun.

E Sun este. O fată săracă, de la ţară, crescută în casa unui bogătaş din oraş, Kim Dea Tan, unde până la urmă este transformată într-un fel de servitoare-guvernantă. Soarbită de tratamentul la care se vede supusă de către soţia de-a doua a stăpânului său, E Sun hotărăşte să plece

şi să-şi croiască singură un drum nou în viaţă alături de oamenii muncii.

Dar în naivitatea ei, chiar atunci când ia această hotărâre, ea mai are o bună părere despre fostul ei stăpân, iar despre Ken Dea, fiul lui, una şi mai i bună. Acesta, pentru că studiase la universitate în Japonia şi se întorsese de acolo aureolat de un fals nimb de democrat şi patriot, este în ochii ei *sonsenim*, adică un om învăţat, respectabil. Mai târziu, când tânărul Ken Dea o ajută să-şi găsească o slujbă ca secretară în biroul lui An Zun Seb, asociatul lui Kim Dea Tan, E Sun întrevede în el mai mult decât un binefăcător. Iar când, îndemnat de o puternică atracţie fată de fată – atracţie pe care însă n-o vom putea numi nicidecum dragoste adevărată – Ken Dea începe să stea mai des de vorbă cu ea, să-i împrumute cărţi, când îi ia apărarea fată de propria lui logodnică, Hen Ok, o fiinţă rea şi arogantă, orgolioasă şi încăpăţânată, micuţa E Sun ajunge să se îndrăgostească de el, ba chiar să viseze că ar putea în viitor să-şi întemeieze un cămin cu Ken Dea. Se simte înclinată să creadă că existenta poate fi şi pentru ea frumoasa…

Dar visul e scurt şi dezamăgirea nu întârzie.

Înşelată un timp de aerele directorului, de ştiinţa şi bunătatea aparentă a lui Ken Dea, E Sun cea tăcută nu întârzie să vadă că cel dintâi este numai un feroce egoist, descompus pânt în măduva oaselor, iar cel de-al doilea o minte fără orizont şi un suflet uscat, atât de laş încât fuge de propriile sale gânduri şi sentimente, puţine câte sunt. Şi, pe măsură ce se îndepărtează de Ieen Dea, descoperindu-i şubrezenia morală şi intelectuală, E Sun se apropie tot mai mult de muncitorii din fabrică, în rândurile cărora trece să lucreze, şi mai cu seamă de Ciun Sik, prietenul ei din copilărie, şi de tovarăşii lui Hak Su şi Ki Thia, de colegele sale de cameră şi de atelier Pok Sur şi Bun I, de tânărul comisionar Sun En, de Moş Sutică şi de toţi cei care aparţin clasei muncitoare.

Solidaritatea dintre muncitori nu se încheagă fără dificultăţi şi poziţia de clasă a fiecăruia dintre ei nu este la

fel de netă. Aceasta deoarece nu toţi dobândesc în acelaşi timp şi în egală măsură conştiinţa de clasă şi, prin urmare, nu au mici aceeaşi poziţie faţă de patroni şi exploatare.

Să ne explicăm şi să exemplificăm.

Unul dintre cele mai reuşite şi mai convingătoare personaje din această carte este An Zun Seb, coproprietar şi principal conducător al fabricii. An Zun Seb ni se dezvăluie – în treacăt fie spus, el are cinismul să nu-şi ascundă niciodată intenţiile – ca un exploatator foarte ab.il şi lipsit de scrupule, căruia niciun mijloc nu i se pare prea josnic atunci când urmăreşte satisfacerea insaţiabilei sale dorimţi de bani. El nu se sfieşte să folosească sloganuri patriotarde (ca, de exemplu, pretinsa rezistenţă faţă de expansiunea economică japoneză) şi nici nu ezită să emită.

repetând după alţii sau improvizând el însuşi „teorii" social-economice în sprijinul afirmaţiilor sale.

Undeva, de pildă, An Zun Seb, încearcă să justifice, invocând concurenţa, necesitatea de a concedia muncitori. Cu drept cuvânt, el argumentează că altfel va fi zdrobit de marile firme japoneze-Are dreptate. Din punctul lui de vedere. În lumea capitalistă aşa se petrec lucrurile: acolo există un singur zeu – profitul, căruia burghezia i se închină fără încetare aducându-i drept jertfă milioanele de oameni ai muncii. Altarul acestui zeu e piaţa, iar legea sa, concurenţa nemiloasă.

Însă muncitorii ştiu acest lucru. N-au cum să nu-l ştie pentru că pe pieleailor se desfăşoară ritualul jertfei. Cei mai conştienţi de aceasta şi cei care se dovedesc a fi demni conducători şi organizatori ai masei de muncitori, sunt Ciun Sik şi Hen Ciol. Amândoi cu remarcabile calităţi şi destoinici revoluţionari, înzestraţi cu voinţa dârză de a lupta şi hotărârea de a învinge, şi înarmaţi cu destule cunoştinţe politice şi economice pentru a fi capabili să răstoarne argumentele pseudoştiinţifice ale patronului şi oamenilor săi. Cel dintâi, Ciun Sik, învederează multă putere de orientare politică şi mult tact, în diferite împrejurări, dar mai cu seamă cu prilejul discuţiei pe care o poartă cu Ton Phir înainte de declanşarea grevei. De

altfel, pe tot parcursul acţiunii, Ciun Sik, Hen Ciol şi prietenii lor duc o neobosită activitate de agitaţie şi propagandă pentru lămurirea muncitorilor asupra adevăratelor intenţii ale direcţiei. Unii se clarifică mai greu, şi abia mai târziu îşi dau seama că în afara luptei de clasă nu există altă cale de a obţine satisfacerea revendicărilor muncitoreşti. Procesul de cristalizare a convingerilor lor este mult îngreuiat de poziţia condamnabilă a şovăielnicului Ton Phir, care după ce-şi câştigase cândva un vag prestigiu de luptător pentru drepturile muncitorilor, ajunsese, dacă nu chiar o coadă de topor a patronilor, în orice caz unul care, chiar fără să fie conştient de acest lucru, le făcea servicii însemnate acestona, tocmai priin aceea că susţinea un lei de teorie a „nonviolenţei” în relaţiile de clasă, poziţie nu esenţial diferită de aceea a revizionismului contemporan.

Alţi muncitori, ca Cen Min, fata care datorită unor împrejurări nefavorabile alunecă în mocirlă, devin egoişti, individualişti, cred că-şi pot rezolva problemele de viaţă în mod izolat.

În sfârşit, mai există unii care întreţin vagi speranţe în generozitatea patronală şi în posibilitatea realizării „armoniei sociale”, chiar dacă mu cunosc această formulă absurdă şi irealizabilă într-o societate* împărţită în clase antagoniste.

Curând însă înţeleg adevărul înfiorător: cultura de care fac paradă unii intelectuali orgolioşi din această carte şi civilizaţia pe care o afişează ostentativ patronii şi odraslele lor, filotimia făţarnică a burgheziei, toate nu au de fapt alt rol decât de a ascunde lupta feroce, necruţătoare pe care minoritatea sătulă o duce neîncetat împotriva imensei majorităţi flămânde. Muncitorii îşi dau seama că este absolut imposibil o cât de vagă „armonie” între exploataţi şi exploatatori, şi de aceea ei se organizează, se împotrivesc, caută metode de luptă.

Replica la rezistenţa muncitorilor – represiunile.

Deznodământul – trecerea la o nouă etapă a luptei dintre muncitorimea revoluţionară şi burghezia care şi-a

trăit traiul.

Şi aceasta, în condiţiile speciale existente în această perioădă agitată din istoria poporului coreean, când, în ţara ocupată de imperialiştii japonezi care pregăteau războiul împotriva Chinei, se ridicau la luptă, mereu mai puternice şi mai hotărâte, forţele patriotice conduse de către comunişti.

Ar fi multe de spus despre *Amurg* şi subiectul său, ca şi despre mijloacele artistice ale autorului, care, folosind procedee simple, izbuteşte să emoţioneze şi să convingă, să insufle cititorului ură faţă de exploatatorii cruzi, iubire faţă de cei mulţi şi necăjiţi. Sunt, de exemplu, de-a dreptul zguduitoare paginile în care e descrisă sărăcia unei familii de muncitori ai cărei copii se hrănesc cu buruieni, sau paginile în care se vorbeşte despre sila de oameni a tinerei Cen Min, atât de lovită de viaţă, dar care va găsi totuşi suficiente resurse pentru redresarea ei morală. Şi câtă gingăşie în episoadele unde sunt descrise raporturile de prietenie sau poveştile de dragoste care se înfiripă între tinerii muncitori din fabrică. S-ar putea de asemenea aminti pasajele ce înfăţişează obiceiuri din „ţara dimineţilor liniştite” care ne sunt necunoscute.

Nu vom insista însă, pentru a lăsa cititorului plăcerea de a descoperi singur frumuseţile prozei lui Han Ser Ia. Este cert că atunci când va fi întors cea din urmă pagină a cărţii nu va regreta nicidecum timpul consacrat lecturii, pentru că va fi citit un roman frumos, din care va fi aflat multe despre viaţa din îndepărtata Coree prietenă, despre traiul oamenilor acestei ţări eroice care merge azi cu paşi repezi, din succes în succes, spre construirea socialismului.

Mircea postelnicu

Capitolul 1

După ce făcu ordine în clasă, E Sun plecă grăbită. Îndreptându-se spre casă, îşi simţea sufletul cotropit de mâhnire.

Primăvara împărţea cu dărnicie pretutindeni şi tuturor bucurii şi speranţe. Numai ei nu-i adusese nimic

altceva decât noi griji.

După o lună avea să termine gimnaziul şi abia acum se ridica în faţa ei un mare semn de întrebare, o problemă care se cerea dezlegată: „Ce avea să facă după aceea? Ce bine ar fi s-o trimită bursieră la Universitate! Dar pentru aşa ceva ar fi trebuit să aibă relaţii… iau cel puf în dacă ar avea posibilitatea să capete o slujbă bine plătită! Ce fericit e omul care nu depinde de nimeni!”

Frământată de gândurile ei de viitor, nici nu băgă de seamă că se apropiase de casă. Pe neaşteptate se ciocni de Ken în care se zbenguia pe stradă.

Când îl văzu, se posomorî la fată. Trăia de cinci ani în casa familiei Kim Dea Tan şi încă nu se obişnuise cu acest copil zvăpăiat şi răutăcios. Dimpotrivă, antipatia ei fată de el crescuse zi de zi. Intrând în coridorul care despărţea odăiţa ei de camerele stăpânilor, E Sun îşi găsi periuţa de dinţi mânjită cu cremă de ghete. Mâniată, ieşi din nou în stradă, căutând să-l ajungă din urmă pe Ken în Dădu peste el în apropierea chioşcului cu zaharicale de lângă circ; se uita la afişe mestecând cu poftă ceva. Se repezi la el, îl apucă de umeri şi, zgâlţâindu-l, începu să-l întrebe:

— Cum ai îndrăznit? Cine ţi-a dat voie? De ce ai făcut asta? îi strigă ea în faţă, arătându-i periuţa murdară.

— N-am murdărit-o eu, îi răspunse Ken în încercând să se smulgă din mâinile ei.

— Atunci cine?

— Nu ştiu.

— Te rog să nu minţi!

— Nu mint! Ce, eu n-am periuţă? Ştii doar! Mi-a cumpărat-o mama…

— Ştiu. Cu atât mai mult nu trebuia s-o iei pe a mea.

— N-am umblat cu periuţa ta, scâncea mereu Ken în cu prefăcătorie.

— Aşa! Atunci hai cu mine la şcoală! Să-l întrebăm pe învăţător dacă ce ai făcut este sau nu o faptă urâtă. Am să-i spun eu acum şi celelalte năzdrăvănii ale tale.

— N-am să mai fac.

— O să vedem!

— Nu merg!

— Te duc de urechi.

— Învăţătorul n-o să-mi facă nimic.

— Aşa crezi tu.

— O să se teamă de tata.

— Învăţătorii nu se tem de nimeni.

— Ba da! Şi încă cum!

Ken în era un băiat rău. îi plăcea să necăjească oamenii şi băgase în sperieţi tot cartierul. Răzgâiat de mamă şi neglijat de tatăl care se ocupa mai mult de afaceri decât de educaţia lui, îşi făcea de cap după pofta inimii; de aceea, oricine încerca să se plângă de el, nu găsea ascultare. Mica puşlama simţea o deosebită plăcere s-o necăjească pe E Sun murdărindu-i cărţile, rupându-i scrisorile şi răvăşindu-i lucrurile.

— Eşti un copil nesuferit, îi spuse ea abia stăpânindu-şi lacrimile. Ai să rămâi repetent şi părinţii tăi au să dea toată vina pe mine. Ai să ajungi rău. Dacă n-ai fi băiatul fabricantului, cred că ai ajunge reclamă vie, căci nu eşti bun de nimic altceva decât să colinzi toată ziua străzile cu placarde grele în spate.

— O să mă seliimb, ai să vezi, îi făgădui Ken în

— Ştiu eu câte iparale fac făgăduielile tale. Să-mi prăjeşti soia în palmă dacă o să iasă vreodată din tine un om cumsecade.

Furioasă, E Sun se înapoie în odăiţa ei, îşi luă ghiozdanul şi fugi spre poartă.

În curte auzi glasul servitoarei:

— Hei, şcolărito! Unde pleci? Acuşi servesc masa.

— Mulţumesc, mamă Su Dora, nu mănânc, îi răspunse fata gata să izbucnească în plâns.

— Vai de mine, iar eşti necăjită! Hai, du-te, du-te, am să-ţi opresc de mâncare ca de obicei.

Fata dădu să iasă în stradă.

— E Sun! Unde te duci? se auzi deodată glasul stăpânei.

— La bibliotecă, răspunse fata.

— O să te duci altă dată. Examenele copiilor bat la

uşă şi n-avem timp de pierdut, se oţărî stăpâna. Apoi, neluând în seamă mâhnirea lui E Sun, o întrebă pe servitoare:

— Unde a dispărut mica noastră Ken Ok?

— Unde ar putea să fie, decât la joacă cu alţi copii? răspunse Su Dora. Trebuie să pice acuşi, că de la masă nu prea are obiceiul să întârzie.

— Pică sau nu pică… Tu fugi de-o caută, bătrânico.

Cunoscând firea stăpânei, servitoarea ieşi gRăbită pe poartă.

— Ah – oftă din greu mama lui Ken în – măcar de la tine, E Sun, de-aş avea parte de recunoştinţă sau de ajutor!

2 17

Fata nu răspunse, îşi muşcă doar buzele. Îşi dădea seama că dacă nu izbuteşte să-i intre în voie stăpânei, aceasta nu numai că n-o să-i plătească taxele la şcoală, dar o s-o şi izgonească din casă; şi asta tocmai acum, când mai rămăsese doar o lună până la terminarea gimnaziului. Trebuia neapărat să rabde până atunci toate jignirile. Pe urmă aveau să vină şi pentru ea independenta şi libertatea!

Mama lui Ken în încercă să îndulcească cu un zâmbet vorbele aspre pe care i le spusese fetei; dar în ochii ei sfredelitori stăruia o privire plină de vrăjmăşie pe care nici nu încerca să şi-o ascundă. E Sun îşi simţi inima zbătându-i-se ca o pasăre prinsă în lat şi înghiţi în sec. nodurile care i se ridicau în gât. În curte răsună glasul lui Ken Dea, fiul cel mai mare al stăpânului.

— De ce-o necăjeşti pe E Sun, mamă?

— Cum o necăjesc?

— Ea face tot ce poate.

— Văd. Văd după „succesele” lui Ken Ok şi Ken în în fiecare zi admir câte un „2” pe care l-au căpătat la şcoală.

— Cine poate s-o scoată la capăt cu nişte derbedei ca ei?

— Aşa îţi aperi tu fratele şi sora? Ce i-a învăţat ea în patru ani de zile? Alţi copii de vârsta lor citesc cărţi

serioase.

— E foarte uşor să dai vina pe alţii.

— Nu mă învăţa tu pe mine! oftă adânc mama lui Ken în După ce că învăţătura lor mă costă atâtea parale! Dacă nu m-aş teme de gura lumii, i-aş lua de la şcoală şi le-aş da drumul să se joace pe uliţă, că doar sunt copii.

— Mai bine las-o pe E Sun să se ducă la bibliotecă, propuse Ken Dea, şi pe copii lasă-i pe seama mea, că o să mă ocup eu de ei diseară.

— Acuma te-ai trezit? Săptămânile care au mai rămas până la examen sunt numărate… şi în Tăstimp o să mai poţi repeta cu ei toată materia?

— Cu câtă uşurinţă vorbeşti, de parcă n-ai şti cât timp şi câtă trudă am risipit cu ei; dar din strădaniile mele nu s-a ales nimic, căci Ken Ok şi Ken în se pierd în faţa mea, uitând până şi bruma de învăţătură pe care o ştiu!

— Copiii se intimidează din respect faţă de fratele lor mai mare, iar lui puţin îi pasă! Lasă-i să crească proşti şi neînvăţaţi… Tu, Ken Dea, niciuna, nici două, te porneşti să filosofezi. Parcă dacă ai studiat la Tokio ai ajuns cine ştie ce mare filosof! Ce, la noi, la Seul, n-ai fi avut unde să înveţi? Toată lumea ştie cu ce fel de înţelepciune te-ai întors de acolo.

În vremea studenţiei, Ken Dea fusese arestat. De atunci, mama sa era convinsă că el n-o să ajungă bine; căci ce fel de om putea fi acela căruia nici măcar poliţia japoneză nu i-a putut vârî minţile în cap?! După terminarea universităţii, Ken Dea se înapoiase în patrie şi, ca şi înainte, citea într-una cărţi interzise şi provoca discuţii neîngăduite.

În timpul acestei ciocniri dintre Ken Dea şi mama lui, E Sun sta tăcută, cu ochii în pământ, fără să se mişte, de teamă să nu se bage de seamă că era de faţă.

Spre deosebire de cei doi copii ai stăpânei, care erau leneşi şi îndărătnici, Ken Dea îşi uimise învăţătorii încă de mic cu dragostea lui pentru carte. De aceea, mama lui Ken în il ura din adâncul sufletului pe fiul ei vitreg. Dar femeia nu era chinuită numai de ură, ci şi de teamă. Era a doua

soţie a lui Kim Dea Tan, care nu mai era un bărbat tânăr. Relaţiile dintre tată şi fiu, până nu de mult încordate, începuseră să se îmbunătăţească. De fapt, nu Ken Dea îşi schimbase părerile ci părintele lui se îmblânzise, presimţind că în curând grija familiei va apăsa pe umerii fiului. Acum, Kim Dea Tan cerea din ce în ce mai des sfaturi lui Ken Dea şi se străduia să-l atragă în afacerile lui. Şi mama lui Ken în prevedea că partea leului din moştenire, după

2* 19 moartea soţului, nu va reveni copiilor ei, ci fiului vitreg, Ken Dea.

E Sun îşi urmă stăpâna în casă, spunându-i:

— Nu fi supărată pe mine, mamă. Eu fac întotdeauna tot ce pot, din toată inima, şi niciodată nu uit câtă recunoştinţă îţi datorez.

Femeia nu-i răspunse nimic ci îşi aprinse o nouă ţigară, de la cea pe care o fumase până atunci, suflând puternic fumul pe nări.

Din prima zi în care E Sun păşise pragul casei lui Kim Dea Tan, i se adresase soţiei acestuia cinstind-o cu cea mai gingaşă chemare de pe lume – mamă!

Mama lui Ken în îi îngăduise s-o numească astfel, ca şi cum aşa i s-ar fi cuvenit pe drept; dar când în casă veneau oaspeţi de seamă, o repezea pe fată spunându-i: „Ce fel de mamă îţi sunt eu, draga mea!... Doar nu sunt atât de bătrână ca să-mi poţi spune aşa!”

Sun îndura resemnată jignirile, gândindu-se că de la cel care-ţi face bine nu poţi ocoli uneori amărăciunile. Câteodată, însă, suferinţa ei era prea mare şi greu de îndurat, aşa că viaţa i se părea pustie şi mohorâtă...

Bătrâna Su Dora robotea pe lângă cuptor. Tot acolo, lângă *can*[1], croitoreasa casei îşi întrerupea deseori lucrul, încercând să-şi astâmpere copilul care se întindea mereu spre masă.

Stăpâna sta cufundată în gânduri, părând că nu ia în seamă pe cei din jur şi e preocupată numai de necazurile ei. Pe neaşteptate, îi spuse fetei, cu amărăciune:

---

1 Un fel de pat pe cuptor, în casele coreene (n. r.). -

— Mă simt foarte prost faţă de tine, E Sun. Crezi că eu nu văd? Ken Dea are dreptate. Cum să izbuteşti tu s-o scoţi la capăt cu leneşii mei, când eu însămi nu sunt în stare?

— Poftifi la masă, iar o să se răcească mâncarea, mormăi Su Dora.

— Uite ce m-am gândit, spuse deodată stăpâna înseninându-se la fată. Începând de astă-seară, E Sun o să facă lecţiile cu copiii aici, în camera asta, de fată cu mine. Să poftească să nu te asculte şi o să mă răfuiesc eu cu ei, că am ajuns la capătul răbdărilor.

Îndată după cină, E Sun începu lecţiile. Ken Ok şi Ken în citeau prost şi scriau şi mai prost. Curând. băieţelului i se îngreunară pleoapele de somn, iar fetiţa începu să răsfoiască într-una cartea, cu intenţia răutăcioasă de a-i enerva pe cei mari. Pierzându-şi răbdarea şi pentru ca s-o pedepsească, mama îi porunci să citească o pagină întreagă din gramatică.

Ken Ok citi fără nicio greşeală căci, spre norocul ei, se nimerise tocmai unica pagină pe care o învăţase încă de anul trecut şi o ştia aproape pe dinafară.

E Sun era foarte enervată şi ca un făcut o mai necăjea şi copilul croitoresei, care încerca mereu să ia călimara de pe masă.

— Potoleşte-ţi copilul, se răsti mama lui Ken în la croitoreasă. Ce, nu vezi că aici se învaţă?

Vorbele mamei îl înviorară pe Ken în care se repezi la copil cu gândul să-l lovească.

Croitoreasa se grăbi să-şi ia pruncul pe care, încingându-l cu un cordon, şi-l legă de picior. Micuţul începu să se învârtească în loc ca un căţeluş în lanţ, întinzându-şi mâinile către cei de fată şi gângurind: „m-am… mă…”. Mărinimos. Ken în îi întinse piciorul zicând:

— Na… suge!

Când, sleită de puteri, E Sun se înapoie în odaia ei, găsi o scrisoare. Era de la fratele ei Ki Sun. Acesta îi scria:

„*Cum o duci, surioară*? *Află că din ziua când a sosit în satul nostru compania japoneză de irigaţii despre care*

ţi-am scris, noi nu mai ştim ce-i liniştea şi odihna. Unchiul m-a silit să plec de la şcoala serală, ca să mă duc la muncă. Dar compania de irigaţii plăteşte munca noastră în bătaie de joc. Când am încercat să ne plângem, ne-au răspuns: «*Fiţi mulţumiţi şi cu atât. Am putea să nu vă dăm nimic, căci lucrăm de fapt pentru voi* pe *Măcar de-ar fi aşa*! *Ştim noi însă ce grijă ne poartă ei*! *în timpul lucrului m-am rănit la un picior, dar nu ţi-am scris până acum despre asta*: *am tot sperat că o să mă fac bine, însă văd că au trecut câteva luni şi rana tot nu s-a închis. E greu să lucrezi cufundat în apă până la brâu*".

Ultimele rânduri erau şterse. Se vede că Ki Sun se răzgândise şi nu voise să-şi mai mâhnească sora. Ar fi avut nevoie de un medicament; dar de unde să ia bani? Nici vorbă că stăpâna nu i-ar fi dat. O auzea răspunzându-i: „Parcă tu n-ai şti că firma noastră se clatină şi afacerile nu mai merg ca înainte?"

Fata îşi iubea mult fratele care îi era – sufleteşte – cel mai apropiat om de pe lume. De când rămăseseră orfani fuseseră orescuji de o rudă care-i luase la el, nu din milă, ci doar din lăcomia de a pune mâna pe sărăcăcioasa lor moştenire, rămasă de la părinţi. Arătându-se în faţa oamenilor drept binefăcător, în ascuns nu se sfia să scoată ochii orfanilor, ori de câte ori se ivea prilejul, pentru bucata de pâine cu care îi miluia.

După absolvirea şcolii elementare, E Sun plecase la Seul, unde îşi continuase studiile câştigându-şi existenta din meditaţii, pe când fratele său rămăsese mai departe în sat.

Capitolul II

Poarta se deschise larg, scârţâind din jâjâni, şi se auzi un glas gros bărbătesc, întrebând poruncitor:

— Dormi, Ken Dea? Vino până la mine.

Se întorsese Kim Dea Tan, stăpânul casei.

Despărţindu-se cu greu de cărţi, Ken Dea se duse la tatăl său.

— Am veşti mari şi noutăţi interesante pentru tine, începu Kim Dea Tan. Apoi se opri, sperând că fiul său se va

arăta curios şi-l va întreba ceva. Dar Ken Dea tăcea.

— Când ai să înţelegi, Ken Dea, că tot viitorul tău depinde de soarta firmei noastre? îi vorbi cu amărăciune Kim Dea Tan.

— Eu nu mă pricep la afaceri, tată.

— Asta rămâne de văzut; nu se poate să nu te pricepi la afaceri, când eu am investit atâta capital în învăţătura ta…

— Fiecare om cu vocaţia lui.

— Da, dar orice om are o singură năzuinţă – să trăiască bine.

— Nu pe socoteala altora, însă.

— Câtă mărinimie… pe socoteala mea!

— Tată!

— Linişteşte-te. Eu nu-ţi scot ochii pentru o bucată de pâine. Vreau doar să-ţi bagi în cap că trebuie să te gândeşti serios la viitorul tău. Ascultă, spuse mai departe Kim Dea Tan, stăpânindu-şi cu greu enervarea. Mi se pare că am reuşit să-l înfrâng definitiv pe An Zun Seb. Într-un cuvânt, a căzut de acord să investească bani în afacerea noastră.

— L-ai înfrânt! râse ironic Ken Dea. Nu vezi că s-a lăsat greu la început numai ca să-şi dea importanţă? Această tranzacţie îi convine de minune. Vrea însă să prezinte lucrurile ca şi când ne-ar face o favoare, ca şi când ne-ar ferici… Ce şmecher!

— Aş vrea să fiu în locul lui, izbucni FCim Dea Tan abia stăpânindu-şi invidia.

— Un asociat ca An Zun Seb are să te coste mult, tată.

— Ce să-i faci? răspunse bătrânul. Înainte firmele se sprijineau pe buna reputaţie a patronului. Consumatorul ştia că ţesăturile lui Kim Dea Tan sunt de calitate superioară şi că nu e nevoie de garanţii; numele fabricantului era suficient. Acum însă, pe noi, negustorii solizi, ne înăbuşă parveniţii. Ei se pricep mult mai bine decât noi să se adapteze situaţiei. Şi când ajung să-şi vadă concurenţii clătinându-se, se răfuiesc cu ei după legile

junglei. N-au cinste, n-au conştiinţă şi nu fac caz nici de numele lor. Noi eram maeştri în meseria noastră şi ne-o iubeam, eram mândri de secretele noastre de producţie şi de priceperea noastră… Pe când ei? Nici nu ştiu măcar ce înseamnă să fii artist în meseria ta! Sunt gata să producă orice, numai să câştige. Cel mai mult le-ar plăcea să tipărească de-a dreptul bancnote! Nici consumatorul nu mai e cel de odinioară. Nu-i mai trebuie marfă de calitate, dacă e scumpă; se mulţumeşte cu cea de sezon; nu mai are nici raţiune, nici demnitate. Ce mai sunt eu acum de când cu reclama deşănţată din ziua de azi? Sunt un simplu meseriaş? Fie! Am îmbătrânit însă, şi nici nu mă gândesc să arunc praf în ochii cumpărătorilor, deşi ca bun negustor nu dispreţuiesc câştigul. Ce era să fac, să mă declar falit? Nu, n-aş fi suportat o astfel de ruşine! Fie şi-aşa… Nu mai sunt atotputernicul stăpân al firmei, ci doar coproprietar. Numele meu, însă, rămâne nepătat ca şi până acum; iar lucrul esenţial este că eu îmi văd mai departe de afaceri. Înţeleg temerile tale şi totuşi nu pierd speranţa că voi izbuti să mă înţeleg cu An Zun Seb. La urma urmelor, suntem consăteni şi prieteni încă din tinereţe. Deşi sunt bătrân, tot nu mi-am pierdut speranţa că între oameni, afară de relaţiile de afaceri, mai sunt şi relaţii de prietenie.

— Relaţii de prietenie între asociaţi?!

Kim Dea Tan nu răspunse.

— Eşti obosit, tată; te las, spuse timid Ken Dea, căruia această convorbire îi displăcea.

— Mai stai, te rog, n-am terminat tot ce aveam să-ţi spun. Domnul An Zun Seb ar dori să intri şi tu în această combinaţie, căci îi trebuie un ajutor tânăr şi bine pregătit, pe care să se poată bizui. Are o părere bună despre tine şi ai fi un prost dacă n-ai profita de ocazie. Mai mult chiar, datorită ţie o să fiu şi eu la curent…

— Tată, ţi-am mai spus că nu mă pricep la negustorie; de altfel socotesc că e o îndeletnicire ruşinoasă.

— Hm, ruşi-noasă… Mm-da!… Dar datorită acestei îndeletniciri ai putut tu să studiezi, datorită acestei îndeletniciri eşti sătul, încălţat, îmbrăcat. Datorită acestei

îndeletniciri îţi poţi îngădui să nu faci nimic! * %

Nemaiputându-şi stăpâni enervarea, bătrânul îşi aprinse cu mâinile tremurânde o ţigară şi strigă:

— E timpul să te laşi de teoriile astea prosteşti! Sunt bune pentru cerşetori şi derbedei, nu pentru tine.

— Nu sunt teorii prosteşti, tată, încercă să protesteze tânărul.

— Taci! Vederile noastre sunt determinate de buzunar, iar buna dispoziţie, de stomac.

— Nu-i adevărat!

— Nu e adevărat? Ia încearcă să te hrăneşti singur, şi atunci o să vedem cum rămâne cu umanismul tău!

— Tată – rosti Ken Dea cu mâhnire – eu mai trebuie să învăţ. Dă-mi voie să plec în Europa. După întoarcere o să hotărăsc ce-am să fac.

— Lasă, eşti şi fără asta prea învăţat! Am mai văzut eu de-alde tine, înţelepţi în vorbe şi nepricepuţi la treabă. Ce părere are logodnica ta despre această călătorie în Europa?

— Este de părerea mea.

— Păi da! Doar e fiică de milionar. Dacă aş avea eu banii lui taică-său, te-aş trimite să faci înconjurul lumii. Dar… de! Domnul An Zun Seb a avut ghinion: un singur copil, şi acela… fată!

— Nu văd deosebirea…

— O să vezi deosebirea atunci când o să aduni avere cu propriile tale mâini, iar fiică-ta o să ţi-o risipească. Aşa că tot rodul strădaniilor lui An Zun Seb al tău o să fie, dacă ai să fii băiat deştept. Gândeşte-te bine la asta.

Ken Dea îşi ieşi din sărite, Bătrânul făcea aluzie la căsătoria lui cu Hen Ok, fiica lui An Zun Seb, şi acest lucru nu-i era pe plac lui Ken Dea; mai întâi că până nu de mult tatăl său se împotrivise încuscririi cu familia An, şi apoi fiindcă sentimentele lui faţă de logodnică se răciseră. Pe zi ce trecuse, firea egoistă a tinerei ieşise tot mai mult la iveală, şi asta nu se potrivea de loc cu imaginea „fetei ideale” pe care şi-o făurise odinioară Ken Dea.

— Dar ai fost împotriva acestei căsătorii, îi răspunse

el dârz tatălui său, iar acum… iar acum vrei să-ţi consolidezi negustoria prin căsătoria mea. De ce te grăbeşti? Te temi ca nu cumva An Zun Seb să se răzgândească? Vrei să transformi căsătoria mea într-o tranzacţie comercială?

Kim Dea Tan nu răspunse. Parcă nu mai era omul mândru şi stăpân pe sine, apărătorul familiei, cum fusese obişnuit să-l vadă Ken Dea; făcea impresia că depinde cu totul de fiul său. Doar statura îi rămăsese mândră şi impunătoare. Pe Ken Dea îl cuprinse deodată o milă adâncă de bătrân şi-i fu ruşine pentru reproşurile pe care i le făcuse.

În ciuda convingerilor lui, în clipa aceea era gata să facă orice concesie tatălui său, numai ca să-l vadă privind oamenii cu mândria şi demnitatea de altă dată. Cât de deosebită era viaţa de care se izbea acum faţă de idealul pe care şi-l făurise în vremea studenţiei. Îşi dădea seama că tatăl său era un exploatator şi simţea o plăcere să-i împărtăşească, de altfel ca şi altora, ideile sale progresiste. În adâncul sufletului însă îşi preţuia mult părintele şi suferea la gândul că acesta era în stare, de dragul câştigului, să-şi calce pe inimă.

An Zun Seb şi Kim Dea Tan se trăgeau din familii de moşieri, în care negustoria era socotită o îndeletnicire bună doar pentru păturile sociale de jos. Totuşi, doi dintre urmaşii acestor respectabile familii se simţiseră atraşi tocmai de această activitate. Încă în vremea primului război mondial, tânărul An Zun Seb obţinuse concesiunea unei mine, a cărei exploatare spera să-i aducă munţi de aur. Speranţele afaceristului începător nu fuseseră însă îndreptăţite. Pierduse nu numai întreaga avere, ci şi averea primului său asociat şi bun prieten, Kin Dea Tan. Acest insucces părea să-i fi despărţit pentru totdeauna pe cei doi prieteni. Mai bine de zece ani An Zun Seb se luptase cu ghinioanele până când norocul îi surâsese din nou… Acum, zvonul despre un nou război circula iar. Japonia, a cărei agresivitate ţintea de mult toate celelalte ţări din Extremul Orient, pregătea un nou asalt împotriva

Chinei, vrând, de data aceasta, să înghită Manciuria. Începuse goana înarmărilor şi, în acelaşi timp, frigurile afacerilor. Până şi vânzătorii de mărunţişuri din parcul Thapcor1 îşi amanetau toată averea, chiar şi podoabele înfumuratelor lor soţii, şi în pofida oricăror calcule comerciale, cu riscul de a-şi frânge gâtul, se lansau în cele mai nesigure combinaţii. „Yasuda”, o societate japoneză

Parc din Seiil (n.r.).

pe acţiuni, începu în acea vreme să acapareze industria coreeană, cumpărând minele de aur şi alte întreprinderi a căror exploatare ar fi adus venituri uriaşe proprietarilor lor, dacă aceştia ar fi avut suficiente fonduri de rulment. Capitalurile industriaşilor coreeni erau însă limitate şi ei se prăbuşeau unul după altul, aşa cum se prăbuşise o dată şi domnul An Zun Seb. care acum devenise unul dintre cei mai descurcăreţi agenţi ai „Yasudei”. Mulţumită străduinţelor lui, multe întreprinderi coreene trecuseră în mâinile japonezilor aproape pe nimic. Societatea pe acţiuni „Yasuda” avea de ce să fie mulţumită de serviciile lui An Zun Seb şi nici acesta nu avea de ce să se plângă împotriva „Yasudei”, căci nu trecuse mult şi devenise proprietarul unor mine de aur şi de wolfram. Răsărise steaua de aur a norocului său.

Printre tinerii studenţi coreeni domnea în acei ani o stare de spirit revoluţionară. Ei se socoteau făclierii unei epoci noi. epoca eroismului şi a furtunilor. Studenţii se numeau între ei „tovarăşi”[2], eliminând cu zel din vocabularul lor ruşinoasa noţiune „al meu”. Cei avuţi se ruşinau de originea lor socială şi-şi împărţeau ultimul ban cu prietenii nevoiaşi; totul se petrecea în aşa fel, încât cel ce dăruia încerca un sentiment de ruşine, iar cel ce primea – de condescendenţă. Aşa s-a făcut că Ken Dea a oferit

---

2 Creat în 1925, Partidul Comunist din Coreea a încetat sg existe ca torta organizată în 1928 din pricina represiunilor crunte dezlănţuite de imperialiştii Japonezi. Totuşi, pînS la formarea, în 1946, a Partidului Muncii din Coreea de Nord, au existai numeroase grupuri comuniste ilegale care au militat activ pentru răspîndirei.' concepţiilor marxist-leniniste şi au mobilizat poporul coreean la lupta împotriva ocupanţilor japonezi (n. r.).

ajutor material lui Hen Ok, pe atunci încă fiica unui om scăpătat, care o trimisese la învăţătură doar ca să ţină pasul cu ceilalţi. Nu era nimic ruşinos în asta. Studenţii vedeau în fete numai nişte simple tovarăşe de masă şi de studii, negându-le atracţia fizică, pentru că o socoteau ceva înjositor. Încetul cu încetul cei doi tineri se simţiseră atraşi unul spre altul, datorită şi sentimentelor şi convingerilor lor asemănătoare.

După lungi şi chinuitoare discuţii, Ken Dea şi Hen Ok ajunseseră la concluzia că dragostea nu le putea împiedica năzuinţele spre viitor; el continua să frecventeze cursurile facultăţii politehnice, iar fata să ia lecţii de muzică cu o renumită profesoară europeană.

În familia An Zun Seb, dragostea dintre cei doi tineri fusese socotită drept un eveniment fericit şi toţi o primiseră cu bucurie. Mama lui Hen Ok spunea soţului ei:

— L-am întâlnit pe Ken Dea la nişte cunoscuţi. E un băiat deştept şi foarte cult. Fata noastră ştie să aleagă. E ageră la minte… îţi seamănă.

În acelaşi timp, în casa logodnicului aveau loc altfel de discuţii:

— Ce i-o fi intrat în cap? se întreba cu indignare mama lui Ken în Hen Ok nu se potriveşte cu fiul nostru cel mare. Tatăl ei are un renume prost şi nicio letcaie în buzunar.

Kim Dea Tan tăcea încruntat, însă pe chipul lui se putea citi o hotărâre de neclintit.

Iar acum?…

Ken Dea se ruşină pentru purtarea tatălui său, cât şi pentru propria lui purtare. Se străduia să se convingă singur că voia să o ia de soţie pe Hen Ok din dragoste; dar acum, căsătoria lor îi apărea în adevărata ei lumină respingătoare: o tranzacţie comercială – nimic mai mult. Până şi sentimentele fată de logodnica lui suferiseră o schimbare: în ochii lui ea nu mai era decât o părtaşă la această tranzacţie.

Capitolul 111

Într-o seară senină ele la sfârşitul săptămânii, E Sun

se întâlni cu ICen Dea, care ieşea dintr-o librărie.

— Bună seara! o salută el ridicându-şi pălăria după moda europeană.

— Bună seara, *sonsenim*[3]! îi răspunse ea şi adăugă: Ce vreme minunată!

— Da, aşa-i! Yezi ce de cărţi am cumpărat iar? E foarte greu să găseşti cărţi bune în zilele noastre. Scriitorii parcă s-au înţeles între ei să scrie care mai de care lucruri la fel de plicticoase. Acum câteva zile am găsit totuşi într-o librărie o povestire interesantă şi ţi-am pus-o deoparte.

— Vă mulţumesc, *sonsenim*.

— Fii drăguţă, te rog, şi, spune-mi pe nume; sper că numele meu nu sună chiar atât de urât, nu?

Tăcură câteva clipe şi, negăsind cuvinte spre a-şi ascunde emoţia, se pomeniră roşind. E Sun trăgea nervoasă de cordonul rochiei, iar Ken Dea urmărea cu ochii o pietricică pe care o mişca mereu din loc cu vârful pantofului.

— Salutare, Ken Dea-şi[4], răsună glasul lui Hen Ok, care se ivise pe neaşteptate, cu chipul strălucitor, în faţa lor.

Fiica milionarului purta un foarte elegant mantou violet şi pantofiori de lac care străluceau orbitor în lumina soarelui; bogatul ei păr negru, coafat după moda zilei, părea că are reflexe albăstrui.

Cât de vrednică de milă trebuie, să fi părut, alături de Hen Ok, E Sun îmbrăcată într-o rochiţă neagră, decolorată, transformată din vechiturile mamei lui Ken în O privea pe logodnica lui Ken Dea fără a încerca să-şi ascundă curiozitatea şi admiraţia. În schimb, Hen Ok nici nu se uita la E Sun, parcă înadins, spre a-i da răgaz s-o admire în voie şi fără sfială.

— Tocmai veneam la dumneata, Ken Dea, ca să te rog să mergi cu mine la cinematograf, rosti Hen Ok. Rulează un film nou şi ţin mult să-l vedem împreună. Se spune că e zguduitor.

---

3 învăţat, om care se bucură de respect (n. r.).

4a şi - sufix de politeţe (n. t.).

— Unde? întrebă fără chef Ken Dea.

— La cinematograful „Men Zi Cea”, unde ai vrea să fie?

— Îţi face plăcere să mergi acolo? Ştii doar cât de aglomerat şi de neaerisit este întotdeauna acest cinematograf.

— Da… e adevărat. În schimb, se spune că filmul e straşnic. E cu un cântăreţ celebru de care toată lumea spune că ar fi ca şi viu pe ecran. Toţi cunoscuţii noştri care l-au văzut au rămas încântaţi.

— O să mergem altă dată…

— De ce altă dată? întrebă Ilen Ok apucându-l de mână şi trăgându-l după ea. Doar n-ai să mă laşi să mă duc singură?!

E Sun rămase locului, privind îngândurată în urma lor, de parcă ar fi aşteptat ca tânărul să întoarcă privirea după ea.

În sala de spectacol, Ken Dea nu-şi mai găsea astâmpăr în fotoliu. Filmul era mediocru şi-l enerva tot atât de mult cât îl enervau şi atingerile impetuoase ale logodnicei lui în momentele în care se desfăşurau pe ecran scene mai emoţionante.

— Cum ai avut curajul să mă aduci la un spectacol atât de trivial? îi strigă el indignat, când ieşiră din sală. Filmul ăsta nu exprimă altceva decât cultul idiot al dragostei şi al aventurii; e o negaţie a celor mai elementare noţiuni de cinste, datorie şi patriotism. Oare nu pricepi cât sunt de abjecte, de vulgare şi de false toate astea?

Nici nu-i auzi răspunsul; mergea înainte încruntat, iar Hen Ok îl urma posomorâtă.

Mama lui Ken în îi întâmpină în poartă cu un zâmbet prefăcut pe buze şi cu cuvintele:

— Ce bucurie, tocmai vorbeam de tine şi inima îmi spunea că ai să vii, Hen Ok. De ce n-ai mai dat pe la noi de atâta vreme? Nici nu-ţi poţi închipui ce dor ne-a fost de tine!

— Zău? Doar am fost alaltăieri pe aici… Şi mie mi-a

fost dor de dumneavoastră.

Mama lui Ken în îşi înălţă uimită sprâncenele stufoase.

— Cum, alaltăieri? Şi noi care credeam că a trecut o veşnicie de atunci! Yezi cât de mult te iubim? Ken Ok şi Ken în mă întreabă mereu când mai vine *azmonia*[5] noastră? Aşa te alintă prostuţii mei acum.

Ken Dea intră încruntat în camera lui, lăsându-şi logodnica şi mama vitregă să se copleşească una pe alta cu amabilităţi după pofta inimii. Hen Ok o dispreţuia pe mama lui Ken în, socotind-o interesată şi nesinceră, iar la rândul ei nici aceasta nu avea o părere strălucită despre viitoarea-i noră.

— Ce succese aţi mai avut la învăţătură? Ce note aţi mai luat? întrebă fata adresându-se celor doi copii, deoarece ştia că învăţătura era calul de bătaie al mamei lor. Ken Ok şi Ken în nu-i răspunseră. Stăteau tăcuţi, cu privirile în pământ, dându-şi parcă seama că în clipele acelea asistau la un joc în care partenerii ce întreceau să pară unul mai bun decât celălalt.

— Nu poate fi vorba de niciun fel de succes, răspunse mama pe un ton care nu micşora de fel succesele copiilor şi sublinia în acelaşi timp modestia ei. N-am avut noroc cu învăţătoarea asta, care e de la ţară. Copiii mei sunt mult prea inteligenţi pentru vârsta lor şi trebuie să ştii să te porţi cu ei într-un mod cu totul deosebit.

— Adevărat… De mult am observat eu cât de delicată e structura lor sufletească.

— Ce spirit de observaţie ai…

Copiii ascultau cu atenţie discuţia care-i privea şi triumfau. Scoţând doi icni[6] din poşeta care înfăţişa chipul unei fiare sălbatice, Hen Ok îi întinse copiilor spunându-le:

— Lite, să vă cumpăraţi bomboane.

Copiii dădură amândoi deodată din cap în semn că nu vor să primească banii.

---

5 Soţia fratelui mai mare, precum şi un cuvînt respectuos adresat femeilor măritate (n. t.).

6 Ienul este unitatea monetară japoneză (n. r.).

— Numai proştilor nu le plac banii, rosti cu un ton senttenţios viitoarea lor *azmonia*, dând astfel riposta cuvenită amabilităţii mamei lui Ken în

Înclinându-se politicos în faţa viitoarei soacre, Hen Ok traversă curticica, îndreptându-se spre camera logodnicului ei.

— De ce m-ai lăsat singură cu mama dumitale vitregă? îl mustră ea din prag. Ştii doar bine cât de mult mă enervează.

— N-am vrut să vă deranjez, discutaţi doar atât de amabil.

— Amabil! Ea se cheltuieşte în amabilităţi; eu nu pot s-o sufăr!

— Şezi, Hen Ok, şi te rog… să nu ne certăm pentru fleacuri.

Fata lăsă buza în jos ca un copil îmbufnat. Convins că tânăra fată nu va păstra multă vreme supărarea şi că în curând va zâmbi din nou, Ken Dea răsfoia distrat o carte şi o privea din când în când cu coada ochiului.

Într-adevăr, în relaţiile dintre ei intervenise o schimbare. Hen Ok era destul de inteligentă ca să nu-i scape nota de ironie condescendentă în atitudinea lui faţă de ea. Înainte, era de ajuns să încrunte o singură dată din sprâncene, pentru ca el să-şi piardă capul şi să-i ceară iertare. Căutase întotdeauna să transforme cea mai mică neînţelegere dintre ei într-o adevărată ceartă, pentru ca apoi să triumfe şi să se bucure de influenţa pe care o avea asupra lui. Acum însă băgase de seamă că nu-şi mai poate permite acest joc.

— Te plictisesc?… Spune-mi, te rog, ICen Dea-şi, la ce te gândeşti acum?

— Aşa… la fleacuri.

— Sunt sigură că în momentul de fată nu te gândeşti de loc la fleacuri, căci ţi se citeşte pe fată bucuria unui triumf. De ce te închizi fată de mine şi nu-mi mai vorbeşti despre dumneata ca înainte?

— Ei bine, am să fi satisfac curiozitatea.

— Numai să-mi spui adevărul.

— Mereu aceleaşi îndoieli! N-am nimic de ascuns, Hen Ok-şi. Numai că dumneata nu mă poţi înţelege, pentru că nu ştii să asculţi.

— Vorbeşte, te rog, n-am să te întrerup.

— Nu e vorba de asta… în sfârşit, fie… în cursul zilei de azi am nimerit din întâmplare la un concurs de oratorie. Printre cei care au luat cuvântul era şi o tânără studentă. Deşi povestirea ei era naivă, a produs totuşi multă emoţie în rândurile auditorilor.

— Emoţie?! Prin ce anume, prin naivitatea ei? întrebă zâmbind ironic Hen Ok.

— Nu, prin sinceritate, îi răspunse Ken Dea apăsând pe fiecare silabă. îi şi părea rău că se lăsase convins să-i vorbească logodnicei lui. Oare adevărata artă nu constă tocmai în priceperea de a descoperi neobişnuitul în lucrurile aparent obişnuite?

— Se poate. Dar dumneata una îmi istoriseşti şi la alta te gândeai.

— Ba nu. Tocmai la asta mă gândeam. Mi-e teamă însă că n-am să reuşesc să povestesc frumos… Eu n-am nici spontaneitatea povestitoarei, nici încrederea ei în viaţă. Totuşi, ascultă: o fată a sădit o floare şi a îngrijit-o cu gingăşie. După un timp, floarea a îmbobocit şi fata aştepta cu nerăbdare s-o vadă înflorind. Într-o bună zi, a observat însă cu spaimă că floarea a început să se ofilească. Scormonind la rădăcină, a găsit acolo un vierme pe care l-a strivit cu ură.

— Asta e tot?

— Da.

— Ce înduioşător!

— Yezi, ai insistat degeaba să-ţi povestesc. Am stricat o poveste frumoasă, încercând zadarnic să te fac să-i pricepi sensul. Nu-i ăsta înţelesul ei.

— Dar care? întrebă Hen Ok râzând, aşa cum râdea întotdeauna când Ken Dea se pasiona după ceva.

— Nu râde, Hen Ok-şi, că mie nu-mi arde de

— Spune-mi, Hen Ok-şi – urmă înflăcărat Ken Dea – nu te-ai gândit niciodată că tineretul nostru intelectual

seamănă cu floarea asta; şi el creşte făgăduind să dea flori bogate? Adu-ţi aminte de vremea studenţiei; cât de plini de viaţă eram şi cât de bogaţi în bune intenţii! A fost însă de ajuns să părăsim băncile facultăţii şi să pornim fiecare pe drumul lui. pentru ca la cei mai mulţi dintre noi bunele intenţii să se ofilească, fiindcă la rădăcina existentei lor s-a cuibărit un viermişor care o roade şi o distruge ca pe sărmana floare din poveste. Şi eu aş strivi viermişorul meu, dacă aş mai avea înverşunarea proaspătă şi sinceră de odinioară.

Obrazul lui Ken Dea era alb de emoţie. Ah, dacă Hen Ok i-ar fi răspuns: „Striveşte, Ken Dea, viermele tău, striveşte-l!”

Drept răspuns, însă, fata ridică cu nedumerire din umeri. Nu-şi dădea seama că, povestindu-i cele de mai sus, el voise sui arate nemulţumirea faţă de sine şi că făcuse un apel indirect la ajutorul ei.

Capitolul IV

În ciuda tuturor străduinţelor depuse de cei mai în vârstă, Ken Ok şi ken în căzuseră la examene. Stăpâna casei spunea tuturor în gura mare că E Sun a ajuns o povară pentru casa ei. Cu câtă bucurie şi-ar fi strâns fata lucruşoarele şi ar fi plecat încotro ar fi văzut cu ochii! Dar nu putea să plece. În tot Seul-ul, în care trăiau peste o jumătate de milion de oameni, nu cunoştea pe nimeni care i-ar fi putut da un adăpost şi ceva de lucru. Zile nenumărate rătăcea zadarnic în căutarea unui serviciu şi seara, când se înapoia acasă frântă de oboseală, fliimâurlă şi descurajată, se închidea în cămăruţa ei. Temându-se de gura stăpânei, nici la masă nu mai venea decât foarte rar, dar nimeni nu lua în seamă acest lucru, afară de bătrâna Su Dora, care avea întotdeauna grijă să-i aducă pe furiş de mâncare. Şansele şi speranţele lui E Sun că va găsi ceva de lucru se micşorau pe zi ce trecea, oraşul fiind plin de şomeri, încet-încet, fata începea să-şi dea seama că studiile, pentru care îndurase atâtea înjosiri, nu-i foloseau de fapt la nimic. Într-o zi, deznădăjduită, îi destăinui lui

Ken Dea necazurile ei. Tânărul îi făgădui s-o ajute, dar timp de o săptămână nu-i mai pomeni nimic despre asta, astfel că fata se sperie la gândul că el şi-a uitat făgăduiala şi, sfioasă cum era, nu îndrăzni să-i mai reamintească. Dar într-o zi, pe neaşteptate, tocmai când pierduse orice nădejde, Ken Dea veni la dânsa. Era îmbrăcat într-un costum nou şi chipul lui frumos strălucea de mulţumire şi prospeţime.

— Bună seara, E Sun-şi – rosti el – asta e pentru dumneata! şi-i întinse o carte.

E Sun se gândi: „N-a putut face nimic cu serviciul şi acum caută să-mi îndulcească dezamăgirea cu un dar. E totuşi un om bun şi cumsecade”. Cu glas tare, îi răspunse zâmbind încurcată:

— Eu încă n-am terminat cartea pe care mi-ai împrumutat-o deunăzi.

— Nu-i nimic. Interesul pentru asta o să te facă s-o citeşti mai repede pe cealaltă. Mie mi se întâmplă întotdeauna aşa şi mi-am impus să nu las nicio carte neterminată.

— Chiar dacă e proastă, tot o citeşti până la capăt?

— Desigur, îi răspunse Ken Dea, bucuros că are cu cine sta de vorbă. Şi despre o carte proastă trebuie să-ţi formezi o părere proprie şi o idee precisă. A-ţi spune însă părerea despre o carte pe care n-ai citit-o până la capăt, e necinstit.

— Nu văd de ce ne-am pierde vremea citind cărţi proaste, când avem la îndemână atâtea cărţi bune. Eu una n-aş putea citi până la sfârşit o carte slabă, chiar cu riscul să nu pot formula o părere personală şi o idee precisă despre conţinutul ei1.

— Dar şi o asemenea carte ne poate fi într-un anumit fel de folos, E Sun-şi.

— În ce fel?

— Intrând fără voie într-o polemică cu autorul ei, ne exersăm creierul.

Lui Ken Dea îi plăcea să-şi dea frâu liber gândurilor şi ideilor în faţa lui E Sun, căci găsea în ea o ascultătoare

plină de înţelegere. De astă dată, însă, cuvintele lui nu păreau a face vreo impresie asupra fetei. Era surprins de rezerva ei neobişnuită, iar ea era uimită că el putea să-i vorbească despre subiecte abstracte, când ştia că o frământă atâtea griji.

— Nu-ţi pierde firea, îi spuse Ken Dea, înţelegând greşit melancolia ei; în curând ai să înveţi să te descurci chiar şi cu cele mai complicate cărţi. De ce să-ţi pierzi răbdarea, când ai în faţa dumitale atâtea orizonturi încă nedescoperite! Te invidiez.

Fata, îngândurată, îl asculta în tăcere, cu chipul întristat.

— Nu cumva te-am obosit? Mai ai puţină răbdare te rog şi spune-mi dacă nu ghiceşti ce surpriză ţi-am pregătit? Ba, mi se pare că ai şi ghicit; înţeleg asta din privirea dumitale. În adevăr, aşa este, aşa cum gândeşti: ţi-am găsit de lucru!

„De ce nu mi-a spus de la început? O fi vrut poate să obţină un efect mai puternic?” Dar îndată se ruşină de cele ce-i treceau prin minte şi se mustră singură în gând pentru lipsa ei de recunoştinţă fată de Ken Dea.

— De acum înainte n-o să mai baţi la toate uşile în căutarea unui serviciu, căci peregrinările dumitale au luat sfârşit, îi spuse vesel Ken Dea. Îmi închipui cât de umilitor e pentru cineva să cerşească de lucru, adică să cerşească tocmai ceea ce societatea e obligată să-i dea – dreptul la muncă. Sper că ai să te bucuri.

— Mulţumesc, *sonsenim*.

— Şi nu mă întrebi unde ţi-am găsit de lucru?

— Sunt gata să primesc orice, răspunse repede fata, izbucnind în râs.

Era fericită, fericită cum nu mai fusese niciodată până acum, şi i se părea că toate grijile şi necazurile de până mai atunci se pierduseră undeva departe, în negura trecutului. O mare bucurie pusese stăpânire pe ea la gândul că de acum înainte nu va mai depinde de nimeni.

— Unde o să muncesc n-are prea multă importantă. Important e că o să fiu independentă.

— Nu sunt de acord cu dumneata. Omul trebuie să-şi cunoască valoarea.

— Valoarea e dictată de condiţii economice, *sonsenim*. Spune-mi, te rog, serviciul pe care mi l-ai găsit e la fabrica tatălui dumitale?

— Da. Vei fi secretara lui An Zun Seb.

— Crezi că o să pot face faţă?

— Şi încă cum!…

— Bine, dar eu nu ştiu să fac nimic.

— Munca e uşoară; o să ai doar sarcina să anunţi vizitatorii şi să-i serveşti ceaiul. Şi acum, E Sun, hai să ne ocupăm şi de toaleta dumitale.

În noaptea aceea, E Sun stătu multă vreme aplecată asupra celei mai bune jachete pe care o avea şi căreia încerca să-i redea un aspect acceptabil. A doua zi dimineaţă, însă, Ken Dea o convinse să renunţe la jacheta cea veche şi să meargă cu el la un magazin de confecţii ca să cumpere împreună cele necesare, spunându-i că după ce o începe să câştige, se vor socoti. În drum spre casă mergeau pe stradă îngânduraţi, fără să schimbe între ei un cuvânt. El, reţinut şi mulţumit de gestul lui mărinimos; ea, cu capul în pământ, împiedicându-se mereu în tocurile înalte ale pantofilor. I se părea că toţi trecătorii se uită la ea cu dezaprobare. Dar ce era să facă, trebuia să-şi câştige pâinea, iar domnul An Zun Seb îşi preţuia secretarele după îmbrăcăminte.

În sfârşit, E Sun începu o viaţă nouă şi independentă. În prima» seară liberă se grăbi să scrie fratelui ei. Locuinţa «şi hrana o costau destul de scump faţă de salariul mic pe care-l primea. Avea să izbutească totuşi să facă mici economii, rupându-şi de la gură; socotea că astfel în două-trei luni va strânge banii pe care Ken Dea îi cheltuise cumpărându-i rochia şi pantofii. După ce îşi va achita datoria faţă de Ken Dea, va începe să-şi ajute şi fratele. Era gata să facă orice sacrificiu pentru ca Ki Sun să poată termina şcoala şi apoi să se mute şi el la Seul. În ce o priveşte, iluziile pe care şi le făcuse că va urma facultatea, se spulberaseră. Ki Sun însă trebuia să ştie că

are o soră care e în stare de orice sacrificiu ca să-l facă om.

Oricât ar părea de curios, despărţirea de familia Kim Dea Tan o întristase. Stăpâna casei, mai de silă, mai de milă, îi urase drum bun, bătrâna Su Dora plânsese cu hohote. Pe E Sun o duruse inima că nu putuse răsplăti pe buna bătrână, dar n-avea în buzunar nici măcar o monedă de un ieri. Cât despre micii derbedei, Ken m şi Ken Ok fuseseră bucuroşi că scăpau de învăţătoare şi însoţiseră, tropăind vesel, până la colţul uliţei, căruciorul cu care fata îşi ducea lucrurile.

Slujba nu era prea grea, iar şeful părea un om foarte politicos.

Dar E Sun nu apucă să termine scrisoarea; cineva bătu cu sfială în uşă. Fata se opri din scris şi deschise. Era Ken Dea.

— O, *sonsenim*! exclamă bucuroasă fata. Dumneata erai?

— Poate deranjez? Poate că e prea târziu?

— Nu, nu. Poftim, te rog, intră!

— Văd că te-ai aranjat destul de bine, spuse Ken Dea, îmbrăţişând cu privirea întreaga încăpere. Spune-mi, te rog, eşti mulţumită?

— Foarte mulţumită.

— Atunci e bine.

Ken Dea se aşeză comod cu picioarele sub el, îşi sprijini bărbia în palmă şi căzu pe gânduri.

— Ai supărări, Ken Dea-şi? îl întrebă E Sun.

— Mai nimic, mă doare puţin capul. Sub privirile grijulii ale tinerei, chipul lui se posomorî şi mai mult, cu toate că în sinea lui se bucura de interesul pe care i-l arăta E Sun. Am avut o discuţie cu tata, care nu vrea cu niciun chip să înţeleagă că trebuie să învăţ mai departe.

— Să mai înveţi?

— Sigur că da. De ce te miri?

Bine, dar dumneata eşti atât de învăţat!

— Ah, cât aş vrea să fac o călătorie în Europa! Lumea este nemărginită şi fiecare ţară aduce nota sa

caracteristică în civilizaţia contemporană. Dar să nu mai vorbim despre asta. Azi m-am convins că tata n-o să mă lase niciodată să plec în Europa. Şi când mă gândesc că unii dintre tovarăşii mei pleacă. Pleacă!

— Unde?

— Înainte cei mai mulţi plecau la Berlin. Dar de când această capitală a încăput pe mâna liitleriştilor, niciun om cu mintea întreagă nu mai are ce căuta acolo. Până şi studenţii care şi-au început studiile în Germania au părăsit acum această ţară. Lnii s-au dus la Viena, alţii la Londra, iar ceilalţi la Paris. Sigur că dintre toate ţările eu unul aş prefera Uniunea Sovietică, fiindcă acolo se petrec atâtea lucruri care merită să fie văzute. Numai că japonezii ne împiedică să ne realizăm această dorinţă.

— Nu fi mâhnit. Şi aşa toată lumea este uimită de cunoştinţele dumitale, încercă E Sun să-şi consoleze prietenul.

— Crezi? Crezi într-adevăr că are cineva nevoie de mintea mea, de cunoştinţele mele? Nu, E Sun. În regimul actual nu e nevoie de intelectuali. Nu uita că intelectualii gândesc…

— Nu e adevărat, *sonsenim*.

— Aşa, nu-i adevărat, spui? Atunci, interesează-te, te rog, dacă sunt mulţi intelectuali care lucrează în specialitatea lor. Noi, coreenii cu studii, suntem ţinuţi de japonezi sub lacăt; până şi cei care ar fi, cum s-ar spune, vrednici de încrederea lor; iar aceştia, ştii bine, nu sunt prea mulţi. Ceilalţi îşi câştigă existenţa cum pot.

— Nu cumva, Ken Dea-şi, ai putea ajunge şi dumneata şomer? îl întrebă E Sun cu o mirare sinceră.

— Nu, n-am să ajung şomer. Şi asta numai pentru că tatăl meu e fabricant. Pot păşi pe urmele lui. Dar cum s-o fac, dacă această perspectivă nu mă atrage şi nu mă incintă; nu e menirea mea să fiu negustor. De altfel am uitat să-ţi spun că mai e o cale care îi permite oricând unui om tânăr şi învăţat să scape de sărăcie, adăugă Ken Dea cu amărăciune. E vorba de posibilitatea unei căsătorii din interes. La ora actuală, logodnicii cu studii se bucură de

mare trecere şi au multă căutare printre fetele bogate.

Pentru A Sun aceste cuvinte constituiră o revelaţie. Uimirea ei era nemărginită văzând cum, zi de zi, Ken Dea cobora tot mai mult de pe piedestalul său şi se apropia din ce în ce de ea.

Ca pl tolul V

Oricât se grăbise Hen Ok, îmbrăcatul îi răpise totuşi câteva ceasuri bune, aşa că ajungând la locuinţa lui Ken Dea, cu un buchet de: flori în braţe, respiraţia îi era întretăiată de atâta alergătură. Mama lui Ken în îi ieşi în prag şi o linişti, asigurând-o că logodnicul era acasă; încă nu se dăduse jos din pat.

— La tine a întârziat atâta aseară, Hen Ok? o întrebă viitoarea soacră.

Pe chipul fetei trecu o umbră, dar nu răspunse şi, călcând apăsat pe pavajul curţii, se îndreptă grăbită spre camera lui Ken Dea.

În ajun, acesta pretextase că-l doare capul şi nu voise să se întâlnească cu ea. Iată cum îi răsplătea el încrederea!

Purtarea lui Hen Ok o umplu de ciudă pe mama lui Ken în ea nu voia să recunoască, fireşte, că provocase acest gest prin întrebarea ei indiscretă şi căută să-şi verse năduful pe tânăra fată. „Ia te uită, nici nu aşteaptă cel puţin nunta „că şi dă buzna peste el, să-i strice somnul. Ah, barem dacă Ken în al meu n-ar da peste o astfel de podoabă!”

Intrând în cameră, Hen Ok îl văzu pe Ken Dea întins pe can, cufundat într-un somn adânc. Nerăbdătoare, îşi roti ochii prin odaie, în căutarea unui vas în care să aşeze florile. Cum nu găsi însă un asemenea obiect, se supără şi aruncă buchetul pe masă; apoi se aşeză la căpătâiul celui care dormea, hotărâtă ca atunci când acesta se va trezi! din somn, să nu se arate nici jignită, nici umilită, deşi, pentru întâia dată în viaţă, simţea suferinţa geloziei. Uitase însă că natura n-o înzestrase cu prea multă răbdare. Razele soarelui străbăteau prin uşa de hârtie aurind-o, când Ken Dea, deschizând ochii, văzu în faţa sa chipul tinerei logodnice. I se păru aşa de frumoasă, încât

închise din nou ochii, zâmbind. Dar acest zâmbet o scoase din sărite pe Hen Ok, care desluşi în el o dovadă de prefăcătorie. Se aşteptase din partea lui la o scenă de dezvinovăţire în care să se arate pocăit, gata să-i ceară iertare, şi când colo… el îi zâmbea dulce ca un copil nevinovat! „Ah, ce mincinos şi ce viclean, se gândi Hen Ok. Cum n-am băgat de seamă până acum? E nesuferit. O, cum m-a orbit! Cât de bine s-a priceput să mă încânte, aruncându-mi praf în ochi cu vorbele lui de iubire. Acum însă i-a căzut masca. Nu iubirea, ci numai interesul l-a făcut să se apropie de mine. Nu de dragostea mea are el nevoie, ci de banii mei! Cât de josnic şi de urât, dar ce mai pot face acum, când toată lumea ştie că suntem logodiţi? O ruptură între noi ar atrage toate simpatiile de partea lui, nimeni nu ar fi de partea mea – el e doar nobleţea personificată! Numai eu, sărmana de mine, ştiu cu cine am de-a face. Mai bine aş fi rămas oarbă, ca până acum şi nu i-aş fi descoperit firea adevărată; ar fi putut minţi oricât, fără ca eu să ştiu şi fără să mă facă să sufăr. Ah, ce n-aş da să-l pot face eu pe el să sufere, să sufere mult!”…

— Unde ai fost aseară? îl întrebă ea cu asprime.

Ken Dea se ridică deodată în coate şi răspunse scurt…

— Acasă.

— De ce mă minţi? Crezi că eu nu ştiu că durerea dumitale de cap a fost doar un pretext, ca să poţi scăpa de mine?

— Ce prostie!

— Nu căuta să mă înşeli!

— Mi se pare că te pregăteşti să-mi faci o scenă, Hen Ok. Ai răbdare, am să-ţi povestesc totul; sunt cu adevărat bolnav. Aseară m-am întors acasă mai devreme, pentru că mă simţeam obosit şi voiam să mă culc îndată. Aici însă l-am găsit pe tata şi s-a încins între noi o discuţie neplăcută, aproape o ceartă, tot din cauza călătoriei în Europa. În urma acestei divergenţe de păreri, m-am simţit atât de indispus, încât am luat-o razna pe străzi cu gândul să mă opresc la vreun prieten, cum am şi făcut până la urmă: m-

am dus la unul dintre tovarăşii mei, ca să văd cum s-a aranjat în noua tui locuinţă. Iar dumneata eşti în stare să te gândeşti la cine ştie ce!

„Oare de ce mă sileşte să mint? îşi spunea Ken Dea. Dacă nu m-ar chinui cu gelozia ei, obligându-mă să-i ascund adevărul, ar fi înţeles că între mine şi E Sun nu există alt sentiment decât prietenie. Ea însă m-a silit să mint şi uite ce a ieşit. Nu-mi place acest joc nesincer!…”

Ca şi în alte rânduri, neputând să se împotrivească dorinţelor lui Hen Ok şi temându-se să nu interpreteze indispoziţia lui ca un nou pretext, Ken Dea se îmbrăcă în grabă şi o invită să facă o mică plimbare prin grădina zoologică. Pe neaşteptate, însă, Hen Ok îşi exprimă dorinţa de a toerge în centru şi acolo îl purtă prin magazine, obligându-l să-şi spună părerea asupra diferitelor fleacuri. Iar când nu era de acord cu ea asupra calităţii sau frumuseţii vreunui obiect, se certau.

După această plimbare, Ken Dea se îmbolnăvi de-a binelea. Acum Hen Ok îl tiraniza cu îngrijirile ei şi nu se supăra nici când el o repezea plictisit, văzând în aceasta un semn de intimitate, căci, îşi spunea ea, un tânăr bine crescut n-ar îndrăzni să ţipe la o femeie străină.

Soarele, care sta să apună, îşi arunca ultimele raze asupra oraşului şi frunzele plopilor fremătau uşor în adierea lină a vântului de seară. Rândunelele gureşe se aşezau la sfat pe firele de telegraf, apoi se înălţau deodată în aer, desenând pe albastrul cerului mici fulgere întunecate. Peste creasta munţilor Hamsan se legănau norii.

Deodată, Hen Ok rosti:

— Ia uite-o! Parcă ar pofti-o cineva.

O zărise venind pe E Sun, care după o clipă se şi ivi în pragul uşii. Ken Dea sări în picioare şi împinse, o pernă spre noua venită.

— Poftim, E Sun-şi! la loc, te rog.

— Cum te mai simţi, *sonsenim*? îl întrebă fata, privind cu îngrijorare spre Hen Ok, care nu-i răspunsese la salut.

— După cum vezi, mă ţin pe picioare, răspunse

râzând Ken Dea.

— La ce faci pe grozavul? Yrei să te copleşească cu grija ei, rosti printre dinţi Hen Ok.

E Sun tresări, ca şi cum ar fi lovit-o cineva pe neaşteptate.

— Te rog, *sonsenim*, culcă-te. N-am să te deranjez mai mult de un minut.

— Ei, asta-i! Vorbeşti copilării. Ia spune-mi, de unde vii, de la lucru?

— Da.

— Foarte bine! Ai să stai la masa cu noi.

Dându-şi seama că Hen Ok n-o simpatizează, ci dimpotrivă are despre ea o părere cât se poate de proastă, E Sun nu primi invitaţia. Din primul ei salariu cumpărase un mic dar pentru Ken Dea şi acum strângea cu înfrigurare obiectul la piept; stingherită şi tulburată, neştiind cum să facă spre a i-l înmâna, se legăna când pe un picior când pe altul. Aştepta cu nerăbdare momentul prielnic pentru a-şi lua rămas bun şi, simţind asupra ei privirile ostile ale lui Hen Ok, se roşise toată. În sfârşit, după multe şovăieli, îşi luă inima în dinţi, îi întinse lui Ken Dea darul adus şi întorcând spatele ieşi repede din casă.

— Unde pleci, E Sun-şi? strigă în urma ei Ken Dea. Fata însă nu-i răspunse şi nici măcar nu se uită înapoi.

— Ce ţărancă! scrâşni Hen Ok.

— În schimb dumneata, Hen Ok, ca o persoană bine crescută ce eşti, puteai s-o rogi să rămână cu noi, măcar din politeţe.

— Tot n-ar fi rămas.

— Nu-i adevărat. Îşi pierduse doar cumpătul, din cauza dumitale.

— De ce din cauza mea?

— Pentru că nu te-ai purtat drăguţ cu ea.

— Ştii că ai haz, asta-i culmea să-mi pretinzi să mă iau la întrecere în amabilităţi cu orice proastă!

— De ce vorbeşti aşa?

— Nu înţeleg să fiu amabilă cu o stricată.

— Te rog, nu fi necuviincioasă.

— Ei asta-i, crezi că mi-am pierdut minţile de dragul tău şi acum am să-ţi respect toate toanele?

— N-ai niciun pic de ţinută şi te exprimi ca o... Nici nu găsesc cuvinte să-ţi spun ce gândesc.

— În schimb, „ţinuta” dumitale faţă de ea este un paravan şi încă un paravan foarte străveziu.

Sunt o piedică în flirtul dumitale şi de aceea îţi sare ţandăra.

Smulgându-i cu îndemânare pachetul pe care i-l dăduse E Sun, îl desfăcu într-o clipă şi, găsind în el o agendă ieftină, izbucni într-un hohot de râs batjocoritor.

Capitolul VI

Îndată după instalarea sa, domnul An Zun Seb, noul director al firmei, se ocupase în primul rând de amenajarea biroului său şi a anticamerei, unde dăduse ordin să se aşeze o masă mare, acoperită cu o minunată fată de masă rusească. Tot acolo hotărâse să se aducă mai multe fotolii moi şi confortabile în care vizitatorii să se simtă bine şi să aştepte cu răbdare clipa în care va putea să-i primească.

E Sun nu avea mult de lucru; adesea, cea mai importantă îndeletnicire era să servească domnului An Zun Seb ceaiul, pe care acesta îl sorbea cu înghiţituri mici dintr-o ceşcuţă minusculă. Noul director inspira fetei o oarecare teamă; comportarea lui impunătoare părea că ascunde ceva necunoscut, care o punea pe gânduri; de aceea, tăcută şi stingheră, E Sun „se închidea în cercul obligaţiilor ei mărunte de secretară.

Prin ferestrele care dădeau spre miazăzi, lumina zilei pătrundea în birou strecurându-se printr-un frunziş verde şi des, care oprea totodată arşiţa soarelui. Înăuntru, liniştea după-amiezii nu era tulburată decât de sfârâitul molcom al ceainicului electric şi de foşnetul hârtiilor. Nici vuietul maşinilor, nici mirosul de sudoare al muncitorilor nu pătrundeau până aici, iar la orele acestea vizitatorii erau rari. Deodată uşa se deschise şi în prag apăru Cian Men Cion, subdirectorul atelierelor, poreclit de muncitori Diavolul păros. El privi speriat în birou. E Sun îi făcu, un

semn din cap, încurajându-l să intre. Cian Men Cion se îndreptă spre biroul directorului, păşind cu grijă pe covorul moale ca şi cum ar fi trebuit să treacă un vad, ridicându-şi chiar puţin pantalonii cu vârful degetelor, de ajuns ca să i se vadă prin găurile ciorapilor călcâiele zgrunsuroase. Îndată ce păşi pragul biroului, se încovoie adânc şi în această atitudine umilă se apropie de masa la care lucra domnul An Zun Seb.

— Ia loc, domnule Cian Men Cion; ei, haide odată, şezi jos! De mult aveam intenţia să stau de vorbă cu dumneata, rosti An Zun Seb, făcându-şi de lucru cu hârtiile de pe birou, fără să-l privească pe noul venit. Dacă nu mă înşel, lucrezi la firma noastră de vreo zece ani?

— Exact, răspunse Părosul, privindu-şi stăpânul.

— Prin urmare îi cunoşti bine pe oamenii noştri şi activitatea întreprinderii; aş vrea să îi cer câteva lămuriri, pentru că la minerit mă mai pricep puţin, dar în industria textilă sunt începător şi sfaturile dumitale mi-ar putea fi de folos.

— Vă mulţumesc.

— Cred că bănuieşti despre ce este vorba?

Subdirectorul înghiţi în sec. El se aşteptase ca, odată cu venirea noului director, să se producă în fabrică schimbări mari şi se temuse ca unele dintre acestea să nu-l atingă şi pe el. Muncitorii îl urau, iar Kim Dea Tan îl ocolea cu dezgust. E adevărat că fostul director, un bătrânel guraliv şi slab de înger, îi arătase multă încredere. Dar se va pricepo oare să-i intre în voie şi noului director?

La rândul său, An Zun Seb îşi punea aceeaşi întrebare: „Va şti el oare să-mi intre în voie?"

I se vorbise despre Cian Men Cion ca despre un organizator foarte destoinic, cu alte cuvinte ca despre un om care se pricepea să stoarcă de la muncitori până şi ultima picătură de sudoare.

Bun cunoscător de oameni şi ştiind întotdeauna să aleagă pe cei de care avea nevoie, An Zun Seb îşi dădu seama de la prima vedere cu cine avea de-a face. „Lacom, descurcăreţ, slugarnic şi nemilos", îl caracteriză el pe Cian

Men Cion. „Tocmai ce-mi trebuie”.

— Am de gând să dau o mai mare amploare producţiei noastre, începu An Zun Seb cu un aer important. Trebuie să punem neapărat la punct relaţiile noastre cu muncitorii şi totodată să instaurăm cea mai severă disciplină. Cât priveşte latura tehnică a problemei, intenţionez să înlocuiesc vechile motoare cu explozie, cu altele, electrice. În zilele noastre motoarele cu explozie şi-au trăit traiul. Trebuie să modernizăm producţia, dacă vrem să nu fim înghiţiţi de concurentă. Acum stau în faţa noastră două alternative: ori vom merge în pas cu vremea, ori, ca majoritatea întreprinderilor coreene, vom fi acaparaşi de firmele japoneze. Lucrul cel mai important pentru noi, în clipa de fată, este să producem repede şi ieftin. Dumneata ce părere ai, domnule?

Întrebarea venind prea direct, Cian Men Cion, ca să câştige timp de gândire, începu să tuşească şi să se scarpine în barba neîngrijită, temându-se ca prin răspunsul său să nu facă vreo gafă pe care să n-o mai poată drege. Răspunse aşadar şovăind şi cu întârziere:

— Da, desigur, aveţi toată dreptatea. Planurile dumneavoastră sunt măreţe şi... a... a... e necesar mai întâi să pregătim terenul.

An Zun Seb dădu din cap a încuviinţare. Cian Men Cion luă acum o înfăţişare demnă.

— A... a... Iertati-mă, domnule director, prevăd greutăţi mari. Noi nu avem muncitori calificaţi, pricepuţi în mânuirea maşinilor moderne. Ce vreţi, un popor de ignoranţi!

— Nu face nimic, îi vom învăţa.

— Aici e aici, asta e buba! Trebuie lămuriţi, trebuie să înţeleagă, pentru că ei se tem de maşinile noi şi spun că acestea îi vor lăsa pe toţi pe drumuri. Ştiţi, de când aţi venit dumneavoastră sunt foarte nelinişţiţi şi au început să murmure.

— Ce murmură?

Părosul înălţă din umeri:

— Ei, de mine se feresc. Ştiu că eu sunt una cu

dumneavoastră… hi… hi… hi…

— Lasă-i să murmure cât or pofti.

— Da, jupâne, dar asta nu-i a bună. Dumneavoastră încă nu-i cunoaşteţi.

— Eu n-am de ce să mă grăbesc să-i cunosc, lasă-i să mă cunoască întâi ei pe mine.

— Da, jupâne, dar ei sunt trei sute!… Pe vremea fostului director îşi făceau de cap fără să se sinchisească prea mult de el şi dânsul, sărmanul, numai că nu plângea. Altă dată, demult, demult, te puteai înţelege cu ei mai uşor. Dar acum… eu sunt de părere că ar trebui să procedaţi în aşa fel, încât profitul dumneavoastră să fie cât mai mare, fără ca ei să poată crâcni.

— Aşa, aşa!

An Zun Seb scoase din sertar un catalog ilustrat uou-nouţ şi-l deschise în faţa lui Cian Men Cion.

— Ia priveşte aici, îţi place? Uite, maşinute de-astea am comandat eu la „Yasuda” unde, trebuie să ştii, sunt ca la mine acasă. Doar am muncit destul pentru ei. m-da, da…

— Nu vă supăraţi că vă întreb… nu cumva japonezii o să ajute firma noastră?

— Nu. Nu este vorba de niciun fel de ajutor, ci doar de comerţ-Fără comerţ nu putem trăi nici unii, nici alţii.

— Da, dar ei vor să sugrume industria noastră, coreeană.

— He, he… N-avea nicio grijă, n-o să izbutească s-o sugrume chiar de tot.

(An Zun Seb ştia foarte bine că îl aştepta o luptă grea nu numai împotriva comercianţilor coreeni, ci şi împotriva marilor magnaţi japonezi, care acaparaseră cu ţesăturile lor atât piaţa coreeană, cât şi pieţele din alte ţări).

— Trebuie să producem marfă frumoasă şi ieftină. Asta trebuie să fie de acum înainte deviza noastră, adăugă el. Şi fără îndoială că la atingerea acestui scop ne va ajuta mult şi modernizarea instalaţiilor.

— Aş avea de făcut câteva propuneri, rosti cu sfială Cian Men Cion.

— Dă-i drumul!

— În primul rând aş propune să construim un cămin. Industriaşii japonezi s-au gândit de mult la asta. Aşa am avea şi noi posibilitatea unui control permanent asupra muncitorilor.

— Foarte bine chibzuit!

Diavolul păros rânji. „Iată, se gândi el, cine mă va ajuta să mă afirm, ba chiar va şti să mă preţuiască!”

— În fabrica noastră lucrează prea mulţi bărbaţi. Eu sunt de părere că ar fi preferabil să folosim mai mult femeile, a căror mână de lucru costă mai ieftin. Afară de asta ţinem prea mulţi lucrători bătrâni, trecuţi de 40 de ani. Eu pe aceştia de mult i-aş fi dat afară, dar când am propus domnului Kim Dea Tan să-i concediem, nici n-a vrut să audă.

— Poate că a avut dreptate. De unde am putea să ne procurăm acum muncitori tineri, când mâna de lucru este foarte căutată în insule, iar japonezii, care se pregătesc de război, au nevoie de oameni?

— E adevărat ce spuneţi, dar dumneavoastră n-aţi aflat, domnule director, că anul acesta a fost o secetă cumplită în provinciile din Nord-Est?

4* 51 răspunse zâmbind Părosul. Peste o lună, două, oraşul va fi năpădit de ţărani flămânzi, care pentru un culcuş şi un pumn de orez vor fi bucuroşi să muncească în orice condiţii. Şi atunci muncitorii noştri vor deveni mai modeşti şi n-au să mai pretindă salarii exagerate. Eu cunosc bine un poliţai, despre care aş putea spune chiar că îmi este prieten. Când va sosi momentul, el o să ne ajute să găsim oamenii de care vom avea nevoie, în schimbul unei sume modeste. După cum vedeţi, au să ne ajute chiar autorităţile, pentru că şi ele se frământă încă de pe acum la ghidul că flămânzii vor da năvală în oraş. Doar n-o să-i poată hrăni din buzunarul lor.

— Aşa… rosti îngândurat An Zun Seb.

— Domnule director, daţi-mi voie să vă mai fac o propunere, pe lângă cele de până acum.

— Spune, îl încurajă An Zun Seb.

— În locul dumneavoastră, eu m-aş adresa

autorităţilor din Namvon şi Vonsan. Cred că femeile din aceste localităţi ne-ar conveni de minune. Ştiţi, sunt foarte voinice şi sunt renumite prin sănătatea şi rezistenţa lor.

La această „mică propunere”, An Zun Seb nu răspunse nimic, dar se vedea că nu-i displăcuse.

— Şi eu am învăţat câte ceva de la japonezi, spuse mai departe Cian Men Cion. Acum câţiva ani am colindat mult prin Japonia şi am trecut şi prin oraşele Kobe, Ōsaka, Nagasalci şi Tokio. Acolo am deschis bine ochii şi am reţinut ce trebuia să reţin, încheie Părosul.

Rămânând singur, după plecarea lui Cian Men Cion, An Zun Seb despături leneş un ziar. Privirea lui se opri pe o fotografie care înfăţişa un grup de „fete”; în rochiţele lor străvezii, prin care li se vedeau picioarele subţiri, ai fi zis că sunt nişte greieri de câmp.

Timpurile în care fusese nevoit să-şi refuze orice plăcere apuseseră de mult. Acum avea două amante. Una era o femeie de aşa-zisă factură europeană, iar cealaltă o „gheişă” păstrătoare a „specificului naţional”, pentru că genul i se potrivea mai bine. Dar An Zun Seb se săturase de ele până peste cap. Ajunsese la trista concluzie că femeia seamănă cu o floare: cu cât îi miroşi mai mult parfumul, cu atât devii mai insensibil la farmecul ei.

Odată, An Zun Seb izbutise să cunoască o celebră artistă de cinematograf, care era chiar regina „fetelor”. Spre ghinionul lui însă, „regina” atinsese apogeul gloriei şi, profitând de momentul prielnic, găsea că e mai plăcut să-şi împartă graţiile cavalerilor tineri şi, în general, admiratorilor burlaci. Aşa fiind, bietul An Zun Seb nu putuse să obţină de la ea nici cea mai mică favoare.

În urma acestui insucces, nu s-a mai ocupat de „fete” în ghilimele, ci şi-a concentrat toată atenţia asupra celor fără ghilimele. Încă din prima zi pusese ochii pe E Sun şi acum îşi frământa creierii cum s-o facă să înţeleagă că e gata să fie foarte darnic cu ea. „Alta în locul ei ar fi înţeles de mult ce gânduri am”, îşi spunea el.

Când intră în anticameră comisionarul Sun En, inima directorului zvâcni cu putere şi el îşi aţinti privirea asupra

profilului delicat al lui E Sun, care stătea aplecată peste nişte hârtii. Rămase aşa câteva clipe, admirând urechea delicată, obrazul rumen şi bărbia cu rotunjimi minunate a fetei. Ea ridică ochii, zâmbind lui Sun En, dar acesta, ocolindu-i privirile, îi întinse un pachet şi-i spuse apăsând pe fiecare silabă;

— Pentru tine, de la magazinul „Fa-sin”.

— Dar eu n-am comandat nimic acolo, răspunse E Sun.

Băiatul dădu din umeri şi, fără să mai rostească un cuvânt, ieşi din anticameră.

Fata luă pachetul de pe masă şi alergă după el.

— Stai puţin, Sun En, îl strigă ea.

În clipa aceea auzi glasul autoritar al directorului.

7 – E Sun-şi, de ce-l mai chemi acum?

— Vreau să-i dau înapoi pachetul, nu e al meu. Eu n-am comandat niciodată nimic la acest magazin.

— O, ba da, ba da! E al dumitale.

— Vă înşelaţi, domnule director, trebuie să fie o greşeală; vă repet, n-am făcut nicio comandă acolo.

— Nu, nu-i o greşeală; e doar o atenţie din partea mea. Eu cumpăr de câţiva ani de la acest magazin articole de parfumerie pentru fiica mea, Hen Ok, şi nădăjduiesc că nici dumneata n-ai să refuzi acest mic dar.

An Zun Seb îi vorbise pe un ton impersonal, aproape duşmănos. E Sun nu ştia ce să facă. Îşi dădea bine seama că nu trebuia să primească cadoul, dar nu ştia ce atitudine să ia ca să nu-şi jignească directorul.

Fără a mai spune vreun cuvânt, An Zun Seb se cufundă în lectura ziarului. Pe chipul lui se putea citi dezaprobare şi jignire. Parcă ar fi vrut să dovedească fetei, prin expresia trăsăturilor sale, că bunele-i intenţii fuseseră interpretate într-un chip nedemn.

Nefericitul pachet de la magazinul „Fa-sin” mai poposi câteva zile pe masa de lucru a lui E Sun, până când într-o bună dimineaţă dispăru. Venind la birou, E Sun nu mai dădu cu ochii de el şi respiră uşurată.

Capitolul VII

Ciun Sik se îndrepta spre bariera cartierului Tondemun şi, pe măsură ce înainta, străzile erau tot mai pustii şi tot mai întunecoase. Lumina felinarelor rare se pierdea sub strălucirea puternică a razelor de lună plină. Ciun Sik zâmbi aducându-şi aminte cu câtă nerăbdare aştepta el în copilărie nopţile cu lună plină. Părinţii lui făceau economie de gaz, şi când băiatul micşora fitilul lămpii, ca să le facă pe voie, luna pătrundea în odaie luminând-o din plin. În serile acelea gândurile lui se îndreptau spre oraşele mari, unde în amurg se aprindeau pe străzi lumini strălucitoare. îi pizmuia pe copiii care avuseseră norocul să se nască în aceste oraşe şi să se joace pe străzile lor pline de lumină.

Apropiindu-se de casă, Ciun Sik o văzu pe E Sun stând rezemată de zid, ca şi cum ar fi fost acolo de multă vreme şi ar fi obosit aşteptându-l. (în seara aceea fusese reţinut la cercul conspirativ al muncitorilor mai mult decât se aşteptase şi se înapoia acasă mai târziu ca de obicei.)

— Ce-i cu tine aici, aşa de târziu? o întrebă el luând-o de mână.

— Trebuie să stau neapărat de vorbă cu tine, Ciun Sik, răspunse E Sun.

— De ce n-ai intrat să mă aştepţi în camera mea?

— Pentru că în camera ta te aşteaptă doi tineri.

— A-ha! Sigur că da, sunt Ki Thia şi Nak Pomi. Buni băieţi, lucrăm în aceeaşi secţie. Aşteaptă un pic aici, mă duc să-i rog să plece.

Băieţii plecară dezamăgiţi. Ca de obicei, veniseră şi în seara aceasta la Ciun Sik ca să mai stea de vorbă despre cele ce se petreceau în lumea largă.

Intrând în casă, E Sun văzu prin uşa deschisă a unei camere alăturate o fată care i se păru foarte cunoscută. Dâncl cu ochii de E Sun, fata îi zâmbi cu înţeles, ca şi cum ar fi vrut să-i arate că ştie despre ea unele lucruri secrete. E Sun simţi cum i se strecoară în suflet o nelinişte ciudată.

— Cine-i fata de alături? îl întrebă ea pe Ciun Sile când rămaseră singuri.

— E Cen Nim, fiica gazdei mele.

— Ce mutră nesuferită!

— M-da...

— Mi se pare c-am mai văzut-o undeva.

— E sora lui Sun En, comisionarul nostru, pe care tu îl cunoşti bine. Eratele şi sora seamănă ca două picături de apă, dar, din nefericire, numai la chip. Sun En e un băiat de treabă, pe când sora lui...)

Lui E Sun nu-i făcea plăcere să-şi aducă aminte de Sun En. Mai ales de când cu povestea pachetului de la „Fa-sin”, tânărul comisionar nu-i mai dădea nicio atenţie, iar ea nu putea să se dezvinovăţească şi să-i dovedească că nu-i dăduse niciodată prilejul lui An Zun Seb să-i ofere un dar. „Şi apoi, se gândea ea înciudată, la urma urmei nu sunt obligată să dau socoteală unui băieţandru oarecare!”

— Ascultă, Ciun Sik, izbucni ea îngrijorată! Părosul a început să calce prea des pragul directorului nostru şi amândoi pun la cale ceva; sunt pur şi simplu desperată.

— Vorbeşte mai lămurit, te rog.

— Au de gând să construiască un cămin pentru muncitori după modelul japonezilor, adică cu paznici şi cu împrejmuire de sârmă ghimpată. Pe urmă, au de gând să facă contracte de muncă pe termene fixe cu muncitorii care n-o să poată schimba slujba, orice li s-ar întâmpla, până la expirarea termenului pentru care au fost angajaţi.

— Ia stai puţin, de uude ai scos toate astea? o întrebă Ciun Sik.

— Părosul a elaborat planul, de care i-am spus, iar directorul l-a aprobat, şi apoi l-a felicitat spulnându-i: „Foarte bine chibzuit”. Au mai discutat împreună şi despre concedierea lucrătorilor trei cuţi de 40 de ani şi cum să-i înlocuiască cu femei, cărora pentru aceeaşi muncă li se plăteşte doar jumătate. I-am mai auzit vorbind şi despre unele regiuni unde ar fi bântuit o secetă cumplită şi de unde ar putea aduce la lucru ţărani care să muncească aproape pe degeaba. Bine înţeles, asta mai încolo. Până una-alta însă, au hotărât să stabilească noi norme de lucru, care să le dea posibilitatea să concedieze în mod legal pe muncitorii mai slabi.

— Acum am înţeles, E Sun; îţi mulţumesc.
— Orice se va întâmpla, tu n-ai să rămâi fără lucru, îl încredinţă fata. Poţi fi liniştit; o să vorbesc cu Ken Dea despre tine.
— A, nu, te rog, asta nu; n-am să încep să mă milogesc la fiul patronului.
— Nu toţi copiii de patroni sunt la fel.
— Tocmai de aia!
— Să nu crezi că-i un om rău. Ken Dea înţelege totul foarte bine şi e cât se poate de nemulţumit de situaţia lui.
— Atunci ce-l împiedică să renunţe la ea?
— Asta e o treabă complicată, Ciun Sik.
— După părerea mea, e mai mult decât simplă.
— Tu nu poţi înţelege, pentru că nu eşti fiu de fabricant. Ken Dea mi-a spus într-o zi cât de mult îi invidiază pe muncitori, pentru că oricare dintre ei este mai folositor societăţii decât el. Şi te rog să mă crezi că spune întotdeauna numai adevărul, chiar atunci când acest adevăr nu-i prea face cinste. I
— Nu cumva îl preţuieşti mai mult decât merită, E Sun?
— Nu, Ciun Sik, te rog să mă crezi, e un tânăr ca puţini alţii.
I – O fi, dar un prieten al meu, Hen Ciol, mi-a spus odată despre acest gen de intelectuali: „Logica şi studiile i-au făcut să se convingă de inevitabilitatea şi de justeţea victoriei proletariatului, însă egoismul, moliciunea şi interesele personale nu le îngăduie să facă un pas hotărâtor înainte”.
Ciun Sik nu vedea cu ochi buni amiciţia dintre E Sun şi Ken Dea. Nu-şi dădea bine seama de ce, dar era aproape sigur că această amiciţie nu-i va aduce nimic prietenei lui, ci dimpotrivă, îi va pricinui doar suferinţă şi umilinţe. După un timp, o întrebă:
— Îţi mai aminteşti de „studentul nostru”?
— Ei, asta-i acum! Ţi-ai şi găsit de cine să-ţi aduci aminte!
— Şi în el credea sărăcimea, E Sun, căci vedea în el,

în acest fecior de moşier, pe învăţătorul şi pe apărătorul ei. îi vrăjise pe toţi cu discursurile lor. Dar în ziua când bătrânul moşier a murit, fiul i-a luat îndată locul şi a uitat de sărăcime. A început să dea bani cu dobândă, storcea ultima picătură de vlagă de la ţăranii care-i lucrau moşia, le batjocorea fetele şi, din puterea obişnuinţei, îşi însoţea toate ticăloşiile cu discursuri despre egalitate, dragoste şi frăţie între oameni. Tatăl meu spunea deseori că între moşier şi fiul lui nu era decât o singură deosebire, şi anume că bătrânul nu se îndura să se despartă de *samo1*, iar cel tânăr, de pălăria europeană.

— Vrei să spui că Ken Dea e de-o teapă cu „studentul tău”? îl întrebă E Sun supărată.

— O nu, nu sunt încă sigur de asta! Totuşi vreau să te fac atentă că trebuie să bagi bine de seamă când stai de vorbă cu el. Şi acum, hai, te rog să nu fii supărată pe mine că mi-am permis să-ţi dau câteva sfaturi.

— Nu mai sunt un copil.

Un fel de pălărie specific coreeană (n.r.).

— Ştiu asta şi te rog să mă ierţi că m-am amestecat fără să vreau în treburile tale personale.

— N-ai de ce-ţi face griji, Ciun Sik. Este logodit.

— Atunci, cu atât mai bine.

Câteva minute se aşternu între ei o tăcere apăsătoare. Amândoi urmăreau cu auzul încordat zgomotul unor paşi uşori care se îndepărtau.

Când zgomotul nu se mai auzi, Ciun Sik rupse tăcerea.

— Mi se pare că Cen Nim a plecat din nou la întâlnire. Bietul Sun En va avea iarăşi de ce să plângă. Ce viaţă!

E Sun murmură dusă pe gânduri:

— Nu mai suntem copii…

— De-a…

— Ia spune, Ciun Sik, tu-ţi mai aduci aminte când hoinăream împreună peste dealuri şi culegeam poame sălbatice? Eu n-am să uit niciodată vremurile acelea când ardeam de dorinţa să ne facem mai repede oameni mari.

Ştii, tu erai un puşti tare caraghios şi atât de lacom, că-mi luai întotdeauna şi ceapa adunată de mine.

— Nu eram lacom… Eram flămând.

— Parcă eu eram sătulă!

— Dar ai uitat că îmi părea îndată rău de „lăcomia” mea şi ca să mă ierţi porneam să adun pentru tine rădăcini gustoase?

— Şi cum mi le găseai, şi mâncai jumătate din ele!

— Da, dar numai jumătate, cu toate că tu mi le dădeai pe toate!

— Degeaba te dezvinovăţeşti! Te purtai ca un copil nesuferit; mai ales în zilele de sărbătoare, când noi fetele ne dădeam în leagăn, mă necăjeai întotdeauna cu fel de fel de năzbâtii, până mă făceai să te urăsc…

— …şi tu, te băteai cu mine ca un adevărat băiat.

— De ce mă necăjeai?

— Pentru că vream să te dai în leagăn numai cu mine.

— De ce nu mi-ai spus asta niciodată?

— O! pe vremea aceea… nu ţi-aş fi spus pentru nimic în lume una ca asta!

Fata şopti îngândurată:

— Şi totuşi, vremea copilăriei noastre a fost frumoasă!

— Ba nu, n-a fost frumoasă de loc. Ţi se pare frumoasă acum, pentru că a trecut.

Şi, schimbând pe neaşteptate vorba, Ciun Sik adăugă:

— E târziu, E Sun; hai să mergem, te conduc. Pe strada noastră e foarte întuneric.

Capitolul VIII

— Vai de mine, a venit tata! strigă mama lui Hen Ok şi, încheindu-şi din mers jacheta, ieşi în întâmpinarea soţului ei.

În glasul femeii era mai multă spaimă decât bucurie. De când An Zun Scb se îmbogăţise, dădea din ce în ce mai rar pe acasă. Ziua era ocupat cu afacerile, iar nopţile şi le petrecea în orgii. Când dădea totuşi pe acasă, nu venea ca un soţ pocăit, ci ca un tiran dezlănţuit. Apariţia lui în sânul

familiei o făcea pe soţie să se îngrozească şi pe servitoare să dea în brânci. Numai Hen Ok se simţea bine în această atmosferă şi se bucura din toată inima de întoarcerea tatălui ei.

— Să pun masa? îl întrebă soţia, abia mişcându-şi buzele.

— Ei, asta-i hună! Cum îţi închipui că am să mănânc bucatele tale, când vin de-a dreptul de la un Janchet?

— Atunci am să pun să aducă puţin compot, spuse doamna An Zun Seb şi, îndreptându-se către odaia servitoarei, strigă:

— Hei, scoală! Ce te-ai încuiat acolo? A venit stăpânul! Pregăteşte compotul.

Servitoarea, cu hainele în dezordine şi buimăcită de somn, ieşi din camera ei şi începu să pregătească compotul. Între timp, mama lui Hen Ok îşi făcea de lucru prin dormitor, unde dormea pe *can* o fetiţă care-i era rudă de departe. Oftând necăjită că fetiţa îi stă mereu în cale, femeia o împinse înciudată spre perete şi începu să pregătească aşternutul soţului.

Nu-şi iubea bărbatul pentru că îi înăbuşise toată dragostea de viaţă, îi sfărâmase voinţa şi personalitatea şi făcuse din ea ce era acum: o umbră de femeie, înfricoşată, îmbătrânită înainte de vreme, o străină în propria ei casă. An Zun Scb îşi îndeplinea obligaţiile conjugale în silă şi numai când era beat.

Câteodată mama lui Hen Ok îşi înfrâna mândria şi, călcându-şi pe inimă, se apropia de el, căutând să-l aducă la sentimente mai bune prin mângâierile ei; el însă o respingea, fără să-şi ascundă dezgustul.

Afară era o căldură înăbuşitoare şi pământul, care nu se răcea nici noaptea, dogorea ca un cuptor încins. Când servitoarea aduse compotul, stăpânul nu mai era în salon. Se închisese cu Hen Ok în camera lui, unde discutau cu aprindere. Tatăl începuse să-i spună fiicei:

— Nu, Hen Ok, pe mine nu mă păcăleşte nimeni. Prea îi văd des împreună; chiar azi am dat piept în piept cu ei în faţa teatrului.

Fata, rozându-şi unghiile, rosti scrâşnind:

— Ce mincinos infam!

— Exagerezi, copila mea.

— Cum exagerez, tată? Cum calífici dumneata purtarea lui, dacă nu ca o infamie?

— Te îndoieşti că se va căsători cu tine? Nu te teme, fii pe pace. Orice bărbat are nevoie din când în când de câte o mică diversiune… distractivă.

— Dacă asta e părerea dumitale, de ce mi-ai mai spus cele de adineauri?

— Odată şi odată tot ai fi aflat, din zvonuri sau din discuţiile altora… Şi eu, care ştiu ce comentarii însoţesc de obicei ştirile de acest fel când le auzi din gura străinilor, m-am gândit că e mai bine să-ţi spun eu primul.

— Adică ai preferat să-mi oferi dumneata comentariile! Eu tot nu pot să înţeleg, tată, de ce ai făcut asta? Orice-ai spune, nu pot suferi ca logodnicul meu să aibă relaţii cu secretara dumitale; nu vreau, mă-nţelegi! Ce-o fi găsit la necioplita aia? I

— Ei, dragă, gusturile nu se discută; dar tu fii sigură că tot cu tine o să se căsătorească, nu cu E Sun.

— Poate vrei să spui cu banii mei?

— Dar înţelege odată, prostuţo, te iubeşte.

— O, nu, tată, nici dumneata nu crezi una ca asta.

— Eu da, altfel ar fi împotriva bunului simţ.

— Ken Dea nu se lasă condus de bunul simţ, ci de idealism, spuse l len Ok cu o strâmbătură ironică.

— Ştiu, ştiu. Şi eu şi Kim Dea Ian am fost în tinereţe idealişti. Numai că noi am avut răbdare şi priceperea necesară să ne materializăm idealurile. Şi eu cred în progres.

— În condiţiile unui regim colonialist, progresul e imposibil.

— De unde ai scos-o tu, că eu aş fi împotriva luptei de eliberare naţională? Dimpotrivă, eu chiar le mai dau din când în când câte ceva, pe ascuns, acestor… luptători pentru libertate. Nici vorbă că aşa ceva nici nu ţi-ar fi trecut prin gând!

Uimită şi încântată, Hen Ok îşi privi tatăl cu admiraţie.

— E adevărat că aceşti luptători – urmă zâmbind cu viclenie An Zun Seb – şi-au pus în gând, după cum se vede, să ne scape nu numai de japonezi, clar şi de capital. Nu-i nimic. O să ştim să-i oprim la timp. Până atunci o să ne folosim de ajutorul lor ca să-i izgonim pe japonezi. Dacă o să izbutim, toată piaţa indigenă va fi în mâinile noastre şi asta va însemna pentru noi milioane!

An Zun Seb nu adusese vorba despre relaţiile dintre Ken Dea şi E Sun fără niciun motiv. Prietenia dintre cei doi tineri nu-i era pe plac, căci nu i se părea chiar atât de nevinovată cum voise s-o convingă pe fiica lui. S-ar fi lipsit oare E Sun de protecţia unui om ca el, dacă ar fi fost aşa?

— Ca să intre totul în normal, Hen Ok, nu-ţi rămâne decât să-ţi pui la punct logodnicul, să-l struneşti un pic; atunci totul o să fie iarăşi bine, îşi sfătui el fiica.

— Dacă aş fi în locul tău, tată, de mult aş fi dat-o afară pe obraznica aia.

— Nu m-a lăsat inima. E o biată orfană amărâtă şi n-are unde se duce. Dacă aş da-o afară nu i-ar rămâne altceva de făcut decât să se arunce de gâtul primului trecător, sau să moară de foame.

— O, eşti prea bun cu ea, tată…

— Da, îmi dau seama de asta, dar bunătatea e slăbiciunea mea.

— Să nu uiţi însă proverbul: „Când turbează şi câinele cel mai credincios îşi muşcă stăpânul”.

— Tăicuţule, ţi-am făcut patul, e vremea de culcare, se auzi din dormitor glasul somnoros al mamei lui Hen Ok, care acum părea mai puţin sfioasă.

Intervenţia mamei puse astfel capăt convorbirii atât de intime dintre tată şi fiică, şi în noaptea aceea An Zun Seb dormi acasă. Numai că a doua zi, când se trezi din somn, rămase foarte mirat văzându-se în patul conjugal.

În dormitor nu mai era nimeni afară de el. Auzea cum mama lui Hen Ok trebăluia prin bucătărie; nişte vrăbii se zbenguiau prin crengile pomului de lângă fereastră şi

ciripitul lor îi mângâia plăcut auzul. Din camera alăturată auzea cum Hen Ok schimba apa din acvariu şi atunci îşi dădu seama că singura fiinţă de pe lume pe care o iubea cu adevărat era fiica lui. Se mai gândi că dacă ar fi fost văduv s-ar fi însurat din nou, dar de data asta cu o fată tânără şi fragedă, care i-ar fi înduioşat sufletul şi i-ar fi desfătat privirile în fiecare dimineaţă, când ar fi împrospătat apa peştişorilor…

După ce înfulecă în grabă şi cu multă poftă micul dejun pe care i-l pregătise bătrâna lui soţie, se urcă în *Chevrole*tul nou-nouţ şi porni spre fabrică.

Intrând în birou, An Zun Seb rosti scurt „bună dimineaţa” şi-i ceru lui E Sun corespondenţa.

Fata, înclin, induse respectuos în faţa lui, îi înmimă scrisorile, şi răni ni se în aşteptarea dispoziţiilor pe care avea să i le dea.

— Vino mai aproape, E Sun, şi ia loc, te rog. Ia spune-mi, de cât timp lucrezi la firma noastră?

— De trei luni, domnule director.

— Da, ai dreptate. Ce repede trece vremea! Nici nu băgăm de seamă cum zboară. Am şi ajuns în toiul verii. Nu te simţi obosită, E Sun-şi? N-ai vrea să te odihneşti câtva timp? Eu te-aş sfătui să faci o excursie în Munţii de Diamant[7] şi… te rog să nu-mi mulţumeşti, căci eu n-am în asta mici un merit. Totul se datorează grijii pe care firma noastră o poartă salariaţilor. Acolo, în munţi, priveliştile sunt minunate şi aerul e dătător de sănătate. Ai să-ţi înveseleşti sufletul şi ai să-ţi reîmprospătezi forţele. Şi eu aş vrea să fac o plimbare ca asta. Ce-ai spune dacă dumneata ai fi acolo, iar eu ţi-aş face o vizită pe neaşteptate? Ei, ce zici? He, lie!

E Sun, cu capul plecat în pământ, mu răspunse nimic. Directorul se posomorî şi zâmbetul îi dispăru de pe buze,

---

7 Masiv situat de-a lungul ţărmului Oceanului Pacific, la extremitatea de miazănoapte a mutaţilor Coreii' răsăritene. Alcătuiţi în cea mai mare parte din granit. Munţii de Diamant (în limba coreeană — Kîmgansan) sînt brăzdaţi de numeroase ape care formează sute de cascade foarte pitoreşti (n. r.).

când adăugă:

— Sunt foarte mulţumit de serviciile dumitale, dar mă supără mult prietenia dumitale eu fiul lui Kim Dea Tan. Nu trebuie să uiţi că e logodnicul fiicei mele, Bem Ok, care ar putea interpreta greşit această legătură. Eu am încercat şi încă mai încerc s-o conving pe fiica mea că n-are niciun motiv să fie geloasă; totuşi, ar fi de dorit să nu intri în conflict cu ea pe această temă. Şi acum, ia spune-mi, cum rămâne cu călătoria în Munţii de Diamant? Te duci?

* – Mulţumesc, domnule An Zun Seb, am să mă gândesc.

— Eu eram sigur că ai să primeşti bucuroasă propunerea mea. Trebuie să spun că în general nu te înţeleg. Eu îţi arăt atâta atenţie, iar dumneata nu mă socoteşti vrednic de niciun pic de încredere, ca să nu mai vorbesc de recunoştinţă, în sfârşit, gândeşte-te. Ai toată libertatea.

E Sun se înclină şi mai adânc în faţa directorului. În sufletul ei nu mai avea decât o singură dorinţă: ca An Zun Seb să nu-i mai arate nicio „atenţie". Ce fericită ar fi fost dacă directorul nici nu ar mai fi luat-o în ziseamă!

5 – Amurg

Capitolul IX

Pe neaşteptate, ca din senin, se abătură asupra lui Ken Dea o grămadă de necazuri. Totul începu printr-o întâmplare cât se poate de neplăcută. Într-o seară, pe când trecea cu E Sun prin faţa teatrului. se întâlni faţă în faţă eu An Zun Seb, care tocmai ieşea de la spectacol la braţul unei femei frumoase. Viitorul său socru nu le luă în seamă salutul, prefăcându-i-se că nu-i recunoaşte. Dar asta n-ar fi fost prea grav, dacă a doua zi dimineaţă Hen Ok n-ar fi venit furioasă la el acasă şi nu i-ar fi cerut socoteală. Folosind tactica tatălui ei, când voia să-şi impună punctul de vedere vorbea atât de tare, încât niciun cuvânt din cele pe care le rostea nu scăpa urechii fine a mamei lui Ken în

Hen Ok venise la el acasă hotărâtă să lămurească definitiv situaţia lor. Pentru asta îşi călcase pe inimă şi-şi înfrimase mândria. Acum, el trebuia să hotărască în

alegerea pe care avea să o facă. Ori ea, ori cealaltă. Îşi dădea seama că nu se potrivesc. În timp ce el era nelipsit de la teatre şi cinematografe, împreună cu E Sun. când era voriba să meargă eu ea invoca tot felul de pretexte copilăreşti ea să se cscliiveze: ori că spectacolul e slab. ori că actorii nu sunt buni. Mă rog, aşa nu mai putea să meargă.

Ken Dea, ca întotdeauna când era nemulţumit de ceva sau când îşi dădea seama că n-are dreptate, tăcea. Şi de astă dată tăcea, pentru că nici acum n-avea dreptate şi pe deasupra era şi adânc nemulţumit. Tăcerea lui avu însă darul s-o scoată din sărite pe Hen Ok şi s-o facă să plece trântind uşa fără să-şi ia rămas bun.

Ken Dea oftă uşurat, dar nici nu apucă bine să se aşeze la masă, că se şi năpusti asupra-i mama lui vitregă, care i-l împroşcă eu o mulţime de observaţii şi reproşuri, spunându-i printre altele că purtarea lui fată de Hen Ok punea în primejdie situaţia bunului Kim Dea Tan şi viitorul nevinovaţilor ei copii Ken m şi Ken Ok. Nemaiputând să se stăpânească, Ken Dea sări în picioare şi strigă ca un scos din minţi:

— Ia mai lasă-mă odată în pace, ştiu eu singur ce am de făcut, ajunge cu atâtea sfaturi!

Apoi ieşi în fugă din casă şi rătăci multă vreme pe străzi, vorbind singur şi blestemându-şi soarta, învinovăţind pe rând când pe părinţii lui, când nefericita orânduire socială care-şi punea inevitabil pecetea până şi pe sufletele unor oameni ca Kim Dea Tan. În zbuciumul lui ţinu adevărate discursuri cu caracter social.

Când se mai linişti puţin şi se simţi în stare să judece limpede lucrurile, Ken Dea ajunse la concluzia că se afla la o răscruce a vieţii lui şi că trebuia să ia numaidecât o hotărâre de care depindea întregul său viitor: ori se căsătorea cu Hen Ok şi-şi asigura astfel o viaţă lipsită de griji, ori părăsea casa părintească, remumţând la avantajele de a fi copil de fabricant, şi, apucându-se de muncă, îşi croia de la început o viaţă nouă. Aceste două alternative aveau asupra lui acelaşi efect pe care îl are,

asupra unui luptător îngenuncheat, vârful spadei înfipt lân beregată de mâna necruţătoare a duşmanului; ori una, ori alta! Ce bine ar fi dacă îl-ar lăsa toţi în pace să-şi aleagă singur viitorul, după pofta inimii, mai ales dacă tóate ar fi din nou ca mai înainte şi nimeni nu l-ar obliga să ia. hotărâri. Dar cine avea să ţină seamă de firea şi de părerile lui? Şi totuşi… Nu, nici tatăl său, nici Hen Ok nu vor izbuti să-l facă să-şi vâre gâtul de bunăvoie în jugul de aur al unei căsnicii nedorite şi, prin aceasta, să se înhame pe viaţă la carul lui An Zun Seb.

Ce era de făcut? Deocamdată nu găsea alte ieşiri decât ori să fugă în alt oraş, unde, necunoscut de nimeni să se angajeze ca muncitor în vreo fa

5* 67 brică oarecare, ori să se ascundă într-un sat depărtat, în provincie, unde să caute să trezească poporul din pasivitate şi să-l ridice la luptă împotriva asupritorilor. Eliei! Dacă i s-ar înfăptui această dorinţă, bunii lui părinţi n-ar avea decât să-şi muşte degetele de necaz, căci niciun jurământ de îndreptare şi nicio făgăduială de pocăinţă din partea lor nu l-ar mai putea face pe el, Ken Dea, să se întoarcă la vechiul lor fel de viaţă.

Ken Dea se opri la această din urmă hotărâre, pe care o găsi cea mai potrivită, pentru că izvora din cele mai mobile intenţii.

Acum se simţea fericit şi, mergând pe stradă cu paşi sprinteni, privea drept în ochii trecătorilor de parcă ar fi vrut să-i întrebe: „Voi nu vă daţi seama ce se petrece în sufletul meu?”

Sub focul privirilor lui întrebătoare, chipurile lor căpătau expresii nedumerite, unele de-a dreptul prosteşti, ceea ce îl bucura nespus pe Ken Dea.

În anii studenţiei avusese o sumedenie de prieteni. Dar aceştia îl uitaseră cu vremea, cum de altfel îi uitase şi el pe ei. Până acum nu le prea simţise lipsa pentru că era mereu plin de sine, dar în clipele acestea simţea nevoia unui prieten sincer şi adevărat.

Afecţiunile lui Ken Dea erau ca focul de paie; se aprindeau şi se stingeau cu aceeaşi repeziciune. Oameni

care la prima vedere i se păreau originali şi interesanţi, nu peste mult timp deveneau pentru el şterşi, banali şi plicticoşi; de aceea era mereu în căutarea cuiva asupra căruia să-şi poată revărsa cu adevărat simpatia şi căruia să i se destăinuiască. De obicei, îşi împărţea prietenii în trei categorii: iuţii cei care îşi făureau ideile în mod independent şi cărora nu le plăcea să se supună nici unei autorităţi. Aceştia nu coborau în mijlocul poporului şi aşteptau ziua în care, erau convinşi de acest lucru, poporul îşi va da seama că a-i alege drept conducători era singura scăpare, şi va veni să-i caute. Oamenii din această categorie îi erau cei mai apropiaţi lui Ken Dea, pentru că şi ei erau preocupaţi permanent de propria lor persoană; oricât se străduise însă să se facă înţeles de aceştia, nu izbutise niciodată, pentru că ei nu erau în stare să se ocupe de altceva decât de lucrurile care îi priveau direct. A doua categorie de prieteni era alcătuită din oameni simpli, lipsiţi de orice simţ artistic, după părerea lui Ken Dea. Ei priveau orice problemă numai din punctul de vedere practic, al folosului pe care-l putea aduce poporului; dădeau la o parte, fără a sta mult pe gânduri, tot ce nu aducea vreun folos colectivităţii. Pe aceştia însă Ken Dea îi socotea foarte mărginiţi şi avea faţă de ei o atitudine indiferentă. Pe deasupra îl şi enervau cu familiaritatea lor, ca şi cum ar fi avut vreun drept asupra lui. Păreau că aşteaptă de la el unele acţiuni pe care însă nu le putea săvârşi, deşi înţelegea bine că dacă i-ar fi putut satisface, ar fi răsplătit prin aceasta încrederea ce şi-o puseseră în el. Îşi dădea însă seama că nu era în stare să le înfăptuiască nădejdile, că îi lipseau însuşirile necesare unor asemenea fapte. Oamenii aceştia erau totdeauna foarte ocupaţi; lucrau undeva şi aveau treburile lor, despre care nu-i vorbeau niciodată lui Ken Dea, pentru că el nu le câştigase încă încrederea deplină. Dacă atitudinea lor neîncrezătoare, şi exigentă nu i-ar fi tăiat elanul, acum s-ar fi dus mai curând la ei, ca la unii care ştiu să se bucure de bucuriile altora.

În cea de-a treia categorie a cunoscuţilor săi, Ken

Dea îi socotea pe cei care-l primeau cu entuziasm gălăgios în mijlocul lor, îl linguşeau şi-l măguleau. Dar aceştia, oricât s-ar părea de curios, nu-i inspirau niciun fel de respect şi de aceea nu se simţea de loc atras de ei.

Terminând trecerea în revistă a tuturor cunoscuţilor şi negăsind printre ei ce căuta, Ken Dea îşi îndreptă gândurile spre E Sun. Ştia că liniştea, bunătatea şi devotamentul fetei erau singurele în măsură să-i redea echilibrul sufletesc.

Ken Dea o întâlni pe coridor, încă înainte de a intra în biroul ei.

— Bună ziua, E Sun-şi!

— Dacă îl cauţi pe director, îi spuse fata pe un ton oficial, îl poţi găsi în biroul său.

— Ce curios vorbeşti azi cu mine, E Sun!

Fără să-i răspundă, fata urcă grăbită scările şi nu se opri decât în faţa uşii lui An Zun Seb, unde îi spuse scurt: (Poftim, te rog!

Surprins, Ken Dea rămase o clipă nehotărât; apoi, apucând-o de braţ, o trase după el pe un balcon alăturat, unde o întrebă:

— Ce s-a întâmplat, E Sun-şi? Nu mai ai încredere în mine? Spune-mi, te rog.

E Sun respinsese cu hotărâre invitaţia directorului de a se duce în Munţii de Diamant. Directorul păruse că înregistrează refuzul ei cu voită indiferentă, ridicase din umeri şi spusese:

— Bi-ine!… Treaba duinitale.

Dar apoi izbucnise rece şi tăios:

— Dacă vrei să nu te dau afară ea pe un câine, încetează să-l mai plictiseşti cu prietenia dumitale pe logodnicul fiicei mele! îţi interzic, m-ai înţeles?!…

La început E Sun fusese hotărâtă să-i ascundă lui Ken Dea această neplăcută întâmplare. Cum ar fi putut să-i spună tânărului ei prieten, se gândea ea, că viitorul lui socru caută s-o cucerească, ispitind-o cu daruri şi eu momeala unei călătorii de plăcere în Munţii de Diamant?

— De ce taci, E Sun-şi? Spune, te rog, ce s-a

întâmplat? Trebuie să-mi spui!

Fără să vrea, fata răspunse:

— 1 Domnul director An Zun Seb este nemulţumit de serviciile mele.

— De ce?

— Probabil pentru că ne-a văzut împreună la teatru.

— Ei, şi ce dacă?...

— Ar vrea să nu ne mai întâlnim.

— Asta-i acum! Fleacuri!

— Nu-s de loc fleacuri.

Ken Dea nu se mai putu stăpâni.

— Bine... Mă duc imediat la domnul An Zun Seb, ca să-i spun ce părere am eu despre toată povestea asta. Trebuia s-o fac mai demult. Nu-i pot îngădui să-şi bată joc de dumneata.

— I Nu!... Te rog, nu te duce! exclamă fata speriată. Dacă faci una ca asta, mă dă afară îndată, ca pe un câine.

— Aşa ţi-a spus el?

Fata dădu din cap afirmativ.

— Aşa-a?... Ei, bine, dacă e aşa, nimic nu mă poate opri să mă duc la el, ca să-l fac să înţeleagă că n-are niciun drept să ne jignească. Ce, el îşi închipuie că m-a cumpărat odată cu inventarul fabricii noastre falite? Lasă că-l învăţ eu minte. Sau crede, poate, că toţi oamenii sunt ca el?

— Nu, Ken Dea-şi! Nu trebuie să faci nimic; el are dreptate.

— Ce spui, E Sun, are dreptate?!

— Socoteşte că o fată cumsecade nu primeşte să-şi dea întâlniri cu un bărbat despre care ştie că e al alteia. Şi eu am ajuns la aceeaşi convingere, Ken Dea-şi, aşa că sunt de părere să nu ne mai întâlnim.

Spunând acestea, fata tăcu muşcându-şi buzele şi privind în altă parte.

Deodată se auziră paşi pe scară. E Sun fugi şi se ascunse într-o cameră alăturată.

Rămas singur, Ken Dea trecu prin clipe grele; îl cuprinsese îndoiala; mai era cazul să se ducă la director ca să-i ceară socoteală? Şovăind, se apropie de biroul

directorului, dar când vru să intre se opri. O întrebare îi se ivi stăruitoare în minte:

„Ce vreau să fac? An Zun Seb va începe să urle: la mine, iar eu am să-mi pierd capul, cum se întâmplă întotdeauna când mă contrazice cineva sau îmi spune mojicii. Şi apoi, cu ce am să mă aleg dacă iprovoc o asemenea explicaţie? Fără îndoială, eu nimic bun. Când ai de-a face cu asemenea oameni, cel mai bun procedeu este să acţionezi şi să nu le explici nimic”.

O tuse cunoscută răsună de după uşă şi-i spulberă dintr-odată, ca un vârtej, toate gândurile care-i frământau mintea. Nu se mai gândi decât la un singur lucru: Ce s-ar fi întâmplat dacă An Zun Seb, deschizând uşa, ar fi dat peste el acolo? înspăimântat de această eventualitate, făcu stânga împrejur şi o rupse la fugă pe scară în jos, sărind treptele câte trei deodată, de parcă l-ar fi urmărit toate fiarele junglei.

Se însera. Pe străzi, înţesate de oameni, tramvaiele circulau sunând strident din clopotele lor. Din difuzoarele de radio, vocea unei femei inunda oraşul cu o melodie sentimentală, care dădea fiecărui trecător impresia că e cântată numai pentru el.

Amestecându-se în valul de oameni care forfoteau pe străzi, Ken Dea se lăsa în voia paşilor săi, fără să ia seama încotro îl purtau. Se simţea mai singur şi mai părăsit ca oricând. Într-un târziu îl cuprinse o senzaţie de foame şi îşi aduse aminte că din ajun nu pusese nimic în gură. Se înduioşa de propria lui nefericire, intră în primul restaurant care-i ieşi în cale şi ceru să i se servească masa. Mânca în neştire, fără să simtă gustul bucatelor. Nu-i ieşea din cap convorbirea cu E Sun şi, lucru ciudat, îi era necaz pe ea pentru că îi spusese totul cu atâta sinceritate. De ce oare i-a spus tot adevărul? Şi sinceritatea are marginile ei! E Sun ar fi trebuit să ţină seamă de sentimentele lui şi să i le menajeze, îşi spunea el.

Până acum n a-şi dăduse seama cât de apropiată îi era E Sun. Acum vedea limpede. Şi mai vedea ceva: după privirile ei şi după tremurul uşor, aproape imperceptibil,

care o cuprinsese în timpul convorbirii din balcon, înţelesese că nici el nu-i era indiferent. Oare ce-o fi făcând ea acum? se întrebă deodată. Cu siguranţă că stă ascunsă în vreun colţ ferit şi plânge. Biata fată! Până acum au fost doar prieteni şi se mulţumeau cu această prietenie frăţească. Dar azi şi-a dat seama că între ei se născuse un sentiment mult mai puternic decât prietenia, altceva… Nu putea să-şi şteargă din minte imaginea ochilor ei plini de mâhnire. Îşi privi ceasul-brăţară şi se gândi că desigur E Sun ajunsese acasă. Nu, n-o putea lăsa singură în asemenea clipe. Cât de absurdă fusese despărţirea lor de astăzi! De altfel, toată situaţia care se crease acum între ei era absurdă şi plină de complicaţii…

E Sun îl întâmpină eu o rezervă neobişnuită, forţată.

— Nu te aşteptai să mă vezi, E Sun-şi?

— I Nu! şi rămase câteva clipe nehotărâtă în mijlocul camerei; apoi, oftând adânc, îi făcu cu mâna un semn vag de invitaţie, care putea să fie totodată şi un gest de resemnare.

— În ultimele ore am suferit mult şi m-am gândit în tot felul la unele lucruri foarte importante. Te rog să-mi dai voie să-ţi vorbesc despre mine şi le rog să mă crezi că n-am să-ţi ascund nimic. Glasul lui tremura de emoţie când rosti această rugăminte. După o mică pauză adăugă: Am să încep, desigur, cu ceea ce cred eu că e mai important. Pot vorbi?

Fata dădu din cap.

— Cunoşti situaţia critică din punct de vedere financiar în care s-a găsit la un moment dat familia noastră. Ai auzit, de asemenea, şi despre tranzacţia care a intervenit între tatăl meu şi An Zun Seb. Trebuie să spunem lucrurilor pe nume şi să învăţăm să privim realitatea în faţă. În tranzacţia amintită, unul din punctele cele mai importante a fost, din păcate, presupusa mea căsătorie eu Ilen Ok.

Ken Dea vorbea fără să-şi dea seama că în clipele acelea apărea în ochii fetei ea un călău care-şi ucide cu încetul victima.

— Poate te întrebi – continuă el – de ce mă întind atâta la vorbă. Îmi e însă greu să-ţi spun dintr-odată ceva care te-ar putea face să mă socoteşti un om nedemn, şi totuşi trebuie să-ţi spun, n-am încotro: nu-mi mai iubesc logodnica! între mine şi ea nu mai există acel „ceva” care ne lega altă dată. Din idealurile nobile care umpleau sufletul lui Hen Ok când am cunoscut-o, azi n-a mai rămas nici urmă. Mă simt prins într-un cerc vicios în care mă zbat ea într-o plasă blestemată. Simt că mă înăbuş. Trebuie să mă smulg neapărat din această situaţie groaznică.

— N-ai dreptul să-ţi părăseşti logodnica. Eu te rog să nu faci una ca asta!

E Sun rosti aceste cuvinte apăsând pe fiecare cu hotărâre. Obrajii însă i se împurpurară pentru că-şi dădu seama îndată cât de false erau cuvintele pe care le rostise.

— Eu socotesc însă că ar fi cât se poate de urât din partea mea. dacă aş continua acest joc nesincer. De altfel, trebuie să-ţi spun că în momentul de faţă am alte planuri de viitor care… pe scurt, m-am hotărât să încep o viaţă nouă.

Desigur, la început are să-mi fie foarte greu, dar mă bizui pe ajutorul dumitale. Ce zici, ai să mă ajuţi, E Sun-şi?

Fata nu răspunse, căci în sufletul ei se dădea o luptă crâncenă.

Tot elanul sincer cu care vorbise Ken Dea se spulberă dintr-odată; şi, îşi dădu seama că procedase greşit. Cum de i-a trecut prin minte că ar putea să lege de el soarta lui E Sun, când încă nu se despărţise de Hen Ok?! Chiar presupunând că ar rupe-o definitiv cu logodnica lui, oare situaţia în care se afla îi îngăduia să se ataşeze îndată de o altă fată, oricare ar fi ea?

Era târziu. Vuietul tramvaielor şi zgomotele străzii încetaseră de mult. Ca să destrame vălul tăcerii care-i cuprinsese în mrejele lui apăsătoare, Ken Dea întrebă:

— Cât e ceasul?

E Sun, fără să scoată un cuvânt, se ridică de la locul ei şi, apropiindu-se de ceasornic, îi acoperi cadranul cu mâna.

Capitolul X

Vara era în toi. Pe străzile centrale ale oraşului apăruseră nenumărate chioşcuri multicolore, rânde trecătorii grăbiţi puteau sorbi diferite băuturi răcoritoare. Peste tot, pe ziduri, în tramvaie, afişe sugestive şi panouri cu fotografii înfăţişau colţurile cele mai pitoreşti ale ţării şi invitau pe oamenii cu bani să plece în vilegiatură.

În zilele acestea călduroase, pe peronul gării domnea o forfotă neobişnuită în restul anului. Veseli şi gălăgioşi, elevii care plecau în vacanţă îşi arătau freza proaspăt aranjată şi păreau foarte mândri de dungile fără cusur ale pantalonilor, obţinute prin presarea îndelungată sub saltelele paturilor de la cămin sau de la gazde. Printre aceştia aşteptau plecarea trenurilor şi altfel de călători: oameni cu multă dare de mână, apăsaţi de gânduri la fel de grele ca şi valizele lor, care încovoiau umerii hamalilor.

Din uriaşul rezervor uman al oraşului se scurgea prin gară, spre locurile de odihnă ale ţării, un puhoi nesfârşit de oameni; capitala ameninţa parcă să rămână pustie, întocmai ca o mare secată peste noapte, lăsând să se vadă pe fundul ei doar mâlul gros al sărăcimii.

Dar nu era chiar aşa. Încă din zorii zilei, parcul Namsan foia de oameni. Mai ales duminicile, vizitatorii acestui loc de recreaţie citadină se plimbau alene pe aleile umbrite, se odihneau pe bănci, sau luau eu asalt chioşcurile cu răcoritoare, unde, după ce goleau sticlele, le azvârleau ca să se amuze privind cum se reped să le adune concetăţenii lor sărmani, amărâţi şi jerpeliţi. Când se însera şi dogoarea de peste zi începea să se potolească, locuitorii Seul-ului umpleau străzile pe care le preschimbau în adevărate furnicare omeneşti. Sărăcimea ieşea, la rândul ei, din locuinţele modeste şi, aşezându-se pe praguri, se lăsa învăluită de răcoarea nopţii. Unii, cu picioarele încrucişate sub ei şi pufăind gânditori din lulele, s tăteau ore în şir aplecaţi peste tablele de şali, mişcând alene figurile până se revărsau zorile.

Târziu în noapte, după ce stinsese lumina, Hen Ok îşi aştepta logodnicul. Cu auzul încordat până la suferinţă, ca

să prindă clipa înapoierii lui, tresărea puternic ori de câte ori tăcerea străzii era întreruptă de zgomotul vreunui tramvai. Sărmana! Ilen Ok cea mândră de altă dată era acum de mereeunoscut; din fata autoritară şi independentă nu mai rămăsese nici urmă; se schimbase pe neaşteptate într-o fetişcană care tânjea după dragoste şi implora iubirea.

În sfârşit, Ken Dea se înapoie acasă la miezul nopţii. Fluierând distrat aprinse lumina şi, când dădu cu ochii de Hen Ok, chipul lui pe care până în acel moment strălucise mulţumirea, se întunecă deodată.

— Dumneata erai, Hen Ole-şi? Bună seara! Ştii, m-am întâlnit din întâmplare cu un vechi şi bun prieten al meu şi… am sărbătorit revederea.

Încercând să-şi păstreze calmul, Hen Ok rosti:

— Plec mâine la Sanban îşi am trecut pe aici ca să-mi iau rămas bun de la dumneata.

— De-a?! făcu Ken Dea, neputându-şi stăpâni bucuria când auzi această veste. Foarte bine, ai luat o hotărâre înţeleaptă!

— Ai să-mi scrii, Ken Dea-şi?

— Mă mai întrebi?!

— Poate… poate te mai răzgândeşti şi vii cu mine? Toţi cunoscuţii noştri au plecat. Numai eu am rămas, ea să aştept răspunsul dumitale; mergi sau nu?

— Nu! îmi pare rău, dar nu te pot însoţi. Am început să scriu un articol…

— Ah, făcu necăjită Hen Ok. Articolul ăsta pe care-ll scrii de aproape un an de zile, ai să-l poţi termina tot atât de bine şi la Sanban.

— Ba nu. Acolo m-aş întâlni eu toţi cunoscuţii şi ei m-ar sustrage de la preocupările mele. Ca să mă pot concentra asupra lucrului am nevoie de linişte; ştii bine că nicăieri, vara, nu e mai multă linişte ea la Seul.

— Atunci putem merge la Sokdovon, unde vin mai puţini vizitatori.

— Te-nşeli. În plin sezon, toate stagiunile seamănă între de ea picăturile de ploaie şi oriunde te-ai duce este

exclus «să nu te întâlneşti eu seulezi, răspunse Ken Dea râzând încurcat şi fără rost.

— Ai uitat, Ken Dea, că mi-ai propus odată să facem o excursie împreună în Munţii de Diamant? spuneai că nu e coreean adevărat cel care nu vede măcar o dată în viaţă aceşti munţi minunaţi?

Ken Dea răspunse distrat şi enervat:

Da, da. Mi se pare că am rostit cândva o asemenea frază.

Până în seara aceea tânărul nu pusese niciodată în gură un strop de băutură alcoolică. Astăzi înisă băuse şi se simţea rău.

— Ken Dea-şi – reluă Hen Ok, stăruitoare, aproape plângând – sunt gata să merg eu ţine oriunde, numai să fim împreună.

— Mulţumesc. Hen Ok-şi… Dar n-are niciun rost să stărui.

— Bine, acum am înţeles, se înfurie Hen Ok. Şi te rog să crezi, urmă ea, că îmi e indiferent dacă mai mergi sau nu. Am să plec singură şi poţi fi sigur că asta nu mă supără de loc, ci dimpotrivă.

— Procedezi foarte bine, nici nu trebuie să te superi! Mă bucur că eşti fată deşteaptă.

— Un singur lucru te mai rog, spuse Hen Ok stăpânindu-şi mânia. Pentru ca să salvăm aparenţele, vino să mă iei de acolo la sfârşitul sezonului. Ştii că sunt pe lume o mulţime de curioşi care, sub pretextul unei false prietenii, îşi vâră nasul unde mu le fierbe oala. Ai să vii?

Ken Dea n-avu timp să-i răspundă. Într-o singură clipă se făcu a lb la faţă ea varul şi se clătină pe picioare.

— Ce s-a întâmplat, Ken Dea-şi; ce-i cu dumneata? îl întrebă fata speriată, repezindu-se la el.

— Simt că mă sufoc, trebuie să ies de aci! bâigui Ken Dea, căii tind să-şi smulgă gulerul cămăşii.

Fata îl trase spre pat, spunându-i îngrijorată:

— Ba nu, n-ai să pleci nicăieri! Nu vezi că abia te mai ţii pe picioare? Te rog să te culci imediat!

Ken Dea simţea cum îl cuprinde ameţeala. I se părea

că totul se lânvârteşte ca un vârtej în jurul său. Băuse mult în seara aceea, ca să-şi înăbuşe nemulţumirea fată de el însuşi şi neliniştea care i se zbătea în suflet. Acum efectele beţiei îl ajunseseră şi blestema în gând clipa în care atinsese cu buzele primul pahar de vin.

Hen Ok îi pregăti la iuţeală aşternutul şi el, ascultător ea un copil, se întinse în pat.

— Rămân cu dumneata până adormi, spuse fata cu o blândeţe înduioşătoare.

Când o auzi vorbindu-i astfel, Ken Dea îşi reaminti deodată că n-o iubeşte; îşi aminti şi de dragostea lui pentru A Sun; dar eu toate acestea nu se putu scutura de dezgustul şi greaţa care-l răscoleau. Amintindu-şi că e orfan, îl cuprinse deodată o milă isfâşietoare de Hen Ok, de E Sun şi, mai mult, de el însuşi, şi izbucni într-un plâns cu sughiţuri.

— Ken Dea-şi, dragul meu Ken Dea-şi, şopti Hen Ok, apucându-i uşor capul şi strângându-l drăgăstoasă la piept.

Obrajii lui erau umezi de ilacrimi. Tulburată de această privelişte, tânăra fată se simţi cuprinsă deodată de un tremur puternic, care, ea un curent electric, îl străbătu şi pe el, zguduindu-l. Gândurile i se învolburară în minte. Cu ochii închişi întinse braţele, cuprinse trupul fetei şi-l atrase cu putere spre el.

Fiica lui An Zun Seb dovedi şi, în această împrejurare că era vrednică de tatăl ei, căci în vreme ce Ken Dea, cu mintea înceţoşată, o strângea în braţele lui voinice, ea îşi păstra luciditatea şi se gândea: „Oare ce mi se întâmplă acum e bine?” şi tot ea îşi răspundea: „Fireşte că da; aşa trebuie să fie, dacă vreau să mi-l păstrez!”

Cu suflarea întretăiată, îi şopti:

— I Mă doare!…

Cele două cuvinte scăpate de pe buzele lui Bem Ok avură darul să-l readucă la realitate pe Ken Dea şi, cu glas răguşit, bolborosi:

— E timpul să mă laşi singur.

Ea se prefăcu că nu-l aude şi rămase pe loc.

Atunci Ken Dea, scos din fire, răcni:

— Hai, scoală-te şi pleacă odată!

Hen Ok se ridică încet în picioare şi, privindu-l ţintă, îl întrebă eu un zâmbet ironic:

— Sper că n-o să-ţi fie prea greu să mă conduci până la tramvai?

— Lasă astea. Încă mai e lume pe stradă, aşa că n-ai de ce te teme…

— Aşa e, ai dreptate! Atunci… n-ai de ce să te mai oboseşti.

Rosti aceste cuvinte cu un glas liniştit în aparenţă. În sufletul ei însă bântuia furtuna, căci pe frumosu-i chip oricine ar fi putut citi o expresie dură şi duşmănoasă. Hen Ok îşi dădea seama că greşise socotelile. Dacă Ken Dea ar fi putut citi în inima ei, ar fi înţeles de câtă putere şi stăpânire de sine avusese nevoie ca să-i spună acele câteva cuvinte ironice! în definitiv, ea îl iubea destul de mult ca să fie în stare să jertfească orice, spre a-i recâştiga inima. Măcar de-ar fi înţeles-o şi i-ar fi spus o vorbă, o singură vorbă de iubire!…

— Pleacă! îi strigă din nou Ken Dea, pleacă!… Simt că mă apucă greaţa!…

…În dimineaţa următoare, Hen Ok plecă în vilegiatură.

Capitolul XI

În secţia celor douăzeci de războaie era întotdeauna zgomot şi înghesuială, iar din cauza ferestrelor veşnic acoperite, pentru ca muncitorii să nu fie ispitiţi să-şi piardă vremea privind afară, atmosfera era îmbâcsită şi înăbuşitoare.

Cen Nim, care lucra la unul dintre războaie, strigă deodată:

— Hei, Hale Su! Schimbă-mi ţeava te rog!

— J îndată!

În vreme ce Hale Su îşi făcea de lucru în spatele maşinii, ea îi şopti:

— Află că Ciun Sik nu mai stă cu noi, s-a mutat în noua lui locuinţă.

— Ce vrei să spui cu asta? făcu Hak Su, vrând să

pară indiferent.

— Acum poţi veni la mine oricând.

— Nu pot. Seara sunt întotdeauna prins, învăţ.

— Asta nu te poate împiedica să vii pe la mine din când în când.

Drept răspuns la invitaţia stăruitoare a fetei, Hak Su ridică nehotărât din umeri.

— Ai să vii?

— Să mă mai gândesc.

Cen Nim se posomorî şi din răspunsul ei se vedea bine cât era de jignită:

— I Cum pofteşti, dacă nu-ţi face plăcere n-ai decât să nu vii.

Tocmai în clipa aceea intră în sala războaielor Zbanghiul, supraveghetorul secţiei, care, ca de obicei, se furişa pe lângă pereţi ţinându-se cât mai departe de muncitori, de parcă s-ar fi temut să nu fie văzut de ei sau să nimerească într-un moment nepotrivit.

— Nu te teme, se uită în altă parte, îi spuse Hak Su fetei, care, văzându-l pe supraveghetor, se schimbase la faţă.

— Gând ai de-a face cu zbanghii, nu poţi să-ţi dai seama niciodată încotro se uită.

— De aia sunt periculoşi, răspunse Cen Nim.

Cei doi tineri stăteau de vorbă pe intervalul îngust dintre războaie, prefăcându-se în acelaşi timp că sunt ocupaţi numai de munca lor.

Cen Nim mai întrebă o dată:

— Atunci, euni rămâne? Vii?

Hak Su se gândi câtva timp şi apoi răspunse:

— Bine, am să vin.

— Alo, Hak Su! Dacă ai terminat treaba acolo, vino şi pe aici, strigă un glas nerăbdător din celălalt capăt al secţiei.

Grăbit, tânărul îşi adună sculele într-o geantă soioasă şi se îndreptă spre locul de unde fusese strigat.

De la războiul vecin. Pok Sur începu să fredoneze pe un ton batjocoritor:

Cu punga goală, băiete, Nu *ai* trecere la fete. Căci numai pe cinci parale, Gât câştigi ipe zi imatale, Nu-ţi dă mândra sărutare şi nicio îmbrăţişare!

Cen Nim aruncă o privire furioasă vecinei sale, care de bună seamă voia să-şi râdă de ea cu acest cântec.

— De ce te superi? Nu cumva e în tecul meu nu ţi-e pe plac? râse Pok Sur. Apoi adăugă cu răutate: De altfel, puţin îmi pasă dacă-ţi place cum şi ce cânt, doar n-o să mă opreşti tu! Ai văzut bine că nici Părosul tău. aşa rău cum este, nu opreşte pe nimeni să cânte dacă-i place.

Atunci se amestecă în vorbă şi Bun I, prietena lui Pok Sur. spunând cu ironie:

— Ca să fiu sinceră, draga mea. trebuie să-ţi spun că eu o invidiez pe Cen Nim. Ce, e puţin lucru să ai succese în dragoste? Şi trebuie să recunoaştem cinstit că nu orice fată se bucură de faima lui Cen Nim, care a învăţat la liceu!

Cen Mim era îndeajuns de stăpână pe sine. ca să nu răspundă tovarăşelor ei de muncă decât printr-o indiferenţă sfidătoare, când acestea făceau aluzii pline de răutate la legătura dintre ea şi Părosul. Era însă de ajuns să i pomenească cineva în batjocură de liceu, pentru ca să-şi piardă capul şi să-şi iasă din fire.

Urmaşe într-adevăr liceul, unde se dovedise o elevă bună şi capabilă, până în ziua în care a fost eliminată din cauza sărăciei. N-avea să uite niciodată ziua aceea nenorocită, când intrase în clasă un inspector japonez, care-i spusese fără nicio cruţare, că de a doua zi nu mai avea ce căuta la şcoală. împietrită, aproape fără să-şi dea seama ce face, îşi strânsese cărţile jerpelite şi, păşind fără să vadă printre cele două şiruri de bănci, din care o priveau cu compătimire ochii colegelor, ieşise din clasă.

De atunci începuse şi decăderea ei, şi tot de atunci n-a mai cunoscut nici mila faţă de semenii ei, nici lacrimile. Acum o stăpânea un singur simţământ: ura nemărginită faţă de toţi oamenii şi chiar faţă de ea însăşi, şi aceasta pentru că în adâncul sufletului ei se cuibărise pentru totdeauna o jignire de – moarte şi o durere de necuprins.

Când fratele ei stăruia mereu să se căsătorească, ea răspundea întotdeauna la fel: „Nu. dacă m-aş mărita cu un muncitor, aşa cum vrei tu, n-aş găsi fericirea. Trebuie să înţelegi odată că unind prin căsnicie un muncitor eu o muncitoare nu vei izbuti să înjghebezi o familie cât de cât fericită, ci doar sărăcie la pătrat!”

Pe măsură ce timpul trecea, din inima fetei dispărea însă şi ura împotriva oamenilor, şi setea de răzbunare. Cen Nim obosise. În schimb, pe măsură ce decădea tot mai mult, se simţea cuprinisă de un dispreţ nemărginit faţă de semenii ei.

— Aţi face bine să mai tăceţi din gură şi să mă mai lăsaţi în pace cu clevetirile voastre. Nu sunt mai rea decât voi, nici voi mai altfel decât mine. Singura deosebire dintre noi este doar că eu nu vreau să trag mâţa de coadă o viaţă întreagă, aşa cum faceţi voi, şi nici nu îngădui să fiu jignită şi scuipată în obraz oricând şi de oricine.

Privind-o eu ură, din cap până în picioare, Pok Sur îi răspunse plină de venin:

— Te-nşeli, tu eşti mult mai rea decât noi!

Într-o zi, ieşind din sala războaielor ca să bea apă, Cen Nim fusese surprinsă singură de Părosul, care, târând-o în spatele unei stive de saci cu fire de urzeală, o siluise, astupându-i gura eu palma lui mare, umedă şi murdară. Uluită şi înspăimântată de fapta acelei brute, cotropită de ruşine, fata nu scosese nici cel mai mic strigăt de ajutor. Când se înapoiase la război, în mintea ei nu mai stăruia decât un singur gând: să se omoare. Niciunul dintre tovarăşii ei de muncă nu-i luase apărarea şi nu încercase să-l pedepsească pe vinovat.

— Târfa! Şi mai îndrăzneşte să spună că nu este mai rea decât noi, ţipa mereu Pok Sur cea naivă şi virtuoasă.

Turbată de furie, Cen Nim îşi pierdu cu totul cumpătul şi, năpustindu-se asupra bârfitoarei, îi înfipse mâinile în păr. În jurul celor două fete încăierate se adunară ca la un spectacol gratuit celelalte muncitoare, şi dacă Ciun Sik n-ar fi izbutit să le despartă, până la urmă s-ar fi sluţit una pe alta. Cu părul răvăşit, Pok Sur continua

în gura mare să arunce toată vina pe Cen Nim, în vreme ce aceasta, tremurând din tot trupul, îşi muşca în tăcere buzele, privind înaintea ei cu ochi uscaţi şi tulburi.

— Linişteşte-te, îi spunea încet Ciun Sik, trecându-i prietenos mâna peste umeri. Ce naiba! De ce le iei în serios flecărelile, nici ele singure nu-şi dau seama ce spun!

Tânărul ajutor de meşter se străduia să-şi liniştească tovarăşa de muncă. Era însă cuprins de o milă adâncă faţă de Cen Nim, faţă de el însuşi şi faţă de întreaga-i patrie apăsată de nedreptate; simţea că e gata să izbucnească în plâns.

La câteva minute după încăierarea dintre cele două fete, Ciun Sik făcu lui Hale Să un semn să-l urmeze şi ieşi pe coridor, unde-l întrebă:

— De ce n-ai intervenit în cearta dintre fete? Ar fi putut să iasă şi mai rău.

— Ei şi? Ce mă priveşte pe minei? Dacă m-aş fi amestecat între ele s-ar fi putut crede că Cen Nim este iubita mea şi de aceea îi iau apărarea, răspunse Ilak Su, pe ai cărui obraji apăruseră deodată mici pete roşii.

— Lasă asta, Hak Su; o iubeşti, de ce nu vrei s-o recunoşti?

— Te-nşeli. Eu nu adun rămăşiţele Părosului.

— Cum poţi vorbi aşa? Oameni ca Cen Nim nu pot fi asemuiţi cu nişte rămăşiţe.

— Atunci, după tine, cu ce ai vrea s-o asemăn? Sau poate vrei să-i spun pe nume, în alt fel?

— Ei, şi tu… Fără să mai spună un cuvânt, Ciun Sik clătină din cap şi se înapoie în secţie.

Hak Su îl urmări cu privirea şi prin ochii lui trecu fulgerător o sclipire duioasă. Era mişcat de cele ce-i spusese Ciun Sik, care dovedise încă o dată că-i era un bun prieten.

Oftând, îşi şterse cu dosul palmei broboanele de sudoare de pe frunte; apoi, netezindu-şi părul, îşi scutură capul ca şi cum ar fi vrut să gonească gândurile ce-l copleşiseră şi, la rândul lui. se reîntoarse în sala războaielor.

Capitolul XII

Doi muncitori bătrâni intraseră în secţie, împingând cu zgomot un cărucior cu materii prime şi ţipând cât îi ţinea gura cu glas piţigăiat:

— La o parte, faceţi loc, la o parte!

Pentru că se apropia pauza de la prânz, ţesătoarele erau vesele şi pornite pe glumă. Strigătele şi agitaţia celor doi hamali le făceau să râdă cu hohote, iar când una dintre ele aruncă cu dibăcie un ghem de aţă, care nimeri drept în gura unuia dintre cei doi bătrânei, tăindu-i firul vorbelor, hazul atinse culmea.

Deodată vuietul sirenei care vestea încetarea lucrului acoperi hohotele de râs ale muncitoarelor şi acestea uitară îndată motivul veseliei lor şi se îndreptară spre ieşire, grăbindu-se să respire cât mai curând aerul curat de afară.

Bătrânii hamali ieşiră şi ei pe coridor, unde se retraseră într-un loc mai ferit, lângă o fereastră. Acolo, unul dintre ei, care avea un gheb în spate şi pleoapele înroşite de cine ştie ce suferinţă, se ghemui jos şi rămase tăcut şi posomorât. Celălalt, cu trupul îndesat şi încă puternic, se aşeză pe un sac cu deşeuri, scoase din buzunar câteva mucuri şi începu să răsucească din ele două ţigări, dând apoi una tovarăşului lui, cu un gest simplu şi familiar.

Tovarăşii de muncă îl porecliseră „Moş Sutică”, pentru că bătrânelul spunea cu orice prilej că singura lui dorinţă, dacă ar fi avut bani mulţi, ar fi fost să fumeze în fiecare zi nici mai mult nici mai puţin decât o sută de ţigări.

Trăgând cu sete fumul în piept, Moş Sutică spuse cu năduf:

— Ne-au istovit de tot.

Ghebosul, care părea pe jumătate adormit, nu răspunse nimic.

— Măcar dacă după atâta muncă am câştiga de ajuns ca să ne potolim foamea, rosti el mai departe, de unul singur. Hei, da’ ce să mai vorbim! Nimeni nu se plânge de trai bun. Dacă am lucra la normă, ar fi cu totul altceva; la

sfârşitul lucrului am putea dormi liniştiţi. Dacă ţi-ai împlinit norma, eşti cel puţin sigur că n-ai să rămâi fără bani. Dacă s-ar lucra aşa, adică la normă, după ce ţi-ai face datoria, ai putea să-ţi încrucişezi liniştit braţele şi să te odihneşti fără să-ţi pese de mutra nemulţumită a Zbanghiului. Ba chiar i-ai putea spune fără nicio frică, râzându-i în nas: „Iartă-mă, domnule, dar eu mi-am făcut datoria, mi-am împlinit norma, aşa că… Dar de… Când lucrezi fără normă, oricât te-ai strădui, niciodată nu poţi face dovada că nu trândăveşti. Ah, de-ar veni odată vremea să mă pot plânge şi eu de prea mult binei!…

Ciun Sik, urmat de Hale Su care se ţinea după el ca o umbră, se apropie de Moş Sutică, pe care-l auzise vorbind singur, şi-l întrebă zâmbind:

— Îţi faci rugăciunea, *abai* 1 P

Bătrânul îi răspunse:

— Nu. Mă întrebam, doar, de ce conducerea fabricii noastre nu-i iubeşte pe muncitorii bătrâni.

În clipa aceea se amestecă în vorbă ghebosul, care până atunci părea că nu se interesează de nimic.

— Ei, parcă în altă parte am fi răsfăţaţi! Peste tot, nouă, muncitorilor bătrâni, ni se caută nod în papură şi la primul prilej ne dau afară. Unde să mai găsim de lucru acum, când şi tineretul şomează?

— Aşa-i, oftă Moş Sutică. Uite, aici la noi, cărăuşilor nu li se dă nicio importanţă. Muncim ca vitele, până ne spetim, fără normă, fără primă, fără nimic!…

Moş (n.r.).

Nu demult, direcţia fabricii introdusese normele de lucru, dar într-un fel cu totul ciudat şi amăgitor. Muncitorului care-şi îndeplinea norma, în loc de primă i se dădea un talon cu care avea dreptul să participe la o loterie. Erau în total cinci numere câştigătoare, printre care cele mai importante erau cele cu cupoane de stofă pentru haine. Printre muncitori se iscaseră discuţii în legătură cu această năstruşnică inovaţie a lui An Zun Seb. Câţiva dintre ei fuseseră cuprinşi de frigurile câştigurilor şi sperau să le iasă lozurile aducătoare de haine noi; dar

cei mai mulţi înţeleseseră de la început că toată povestea nu era decât o farsă a patronilor. Urma să se vadă cu timpul de partea cui era dreptatea – de partea celor încrezători, sau de partea adversarilor noului sistem de „prime”.

De aceea, Ciun Sik spuse acum:

— Ia mai dă-le încolo de norme şi de prime, *abai*! Nu fac nici cât o ceapă degerată!

— Dar tu de ce nu le dai încolo, se oţărî bătrânul. Ehei! Nu răspunzi, dar nici nu e nevoie. Şi un copil ştie că dacă fazanul e gustos, nici ouăle lui nu sunt de aruncat. Prima-i primă, şi leafa merge! Cred şi eu că-ţi convine să dai sfaturi flămânzilor când eşti eu burta plină.

Printre muncitorii întreprinderii pe care o conducea An Zun Seb, Ciun Sik se bucura de foarte multe simpatii. Numai cu Ton Phir nu se prea înţelegea Ciun Sik, pentru că acesta, ori de câte ori aveau între ei discuţii principiale, căuta să dea acestor convorbiri un caracter de neînţelegeri strict personale.

Ton Phir era unul dintre cei mai vechi lucrători ai fabricii lui Kim Dea Tan şi lucra în această întreprindere încă din ziua în care luase fiinţă. Avea deci experienţă bogată şi, cunoscându-i inteligenta şi energia, lucrătorii nu întreprindeau nicio acţiune fără ea mai înainte să se fi sfătuit cu el şi-l alegeau întotdeauna ca mijlocitor între ei şi conducere. Dar de curând, mai bine zis din ziua în care se înapoiase de la închisoare, unde stătuse doi ani, purtarea lui se schimbase cu totul, aşa încât muncitorilor abia le venea să creadă că era acelaşi om de mai înainte; tot avântul lui revoluţionar se stinsese. Apoi, îi pusese pe gânduri faptul că direcţia fabricii nu numai că nu-I îndepărtase din mijlocul lor, dar îi şi dăduse o funcţie specială, numindu-l ajutorul Zbanghiului. Simţind că oamenii îl priveau cu nedumerire şi neîncredere, Ton Phir căuta să le explice făcând pe naivul:

— Ei, am primit funcţia asta cu gândul că am să vă fiu şi vouă mai de folos. Nu-i rău să mai fie şi unul de-ai noştri printre supraveghetori!

Iar când muncitorii îl întrebau:

— Bine, bine, dar cum ai izbutit să ajungi acolo?

El răspundea în doi peri:

— Asta mă priveşte pe mine.

Unii muncitori au luat de bune aceste explicaţii atât de ciudate, şi i-au arătat mai departe respect şi încredere, spunându-şi în sinea lor: „Se vede treaba că aşa trebuie să fie”. Cei mai mulţi însă îl priveau pe Ton Phir din zi în zi cu mai multă neîncredere şi, dându-şi seama că ceva nu e la locul lui, îşi sfătuiau tovarăşii să fie cu ochii în patru.

Realitatea era însă foarte simplă.

Când ieşise din închisoare şi venise flămând şi chinuit să bată la uşa Diavolului păros, înfricoşat că acesta ar putea să-l gonească şi astfel să nu mai găsească de lucru, rămăsese uimit când Cian Men Cion nu numai că nu-i arătase niciun fel de duşmănie, dar chiar îi vorbise prietenos, poftindu-l pe scaun în faţa lui.

— Ei, Ton Phir, sper că acum te-ai convins care dintre noi e mai tare, îi spusese Părosul vesel, în loc de bun venit. Yai de tine, uite în ce hal ai ajuns! Şi bieţii tăi copilaşi pesemne că se prăpădesc de foame! Dar eu am să-ţi dovedesc că nu silit chiar atât de rău cum ai încercat tu odată să spui. Am să pun pentru tine un cuvânt bun la direcţie şi poate am să izbutesc să te numească ajutorul Zbanghiului. Hai, treacă de la minei; să uităm ce-a fost până acum între noi.

Ton Phir, nemaiputând răbda felul binevoitor în care îi vorbea Părosul umilindu-l şi făcându-l să sufere mai mult decât dacă l-ar fi înjurat şi l-ar fi dat pe uşă afară, se ridică tăcut şi încruntat; îndreptându-se spre uşă.

Glasul ameninţător al lui Cian Men Cion îl ajunse însă din urmă, ţintuindu-l în prag:

— Bagă de seamă, Ton Phir! Dacă n-ai să ca-S

eu de lucru la noi, cu atât mai puţin ai să găseşti e lucru în altă parte! M-ai înţeles? Nicăieri n-ai să găseşti de lucru.

Ton Phir ştia bine că Părosul spunea adevărul. Trecuse doar, de când ieşise de la închisoare, prin toate

chinurile vieţii de şomer. Dacă n-ar fi fost aşa, niciodată n-ar fi bătut la uşa lui Cian Men Cion. Ce-i rămânea de făcut? Să refuze? Soţia şi copiii lui erau sleiţi de foame şi nu mai puteau îndura mizeria. Aşa că Ton Phir se învoi.

De atunci însă aproape toţi muncitorii îl ocoleau. Chiar şi cei bine văzuţi de direcţie păreau că se tem de el. Ştiau bine că un om care şovăie îşi pierde curând cumpătul şi cu atât mai mult îşi dădeau seama ce poate ajunge un revoluţionar care dă înapoi de la primele greutăţi.

Retras mai la o parte, Ton Phir ascultase până atunci în tăcere şi aproape nebăgat în seamă de ceilalţi discuţia dintre Ciun Sik şi Moş Sutică.

Deodată, se amestecă în vorbă, zâmbind dispreţuitor:

— Ia te uită cine stă la sfat şi pune tara la cale!

— Ce te bagi în vorbă nepoftit! îl repezi Ciun Sik. Ştii doar că cei ce se aseamănă se adună. Eu nu sunt pentru prime… Pe când tu… eşti! Şi acum te rog să-mi explici, dacă-ţi dă mâna! Cui folosesc primele, nouă sau patronilor?

— Nouă, răspunse fără voie Ton Pliir.

— Straşnică ghicitoare! exclamă Ciun Sik batjocoritor, şi apoi continuă îndârjit: Până acum, eu am ştiut întotdeauna că ceea ce e spre binele muncitorilor nu poate fi spre folosul patronilor. Ai putea isă-mi spui, de când patronii sunt împotriva intereselor lor?

— Patronii au început să-şi dea seama că a venit vremea să facă unele concesii.

— Cum, tu crezi în adevăr că ei sunt dispuşi să facă unele concesii?

— Desigur că da, şi interesul nostru nu este să provocăm noi conflicte. Procedând calm, cu vremea vom avea posibilitatea să le cerem mai mult.

Hak Su, care până atunci ascultase în tăcere, nemaiputând să se stăpânească, izbucni:

— De ce cauţi să zăpăceşti oamenii, Ton Phir?

Ghebosul îl trase de poala hainei, ca să-l potolească:

— Nu tipa, n-ai să poţi dovedi adevărul urlând.

— Ce vorbeşti, Hak Su, cum îndrăzneşti să spui că eu

caut să zăpăcesc oamenii? Doar se ştie bine de ce am putrezit doi ani în puşcărie... Şi când colo, iată pentru cine am suferit! Asta trebuie să o mai lămurim noi!

— N-ai decât!... Du-te la Diavolul păros şi o să te lămurească el numaidecât! îi zvârli dispreţuitor în obraz Hak Su.

Chipul lui Ton Phir păli.

— Ascultă, Ton Phir, tu ne minţi şi-ţi dai bine seama că aşa faci, vorbi Ciun Sik, căutând să-şi ascundă dispreţul pe care i-l inspira această coadă de topor şi să se poarte aşa cum era potrivit într-o discuţie principială. Tu ştii bine – urmă el – că direcţia a introdus normele din trei motive – toate la fel de avantajoase pentru ea. Mai întâi, ea să stoarcă de la noi ultimul strop de vlagă, apoi ca să obţină maximum de randament şi, în sfârşit, pentru ca să poată concedia fără gălăgie şi în aparentă în chip legal pe cei mai slabi dintre noi, cu scuza că, neputând face faţă normelor, cei ce au să fie daţi afară vor fi singuri vinovaţi de această măsură. Cred că tu ştii mai bine decât mine că An Zun Seb a comandat la „Yasuda” maşini moderne şi motoare electrice. De asemeni, cred că nu-i un secret pentru tine că în curând se vor construi în incinta fabricii noi clădiri. Aşadar fabrica se va mări şi se va moderniza; în schimb, numărul muncitorilor va fi redus aproape la jumătate. Nu ţi se pare că cele cinci cupoane de stofă puse la loterie de An Zun Seb înseamnă prea puţin fată de celelalte „bucurii” care ne aşteaptă? Numai orbii nu pot să-şi dea seama unde caută să ajungă patronii. Fii sigur că „surpriza” pe care ne-o pregăteşte An Zun Seb nu va avea darul nici să ne sporească câştigul, nici să ne întărească sănătatea. Lui, însă, ce-i pasă? Chiar şi aşa, dacă am socoti numai beneficiile pe care le-a realizat de pe urma muncii noastre în luna asta şi tot am obţine o sumă destul de frumuşică. Dacă aşa stau lucrurile, de ce să credem că direcţia face pentru noi cine ştie ce sacrificiu când ne aruncă în bătaie de joc momeala celor cinci cupoane de stofă veche şi putredă? Şi apoi eu sunt sigur că domnii patroni nu se vor mulţumi cu normele actuale, ci vor căuta

să strângă şurubul şi mai mult. Tu, Ton Phir, ai vrea să-ţi ceri drepturile stând cu latul de gât. Te priveşte. Eu însă sunt împotriva normelor, de aceea nici nu mă gândesc să particip la această loterie.

Ton Phir, dându-şi seama că cele spuse de Ciun Sik făcuseră o impresie puternică asupra celor de fată, bătu în retragere. Îşi dădea bine seama că până şi muncitorii care mai ieri veneau încă la el ca să-i sfătuiască în necazurile lor, trecuseră acum de partea lui Ciun Sik. Şi, oricât îi venea de greu, trebuia să recunoască cinstit că Ciun Sik avea dreptate.

În adâncul sufletului său, Ton Phir suferea cumplit. Ca să-şi potolească mustrările de cuget care-l chinuiau, el îşi spunea mereu că încă nu sosise momentul în care puteau să pornească la luptă deschisă împotriva exploatatorilor. Întâlnise în închisoare destui patrioţi cu voinţa neînfrântă şi care nu dăduseră înapoi în faţa nici unei încercări. Dar ce izbutiseră ei să realizeze prin asta? în momentul de faţă – îşi spunea Ton Phir – Japonia e foarte puternică şi se pregăteşte pentru un nou război împotriva Chinei, iar în tară reacţiunea este în plină desfăşurare. Desigur, trebuie să strângem rândurile şi să fim gata când va veni ziua, dar aceasta nu va veni decât atunci când ocupanţii vor pierde destul sânge în războiul pe care-l pregătesc. Până atunci, însă, se cere să fim prudenţi, căci ar fi o prostie s-o pornim orbeşte înainte de vreme şi să ne riscăm copilăreşte toate şansele. Nu. El nu era un „turnător” cum îl socoteau acum Ciun Sik şi ceilalţi muncitori, care îi arătau făţiş neîncredere, de când devenise ajutorul Zbanghiului. Niciodată nu povestise Părosului nici ce vorbesc muncitorii între ei, nici ce vorbeşte Ciun Sik cu muncitorii. El se temea doar de un singur lucru: că de la o *zi* la alta direcţia ar putea să bage de seamă alături de cine bate inima lui, şi atunci?…

Ton Phir nu era un prost, cum îl credea poate Părosul; el îşi dăduse seama din prima clipă, când fusese numit ajutorul Zbanghiului, ce interese avusese Cian Men Cion să facă una ca asta. De bună seamă că subdirectorul,

cunoscând bine influenţa pe care el, Ton Phir, o avea asupra muncitorilor, precum şi simpatia de care se bucura în rândurile lor, se gândise bine la foloasele pe care avea să le tragă de pe urma acestei numiri, în curând însă Diavolul păros avea să-şi dea seama că-şi făcuse greşit socotelile, şi că Ton Phir nu se mai bucura de simpatia şi încrederea muncitorilor. Şi atunci... ce va urma?... Cugetând astfel, Ton Phir văzu în faţă spectrul şomajului care-l aştepta, al mizeriei şi al foamei ce-i va chinui din nou în viitor pe ai lui. Până şi gândul acesta îi tăia suflarea. „Prost lucru, murmură el. Foarte prost, dar ce pot face?” Neputând să-şi dea un răspuns liniştitor la această întrebare chinuitoare, se apropie de găleată şi sorbi cu nesaţ câteva înghiţituri de apă.

— Ce-ai păţit, Ton Phir, s-au răfuit cu tine? răsună pe neaşteptate în spatele lui un glas bine cunoscut.

Ton Phir sări ca ars, răsucindu-se pe călcâie. În faţa lui stătea Zbangliiul, privindu-l cu un rânjet care-i trăda satisfacţia răutăcioasă.

Capitolul XIII

Mecanicul Hak Su avea o slăbiciune cu totul nevinovată; ori de câte ori se ivea prilejul, îi plăcea să facă paradă de termeni tehnici. Această înşiruire naivă a unor cuvinte de specialitate oglindea de fapt pasiunea pe care o nutrea pentru meseria lui. Când muncea, îşi îndeplinea cu pricepere şi voie bună treaba, şi uita de toate, chiar şi de nefericita lui dragoste pentru Cen Nim; dar, în clipele de repaus, gândurile lui se îndreptau numai la fată, cu toate că se simţea adânc rănit de legătura ei cu Părosul. Oricât îl frământa dorul după Cen Nim, nu putea să-i treacă cu vederea şi să-i ierte purtarea. Ca să poată să înţeleagă ce găsise ea la acest Diavol păros, încercase să se pună în locul fetei. Dacă ar fi descoperit la subdirector cel puţin o calitate care să îndreptăţească purtarea lui Cen Nim, poate că ar fi iertat-o. Dar oricât se străduise să-i găsească Părosului cea mai mică însuşire, nu izbutise. Uneori îi trecea prin minte un gând care-l tulbura: „Nu cumva pe Cen Nim o ispitiseră banii lui Cian Men Cion?” Dar scutura

cu îndârjire capul, spre a izgoni departe de el această bănuială prostească în care nu putea şi nu voia să creadă. „Nu, nu, nu era cu putinţă una ca asta. Trebuie să fie altceva la mijloc. Parcă Cen Nim nu ştie că Părosul aduna bani din sperjuri şi din şantaje josnice şi că sub hainele lui bine călcate ascundea o rufărie murdară?”

După ce termina lucrul şi se înapoia acasă, Hak Su se cufunda în studiul cărţilor sale de specialitate, pe care nu le lăsa din mână până ce capul nu i se umplea de formule matematice, iar ochii nu i se închideau de oboseală. Uneori se simţea istovit şi cuprins de deznădejde. Atunci, căuta să se încurajeze singur: „Nu-ţi pierde firea, Hak Su! înainte, Hak Su, înainte! Gândeşte-te, prostule, câte invenţii minunate au ieşit din capete seci ca al tău!” Glumind astfel pe socoteala lui, izbutea întotdeauna să iasă din impas şi continua să înveţe mai hotărât, mai stăruitor, pregătindu-se temeinic pentru viitor. La drept vorbind, el trăia chiar de pe acum în viitor. Iar în ceasurile de încordare simţea cu o sete nepotolită nevoia să fie iubit. Ah, dacă Cen Nim l-ar fi iubit! Dorul îi strângea inima în cleştele unei suferinţe grele şi totodată făcea să-i fie ruşine de iubirea lui. Tovarăşii de muncă încercau în tot felul să-i vindece suferinţa, zefl emisindu-l şi căutând să-i deschidă ochii, spunându-i în faţă că ori e un orb nefericit, ori e pur şi simplu victima unei femei stricate, dar în realitate nu era niciuna, nici alta, ci doar un biet tânăr îndrăgostit.

În penumbra celui mai îndepărtat ungher al secţiei, Hak Su sta gânditor pe o ladă cu scule. Acolo era colţul lui preferat, unde putea gândi în voie, netulburat de zgomotul maşinilor, nici de strigătele muncitorilor care ajungeau până la el în surdină. Se obişnuise într-atât cu vuietul monoton şi cadenţat al războaielor, încât nu-l mai lua în seamă decât atunci când interveneau sunete străine care, tulburându-i uniformitatea, atrăgeau atenţia că ceva nu este în regulă. Era de ajuns ca un singur război să scoată un asemenea scâncet pentru ca, oricât de cufundat în gânduri, mecanicul Hak Su să sară în picioare, împins parcă de un resort, şi să se îndrepte puşcă spre maşina

defectată.

Acum, stând pe lada cu scule, Hak Su îşi concentrase toate gândurile asupra unor probleme care-l interesau în cea mai mare măsură, şi prin aceasta căuta nu numai soluţiile problemelor, ci şi un mijloc care să-l scape de dorul iubitei şi necredincioasei lui Cen Nim.

Ardea de nerăbdare să-şi cumpere o trusă de desen de care avea mare nevoie. În clipa de faţă nu avea niciun ban, iar până la salariu erau mai mult de două săptămâni. De unde să ia banii care-i trebuiau? Să-i ceară mamei? Nu mai îndrăznea, căci ea îl mai scosese dintr-o încurcătură luna trecută, când îl ajutase să-şi cumpere manualul de mecanică.

„Cum aş mai putea economisi oare nişte bani?” se frământa el, şi tot el îşi răspundea necăjit: „Nu văd de unde aş mai putea rupe ceva. Am socotit şi ultima para, am renunţat la orice cheltuială de prisos. Mai mult nu pot. Dacă aş încerca să strâng şi mai mult cureaua, ar înceta să funcţioneze nu numai stomacul ci şi capul, şi asta nu vreau să se întâmple, pentru că tot ce am mai preţios e capul. E drept, aş mai putea să repar diferite obiecte casnice ale vecinilor, care nu o dată m-au rugat să le fac acest serviciu, cu plată bineînţeles. Şi banii câştigaţi astfel mi-ar prinde bine. Dar atunci nu mi-ar mai rămâne vreme pentru învăţătură. Dacă stau să mă gândesc bine, îmi dau din ce în ce mai mult seama că amărâta mea trusă de desen are să mă coste mai scump decât l-a costat pe An Zun Seb, care nu-şi refuză nicio plăcere, frumosul lui *Chevrolet*...”

Deodată Hak Su simţi pe ceafă o atingere rece, care îi lunecă pe sub gulerul cămăşii, prelingându-i-se pe spate. Ridică privirea spre tavan şi văzu pe unul dintre tovarăşii de lucru care, dintre maşini, îl privea rânjind cu toată gura, de i se vedeau toţi dinţii albi şi puternici.

— Hei, maimuţoiule, ce te-a apucat? Nu poţi umbla mai cu băgare de seamă? Mi-ai stricat bunătate de cămaşă, pătându-mi-o cu uleiul tău.

Ungătorul, fără să se sinchisească de vorbele lui Hak Su, izbucni într-un hohot de râs şi din nou îl împroşcă cu

ulei.

Înfuriat, Hak Su apucă o sculă pe care-o găsi la îndemână şi o aruncă cu putere asupra celui ce făcuse această glumă proastă, dar vinovatul se feri cu dibăcie şi lovitura nu-şi ajunse ţinta. Totuşi rămase oarecum mirat, pentru că nu era obişnuit ca vreunul dintre muncitorii cu care el făcea zilnic asemenea glume nesărate să-i răspundă astfel. Abia dacă îndrăznea careva dintre victimele lui să-l răsplătească cu câte o înjurătură plină de năduf.

De aceea, nedumerit şi batjocoritor, îl întrebă pe Hak Su:

— Ce, ai înnebunit? Nu-ţi mai dai seama ce faci? Nu cumva te-a scos din minţi fetişcana?

Hak Su îşi roti ochii în căutarea altui proiectil cu care să răspundă obrăzniciilor ungătorului, dar nu mai avu timp, căci din secţia vecină răsunară deodată nişte strigăte. Fără să se mai ocupe de neobrăzatul care-i întrerupsese gândurile cu glumele lui proaste şi cu aluziile grosolane, Hak Su se îndreptă grăbit spre locul de unde, răzbătea hărmălaia.

Acolo, lângă un război, şedea chircită o femeie în vârstă, cu chipul istovit de muncă, şi privea îngrozită la maşina care mergea în gol din cauza cablului ce sărise de pe axul de transmisie. Cum îl văzu pe Hak Su apropiindu-se, începu să-l roage:

— Ajută-mă, te rog, Hak Su, uite ce nenorocire mi s-a întâmplat. Dacă vede Zbanghiul, o să arunce toată vina pe mine şi s-ar putea să-mi pierd pâinea. Încearcă, te rog, de pune cablul la loc fără să opreşti războiul, ca să nu bage de seamă.

— Ce spui? îţi închipui poate că de dragul tău am să-mi risc pielea? Nici nu ştii cum te poate fura maşina – şi gata nenorocirea.

— Ştiu, Hak Su, dar tu eşti obişnuit, ai putea încerca, îl ruga înainte femeia.

Cineva spuse compătimitor:

— Ea două pană la acest război în ultimele zile. Ce

vină are biata femeie dacă e obligată să lucreze la o maşină veche?! Ei, acum ce facem, Hak Su, oprim culisorul?

— Nu, răspunse mecanicul şi, suflecându-şi mânecile, apucă cu îndrăzneală şi pricepere cablul care atârna în gol şi-l aşeză pe axul ce continua să se învârtească cu o viteză ameţitoare. În clipa aceea o putere nevăzută îl prinse smucindu-l din loc; simţi o durere năprasnică în umăr şi, dând un strigăt sălbatic, îşi pierdu cunoştinţa.

Muncitorii din secţiile învecinate se îmbulziră la locul nenorocirii, unde apăruse ca din pământ şi supraveghetorul cel zbanghiu. Ciun Sik sfâşie cămaşa rănitului şi toţi cei de fată îi văzură braţul mutilat.

Femeia la al cărei război se întâmplase nenorocirea începu să plângă şi să-l strige pe Hak Su.

— Ah, Hak Su, m-auzi, Hak Su?

Cu un aer de expert în asemenea întâmplări, Zbanghiul spuse:

— N-are nimic, degetele-i sunt întregi, bine că nu i-a smuls mâna cu totul. Vedeţi ce înseamnă neatenţia în timpul lucrului? Doar două minute am lipsit din secţie şi gata nenorocirea!

— Şefule, în loc să ne t „discursuri, mai bine ai face să chemi salvarea, îl întrerupse cu mânie Ciun Sik.

— Da, ai dreptate, răspunse Zbanghiul îndreptându-se în grabă spre birou.

Nu trecu mult şi veni în secţie şi Cian Men Cion care, chiar înainte să dea ochii cu cel rănit, era pornit împotriva lui. Prin astfel de întâmplări, se gândea subdirectorul, patronii sunt expuşi numai la pagube, şi el ştia că rostul lui în fabrică era să sporească veniturile stăpânilor, nu să le pricinuiască pagube. Vina întreagă trebuia să cadă întotdeauna asupra accidentatului, pentru ca acesta să nu mai aibă pretenţii la despăgubiri.

Făcându-şi loc printre muncitori, Diavolul păros se apropie de rănit şi-i pipăi atent braţul. Toate ca toate, dar la asemenea lucruri Cian Men Cion era foarte priceput. Nu era primul caz când un muncitor era schilodit sub ochii lui.

— Un fleac! exclamă el în cele din urmă. Mâna întreagă, doar umărul e fracturat, şi trebuie să vă intre în cap odată că în asemenea cazuri uşoare, direcţia nu plăteşte niciun fel de despăgubire. Dacă maşina l-ar fi prins zdravăn, i-ar fi tocat carnea şi i-ar fi zdrobit oasele, atunci… da, ar fi fost cu totul altceva! Acum va fi floare la ureche pentru medici să-i pună umărul la loc şi apoi o să se vindece foarte bine şi acasă! Nu-i nimeni de vină, decât el singur! De câte ori vi s-a atras atenţia să nu căscaţi gura, încheie Părosul.

Muncitorii tăceau încruntaţi. Direcţia fabricii nu se îngrijea în niciun fel de securitatea muncii. Ce se întâmplase acum cu Hak Su, i se putea întâmpla în orice clipă oricăruia dintre ei. Măsurile cele mai elementare de securitate a muncii nu i-ar fi costat decât o sumă neînsemnată pe domnii patroni, dar ei găseau că e mai convenabil să se sustragă sub diferite pretexte de la plata despăgubirilor ce se cuveneau salariaţilor accidentaţi.

La locul accidentului veni şi Cen Nim, plângând în hohote, ca şi cum ea ar fi fost vinovată de nenorocirea lui Hak Su şi ar fi căutat astfel să se dezvinovăţească. În faţa deznădejdii care o cuprinsese, pe feţele muncitorilor nu apăru însă niciun semn că ei i-ar fi înţeles durerea şi toţi se făcură că nici măcar n-o văd.

În ziua aceea, în secţie, treaba a mers anapoda. Sub impresia celor petrecute, toată lumea discuta cu aprindere despre nenorocirea ce se abătuse pe neaşteptate asupra lui Hale Su şi fiecare găsea câte ceva de spus, străduindu-se să arate că era un tovarăş bun şi cumsecade.

— Într-o zi, războiul meu s-a defectat deodată, povestea pentru a nu ştiu câta oară Pok Sur. Altul în locul lui Hak Su s-ar fi grăbit să raporteze tuturor păţania mea. El, însă, cu toate că în ziua aceea ne certasem, n-a suflat nimănui o vorbă. Dacă Hak Su nu s-ar fi grăbit să mă ajute îndată, Părosul ar fi băgat de seamă şi cu siguranţă că m-ar fi amendat…

Pok Sur şi Bun I cunoşteau prea puţin din tainele bucătăriei; totuşi ele au izbutit până la urmă să facă o

prăjitură destul de gustoasă ca să o ducă lui Hak Su. Această treabă le-a răpit însă destul timp, aşa că au ajuns la spital pe înserate şi sora de serviciu nu voia să le mai dea voie să intre la bolnavul lor.

— Aţi venit prea târziu – căuta ea să le explice

— Orele de vizită s-au terminat.

— Yai, şi ce-o să facem acum cu prăjitura, încercă Pok Sur s-o înduplece; are să se usuce până la vizita următoare.

— N-aveţi nicio grijă, lăsaţi-o la mine şi eu am s-o trimit prietenului vostru, le spuse sora.

— Totuşi, noi vă rugăm să ne lăsaţi să intrăm

— Interveni Bun I – numai o clipă, cât îi dăm prăjitura, şi apoi plecăm.

Sora şovăia; pe buzele ei frumoase se ivi un zâmbet plin de bunătate. Pok Sur îl văzu îndată, şi stărui mai departe. În cele din urmă sora se înduplecă şi le spuse:

— Bine, intraţi, dar numai pentru câteva clipe. Vă rog foarte mult să nu întăriziaţi acolo. Direcţia noastră este foarte severă şi n-aş vrea să am neplăceri din cauza voastră.

Răsuflând uşurate, fetele pătrunseră în culoarele spitalului, unde domnea o linişte desăvârşită. În drumul lor spre salonul în care se afla Hak Su întâlniră câteva surori care trecură pe lângă ele în tăcere, călcând uşor de parcă ar fi plutit. Ţinuta acestor femei avea un aer trist şi solemn, ca şi cum s-ar fi aflat într-un loc unde se odihnea impasibil un mare dispărut care le impunea tăcere.

Când cele două fete intrară în salonul unde se afla Hak Su, el şedea culcat cu faţa spre uşă şi le văzu cel dintâi.

— Hei – le întâmpină el râzând – nu cumva sunteţi delegatele femeilor? Că până acum m-au vizitat numai băieţi!

Ciun Sik se afla şi el la Hak Su. Văzându-le, le întrebă aproape supărat:

— De ce-aţi venit atât de târziu? Din clipă în clipă sora o să ne poftească afară. Dacă aveaţi de gând să veniţi

trebuia să plecaţi de acasă mai devreme!

Fetele primiră în tăcere mustrarea lui Ciun Sik, cu toate că în sinea lor gândeau că dreptatea nu era chiar toată de partea lui.

Hak Su desfăcu pachetul şi-şi pofti musafirii să guste din prăjitura adusă de Pok Sur şi Bun I. Spre marea lui mirare află din gura celor de faţă că niciunul dintre ei nu era obişnuit să mănânce prăjituri, aşa că vrând-nevrând trebui să se resemneze s-o mănânce singur. Noroc că lui îi plăceau prăjiturile.

Ki Thia şi Nak Pomi, care şedeau la picioarele bolnavului, se ridicară, prefăcându-se că vor să-şi mai dezmorţească trupurile. De fapt, ei voiau să lase locurile celor două fete, dar n-o puteau face pe faţă, cu galanterie, pentru că aşa ceva nu intra în obiceiurile lor.

Pok Sur şi Bun I se aşezară pe marginea patului şi rămaseră tăcute şi stingherite, ca şi cum n-ar fi fost fetişcanele cele mai guralive şi mai îndrăzneţe din fabrică.

Cu toate că încă îl mai durea mâna, Hak Su nu se simţea prea rău. În general arăta chiar bine, odihnit şi vesel.

Până şi Moş Sutică băgase de seamă, căci făcu o observaţie interesantă:

— Bieţii noştri muncitori n-au parte de odihnă decât la spital.

— Ba şi la închisoare, îi răspunse Ciun Sik.

— Oricum, şi mie mi-ar prinde bine puţină odihnă, mai spuse bătrânul cu puţină invidie în glas. De când sunt pe lumea asta o singură dată m-am odihnit mai ca lumea. Dar asta s-a întâmplat demult, acum vreo patruzeci de ani, când îmi strivisem piciorul. N-am să uit niciodată ce viaţă am dus în spital. Surorile, tinere şi drăguţe, te copleşesc cu îngrijirile lor, iar doctorii, care pe stradă nici măcar nu ţi-ar răspunde la salut, când te văd întins pe patul spitalului vin singuri şi te roagă să le dai mâna. Mă simţeam atât de bine atunci, încât nici durerea n-o mai luam în seamă.

Vremea trecu pe nesimţite, afară se înserase de-a

binelea, o soră cu chipul aspru intră în salon şi-şi purtă privirea mustrătoare de la vizitatori la ceasornic. Toţi înţeleseră că a sosit momentul despărţirii şi se ridicară în picioare.

— Ţine-te bine, Hak Su, şi ai grijă să te înzdrăveneşti mai repede. Până atunci, ca să nu te plictiseşti, noi o să mai venim să te vedem.

Moş Sutică, luându-şi un aer de om cu experienţă, îl povăţui:

— Cel mai important lucru, ca să te vindeci cât mai repede, este să stai liniştit.

Apoi, luându-şi rămas bun de la Hak Su, ieşiră

Î

e rând din salon. Aproape de ieşire, Moş Sutică e spuse tovarăşilor lui:

— Aşteptaţi-mă o clipă, mă reped înapoi, căci am uitat să-l întreb pe glumeţul nostru când mai putem veni. Se întoarse cât putu de repede, cu picioarele lui bătrâne şi, deschizând uşa salonului, îşi mai privi o dată prietenul.

Ieşind pe nesimţite din sala maşinilor, Cen Nim urcă scara în spirală şi ajunse pe acoperiş, unde îşi găsea întotdeauna un refugiu, când voia să fie singură cu ea însăşi ca să se poată gândi în linişte. De jur-împrejurul ei se înşirau clădirile cu acoperişurile încovoiate, din ţigle de diferite culori, iar în zare se vedeau siluetele estompate de ceaţă şi de depărtare ale munţilor Bun Ak ICva şi Raksan. Jos, peste păienjenişul străzilor, pluteau în aer miliarde de musculiţe cenuşii, tot atât de cenuşii şi de neînsemnate ca şi ea, Cen Nim.

„O, dacă aş fi o pasăre, ce mult mi-ar plăcea să-mi iau zborul departe…! Dar nu sunt pasăre, ci un biet om, şi oamenii nu pot scăpa de traiul lor chinuit! Niciodată nu te po ţi înalta deasupra vieţii şi deasupra realităţii blestemate!” se gândea fata. Cu toate că se însera, soarele de august revărsa încă asupra firii raze fierbinţi, iar în aer stăruia o căldură înăbuşitoare; acoperişul era încins ca o tigaie. Şi totuşi, acolo sus era mult mai bine decât în secţie, unde aerul era îmbâcsit de scame şi te apăsa cu

miasmele lui. „Cine a spus că munca e o bucurie, cugeta Cen Nim, lăsându-şi privirea să alerge în depărtări. Nu, nu-i adevărat, munca nu-i o bucurie, ei robie curată. De asemenea, tot o minciună e că maşinile merg pentru că sunt alimentate cu energie electrică. Nu cu energie electrică se hrănesc maşinile, ci cu sânge omenesc fierbinte, cu creiere omeneşti pline de viaţă, cu lumina din ochii oamenilor, stoarsă până la ultima rază, sădind în locul ei în suflete întunericul cel mai nepătruns… Unii cred cu tărie că au să vină timpuri mai bune. Ce naivi! Lumea nu poate să se schimbe într-o singură zi, căci nu poţi schimba mersul vremii de la o zi la alta. Cât timp Cen Nim va fi tânără, totul va rămâne neschimbat şi chiar dacă va sosi cândva ceasul luminos al fericirii şi-i va bate în uşa cocioabei, pentru ea va fi prea târziu. Şi mai sunt unii care spun că cel mai frumos tel al vieţii este să trăieşti pentru oameni! Dar oamenii, mi-au dăruit ei vreodată altceva decât răutate? Oameni buni sunt numai cei oropsiţi. Dar aceştia îi pot oare schimba ei soarta?”

Culcându-se pe acoperiş şi împreunându-şi mâinile sub cap, Cen Nim simţi cum se topeşte treptat din trupul obosit greutatea de plumb ce-o apăsa şi-şi dădu seama încă o dată că şi unei fete tinere ca ea îi e greu să muncească toată ziua în picioare. Oftând din adânc, Cen Nim făcu ochii mici şi printre pleoape lăsă privirile să-i alerge în voie peste acoperişuri şi să urmărească în zare siluetele munţilor îndepărtaţi care se profilau pe cerul albastru.

Din ziua în care se întâmplase accidentul de pe urma căruia Hak Su se afla în spital, ura ei împotriva Diavolului păros se făcuse şi mai puternică, ca şi dispreţul pe care-l simţea faţă de ea însăşi, îşi dădea seama că Hak Su încă nu bănuia cât de departe ajunsese legătura dintre ea şi Cian Men Cion şi ştia că în ziua în care tânărul va afla întregul adevăr n-o va ierta. Mai putea ea să creadă în fericire, când învăţase de la viaţă că după zâmbete vin lacrimi, după plăcere, dezgust, şi după încredere, singurătate? Nu, nu mai putea crede în fericire, după cum nu mai putea crede nici în triumful răzbunării!…

Se întunecase. Cen Nim făcu ochii mari şi privi în jos. I se părea că numai o singură palmă o desparte de bezna care învăluia adâncul şi că dintr-o clipă în alta trupul ei, împins de o forţă irezistibilă, va face un salt spre a străbate această neînsemnată distanţă... Şi atunci nu va mai fi nimic, nici umilinţe, nici dorinţe amăgitoare. Îşi simţi trupul înfiorat de groază şi fruntea i se acoperi de sudoare. Adunându-şi ultimele puteri, izbuti în cele din urmă să-şi recapete stăpânirea de sine şi coborî în secţie.

Capitolul XIV.

Ken Dea îl vizita uneori pe Hen Ciol şi, după multă stăruinţă, îl convingea să meargă împreună la o cafenea, unde era întotdeauna lume puţină şi se putea discuta în linişte.

— De ce nu vii niciodată pe la mine? îl întrebase odată. Îţi mai aduci aminte că la Tokio veneai să mă vezi aproape în fiecare seară?

— Pe vremea aceea, ca student, eram totuşi de capul meu, îi răspunsese Hen Ciol.

Hen Ciol se trăgea dintr-o familie de negustori îngâmfuji, dar pe el natura îl înzestrase cu mult umor.

— Acum, când cunosc bine satele, ca şi localităţile mici din provincie, am început să cred că în vinele mele curge sânge de proletar; de aceea, de când m-am mutat la Seul muncesc în fabrică. Prin orăşelul în care m-am născut n-am mai dat de mult. Mi-ar fi fost greu să răspund oamenilor care m-ar fi întrebat de ce nu locuiesc cu părinţii. Cum le-aş fi putut răspunde că nu mai pot răbda ca mama să mă îngrijească mereu ca pe un prunc şi să-mi strecoare bani de buzunar. Ce naiba, doar nu mai sunt un copil.

ICen Dea bănuia însă că stabilirea lui Hen Ciol la Seul avea alte motive, mult mai serioase decât cele pe care le înşira el. Odinioară cei doi tineri nu avuseseră secrete unul fată de celălalt. Dar, de la o vreme, Hen Ciol se arăta din ce în ce mai reţinut fată de prietenul său şi aceste rezerve făceau să crească tot mai mult între ei, pe zi ce trecea, zidul neîncrederii. Odată Ken Dea se plânsese lui

Hen Ciol că suferă din cauza singurătăţii în care trăieşte.

Hen Ciol îi răspunsese îndată:

— Numai trântorii şi egoiştii se simt singuri. Dacă îmi permiţi să-ţi dau un sfat, caută prietenia băieţilor de treabă. Şi nici nu-i nevoie s-o cauţi prea departe. De pildă, chiar în fabrica tatălui tău sunt o mulţime de oameni minunaţi. Cunosc şi eu acolo pe câte cineva. Yrei să-ţi fac legătura?

Pe buzele lui ICen Dea se ivi un zâmbet de neîncredere.

— Noi, intelectualii – îi răspunsese el – avem suferinţele noastre pe care nu oricine le poate vindeca; cu atât mai puţin un muncitor, care

E

pentru asemenea cazuri delicate e un medic prea rutal.

Cafeneaua, cu tavanul scund, era luminată de lampioane multicolore. Un gramofon cânta strident. Prin fata măsuţelor se perindau femei tinere, aruncând consumatorilor ocheade provocatoare. Adesea întâmpinau din partea bărbaţilor o indiferentă dispreţuitoare, atunci în ochii lor străfulgerau ura şi dezgustul, deşi căutau să-şi ascundă mizeria fizică şi morală sub masca unor expresii de încântare prefăcută.

— Dragul meu ICen Dea, spuse mai departe Hen Ciol, noi amândoi avem nişte firi cu totul opuse. Eu însă nu contest existenta unor firi deosebite; de aceea nici nu caut să-ţi impun punctul meu de vedere, pe când tu ţii întotdeauna să mi-l impui pe al tău. În discuţiile noastre eu caut adevărul, pe când tu urmăreşti numai ce e bun şi înţelept. Ca să fim drepţi, trebuie să recunoaştem că oricare muncitor are mult mai multe necazuri şi suferinţe mai grele decât cele despre care vorbeşti tu, cu singura deosebire că sunt mai puţin… abstracte. De aceea îmi displace când te aud făcând atâta caz de nişte suferinţe închipuite.

— Mulţumesc!

— Mi-e ciudă când văd că toate convingerile unui om

se mărginesc la cuvinte. Tu te îngâni pe tine însuţi, dar refrenele, după cum se ştie, chiar dacă sunt mai rafinate, sunt totodată mai puţin sincere.

— Ţie îţi vine uşor să vorbeşti. Eşti stăpân pe soarta ta.

— Fiecare om e stăpân pe soarta lui.

— De-ar fi aşa!

— Crezi că tatăl meu mă răsfaţă? în fiecare scrisoare se plânge că din pricina mea o să intre în pământ înainte de vreme. La drept vorbind, eu îi înţeleg durerea. Nu s-a străduit el o viaţă întreagă, pentru ca până la urmă să-şi vadă fiul ajuns un simplu muncitor.

— Ce bine e când ai o fire ca a ta! Păcat însă că eu nu reacţionez la fel fată de zbuciumul tatălui meu, fiindcă mă copleşeşte mila.

— Nu cumva crezi că eu nu-l iubesc pe bătrânul meu? Dar ce pot să fac? Istoria e prea obiectivă ca să ţină seama de sentimentele noastre.

— Dacă l-ai vedea acum pe tatăl meu, n-ai mai vorbi aşa. De când a încăput pe mâinile unui escroc, care face din el tot ce vrea, a devenit cu totul alt om.

— De ce nu lucrezi tu, ca să-l scuteşti pe bătrân să mai depindă de altcineva?

— Cum aş putea să-l oblig pe tata să trăiască din salariul meu şi de pe urma jalnicelor rămăşiţe ale averii sale? Cum să fac ca un om bătrân să renunţe dintr-odată la toate tabieturile şi obiceiurile lui şi să-i întunec în felul ăsta sfârşitul vieţii? Nu, n-aş putea să fiu atât de crud.

— Mă faci să râd, Ken Dea! Cum adică, ai ajuns la convingerea că fabricanţii nu trebuie siliţi să-şi schimbe obiceiurile? Pe vremuri erai foarte tare în teorie, ce s-a ales din vechile tale convingeri?

— Toţi suntem măiestri în teorie, răspunse Ken Dea. Tu ai vrea să-ţi urmez pilda. Crezi că pe mine nu mă frământă de loc întrebarea: ce va fi mai târziu? Crezi că cu nu-mi dau seama că a venit vremea când nu ne mai putem mulţumi cu cugetările şi trebuie să trecem de-a dreptul la fapte? Dar spune, unde ai vrea tu să mă duc? La tară? La

fabrică? Ceea ce ştiu eu nu-mi poate folosi la nimic acolo; ştii bine că poporul nostru are nevoie acum, în primul rând, de cunoştinţe. Ia spune-mi, te rog, cui anume i-aş fi de folos, dacă m-aş duce într-un sat oarecare, şi m-aş îngropa acolo împreună cu tot ceea ce ştiu?

— Da, poate că ai şi tu dreptate; dar acum ajunge cu discuţiile în contradictoriu, răspunse Hen Ciol. De altfel e vremea să luăm masa, mi-e o foame de lup!

„Oare un asemenea individ mă poate înţelege? se gândea Ken Dea privind cu câtă energie „opera” prietenul lui, atacând cu fălcile şi cu beţişoarele primul fel de mâncare. Un tocilar, o mediocritate sănătoasă”.

— Serveşte-te! îl îndemnă Hen Ciol, împingând spre el farfuria. De ce-ai rămas pe gânduri? Numai când ai să te aşezi la masă după o zi întreagă de muncă, ai să înţelegi ce înseamnă foamea.

— Mulţumesc, îi răspunse Ken Dea, fără să atingă mâncarea.

— Treaba ta. În ce priveşte folosirea cunoştinţelor, reluă Hen Ciol fără a conteni totuşi să mestece cu poftă, am să-ţi spun care e părerea mea. Eu, după cum ştii bine, am învăţat cu sete, dar greu, pentru că n-am avut aptitudinile tale la învăţătură. Totuşi am luat diploma cu „foarte bine” şi japonezii nu s-ar fi uitat prea mult la faptul că sunt coreean. Prin urmare nu mi-ar fi fost greu să obţin de la el un post cât de mic, în care să mă simt bine. Dar n-am făcut aşa, şi acum, eu, care nu mi-am neglijat niciodată studiile, mă văd silit să nu ţin seama de specialitatea pentru care m-am pregătit. Îţi închipui că-mi vine uşor? Nu cumva crezi că ai mei mă felicită şi mă aplaudă?! Tu susţii că pe noi, intelectualii, muncitorii nu ne pot înţelege. Nu ai dreptate. Adevărat e numai faptul că noi suntem departe de a le înţelege sensibilitatea şi nu avem fată de ei decât un singur avantaj, ca să mă exprim astfel, şi anume că l-am citit din când în când pe Marx; şi asta uneori numai, pentru ca să ne dăm ifose de originali, pe când prin mâinile celor mai mulţi dintre ei n-a trecut nici măcar abecedarul. În schimb, însă, ei se descurcă de minune în

realităţile practice! în ce mă priveşte, socot că e de datoria mea să îmbin activitatea practică cu teoria ştiinţifică a marxismului – şi nu spun asta doar aşa, de dragul vorbelor frumoase!

„Ce prefăcut! Ia te uită la el cum face pe proletarul! Oare nu şi-o fi dând seama că i-am ghicit prefăcătoria şi că mi-e silă de oamenii cu două feţe? Doar şi el e din acelaşi aluat ca şi mine, un intelectual, fiu de burghez. Ar vrea să-i bage pe toţi în aceeaşi oală!” cugetă Ken Dea ascultându-şi prietenul; apoi, cu glas tare:

— Ia spune-mi, Hen Ciol, nu-ţi dai seama că joci un joc şi că în numele unor înalte principii te fereşti să fii tu însuţi şi că în fond nu eşti altceva decât un simplist?

— Nu, dragul meu, îţi mărturisesc că până acum nu mi-a trecut prin minte un asemenea gând.

— Păcat, murmură ca pentru sine Ken Dea.

— Dimpotrivă. Înainte eram singur pentru că mă temeam să fiu eu însumi. Acum, însă, mă simt la largul meu, cu toate că sunt nevoit să privesc cu multă băgare de seamă în jur.

— Amăgire! Mascaradă! Simplism intenţionat! ripostă Ken Dea.

Hen Ciol ridică din umeri.

— Mascaradă, spui? N-am ce zice, te exprimi în cuvinte alese! Dar să nu uiţi că mascarada este o distracţie şi nu o problemă de viaţă. Ca să te lămuresc mai bine am să-ţi povestesc cum am ajuns muncitor. Bineînţeles, dacă eşti dispus să mă asculţi.

— Am să te ascult, desigur, dar te înştiinţez de pe acum că orice o să-mi spui, n-o să te cred.

— Te priveşte. Şi acum ascultă: Cred că-ţi aminteşti bine că, după ce am terminat Universitatea, nu mi-am pierdut timpul în zadar, ci m-am dus de-a dreptul la ţară. Eram cuprins de nerăbdare să-mi transpun în viaţă idealurile, să trăiesc alături de popor, în mijlocul lui. Dar asta nu e chiar atât de simplu pe cât s-ar crede. În primul rând trebuie să-ţi înfrânezi amorul propriu, cu care muncitorii şi ţăranii nu sunt obişnuiţi, pentru că ei nu au

dreptul să aibă amor propriu. Într-o privinţă, nu te contrazic: noi ne deosebim, într-adevăr, de majoritatea muncitorilor şi ţăranilor prin intelectul nostru, cu toate că intelectul şi cunoştinţele nu sunt de loc un merit personal. Noi, intelectualii, avem însă o trăsătură respingătoare şi aceasta e orgoliul nostru. În ciuda democratismului, undeva în adâncurile conştiinţei noastre stăruie convingerea că noi suntem mai buni. E ca şi cum am spune: vedeţi, noi suntem mai învăţaţi, noi am ales de bunăvoie calea luptei, pe când voi n-aveţi altă ieşire. Cu alte cuvinte, preţuiţi, vă rugăm, dezinteresul şi eroismul nostru! Ca să fiu sincer, trebuie să-ţi mărturisesc că lupta cea mai grea a trebuit s-o duc împotriva acestui orgoliu.

M-am angajat ca argat la un moşier. Stăpânul meu se întâmplă să fie un om tare vorbăreţ. Mă urmărea pas cu pas, îndruga verzi şi uscate şi nu-mi da răgaz nici să răsuflu. Din privirile lui ghiceam că se temea să nu-i şterpelesc ceva. N-am mai putut răbda şi am plecat. Dar spune-mi, te rog, un argat adevărat ar fi plecat? Mă îndoiesc. Pentru un argat adevărat toţi stăpânii sunt la fel, iar de mâncat trebuie să mănânce. El n-are unde să se ducă, pentru că n-are diplomă, iar tatăl lui e sărac lipit pământului. Yezi, tocmai aici e buba. Atunci mi-am jurat să uit o dată pentru totdeauna că la ananghie aş putea cere ajutorul părinţilor. Când stăpânul mi-a făcut socoteala, am văzut că de pe urma muncii mele nu mă alesesem cu nimic. Mă înşelase, dar ce puteam face? Din fericire, nu mult după aceea, o întreprindere de irigaţii a început construcţia unui dig. Mă duceam pe şantier în fiecare dimineaţă ca să primesc de lucru. Veneau acolo şi alţii, peste 200 de oameni ca şi mine, care cereau să li se dea posibilitatea de a munci. Treabă însă nu era decât pentru cel mult 80. Stai să vezi cum se împărţea munca: în faţa oamenilor apărea şeful de echipă aducând cu el două roabe cu lopeţi pe care le răsturna în faţa noastră.

Atunci începea tragedia: oamenii se năpusteau asupra lopeţilor ca nişte fiare flămânde asupra prăzii şi, pentru că lopeţile nu erau mai multe decât numărul de

oameni de care avea nevoie şantierul, muncitorii se înghionteau, se îmbrânceau şi se călcau în picioare unii pe alţii ca să poată cuceri lopata care le da dreptul să muncească în ziua aceea.

— Dar şeful echipei ce păzea? întrebă Ken Dea.

— O, acest domn nu se amesteca la împărţirea lopeţilor. El dispărea în ghereta lui îndată ce răsturna roabele şi nu se mai ivea decât după ce învălmăşeala se sfârşea şi cei rămaşi cu mâna goală se risipeau care încotro. Seara se înapoiau însă să-şi reia locurile din preajma şantierului, în aşteptarea dimineţii următoare când aveau să-şi încerce iarăşi norocul. Unii dintre ei se întorceau însoţiţi de întăriri serioase, care constau din membrii familiilor lor, pe care-i aduceau să ia parte la această „luptă” umilitoare. Alţii recurgeau la un vicleşug naiv şi apăreau la lucru cu lopeţi aduse de acasă. Dar aceştia o păţeau, pentru că la apusul soarelui, când sosea clipa socotelii, domnul şef de echipă le spunea râzând în batjocură:

— Am băgat de seamă încă de dimineaţă că aţi intrat pe şantier cu lopeţile voastre. Aşadar, aţi vrut să mă înşelaţi şi ca urmare n-o să primiţi niciun ban. Faceţi bine şi căraţi-vă de aici cu frumosul, până nu mă supăr! Vina e a voastră, nu a mea, pentru că aţi vrut să mă trageţi pe sfoară!

— Domnule şef, noi am muncit totuşi ziua întreagă şi munca noastră nu e mai proastă ca a celorlalţi! căutau să-l înduplece bieţii oameni.

Până la urmă, domnul şei se îndupleca şi, după ce-i punea să semneze de primirea drepturilor întregi pentru munca făcută, îi plătea eu te miri ce şi oamenii plecau fără să mai spună nimic. Pe zi ce trecea, şantierul se lărgea tot mai mult şi se simţea nevoia de tot mai multe braţe de muncă.

În ciuda acestui fapt însă, tot pe zi ce trecea, numărul lopeţilor scădea. Înţelegi? Combinaţia era simplă, lipsită de ingeniozitate, dar… foarte practică pentru domnul şef de echipă şi pentru alţii de teapa lui.

La o cercetare superficială, satul în preajma căruia se afla şantierul făcea impresia unei aşezări înfloritoare. Puteai să vezi acolo plantaţii întinse de orez, diguri şi stăvilare, drumuri de ţară transformate în şosele excelente, clădiri solide durate din piatră, destinate şcolilor, circumscripţiilor de poliţie şi altor instituţii. Într-un cuvânt – cultură şi progres! Până şi moşierii îşi schimbaseră înfăţişarea; umblau toată săptămâna îmbrăcaţi în haine de sărbătoare, iar odraslele şi le trimiteau să înveţe în Japonia. Numai săracii răciseră şi mai mult.

Ăsta a fost doar un fragment din epopeea mea rurală. Vrei să-ţi povestesc mai departe?

Ken Dea dădu din cap afirmativ.

Hen Ciol urmă:

— Bine. Atunci, ascultă. Pe şantierul acela am tras din greu la lopată până toamna târziu, când mi-am luat rămas bun de la cei cu care lucrasem împreună şi mă împrietenisem şi am plecat spre oraşul cel mai apropiat. Auzisem că se afla acolo o mare uzină de produse chimice, care avea nevoie de muncitori. M-am prezentat la această uzină şi am cerut de lucru, dar „selecţionerul”, după ce m-a măsurat din cap până în picioare, m-a întrebat bănuitor:

— Eşti intelectual?

Apoi, fără să mă mai ia în seamă, ca şi cum ar fi terminat cu mine, strigă către grupul celorlalţi solicitanţi: „Următorul!” Eu însă nu m-am dat bătut şi i-am spus:

— Domnule, angajaţi-mă, sunt un bun muncitor şi n-o să vă pară rău! „Selecţionerul” m-a privit

8 113 din nou tot atât de bănuitor ca şi prima dată, şi apoi, după ce s-a gândit o clipă, mi-a spus:

— Aşa? Atunci e în regulă. Vino mâine mai de dimineaţă; dar să ştii că dacă te prind că eşti intelectual, am să te zvârl afară numaidecât, pentru că noi n-avem nevoie de asemenea indivizi; prea fac pe deştepţii!

În zorii zilei următoare m-am prezentat la lucru; înaintea mea sosiseră o mulţime de alţi muncitori. Se aflau acolo şi câţiva funcţionari ai uzinei, japonezi, precum şi

„selecţionerul” din ajun care, după câte am aflat mai târziu, era de origine coreeană şi făcea serviciul de interpret la japonezi. Ne-au aşezat pe două rânduri şi ne-au dus pe un maidan din spatele poliţiei. Acolo, fiecare muncitor era strigat pe nume şi, îndată ce ieşea din rând, era poftit să ridice un sac cu nisip. Unii încercau să ridice sacul, dar se prăbuşeau sub greutatea lui. Alţii, dându-şi seama de la prima vedere că puterile lor aveau să fie depăşite de greutatea nisipului, nici nu mai încercau. Lăsau mâinile să le atârne de-a lungul trupului, în semn de neputinţă, îşi pironeau privirile în pământ şi plecau fără să mai spună un cuvânt, în timp ce „selecţionerul”, cu creionul înmuiat în gură. le ştergea eu linii apăsate numele de pe listă. Eu am rămas printre cei „învingători”.

— N-am ştiut niciodată că eşti un Hercule! îl întrerupse Ken Dea zâmbind ironic.

— O, nici vorbă de aşa ceva. Eram pur şi simplu mai bine hrănit decât ceilalţi. Dar cu asta nu se sfârşise încă seria încercărilor. Tuturor celor rămaşi „buni” ne-au aplicat pe mână o ştampilă şi ne-au spus: „Veniţi din nou peste o săptămână”. Când l-am întrebat pe „selecţioner” ce rost avea ştampilarea oamenilor, el mi-a răspuns: „Nu face pe prostul! Parcă n-ai şti de ce facem aşa! Toţi amărâţii ăştia se cred mari şmecheri şi încearcă să ne prostească. Nu o dată s-a întâmplat ca la „probă” să vină unul tânăr şi voinic, iar la muncă să apară în locul lui bunicu-său. Numele şi-l poate schimba oricine foarte uşor, dar cu ştampila de pe mână altfel stau lucrurile”.

Te rog să mă crezi că o săptămână întreagă m-am ferit ca de foc să dau mâna cu cineva sau să mă spăl, de teamă să nu mi se şteargă ştampila. Semăna cu hieroglifa cu care se scrie cuvântul „bou”. Pe semne că era invenţia cuiva dintre funcţionarii fabricii, căci stârnise mult haz, şi era considerată o „idee genială”.

— Eu te asigur că n-aş fi putut suporta un asemenea tratament şi l-aş fi scuipat în obraz pe domnul „selecţioner”, spuse Ken Dea tulburat.

— Te cred – răspunse batjocoritor Hen Ciol – şi ai mai

fi spus şi în gura mare: „Ce, voi nu ştiţi cine sunt eu? N-aţi auzit de Ken Dea, fiul fabricantului Kim Dea Tan?” Şi atunci toată lumea s-ar fi plecat în faţa ta până la pământ şi ţi-ar fi cerut scuze. Vezi tu, dragul meu, tocmai aici intervine amorul nostru propriu despre care ţi-am pomenit mai înainte. Pe când proletarii sunt nevoiţi să-şi calce pe inimă şi să-şi înghită mândria. Pe tine, prima neplăcere te-ar fi făcut să-ţi dai arama pe faţă şi să-ţi declari apartenenţa la burghezie.

În noaptea aceea, Ken Dea n-a putut închide ochii multă vreme. Ba se vedea pe şantierul de construcţie al digului, ba pe un loc viran. Când adormi în cele din urmă, se visă în faţa unui sac uriaş plin cu pietre, pe care încerca zadarnic să-l ridice, în vreme ce „selecţionerul” sta lângă el furios şi-l îmbrâncea cu răutate. Scos din sărite, Ken Dea îi strigă: „Ce, nu ştii cu cine ai de-a face? Eu sunt Fiul fabricantului Kim Dea Tán!” La auzul acestor cuvinte, „selecţionerul” sări înapoi, iar un tânăr oarecare, îmbrăcat în zdrenţe, după ce-i aruncă

8* 115 o privire dispreţuitoare, ridică sacul cu uşurinţă, aşezându-şi-l pe umeri.

A doua zi, trezindu-se din somnul zbuciumat de acest vis, Ken Dea găsi la căpătâiul său o scrisoare de la Hen Ok.

Plin de nerăbdare, desfăcu plicul de factură europeană, care răspândea parfumul bine cunoscut al logodnicei lui. Abia atunci înţelese cât de mult dorise, în subconştient, să primească această scrisoare. Din seara în care Hen Ok i se oferise atât de făţiş, o dispreţuia şi mai mult, dar nu era în stare să se gândească la ea fără o tulburare plină de curiozitate.

„Ken Dea-şi – îi scria Hen Ok – mă găsesc într-un loc încântător, dar nimic nu mă bucură. În fiecare zi şi la fiecare pas o mulţime de cunoscuţi şi de prieteni mă opresc şi mă întreabă de ce nu eşti şi dumneata cu mine. Tuturor încerc să le răst pune prin glume. Numai dumneata poţi să înţelegi câtă suferinţă e în sufletul meu. Se prea poate ca, într-o oarecare măsură, să fiu şi eu vinovată faţă de dumneata. Dar te rog să nu mă socoteşti

mai rea decât sunt. Eu ştiam că am de-a face cu un om cumsecade. Mă gândesc tot timpul la dumneata, în faţa ochilor minţii mele apare figura dumitale nobilă şi visătoare. Acum mă îngrozesc la gândul că ţi-ai dăruit inima alteia, către care ţi se îndreaptă şi zâmbetele...”

În sufletul lui Ken Dea se înrădăcinase mai demult credinţa că Hen Ok n-ar fi capabilă de sentimente sincere. Dar iată că această scrisoare dovedea tocmai contrariul. Câte surprize ascunde sufletul unei femei! E Sun, fiinţa dezinteresată, blândă şi timidă, era totuşi în stare să-şi stăpânească cu fermitate voinţa, pe când Hen Ok, raţională, practică şi autoritară, îşi pierdea capul la cea mai mică zguduire sufletească.

După ce citi scrisoarea logodnicei sale, Ken Dea rămase foarte tulburat; începu să străbată în lung şi în lat odaia în neştire. De câteva ori se apropie de măsuţa de scris şi încercă să aştearnă pe hârtie un răspuns pentru Hen Ok:

„Stimată Hen Ok-şi! Trebuie să-ţi spun adevărul...” Mai departe însă nu putu să-şi adune gândurile. „Trebuie să-ţi spun adevărul”. Dar care este acest adevăr? Acum îşi dădea seama că nu mai putea să rămână în situaţia falsă care se crease între el şi fiica lui An Zun Seb. Până la înapoierea ei la Seul trebuia să ia o hotărâre curajoasă şi definitivă. Dar ce hotărâre să ia, pentru ca mai târziu să nu regrete acest pas şi nici să nu caute să bată în retragere? Şi apoi, cum o să poată ocoli explicaţiile pe care i le vor cere pe bună dreptate Hen Ok, An Zun Seb şi tatăl său? El se cunoştea foarte bine şi ştia că de nimic nu se temea mai mult pe lume decât de explicaţiile hotărâtoare...!

C apitolul XV

Hen Ok se înapoie la Seul pe neaşteptate, înainte de terminarea sezonului de vilegiatură.

— Nu-i aşa că te bucuri că m-am lipsit de toate distracţiile ca să fiu mai repede lângă tine? îşi iscodi ea logodnicul.

Ken Dea nu-i răspunse nimic, dar se înroşi uşor la faţă.

— Trebuie să-ţi vorbesc deschis, dragul meu. Dar dacă cele ce o să auzi o să te mâhnească. să nu te superi pe mine, eu n-am nicio vină: tata a ajuns la convingerea că noi doi nu ne potrivim; asta însă nu este şi părerea mea şi nici nu vreau să aud despre aşa ceva.

Fără a-şi privi logodnica, ca să nu-l copleşească emoţia, ICen Dea îi răspunse ridicând din umeri:

— Poate că tatăl tău nu se înşală prea mult. Apoi tăcu, fără s-o privească pe fată. I se părea că nu rostise el aceste cuvinte, ci un altul; că el nu era acolo decât un spectator care-l asculta cu atenţie pe acel „altul”, temându-se ca nu cumva să rostească vreun cuvânt de care mai târziu să-i pară rău.

Hen Ok rosti cu buzele încleştate, cu vocea înecată:

— Trebuie să ieşim neapărat din această situaţie!

— Asta e şi părerea mea.

— Atunci caută dumneata această ieşire, ICen Dea-şi! murmură fata, care tot mai credea în dragostea lui.

ICen Dea era conştient că acum se purta într-un chip josnic şi-şi dădea seama că ar fi fost de datoria lui să fi căutat cu mult mai înainte o ieşire din acest penibil impas. El înţelegea însă totodată că dacă nu lămurea îndată această situaţie şi continua să trăiască în minciună, ar fi fost şi mai josnic. Toate gândurile şi sentimentele lui se împleteau însă cu groaza de necunoscut, de cele ce aveau să urmeze după desfacerea logodnei.

— M-am hotărât să-mi supun voinţa datoriei şi n-am niciun drept să te fac să suferi. Am de gând să rup pentru totdeauna cu mediul în care am crescut îşi cu viaţa pe care am dus-o din leagăn şi până acum, Hen Ok-şi!

— Vorbeşti serios? Şi n-ar mai fi nimic care să te facă să-ţi schimbi această hotărâre, nici chiar dacă, să zicem, te-aş ruga eu?

Ken Dea nu-i răspunse. Hen Ok îl privi lung, apoi i se ivi din nou pe buze surâsul ei ironic de totdeauna şi plecă fără să-i mai spună un cuvânt, fără să-i mai facă niciun reproş, hotărâtă să nu se mai umilească încercând să-i

cerşească dragostea! De altfel, în mintea ei începuse să prindă rădăcini părerea că logodnicul ei nu reprezenta o partidă chiar atât de strălucită. Această părere i se confirmase în timpul vacantei, la băi, unde fusese înconl

„Urată de pretendenţi mult mai seducători decât ne-Lotărâtul ei logodnic. Pe vremea studenţiei, când nu era decât o fată săracă, se mulţumise cu dragostea lui Ken Dea, pe care soarta i-l scosese în cale. Dar pe atunci nu-şi dădea seama de farmecele ei. Înţelegea foarte bine că Ken Dea, ca să se justifice fată de el însuşi, căuta un motiv prin care s-o umilească. Poate că o va acuza, în primul rând, că şi-a trădat idealurile. E adevărat, cochetase şi ea într-o vreme cu idealurile, dar care student n-a săvârşit cândva un asemenea păcat, care nu şi-a lăsat părul să-i crească neglijent şi n-a arborat masca unui om preocupat, cu aerul conspirativ? Dar acum, ar fi fost mai mult decât ridicol dacă ar fi continuat să facă pe idealista. Oamenii care făceau pe idealiştii şi care în realitate erau tot atât de vanitoşi şi de egoişti ca şi ea o umpleau de dezgust. Dacă Ken Dea ar fi fost cel puţin un om curajos, se gândea Hen Ok, ea ar fi rămas consecventă şi l-ar fi urmat oriunde, mândră de curajul şi de hotărârea lui. Nu-i atât de importantscopul pe care-l apără şi pentru care luptă un bărbat, cât e de important ca bărbatul să aibă caracter şi să ştie ce vrea. Ce rost ar mai avea să stăruie în a-l urma pe Ken Dea, acum când, cunoscându-l bine, era sigură că el se va da bătut în faţa primei încercări mai grele?

Rămânând singur, Ken Dea nu-şi putu veni în fire multă vreme. Aşa i se întâmpla întotdeauna când lua o hotărâre importantă. Nu ştia de ce, dar în asemenea împrejurări avea un sentiment adânc de nemulţumire fată de el însuşi, de vinovăţie… Se gândi că singurul lucru înţelept pe care-l mai putea face acum era să iasă din casă şi să hoinărească pe străzi până i se vor limpezi gândurile, chiar dacă pentru asta ar trebui să piardă toată noaptea. Dar şi această idee îi veni prea târziu, căci tocmai în clipa când voia să o pună în practică, auzi o maşină oprindu-se în faţa porţii. Era tatăl său, domnul Kim Dea Tan. Sosirea

neaşteptată a bătrânului, care niciodată nu se înapoia acasă la această oră, îl făcu pe Ken Dea să-şi dea seama că de ceea ce îi fusese frică nu avea să scape. Nu mai putea ocoli furtuna familiară care avea să se dezlănţuie.

Tatăl şi fiul se priviră câteva clipe în tăcere. Cel dintâi, încă împietrit de dureroasa uimire pe care i-o produseseră cele petrecute între cei doi tineri, nu găsea cuvinte potrivite prin care să-şi exprimte cumplita indignare ce-l cuprinsese, iar Ken Dea nu îndrăznea să rupă el cel dintâi tăcerea. În casă domnea o linişte neobişnuită. Nu se auzea decât zgomotul ploii care lovea în geamuri şi al apei care curgea şiroaie pe canalul din stradă. În cele din urmă, cu un oftat adânc şi obosit, bătrânul prinse să vorbească:

— Ce poveste urâtă, să mă faci să sufăr atât de cumplit la vârsta mea, să îndur la şaizeci de ani atâta ruşine! Eram în biroul lui An Zun Seb în clipa când Hen Ok i-a telefonat pentru a-i povesti cele ce s-au petrecut între voi. Şi eu şi An Zun Seb am amuţit; el de furie, eu de ruşine. Iată în ce situaţie m-ai pus!

— Să fim bine înţeleşi, tată! Nu mă mai însor cu Hen Ok.

— Asta eu hotărăsc, nu tu! rosti bătrânul, repezindu-se cu pumnii ridicaţi asupra fiului. Mâinile însă îi căzură de-a lungul trupului şi pumnii i se desfăcură încet.

— Neruşinatule! îi strigă el sufocându-se, scârnăvie nerecunoscătoare!

Ken Dea se făcu alb ca varul. Abia reuşi să şoptească:

— Tată! Nu-ţi dai seama ce vorbeşti! Tată!

— Taci! urlă bătrânul congestionat la fată.

Cuvintele îi izbucneau din gura amestecate cu – salivă şi-l împroşcau pe Ken Dea.

— Taci, nu mă face să-ţi spun ce n-aş vrea, să-ţi spun ce pramatie eşti! Ţi-a sucit capul mizerabila aia care se aciuiase în casa noastră, şerpoaica!?

— Tată, E Sun n-are niciun amestec în toată treaba asta.

— Nu mai spune! Zici că n-are niciun amestec?

Atunci cine s-a vârât între tine şi Hen Ok? Poate că eu, nu? Eu te-am împins să săvârşeşti o faptă aşa de mârşavă?

— Nu, tată, nici tu, nici E Sun! Hen Ok nu mi se potriveşte, asta-i tot!

— Ce spui? Nu cumva ai încercat-o, mizerabilule!

— Nu, tată! M-am hotărât doar să-mi schimb viaţa cu desăvârşire.

— Canalie! Viaţa mea ai şi reuşit s-o schimbi, căci istoria asta va fi cunoscută mâine de tot oraşul. Mi-ai făcut numele de ocară. Până azi, chiar cei care nu-mi erau prieteni aveau încredere în cuvântul meu. Dar acum… îţi dai seama, mizerabilule, ce-ai făcut?!

Ochii bătrânului se injectaseră, bărbia îi tremura, iar pe frunte i se zbătea o vână groasă. Ai fi zis că din clipă în clipă va fi lovit de un atac de apoplexie.

Speriat de înfăţişarea tatălui său, Ken Dea luă de pe o măsuţă Un pahar cu apă şi i-l întinse. Kim Dea Tan apucă cu mâna tremurândă paharul, dar dezmeticindu-se deodată îl trânti cu furie pe podele.

— Tată, fie-ţi milă de dumneata, îl rugă Ken Dea, ştii doar că doctorul îţi interzice să te enervezi. Dumneata nu eşti răspunzător de faptele mele! Numai în trecut părinţii erau învinovăţiţi de isprăvile copiilor lor. Acum tineretul îşi urmează drumul spre viitor pe propriile lui picioare.

— Ce vorbeşti, imbecilule! Ştii tu, lepădătură, cate e rolul familiei? strigă bătrânul, dar în glasul lui nu mai stăruia furia şi mânia de la început.

Se mai potolise, fie pentru că-l readuseseră la realitate cioburile paharului, pe care le privea duşmănos, fie că-l dezmeticise şi-l înspăimântase atitudinea tragică dar dârză a fiului său, fie că-şi dăduse seama că strigând şi enervându-se îşi punea sănătatea în primejdie.

— Te-ai obişnuit să mă vezi sacrificându-mă de dragul tău, reluă discuţia Kim Dea Tan, cu o blândeţe care da de bănuit. Tu nu-ţi dai seama că a venit vremea când e rândul tău să te sacrifici pentru bătrânul tău părinte. Acestea-s legile drepte ale naturii. Eu te-am ocrotit atâta timp cât ai fost mic şi slab. Acum e rândul tău să mă ocroteşti.

Ascultă! Vreau să-ţi povestesc o întâmplare din tinereţea mea, când, ca şi tine, am fost cât pe-aci să-mi pierd capul din cauza unei fetişcane. Când mi-am dat seama ce era să fac, mi-am spus: „Am un fiu. Ce-o să gândească el despre mine când va creşte mare?” Mi-am dat seama că nici strămoşii noştri nu ar fi aprobat un asemenea pas! Astăzi sunt fericit şi mă felicit că m-am supus voinţei familiei şi n-am luat o hotărâre pripită împins de sentimentalism. În viaţă toate trec, fiule. Mai ales sentimentele. Victoria este întotdeauna de partea raţiunii. Dragostea e o deşertăciune care tiranizează pe om atât timp cât nu e satisfăcută. Fie! Nu te mai chinui. Dacă va fi nevoie de despăgubiri, ca s-o împăcăm pe această fată, o să-i plătesc.

— Tată!...

— Taci din gură! Şi în ce o priveşte pe Hen Ok, te înţeleg perfect, îmi dau seama că te-a plictisit. Aş vrea să întâlnesc o femeie care să fie înzestrată cu asemenea calităţi, încât să nu te plictisească niciodată! De fiecare dată când ţi se pare c-ai întâlnit o asemenea raritate, îţi spui: „Asta e!” Dar de fiecare dată eşti nevoit să recunoşti cu amărăciune că te-ai înşelat. Aşa e viaţa. De ce să renunţi aşadar la o căsătorie rezonabilă din cauza unei pasiuni trecătoare? Mai curând sau mai târziu te va plictisi şi E Sun, şi atunci... cu ce-ai să te alegi? Căsătoria cu Hen Ok îţi va crea însă în societate o situaţie durabilă, care se va menţine indiferent de sentimentele tale fată de soţie.

— Înţelege-mă, tată, că a mă căsători cu fiica unui bogătaş e cu totul împotriva convingerilor mele!

— Ei, convingerile tale!... Niciun om de afaceri serios n-ar da un singur ieri pe ele. Şi te rog să mă crezi că, dacă aceste convingeri ar avea într-adevăr vreo valoare, eu aş fi cel dintâi care aş pune preţ pe ele.

Ken Dea fu cuprins de o nesfârşită milă fată de tatăl său şi totodată de un adânc dispreţ faţă de el însuşi, de propria lui slăbiciune. O, de ce nu poate şi el să se scuture de sentimentalism, cum făcuse Hen Ciol?

— Mă fiireţi legat de mâini şi de picioare! izbucni el într-un acces de furie neputincioasă; nu mai pot suporta!

Am să plec! Nu vreau să mai rămân cu voi, pentru că nu vreau să ajung obiectul unor târguieli negustoreşti! Eu am o conştiinţă! Mă înţelegi? Conştiinţa mea! Şi mai am un suflet al meu, un suflet viu! De ce nu vrei să înţelegi?

Drept orice răspuns, Kim Dea Tan urlă:

— Aşa! Atunci... pleacă! şi adăugă răguşit de furie: Pleacă! Pleacă, secătură! Să văd cum ai să izbuteşti să trăieşti fără mine!

C apitolul XVI

În vremea când între Kim Dea Tan şi fiul său Ken Dea se petreceau cele povestite mai sus, în biroul lui lAn Zun Seb avea loc o discuţie între acesta şi E Sun.

Fata sta în faţa şefului simţindu-se cu adevărat vinovată: se gândea cu amărăciune că toate intenţiile ei sincere de a nu-l mai vedea pe Ken Dea se spulberaseră într-o clipă.

În birou domnea o linişte deplină. În aer pluteau uşor, destrămându-se încet, rotocoalele de fum parfumat ale ţigării scumpe de foi pe care o fuma An Zun Seb.

— Vasăzică aşa, m-da... după câte mi-aduc aminte, între noi doi a mai avut loc o discuţie ca asta, nu? rupse tăcerea An Zun Seb, fixând cu privirea vârful fumegând al ţigării. Credeam că ne-am înţeles atunci, o dată pentru totdeauna. Văd însă că m-am înşelat şi-mi pare rău că sunt nevoit să revin asupra acestui subiect atât de delicat. M-da: „Cred că şi dumneata înţelegi că lucrurile nu pot merge mai departe ca până acum ţ e limpede. Ce-ai de spus? Aştept.

Fata tăcea mereu, pentru că nu se simţea în stare să dea niciun răspuns învinuirii pe care o socotea cu totul îndreptăţită.

Fără să mai aştepte răspunsul fetei, An Zun Seb continuă cu tonul lui, chinuitor de calm şi răbdător.

— Nu-mi vine să cred că eşti chiar atât de naivă, încât să-ţi închipui că această poveste ar putea să aibă un sfârşit bun pentru tine. Dumneata şi Ken Dea n-o să fiţi în stare să stricaţi înţelegerea dintre mine şi domnul Kim Dea Tan. Noi, părinţii, suntem cei care hotărâm soarta copiilor

noştri, pentru că noi vedem lucrurile mult mai limpede decât ei. Desigur că eu nu pot şti cât de departe au ajuns relaţiile dintre dumneata şi logodnicul fiicei mele. Însă pot să-ţi spun cu cea mai deplină siguranţă că visul dumitale trandafiriu nu se va înfăptui. Eu, în locul dumitale… m-aş gândi la mine, pentru că, ceea ce i se poate ierta lui Ken Dea, dumitale, ca femeie, nu ţi se va ierta! îţi vei vedea tinereţea distrusă, numele pătat şi n-ai să fii niciodată în stare să speli ruşinea asta. Gândeşte-te bine, E Sun. De altfel, părerea mea este că, în general, dumneata cunoşti prea puţin bărbaţii. Mai mult ca sigur că după ce Ken Dea şi-ar satisface curiozitatea te-ar lăsa în voia sorţii fără nicio remuşcare şi fără să-i pese de viitorul dumitale. Este un tânăr uşuratic. Pe el nu-l poţi socoti un admirator statornic, sincer şi serios, ca mine de pildă, căruia conştiinţa nu i-ar permite să lase o fată în voia sorţii, chiar de-ar fi numai pentru motivul că are el însuşi o fiică. Considerentul acesta nu e lipsit de importanţă şi e bine să ţii seama şi de el.

E Sun îl asculta în tăcere, cu capul şi mai plecat, în vreme ce An Zun Seb o privea cercetător.

— Bine înţeles că poţi să-ţi închipui că eu mă înşel în privinţa lui Ken Dea. Se poate, se poate… Se prea poate! Dar eu pot să te asigur că oricare ar fi intenţiile viitorului meu ginere în privinţa dumitale, ele nu sunt în interesul şi pe placul lui Kim Dea Tan, şi de acest lucru e bine să ţii seama. Ai dovedi multă înţelepciune dacă ai lua în serios cele ce ji-ara spus acum şi ai trage concluziile cuvenite, urmându-mi sfaturile. Ia seama, E Sun: un singur pas greşit şi xfi distrugi viaţa!

— Dar între noi… nu… nu s-a întâmplat… nimic, izbuti să rostească E Sun, bâlbâindu-se. Obrajii îi ardeau de ruşine şi sufletul îi era frământat de remuşcări.

— Dacă mi-ai fi spus că ce s-a petrecut între voi până acum n-o să se mai repete, poate te-aş fi crezut. Dar dacă îmi tot spui cu încăpăţânare că nu s-a întâmplat nimic, nu te pot crede. Eşti atât de nesinceră, încât eşti hotărâtă să tăgăduieşti până şi evidenţa. Deci nu pot să te cred.

— Ce pot să fac?… Dacă vreţi mă credeţi, dacă nu…

— Se vede ca nu ţii prea mult la slujba duraitale, dacă-ţi permiţi să vorbeşti pe un asemenea ton, răspunse jignit An Zun Seb. Bine! Eu însă am să-ţi trec cu vederea şi asta şi sunt gata să-ţi iert totul, dacă până la urmă ai să recunoşti adevărul. Ştiu că e greu, nădăjduiam însă ca dumneata să ai acest curaj, E Sun. Haide, spune odată ce s-a petrecut între voi, că doar n-aţi stat tot timpul numai la discuţii?

— V-am mai spus… că nu s-a întâmplat nimic.

— Aşadar aţi stat numai de vorbă?

— Da.

— Ha… ha… ha… Interesant!

— Eu nu vă mint!

— Tot ce se poate! Vezi tu, E Sun! Soarta a fost foarte vitregă cu mine şi nu mi-a dăruit un fiu, ci doar o fiică. De aceea îl iubesc pe Ken Dea ca pe copilul meu, iar el, la rândul lui, îşi pune în mine toate speranţele, mai mult chiar decât în tatăl lui. Tânărul are doar un singur cusur: a fost răsfăţat mult în copilărie, şi de aceea, din când în când îşi dă în petic cu ciudăţeniile lui. Dar trebuie să recunoaştem că are şi o mare calitate: se dezmeticeşte întotdeauna la timp. Ei, bărbaţii tineri sunt ca vasele de aluminiu: se încălzesc repede şi se răcesc tot aşa de repede.

Făcând această comparaţie, după părerea lui foarte izbutită, An Zun Seb râse satisfăcut.

E Sun simţea adânc jignirea cuprinsă în vorbele patronului ei, nu numai pentru ea ci şi pentru prietenul ei. Se gândea că Ken Dea nu căutase niciodată să se apropie de ea prin asemenea manevre ca cele folosite de An Zun Seb.

— Aşa! Vasăzică am stat şi noi de vorbă, cum s-ar spune, prieteneşte. Acum cred că n-a mai rămas nimic nelămurit între noi. Dacă vrei, poţi pleca azi acasă mai devreme. Treburile n-au să sufere din cauza lipsei tale, iar tu arăţi foarte slăbită. Gândeşte-te – câte înduri, numai din vina ta; ti s-ar putea întâmpla altele şi mai rele, dacă n-ai

să iei aminte la discuţia noastră de azi, îşi încheie An Zun Seb rechizitoriul.

Capitolul XVII

În urma discuţiei cu An Zun Seb, E Sun se simţi foarte umilită şi regreta amarnic că nu fusese în stare să-l pună la punct chiar de la primul cuvânt. Ah, ce bine s-ar fi simţit, dacă i-ar fi putut spune deschis care era părerea ei despre el şi, cerând să-i desfacă angajamentul, l-ar fi putut privi în faţă cu sfidare. Dar pierderea serviciului ar fi fost un preţ prea mare pentru o asemenea satisfacţie.

Oriîncotro îşi îndrepta privirea nu întâlnea decât suferinţă, nedreptate şi mizerie; viaţa era grea, iar neîncrederea dintre oameni era ca o otravă distrugătoare. Fetei îi veni în minte nefericita întâmplare a lui Cen Nim, şi se cutremură întrebându-se îngrozită: „Nu cumva Cen Nim străbătuse şi ea acelaşi drum plin de umilinţe şi mizerie, înainte de a fi ajuns ceea ce era acum?” Aceste gânduri negre, care o chinuiau ca o grea suferinţă, o făceau pe E Sun să tânjească după un refugiu şi trezeau în ea dorul după căminul pierdut, după satul în care se născuse, cu toate că ştia bine că toate astea nu erau decât amăgiri, că şi acolo domnea acelaşi întuneric de nepătruns.

După cină, E Sun se pregăti să facă o vizită lui Ciun Sik, pe care nu-l mai văzuse de mult şi la care era sigură că va găsi înţelegere pentru suferinţele ei.

Se afla într-un impas din care nu vedea nicio ieşire, iar în minte gândurile i se învălmăşeau întunecate şi tulburi. Încercase din răsputeri să nu se mai gândească la ICen Dea, dar sufletul îi zbura, fără voie, spre omul iubit. Să fie oare Ken Dea cu adevărat un uşuratic, lipsit de voinţă, un afemeiat, aşa cum îl descrisese An Zun Seb? Nu, nu putea să creadă una ca asta. Dar atunci de ce-şi simţea inima ca strivită şi de ce se vedea atât de singură pe lume?

Întâlnirile cu Ciun Sik aveau întotdeauna un efect liniştitor asupra lui E Sun. Acum însă nu se putea hotărî să-i spună ce nevoie o adusese la el. Şovăiala ei se datora poate faptului că în ultima vreme, din motive neînţelese, se

înstrăinaseră oarecum unul de altul.

În timpul convorbirii, E Sun îi spuse ca din întâmplare:

— Pe mine mă bate gândul să plec la ţară!

Aceste cuvinte atraseră atenţia lui Ciun Sik şi-]

făcură să o întrebe mirat:

— Dar ce ţi-a venit?

— Pur şi simplu, viaţa din fabrică nu-mi place.

— Fii serioasă! în zilele noastre, oriunde şi-ar îndrepta paşii cei de o seamă cu noi, nicăieri n-au să găsească un loc unde să se simtă bine; peste tot e aceeaşi situaţie. Şi asta pentru că, din păcate, viaţa nu e ca un război de ţesut, pe care să-l demontezi şi să-l dregi la loc după priceperea ta, iar apoi să meargă totuşi înainte. Dar, ia spune-mi, ce ţi-a venit să pleci tocmai la ţară? Nu te înţeleg! Crezi că ai să găseşti acolo ceva mai bun? Ce anume?

— Ştii prea bine că în oraş e foarte greu să capeţi de lucru1; de aceea m-am gândit să plec la ţară ca învăţătoare, sau, în cel mai rău caz, dacă am să fiu nevoită să rămân în Seul, am să lucrez ca muncitoare în vreo secţie oarecare a fabricii, în niciun caz nu vreau să rămân mai departe în biroul domnului An Zun Seb, mă înţelegi?

— Aşa… Nu cumva îmi ascunzi ceva?

Întâlnind privirea caldă, prietenoasă şi cinstită a lui Ciun Sik, ea nu găsi puterea de care avea nevoie ca să-i răspundă la întrebare şi tăcu ruşinată.

— Bine, spuse oftând Ciun Sik, dacă nu-mi poţi răspunde, eu nu insist. Fiecare om are secretele lui. Numai în copilărie prietenii îşi împărtăşesc între ei fără nicio rezervă toate secretele. Cu trecerea anilor, însă, se adună în sufletele oamenilor atâtea lucruri, încât… Ce sfat să îi dau? Să vii să lucrezi în seci ic la noi? Munca e grea şi câştigul o nimica toată. Să pleci la ţară? Gândeşte-te, câţi şomeri din provincie rătăcesc pe străzile Seul-ului! Crezi că o fac pentru că nu se pot despărţi de viaţa clocotitoare a capitalei? Azi şi la ţară e greu să găseşti o bucată de pâine.

— Atunci, ce să fac?

— Drept să-ţi spun, nici eu nu ştiu. Vezi tu, când am fost eliminat din şcoală pentru că am luat parte la o demonstraţie a elevilor, am înţeles un singur lucru: oamenii ca noi rămâu lipsiţi de apărare şi dezrădăcinaţi atâta timp cât nu-şi fac prieteni adevăraţi, pe care să se poată bizui şi care să înţeleagă toiul. Eu am astăzi asemenea prieteni, cu care trebuie neapărat să faci cunoştinţă. Numai odraslelor de bogătaşi le place să spună mereu: „La fabrică! La ţară!” Ei speră că acolo vor cunoaşte poporul şi se vor apropia de el, că acolo „vor cunoaşte viaţa”. Dar tu ce să cauţi acolo? Noi doi suntem doar poporul, şi am gustat amarul vieţii încă din leagăn. E indiferent unde trăieşti şi unde lucrezi; important este să trăieşti din pliu, viaţa ta să aibă un tâlc, să fii cu picioarele pe pământ şi să-ţi îndrepţi paşii spre un scop precis. Fără prieteni, viaţa este de neconceput, căci omul singur se simte întotdeauna dezrădăcinat.

E Sun înţelegea şi-şi dădea bine seama că de acum înainte nu numai n-o să mai poată trăi tară prieteni, dar şi că prietenia ci cu Ken Dea era o greşeală. Nu se putea hotărî însă să-i povestească lui Ciun Sik tot adevărul, cu toate că el îi era foarte apropiat sufleteşte”. Ceea ce spusese el era adevărat: odată cu trecerea anilor, în sufletul fiecăruia dintre noi se adună poveri grele, pe care nu ne e uşor nici să le purtăm, nici să le mărturisim. Şi aceste poveri ne apasă tot mai mult pe suflet şi ne împing spre singurătate.

Ciun Sik băgă de seamă că E Sun era foarte mâhnită, căci îl asculta cu o privire pierdută, ca şi cum tot ce spunea el n-o privea pe dânsa, ci pe altcineva, care îi era ei cu totul indiferent.

— E Sun!… Yrei să fugi de Ken Dea? o întrebă el cu o duioşie ascunsă.

Fata se făcu că nu i-a auzit întrebarea, se ridică şi-şi luă grăbită rămas bun. Ciun Sik, înţelegând că nu era momentul să-i vorbească mai mult şi că acum era de prisos în viaţa ei, o conduse în tăcere până la poartă, unde se

despărţiră fără să-şi mai spună vreun cuvânt.

E Sun mergea spre casă în neştire, cuprinsă de gânduri triste. În mânie i se întipăriseră puternic cuvintele lui Ciun Sik: „E Sun, vrei să fugi de Ken Dea?” Da! Aşa era. ea fugea de omul iubit, dar nu pentru ca să se depărteze de el, ci în nădejdea că el o va urma! „Iluzii! îşi spunea ea cu ironie; An Zun Seb are dreptate. Iluzii de fată naivă! Ei şi, chiar dacă nu sunt decât iluzii, ele mă fac atât de fericită! Ştiu că dragostea mea nu va fi iertată de nimeni, el însă nu va avea nimic de pierdut; îl vor ierta şi se va putea întoarce oricând în lumea lui, pentru că societatea lui iubeşte pe cei pocăiţi”.

T, a lumina felinarelor, care făceau să pară şi mai negru iniuiiericul nopţii, asfaltul umed al străzii avea un luciu ciudat.

Cinci ajunse acasă. E Sun găsi un bilet pe care erau scrise câteva cuvinte: „*Nu le-am găsit acasă*). *am să revin mâine*”.

Fata simţi cum inima i se zbate puternic în piept şi fu cuprinsă de o uşoară ameţeală.

Ieşind în grabă din casă, scrută întunericul, în lungul şi în latul străzii, până când începură s-o doară ochii şi, împinsă parcă din spate de o dorinţă nestăpânită să-şi găsească iubitul, o porni în neştire înainte, mereu înainte.

Pe Ken Dea însă nu l-a mai găsit.

Capitolul XVIII

Îngenuncheată în faţa mesei scunde, cu trupul aplecat înainte, E Sun îşi sprijinea în palme obrajii înfierbântaţi şi recitea pentru a nu ştiu câta oară biletul lăsat de Ken Dea, căutând cu încăpăţânare să afle într-o frază atât de scurtă un înţeles ascuns. Oricât se străduia însă, nu putu să găsească ce căuta, în cele câteva cuvinte laconice şi precise: „*Nu te-am găsit acasă*; *am să revin mâine*”.

Cu toate că era târziu, somnul nu se lipea de E Sun; deschise aşadar la întâmplare cartea pe care i-o adusese în ajun Ken Dea. Fala ştia că, dându-i cărţile care-i plăceau lui, Ken Dea i le dăruia pentru că cuprinsul lor se potrivea

cu starea lui sufletească; de aceea ea căuta între filele lor să-l întâlnească. Cu ajutorul acestor cărţi ea nădăjduia că va putea pătrunde mai uşor în sufletul iubitului, în lumea lui lăuntrică, care o atrăgea atât de mult, tic vreme ce însemna pentru ea totul, clar care totodată o îndepărta de el.

„Mărite duh, mi-ai dat, mi-ai dat de toate, Tot ce-am cerut. Şi nu-nturnaşi zadarnic Obrazul tău prin flacără spre mine. Mi-ai dat marea Fire drept crăiie Puteri ca s-o pătrund şi ca s-o pipăi...”[8]

Versurile nemuritorului Goetlie i se părură fetei lipsite de sens, neclare şi, oricât se strădui să le pătrundă înţelesul, ele rămaseră mute în faţa inimii şi în faţa minţii ei. Sufletul îi era atât de plin de suferinţe şi de sentimente proprii, încât nu mai aveau loc suferinţe şi sentimente străine, iar cele cuprinse în versurile citite erau atât de abstracte în timp, încât nu puteau răzbi până la conştiinţa ei. Deşi nu-şi dădea seama, ca căuta în cărţi concluzii concrete din care să înveţe să trăiască. Realitatea crudă o ţinea cu putere în ghearele ei aspre, fără să-i dea posibilitatea nici să se transpună într-o epocă îndepărtată, nici să împărtăşească chinurile unui cugetător din alt veac; întreaga ei fiinţă trăia în prezent, încercând din răsputeri să se menţină la suprafaţă.

De undeva, dintr-un turn, clopotul unui ceasornic bătu ora două din noapte. E Sun ar fi vrut să doarmă, să doarmă mult, ca să-şi împrospăteze forţele de care avea atâta nevoie pentru a doua zi. Se culcăânchise ochii şi-şi trase plapuma peste cap, căutând să adoarmă, dar somnul o ocolea, nu voia să se apropie de dânsa. Mintea ei lucra cu înfierbântare şi acum tot ce i se păruse cu neputinţă devenise uşor de înfăptuit; ţelul ei cel mai dorit, dar şi cel mai îndepărtat şi de neatins până acum, era deodată neaşteptat de apropiat şi tot ce i se păruse neclar până atunci se transformase în imaginii vii. „Nu cumva, se întreba ea, căsătoria cu Ken Dea este cu neputinţă?” Şi tot

---

8 Coethe, Faust, partea 1, p. 177, Colecţii „Biblioteca pentru toţi", E.S.P.L.A., 1957.

ea își răspundea: „O, ba da, căsătoria e foarte cu putință!” Această posibilitate, întrezărită de închipuirea ei, o făcea să se bucure și totodată o înspăimânta. îl simțea parcă pe Ken Dea, iubitul ei, îmbrățișând-o, și apropierea lui dulce îi umplea inima de fericire și durere. „Ah, de ce mi-a fost dat să mă îndrăgostesc de el?!” Neputând să adoarmă din pricina gândurilor care i se învălmășeau în minte și nemaiputând suporta căldura sufocantă, fata dădu plapuma la o parte și se ridică, vorbindu-și singură:

— Nu, așa nu mai merge, trebuie să pun capăt numaidecât acestei situații, trebuie să plec, da, să plec, să scap odată și de dragoste, și de persecuțiile domnului An Zun Seb. Fie ce-o fi, demisionez chiar mâine. Cili oameni n-au fost în situații cu mult mai grele decât asta în care mă aflu eu acum, și totuși n-au pierit; deci n-am să pier nici eu. Numai că nu pot să plec așa nitam-nisam, fără să-i spun lui Ken Dea de ce am plecat. Nu vreau să mă socotească o fată ușuratică și să mă judece greșit ci, dimpotrivă, vreau să-i rămână despre mine o amintire luminoasă. Dar cum să-i explic atâtea lucruri? în clipa când am să-l văd, cu siguranță că am să-mi pierd tot curajul. În fața lui mă simt slabă și mă pierd cu firea. N-ar fi mai bine să-i scriu? Dar oare așa se va sfârși totul între noi? Cât de mult aș vrea să nu se întâmple așa: dar altfel nu se poate, pentru că odată cu fericirea trebuie să ucid în mine și durerea! Cum să fac? …

Orologiul din turn sună din nou. În curând aveau să se reverse zorile. Fata, cu ochii uscați de nesomn, cu tot trupul cuprins de o înfrigurare încordată, care o făcea să tremure, puse hotărâtă mâna pe toc și începu să serie. Dar oricât de repede scria, peni, ța nu putea ține pasul cu sentimentele și gândurile ei…

Pe nesimțite, lumina zilei pătrunse în cămăru (a, izgonind întunericul. E Sun reciti scrisoarea și se îngrozi. Acum, când ziua luase locul nopții, realitatea izgoni la rândul ei închipuirile care chinuiseră toată noaptea mintea lui E Sun și totul căpăta acum contururi clare. Adevărul, rostit în toată plinătatea lui, părea indecent. Și, din nou,

tot ce i se păruse o clipă că ar fi posibil deveni imposibil, iar ţelurile ei, pe care le socotise atât de apropiate, părură de neatins.

„Mărite duh, mi-ai dat, mi-ai dat de toate, Tot ce-am cerut. Şi nu-nturnaşi zadarnic Obrazul tău prin flacără spre mine...”

Înciudată, E Sun închise cartea, rupse scrisoarea şi, nemaiştiind ce să facă, îşi lipi obrajii fierbinţi de tăblia răcoroasă a mesei, murmurând: „Ah, de ce iubesc un om atât de greu de înţeles... atât de străin!”

În dimineaţa aceleiaşi zile, E Sun se înfăţişă domnului An Zun Seb, căruia îi înmână demisia. Chipul ei era neobişnuit de palid, mâinile îi tremurau uşor şi cearcănele de sub ochi trădau zbuciumul prin care trecuse în ultimele zile.

Directorul îşi aruncă ochii pe cerere şi, după ce i) citi, o puse cu indiferentă sub un *presse-papier*. Apoi rosti încet:

— Bine, E Sun-şi, dacă stărui în hotărârea dumitale, voi căuta să te înlocuiesc cu cineva. Totuşi, te sfătuiesc să te mai gândeşti încă odată bine la ceea ce faci. Acum, când fiecare tremură de teamă să nu-şi piardă pâinea, nimeni nu dă cu piciorul slujbei în chip atât de uşuratic. Totuşi, eu voi ţine seamă de rugămintea pe care mi-ai făcut-o.

E Sun părăsi biroul domnului An Zun Seb cu un sentiment de mare uşurare, cu toate că ştiţi din propria-i experienţă ce înseamnă şomajul.

Fără să ţină seamă de urmările grele, ale gestului pe care-l făcuse, era nespus de mulţumită că, pentru prima dată în viaţa ei, îşi manifestase clar voinţa. „Nu-i nimic, căuta ea să-şi facă singură curaj; şomeri sunt mulţi, dar de niciunul n-am auzit să fi murit de foame. Şi dacă ei izbutesc să trăiască, eu de ce m-aş teme şi de ce n-aş încerca să trăiesc la fel cu ei?”

În ziua aceea, E Sun lucră tot timpul într-o stare de încântare, căulând să nu se gândească la cele ce aveau să urmeze. Din când în când, o întrebare îi trecea însă ca un fulger prin minte: „Oare nu cumva m-am pripit şi am

procedat fără să cuget destul?” Dar îşi răspundea îndată cu hotărâre: „Nu, aşa trebuia să procedez, pentru că nu puteam găsi altă soluţie!”

Îndată ce termină serviciul, se grăbi să se înapoieze acasă, unde se apucă cu hărnicie să deretice şi să-şi orânduiască odaia, în aşteptarea lui Ken Dea, de dorul căruia îşi simţea înfiorată întreaga fiinţă. În gând însă nu înceta să-şi repete mereu, cu îndârjire: „Asta va fi cea din urmă întâlnire...”

Deodată tresări, auzind bălai puternice în poartă. Cine putea fi? se întrebă ea: în niciun caz Ken Dea. Cunoştea prea bine felul în care iubitul ei îşi anunţa sosirea. Când gazda deschise, E Sun auzi glasul lui Kim Dea Tan, dar nu putu înţelege cuvintele... Acum gazda, cu un zâmbet umil şi slugarnic, dădea în lături uşa camerei lui E Sun. lăsând să pătrundă înăuntru musafirul neaşteptat şi nepoftit, a cărui înfăţişare exprima autoritate şi semeţ le.

Kim Dea Tan. aruncând fetei o privire cercetătoare, o întrebă:

— Ce s-a întâmplat cu tine, te simţi rău? Fără să aştepte răspunsul, se aşeză pe un scaun şi adăugă: – Vino încoace şi stai lângă mine, că am de vorbit ceva cu Line.

E Sun rămase în picioare. Îşi dădea seama că între ea şi Kim Dea Tan se va da o luptă grea, în care va trebui să se apere cu îndârjire, şi se gândea că în picioare se va simţi mai sigură pe sine. Acum nu se mai afla în faţa lui An Zun Seb, a cărui părere despre ea îi era cu totul indiferentă, ci în faţa lui Kim Dea Tan, tatăl iubitului ei, şi asta era cu totul altceva.

Aşezându-se cât mai comod, Kim Dea Tan scliiţă din sprâncene un senin de dezaprobare. Chipul lui era însă calm, de nepătruns, aşa cum cereau buna cuviinţă, educaţia şi situaţia importantă în societate şi nu i se puteau citi gândurile.

Privindu-l, E Sun se gândea cât de necruţător avea să se poarte eu ea acest om, ol cărui chip îi era totuşi atât de drag, pentru ca semăna leit cu cis ipul dragului ei Ken Dea: aceleaşi buze dispreţuitoare, puternic conturate,

acelaşi nas pufni coroiat. Privirea lui E Sun, îndreptată spre Kim Dea Tan, era rugătoare; Kim Dea Tan o privea însă cu o rece nepăsare.

— Cred că bănu eşti despre ce vreau să-ţi vorbesc, rupse Kim Dea l an tăcerea. De altfel n-am să fac decât să-ţi repet ceea ce ţi-a spus şi An Zun Seb. Ani socotii că e nevoie, la rândul meu, să stau şi cu de vorbă cu iine. Eu nu sunt pentru tine un străin. N-a trecut prea mult timp de când te adăposteam în casa mea şi sunt sigur că îmi eşti recunoscătoare; de aceea nădăjduiesc că o să ne înţelegem. Tu ştii foarte bine că pe mine mă leagă de Au Zun Seb interese puternice, vitale chiar, şi de aceea 1111 sunt dispus să îngădui nimănui. oricine ar fi, să se amestece între mine şi asociatul meu, tulburându-mi astfel liniştea şi bunăstarea căminului. Cred că mă înţelegi foarte bine, căci doar nu mai eşti copil şi-ţi dai seama unde va duce jocul acesta... de-a dragostea. Ar fi timpul să-ţi dai seama de realitate şi să te trezeşti din visul tău; pentru că nu cred că-ţi e indiferentă soarta fiului meu şi în clipa de faţă asta facem: hotărâm soarta lui. Judecă şi tu singură: ce-i poţi oferi? Dragostea nu satură, pe când cu Ilen Ok e altceva; ea are studii superioare şi, mai ales, capital. Asta-i situaţia... oftă cu năduf bătrânul.

Acest oftat nu exprima însă înţelegere sau compătimire pentru nefericita E Sun, ci doar milă pentru sine însuşi, pentru respectabilul Kim Dea Tan, pe care împrejurările îl aduseseră. În cămăruţa jalnică a acestei fetişcane. Suferea mult în mândria lui şi de aceea găsea în această suferinţă o scuză pentru cruzimea cu care se purta faţă de E Sun.

Ascultând vorbăria bătrânului, fata se simţi cuprinsă de o nesfârşită oboseală şi, ca să nu se prăbuşească, se aşeză încet pe *can*, gândindu-se: „Fie ce-o fi. Am să-l las să-şi verse tot amarul...” Acum înţelegea că nu mila îl adusese pe bătrân la ea, ci ura, şi că nu putea să se aştepte din partea lui la niciun fel de îndurare, deoarece o socotea o piedică în calea intereselor sale personale.

— Aşa stau lucrurile, E Sun – spuse mai departe

bătrânul înclârjit – şi dacă voi o să vă ţineţi şi de-acum încolo de prostii, toată munca mea se va duce de râpă. Trebuie, fetiţo dragă, să te mai gândeşti şi la alţii, căci nu e omenesc să te ocupi numai de tine. Sunt trei zile de când fiinţa care a fost sortită să fie într-adevăr soţia fiului meu n-a mai pus nimic în gură. Cum crezi tu că vei putea să-ţi întemeiezi fericirea pe nefericirea şi lacrimile altora? Ştii tu că în casa mea şi a lui An Zun Seb au pătruns durerea şi tristeţea? Şi ia seama, fără binecuvântarea părinţilor, copiii nu pot avea parte de fericire! Trebuie să mă înţelegi şi tu, aşa după cum mi se pare că a început să înţeleagă şi fiul meu, care de câtva timp dă semne de pocăinţa, căci îl văd mereu abătut. Nu-i nimic! Trebuie să-şi ia şi el pedeapsa!

Pe pavajul curţii se auziră nişte paşi bărbăteşti şi zgomotul lor atrase atenţia lui Kim Dea Tari, care întrebă:

— El este?

Fata dădu negativ din cap. În sufletul ei regreta amarnic că nu era într-adevăr „el”. Cât de mult ar fi vrut ca în clipele acelea Ken Dea să fie lângă ea, ca să vadă câtă suferinţă îndura pentru dragostea lor.

Când paşii amuţiră, Kim Dea Tan reluă discuţia cu aceeaşi insistenţă:

— Pe tine nu te învinovăţesc de nimic, te rog numai să mă înţelegi. Acum, spune-mi cinstii: ţi-a făgăduit ceva fiul meu?

— Atunci… Pe ce îţi întemeiezi nădejdile?

— Eu… nu mi-am făcut niciun fel de iluzii, n-am contat pe nimic, murmură E Sun.

— Ei, dar ştii că toată istoria asta e ciudată şi de neînţeles! E greu de crezut ca un tânăr să nu facă jurăminte nesocotite, când e prins în vârtejul înflăcărat al dragostei.

— Totuşi, nu mi-a făgăduit nimic.

— Atunci cum ai putut să… E Sun, eu ştiu că… o dată s-a întors de la tine în zorii zilei.

Chipul fetei se împurpura, iar privirile i se încărcară de fulgerele unei mânii greu stăpânite.

— Ascultaţi! – îl întrerupse brusc E Sun, vorbind

răspicat şi cu hotărâre – m-aţi hrănit şi m-aţi adăpostit, dar pentru aceste binefaceri v-am plătit cu ani grei de muncă şi pe deasupra v-am rămas şi recunoscătoare. Dar nu permit!... în sfârşit, nu s-a întâmplat nimic. Asta-i tot ce pot să vă spun!

Izbucnirea fetei nu făcu asupra lui Kim Dea Tan o impresie prea puternică. El rămase impasibil, numai pleoapele i se apropiară şi mai mult când vorbi din nou:

— Dă-mi voie să te mai întreb ceva. Ce ai de gând să faci în viitor? Am auzit că ţi-ai dat demisia. e adevărat?

— Da.

— De ce?

— Aşa.

— Cum aşa... Pur şi simplu?

— Da, aşa... pur şi simplu!

— Ciudat!

— O nu, nu e de loc ciudat.

— O, E Sun! Mult aş dori să te feresc să faci un pas greşit. Dacă pleci din fabrica mea ai să rămâi cu lotul singură pe lume şi nimeni, când vei fi la nevoie, nu-ţi va întinde o mână de ajutor. Vezi tu, cu toate că în ultima vreme nu ne-am prea întâlnit. eu m-am interesat tot timpul de tine şi ori de câte ori am avut prilejul l-am întrebat pe An Zun Seb ce faci. cum te împaci cu serviciul şi cum o duci cu sănătatea. De aceea nu sunt de acord cu ceea ce faci şi te rog să te gândeşti bine.

— M-am gândit... Vreau să trăiesc independentă.

— Ce vorbeşti! Independenţa nu e de niciun folos pentru fete. Afară de asta, gândeşte-te că dacă vei avea sprijinul moral şi material al unor oameni ca An Zun Seb şi ca mine, vei putea face o partidă bună, asigurându-ţi astfel viitorul. Asta înseamnă mult, căci tot Seul-ul ştie că oricând va fi vorba de asigurarea fericirii pupilei lui, Kim Dea Tan nu va fi zgârcit în ce priveşte zestrea ei.

— Lăsaţi... Am să mă descurc şi singură într-un fel sau <il tul.

— Într-un fel sau altul nu merge.

— Poate, după părerea dumneavoastră; eu, însă,

socotesc că aşa va fi mai bine.

— Nli se pare că nu-ţi dai seama ce spui.

Vorbindu-i astfel lui E Sun, Kim Dea Tan n-o făcea nici de data aceasta minat de grija pentru viitorul ei, ci condus numai de interesele lui, fiindcă bănuia că e o legătură între demisia fetei şi ameninţările lui Ken Dea că va părăsi casa părintească. Era aproape sigur că tinerii au de gând să se căsătorească şi să-şi întemeieze nu cămin propriu, începând o viaţă independentă în care să nu ţină seamă de voinţa părinţilor. Dar cum putea să se încredinţeze că bănuielile lui sunt întemeiate şi să-şi dea seama că nu greşeşte? Cum să le descopere planurile?

Ridicându-se de la locul lui, Kim Dea Tan se apropie de E Sun şi o întrebă:

— Ia spune-mi, te rog, cum ţi se pare propunerea domnului An Zun Seb să te duci undeva să te odihneşti? Dacă primeşti, noi o să avem grijă să nu te plictiseşti. Ai să te întorci de acolo tocmai bine când toate lucrurile or să se liniştească şi ai să fii reiei locul în biroul domnului An Zun Seb, care te apreciază mult şi nu se poate lipsi de serviciile tale. De altfel… nici eu nu vreau să te las în voia sorţii. Ba mai mult chiar, dacă ai să mă asculţi, o să am grijă şi de viitorul fratelui tău, Ki Sun, pe care am să-l iau pe lângă mine şi am să mă străduiesc să fac din el om. Ei, ce zici?

— Nu, nu primesc! răspunse fata cu glas hotărât: am luat o hotărâre şi o menţin.

— Şi care e hotărârea ta, E Sun? o întrebă bătrânul cu viclenie.

Fata nu răspunse. În mintea ei, însă, îi vorbi cu îndârjire: „M-am hotărât să plec, pentru ca să nu stau în calea fiului tău, căci îmi dau seama că nu voi fi fericită rămânând în preajma lui. Ţie însă nu vreau să-ţi spun asta. În adevăr, sunt singură şi săracă, şi tu ai despre mine numai păreri proaste. Bucură-te şi triumfă! Dar eu nu vreau să fiu martoră la această bucurie, la triumful tău”.

Kim Dea Tan vârî mâna în buzunar, şovăi o clipă, apoi scoţând la iveală un plic i-l întinse lui E Sun, fără să-şi poată stăpâni o vădită încurcătură. Fata luă instinctiv

plicul.

— Asta… este… pentru început, îi vorbi el cu un glas surd; oricum, fiul meu… tu ai trăit în casa mea…

E Sun sări ca arsă în picioare, şi tot sângele îi năvăli în obraji.

— Te rog să nu faci pe proasta! îi strigă în faţă bătrânul cu glas înăbuşit, ridicându-se în picioare cât era de înalt: apoi, îndreptându-se spre uşă, adăugă din prag:

— Aha! acum înţeleg! Mi se pare că… pentru tine… suma e prea mică…

E Sun ieşi în goană după el şi, tăindu-i calea, îi zvârli plicul la picioare, strigându-i cu glasul sugrumat:

— Poftim… Nu-mi trebuie banii dumitale. Păstrează-ţi-i!

Plângând în hohote, fata se înapoie în cămăruţa ei, unde se trânti cu faţa în jos pe *can*, şi rămase astfel mult timp nemişcată.

Capitolul XIX

Ken Dea trecuse în ajun pe la E Sun. Negăsind-o acasă, o înştiinţase printr-un bilet scurt că a doua zi va trece din nou pe la ea. Desigur că acum, îşi spunea el, fata îl aştepta cu nerăbdare, aşa cum şi el ardea de dorinţa să o revadă. Tocmai acesta era motivul care-l îndemnase să întârzie la cafenea mai mult ca de obicei, ba chiar să şi bea un pahar mai mult. „Din când în când – îşi spusese el, sorbindu-şi păhărelul – nu e rău să chinuieşti puţin fiinţa al cărei chip iji umple inima. Ba chiar şi ne însuţi nu-ţi strică o asemenea dulce suferinţă”.

Ajungând la locuinţa fetei, Ken Dea se opri în dreptul porţii şi, cu un sentiment de adâncă emoţie, privi în curte. Văzând însă căsuţa cufundată în întuneric şi învăluită de tăcere, fu cuprins de ciudă şi emoţia i se schimbă în dezamăgire. „M-am grăbit zadarnic, în zadar am alergat la ea”. Apoi, lovind înfuriat cu piciorul în poartă, strigă:

— Deschideţi! Eu sunt!

Din întuneric se auzi glasul bătrânei gazde:

— Chiriaşa mea nu-i acasă!

— Dar unde e?

— Nu ştiu, a plecat.

— A plecat?

— Mi se pare că a fost chemată la birou.

— Nu se poate! exclamă neîncrezător Ken Dea, privind cadranul fosforescent al ceasornicului de la mână, ale cărui ace arătau orele nouă şi jumătate.

Bătrâna gazdă a lui E Sun îi spuse compătimitoare:

— Veniţi mâine din nou.

— Hm, ce fel de treburi are ea noaptea la birou?

— Asta n-am de unde să ştiu.

Ken Dea, neîncrezător în vorbele bătrânei, insistă:

— Lasă-mă totuşi să intru înăuntru.

El îşi închipuia că E Sun e acasă, dar că nu vrea să-l primească bănuind că e beat. Reluă deci şi mai insistent rugămintea către bătrâna gazdă, căutând s-o convingă să-i deschidă poarta.

— Lasă-mă te rog să intru, nu sunt beat. Nu se cunoaşte după glas că sunt treaz?

Bătrâna murmură câteva vorbe pe care el nu le putu înţelege şi apoi amuţi cu totul.

Ken Dea se învârti câtva timp în preajma porţii zăvorâte, nedumerit, întrebându-se ce-i rămânea de făcut. Într-un târziu, împleticindu-se, apucă din nou drumul spre oraş. Ajungând în dreptul unei cabine telefonice, îi v era ideea să controleze afirmaţia bătrânei gazde a lui E Sun. Intră în cabină şi formă un număr. După un minut de aşteptare chinuitoare, de la celălalt capăt al firului, un glas indiferent îi răspunse că numărul cerut nu răspunde.

— Nu se poate! exclamă el contrariat.

— Se mai întâmplă…

Răspunsul neaşteptat al telefonistei i se păru plin de batjocură şi-l înfurie.

— Nu v-am întrebat care e părerea dumneavoastră! strigă el necăjit în receptor.

De la celălalt capăt al firului, glasul operatoarei de la centrală îi ajunse la ureche ca un ecou:

— Mai bine… ţi-ezeşte-te! şi apoi nu se mai auzi nimic.

Pentru prima oară în viaţa lui, Ken Dea se crezu mânjit de o femeie. „Ah! – se gândea el – sunt oare gelos de sufăr atât? Nu! Ceea ce simt nu-i gelozie, ci jignire. Oricine în locul meu ar fi jignit de o astfel de comportare. De ce m-a minţit, doar nu i-am cerut nimic care să o facă să mă mintă! Şi apoi povestea cu biroul n-a fost decât o minciună sfruntată, un pretext ca să nu mă primească. Ce caraghioslâc! Ce rost or fi având toate aceste minciuni? Se poartă cu mine ca şi cum eu aş avea mai multă nevoie de ea decât ea de mine. La urma urmei, ducă-se la naiba toată povestea asta stupidă. Un lucru e sigur: la birou nu e nimeni! Totuşi, ia să vedem”.

Cu paşi nesiguri, cu inima zvâcnindu-i puternic în piept. Ken Dea porni spre fabrică, dar deodată rămase locului încremenit. Din partea opusă venea în fugă, plângând cu hohote, E Sun.

— E Sun-şi! exclamă el uimii şi îngrozit totodată.

Fata se opri; tremura toată. Apoi, apăsându-şi cu mâiuile bluza pe piept, se apropie de el.

— Ce s-a întâmplat? Ce-i cu dumneata?

Ea tăcea.

— E Sun-şi! – rosti el din nou, cuprins de durere, simţind cum bănuiala îi pătrunde în suflet cu şi mai multă putere; – unde ai fost şi cu cine?

— Te rog… Te rog să mergem… Lasă… Vorbim… pe urmă.

— Nu cumva eşti urmărită?

— Nu, nu!

Ajungând în camera fetei fură învăluiţi de o atmosferă grea, apăsătoare. El tăcea privind-o încruntat, iar ea îşi muşca buzele palide şi-şi apăsa mereu pe piept, cu amândouă mâinile, bluza sfâşiată, încercând să schiţeze o frântură de zâmbet. Nu izbuti să înjghebeze însă decât nişte strâmbături jalnice, ea de copil bătut, şi zbuciumul ei sufletesc, care se oglindea în aceste strâmbături dureroase, nu trezea în sufletul lui Ken Dea niciun fel de milă, ci numai dezgust.

— O! Acum înţeleg bine totul! rosti el într-un târziu

apăsând cu dispreţ pe fiecare cuvânt.

Fata îl privi lung cu ochii larg deschişi, apoi dădu cu hotărâre din cap în semn de negare.

— Atunci… de ce nu-mi spui nimic?

Din ochii frumoşi ai fetei izvorâră lacrimi mari pe care, când le văzu, Ken Dea îşi pierdu cumpătul şi îngăimă deznădăjduit:

— E Sun-şi… O, draga mea E Sun-şi!

Ah, câtă nefericire se adunase în sufletul amândurora…

Aplecându-se asupra lui E Sun şi punându-i uşor mâna pe umăr, Ken Dea simţi trupul fetei tremurând puternic. Cu un gest instinctiv, de parcă ar fi căutat un refugiu în suferinţa ei, fata îi prinse mina, dar deodată, ca şi cum ar fi fost cuprinsă de o ură neînţeleasă împotriva lui, respinse mâna pe care cu un minut înainte o strânsese cu patimă. Tânărul se încruntă înfuriat şi simţi că în clipa aceea ar fi fost în stare s-o lovească, să-i arunce în faţă cele mai grele insulte şi s-o calce în picioare.

Ah, cât de greşit o judeca Ken Dea! Arăta atâta dispreţ fetei şi o învinovăţea în gelozia lui oarbă de o faptă urâtă pe care ea n-o săvârşise. În vreme ce inima ei sângera, el o chinuia cu gelozia lui şi asta tocmai acum, când ea avea mai multă nevoie de înţelegere ca oricând, tocmai acum… era beat!

E Sun se simţi cuprinsă din nou în mreaja unei oboseli grele, ca de moarte, pe care o cunoştea atât de bine: „Fie ce-o fi… Nu se mai poate schimba nimic… N-are deci niciun rost să-i mai dau explicaţii…”

…Îndată după cină, Sun En, curierul fabricii, venise la E Sun ca să-i spună că e aşteptată de director la birou. Fata rămăsese surprinsă de această invitaţie, cu atât mai mult cu cât ştia că la birou nici în timpul zilei, în orele de serviciu, nu avea prea mult de lucru; aşa că se întreba mirată ce treabă putea să aibă directorul cu ea la o oră atât de târzie.

Băieţandrul ridică din umeri şi plecă fără să o lămurească; din ziua când cu pachetul de la „Fa-sin” nu

voia să mai stea de vorbă cu ea prea mult. Ajungând la birou, fata găsi acolo pe domnul An Zun Seb, care o rugă să ia loc şi să scrie o scrisoare de afaceri către „Yasuda”. E Sun îşi dădu seama din cuprinsul scrisorii că aceasta nu avea un caracter urgent şi se nelinişti şi mai rău.

În vreme ce îi îndeplinea totuşi dorinţa, domnul An Zun Seb părea cufundat în citirea unor hârtii şi nu ridică privirea asupra ei decât în clipa când îi întinse scrisoarea terminată, spunându-i sfioasă:

10 145

— Gata, domnule director.

— Ba nu, nu e gata, răspunse An Zun Seb privind-o fix. Apoi îşi încleştă fălcile atât de tare, încât îi apărură pe tâmple nişte vinişoare care se mişcau nervos. Expresia chipului lui o făcu pe E Sun să bănuiască, cu teamă, că era beat.

Ridicându-se cu greutate din fotoliu, An Zun Seb făcu un pas spre ea şi o întrebă:

— Spune-mi, te rog, de ce vrei să pleci, te temi de mine?

Fără să aştepte răspunsul, el se apropie şi mai mult de ea; atunci E Sun îşi dădu seama că nu era de loc beat şi o cuprinse frica. Căută să se retragă spre uşă, dar el îi tăie calea, o apucă cu braţele lui puternice şi îi sfâşie bluza, bâlbâind:

— Nu te teme. nu te teme… proasto, am să te îmbrac în aur… Nu te teme!…

Era puternic şi greu…

O bătaie răsună în uşă pe neaşteptate şi glasul lui Sun En, schimbat, parcă mai subţire, întrebă:

— Stăpâne, aveţi să-mi mai daţi ceva ordine, sau pot pleca acasă?

Au Zun Seb îşi pierdu o clipă cumpătul, ceea ce îi dădu lui E Sun prilejul să i se smulgă din braţe şi. strigând de câteva ori pe Sun En, să o rupă la fugă fără să se mai uite înapoi.

Da, Ken Dea nu mai avea încredere în ea. Nu-i nimic. Cu atât mai bine, căci asta îi va uşura despărţirea. Şi ea,

care-şi închipuise că el îi cunoştea sufletul!

— Te întreb pentru ultima oară, E Sun, cu cine ai fost? stărui Ken Dea.

Cât de mult ar fi vrut să-i arunce în obraz răspunsul: „Cu viitorul dumitale socru!” Dar ruşinea o opri să rostească aceste cuvinte.

Ken Dea plecă fără să fi putut căpăta de la ea vreun răspuns.

10*

147

E Sun, cu urechea încordală, îi urmări câtva timp paşii care se depărtau, iar când nu-i mai auzi lăsă capul în jos şi, izbucnind într-un plâns amar, dădu frâu liber lacrimilor. După câteva minute însă şi le şterse cu palmele, spunându-şi îndârjită: „Ajunge! S-a sfârşit! Dacă nu m-a înţeles, nici nu-i nevoie! N-am să-i iert asta niciodată. Şi n-am de ce să plâng. Trebuia să-mi cunosc omul. Ce fricoasă am fost întotdeauna şi cum m-am temut să-mi arăt voinţa şi caracterul! Nu scoteam o vorbă de frică să nu intru în gura lumii. Am (mut întotdeauna la părerea oamenilor. Părerea oamenilor! Dar oare Kim Dea Tan şi An Zun Seb pot fi socotiţi oameni? Ei nu sunt nici mai buni, nici mai inteligenţi decât mine, dimpotrivă. Atât că au avut în viaţă mult mai mult noroc decât mine. Ah, dar acum mi s-au deschis ochii şi-mi dau seama de realitate nu numai în privinţa lor, dar şi în ce mă priveşte pe mine. Cât de multă dreptate a avut Ciun Sik! Ani în şir mi-a scos sufletul mama lui Ken în pentru un blid de mâncare; iar domnul An Zun Seb a vrut să mă batjocorească şi să-mi plătească ruşinea cu bani; la rândul lui, şi Kim Dea Tan gândea despre mine că-mi poate plăti necinstea cu bani. «Dacă s-a întâmplat ceva între voi, primeşte-ţi plata şi dă-te la o parte. Dacă însă nu s-a întâmplat nimic până acum, lasă să se întâmple de aci încolo, numai aşa fiul meu îşi va veni poate în fire şi se va depărta de tine!» Desigur, aşa a socotit Kim Dea Tan; parcă eu nu-mi dau seama de toate astea? Dar Ken Dea?... Ce aspru îl judec! Dar n-am încotro. De ce s-a lepădat de mine tocmai acum, când aş fi avut

atâta nevoie de sprijin, şi s-a lăsat condus de amorul lui propriu josnic şi meschin? Ciun Sik nu s-ar fi lepădat de mine orice mi s-ar fi întâmplat, ci ar fi împărţit cu mine toată durerea, oricât ar fi fost de mare. Dar ce să mai zic de Sun En! Cum nu mi-am dat seama până acum ce suflet are acest băieţandru? El a bănuit ce era să se întâmple cu mine acolo, la director, şi m-a apărat cum s-a priceput, dar cu tot curajul! Cât trebuie să fi suferit bietul de el în clipele acelea de încordare când, ghemuit după uşă, trăgea cu urechea la cele ce se petreceau în birou, gata să-mi sară în ajutor! Abia acum văd cât de mulţi prieteni am! Până acum socoteam că toţi oamenii sunt la fel, fără deosebiri prea mari între ei. Dar nu-i aşa. Ciun Sile are dreptate când spune că oamenii nu seamănă între ei şi că sunt reprezentanţii mai mult sau mai puţin tipici ai diferitelor clase sociale. Fără îndoială că sunt şi excepţii; eu am crezut că şi Ken Dea... Dar nu, el nu este o asemenea excepţie. A venit vremea să mă trezesc la realitate din visul meu frumos! Ce am sperat? Că Kim Dea Tan o să uite vreodată că m-a adăpostit în casa lui, ca părinţii mei au fost argaţii fraţilor lui? Că Hen Ok o să renunţe de bunăvoie la logodnicul ei, iar An Zun Seb la o afacere avantajoasă? La ce m-am aşteptat? Ca aceşti oameni să mă primească în mijlocul lor? Nu, sigur că nu. Am crezut doar că Ken Dea o să mă urmeze. Ce proastă am fost!... Bineînţeles că n-are de gând să plece să trăiască la sat, ci se joacă numai de-a jertfirea de sine! De altfel, n-ar duce-o rău nici la tară căci şi pe acolo conduc indivizi de teapa lui Kim Dea Tan şi An Zun Seb. L-ar recunoaşte de la prima ochire că e de-ai lor şi nu l-ar lăsa în impas. Ken Dea e doar o odraslă de-a lor şi ei vor aştepta cu răbdare clipa în care se va înapoia în sânul bogatei sale familii... Am să plec. Trebuie să scap de ruşine”.

E Sun îşi răcori obrajii cu apă şi-şi puse cea mai bună rochie. „Nu, nimeni n-are să-mi ştie durerea. Am să întorc spatele trecutului. Oare ce i-aş putea dărui noului meu frăţior, Sun En

Capitolul XX

A doua zi după cele petrecute în biroul său, An Zun Seb se trezi foarte prost dispus. Cine naiba îl pusese să se lege de fată şi să intre într-o încurcătură ca asta, din care nu ştia cum o să iasă! Uf! Ce prost mai picase şi întâmplarea asta! Dar nu-i nimic, o s-o înveţe el minte pe fetişcană! Şi măcar de ar fi fost ceva deosebit de capul ei, care să justifice rătăcirea lui! îl stârnise numai cu încăpăţânarea ei. Tocmai pe el, care era obişnuit să cucerească femeile cu uşurinţă! Dar cel mai mult îl supăra gândul că toată această întâmplare ar putea să ajungă la urechile răuvoitorilor şi invidioşilor care, profitând de prilej, s-ar grăbi să-l facă de râs. Se putea aştepta ca şi Kim Dea Tan să facă pe socoteala lui o observaţie ironică: „Aşadar... fetişcana asta nu i-a sucit capul numai uşuraticului meu fiu, ha, ha!” Dar Hen Ok, care era atât de deşteaptă şi pe care n-o putea duce cu vorba cu una, cu două, ce-o să spună?

M-da, orice ar spune şi oricum ar întoarce-o, întâmplarea aceasta rămâne neplăcută, foarte neplăcută. Măcar de-ar şti ce gândeşte şi ce mai pune la cale fiinţa asta zănatecă şi susceptibilă. Atât numai că el, An Zun Seb, nu era dispus să lase lucrurile să meargă prea departe şi mica lui greşeală să se transforme într-un fapt senzaţional. Dacă va fi nevoie, va şti cum să închidă gura oricui.

Fetişcana îşi înaintase demisia, dar el nu i-o va primi în niciun caz şi astfel nu-i va da prilejul să-i scape din mână. Ya găsi el un motiv puternic prin care s-o silească să rămână mai departe în serviciul său, atâta timp cât va trebui pentru ca furia ei să se domolească, iar trecutele lui stăruinţe să nu i se mai pară atât de tragice. După aceea n-avea decât să plece unde-o pofti! îşi şi „găsise cu cine să intre în conflict! Ce fiinţă nerecunoscătoare! Şi când te gândeşti că pregătise acestei fete un cadou minunat, o frumoasă miniatură de aur! Hotărât lucru, n-avea noroc la fetiţe şi pace... Doamnele erau cu mult mai picante şi mai rafinate, şi cu ele riscul complicaţiilor era aproape inexistent. „Ce prostie! Ce nesocotinţă!” se mustra cu

amărăciune An Zun Seb.

— Ce tot mormăi, îl întrebă surprinsă şi îngrijorată mama lui Ilen Ok, ai vreun neca: z?

— Ce te priveşte pe tine? îi răspunse el arţăgos. Tu nu te pricepi în afaceri, ştii numai să trăieşti fără nicio grijă, xfi vine totul de-a gata...

Era aproape unsprezece şi el încă mai şedea întins pe *caii*. Era însă neliniştit şi se întreba în gând ce putea să se întâmple între timp la birou. Nu se grăbea să plece într-acolo, pentru că voia să întârzie cât mai mult să dea ochi cu E Sun. Deodată îi trecu prin minte ca un fulger gândul că s-ar putea ca fata nici să nu fi venit la birou.

Mama lui Hen Ok îi spuse cu sfială:

— Ar fi mai bine să te scoli şi să iei o gustare.

— Bine, bine, îi răspunse el morocănos; apoi, cu ton poruncitor: Cheamă fata!

După câteva clipe, Hen Ok apăru în faţa lui, îmbrăcată în halatul de dimineaţă, cu părul despletit şi având încă pe obraji urmele fardului din ajun.

— Ce-i, tată, nu te simţi bine? îl întrebă fata îngrijorată.

— Mă muncesc grijile, îi răspunse An Zun Seb ţinându-se cu mâinile de şale, fără să-şi dea seama de ce face acest gest; apoi adăugă: Dă, te rog, un telefon la birou, să vedem ce mai e pe acolo şi spune-le că vin şi eu imediat.

— De ce îţi faci griji? Dacă ar fi avut treabă cu tine, E Sun ar fi telefonat.

— Te rog să nu mă contrazici, izbucni bătrânul.

Hen Ok, neobişnuită cu un asemenea ton, înălţă din umeri cu mirare. Întorcându-se de la telefon, şi ocolindu-i înadins privirea, fata îi spuse:

— Aşa cum am prevăzut, totul e în ordine.

— Dar cine n-a răspuns la telefon?

— Un băiat.

— Bănuiam eu că ceva nu e în regulă. Spune să vină maşina. Aşa... şi... încă ceva. Mai telefonează odată la birou şi întreabă de ce a răspuns curierul în locul

secretarei.

An Zun Seb îşi lua tocmai gustarea, când Hen Ok, întorcându-se de la telefon, îi spuse cu mirare:

— Băieţandrul mi-a spus că nu ştie ce a împiedicat-o pe E Sun să vină la birou şi că, probabil, domnul director ştie din ce cauză.

— Bine, bine, mormăi bătrânul, fără să ridice ochii din farfurie.

Clocotea însă de mânie împotriva lui Sun En, şi-şi spunea în gând: „Neobrăzatul! Am să-l dau afară cât ai zice peşte”.

Domnul An Zun Seb ştia însă foarte bine că această ameninţare împotriva lui Sun En n-o va putea aduce la îndeplinire chiar aşa… cât ai zice peşte. Pentru asta trebuia să mai aibă răbdare. Băiatul avea o fire aprinsă şi era un martor periculos. Indivizii de teapa lui nu pot fi nici îmbunaţi, nici speriaţi, căci ei fac parte din tagma încăpăţânaţilor naivi, care sunt oricând gata să-şi dea viaţa pentru adevăr. Sun En nu era încă în stare să înţeleagă că adevărul e întotdeauna de partea celor puternici, prostul!

An Zun Seb era din ce în ce mai neliniştit; nici nu putea înghiţi, îmbucăturile i se opreau în gât. Era limpede că E Sun n-avea niciun interes să vorbească despre cele petrecute şi să-şi compromită reputaţia… Dar… Mai ştii? Unele femei simt o plăcere deosebită să se laude cu cuceririle lor. Nu era exclus că E Sun să scape un cuvânt care, ajungând la urechile muncitorilor, aceştia doar atâta aşteptau, să le dea prilejul să toarne gaz peste foc. Orice încercare ar fi făcut el ca să şi-i apropie, muncitorii nu-i erau prieteni. Nu zădărniciseră ei loteria, refuzând cupoanele? Se vede bine că n-o duc dumnealor chiar atât de rău, numai că mintea le e întunecată de ură împotriva stăpânilor. Dac-ar fi după el, ar şti cum să-i înveţe minte: i-ar ţine numai după gratii, ca pe nişte fiare sălbatice. Are dreptate Cian Men Cion când spune că, în primul rând, trebuie să construim barăci şi să aducem supraveghetori pricepuţi, japonezi, de exemplu. drept că aceştia costă mai scump, dar cheltuiala aceasta poţi s-o scoţi cu vârf şi

îndesat; oamenii vor munci mai cu sârguinţă şi nu va mai îndrăzni să crâcnească niciunul.

Respectabilul domn An Zun Seb începu să tremure din toate mădularele când îşi aminti de atâtea întâmplări picante pe care le savurase cu multă plăcere din ziare, mai ales din acele ziare care se pricepeau să facă din întâmplările cele mai mărunte nişte adevărate „cazuri senzaţionale”... iată-l acum pe el eroul unui asemenea caz senzaţional! Te pomeneşti că mâine tot oraşul avea să vorbească despre ciocnirea dintre el şi E Sun.

Celor ce se scandalizau în faţa metodelor folosite de ziare pentru a stârni cât mai mult interesul nesănătos al cititorilor şi, totodată, pentru a le distrage atenţia de la problemele politice la ordinea zilei, el avea obiceiul să le spună: „Nu ştiu de ce vă indignaţi. Doar acesta e specificul presei noastre. Dacă ziarele n-ar folosi senzaţionalul, n-ar mai avea niciun haz, şi atunci cine le-ar mai citi? Eu aş fi cel dintâi care m-aş lipsi de ele”. Pe scurt, An Zun Seb se încadra în rândurile liberalilor, dar asta nu-l împiedica să acuze cenzura pentru atitudinea ei „prea liberală” faţă de muncitori. În pofida tuturor interdicţiilor, într-o anumită presă încă se mai strecoară informaţii cu privire la abuzurile unor foarte respectabili fabricanţi şi oameni de afaceri. „Mai bine senzaţionalul, decât politica, spunea An Zun Seb. Începând însă clin ziua aceea, senzaţional ui îi apăru într-o lumină nouă, cât se poate de neplăcută. „La ce sunt bune ziarele? se indigna fabricantul. Ele nu fcic decât rău, ponegrind şi calomniind pe stâlpii societăţii şi măcinând prestigiul oamenilor vrednici de respect. Oare autorităţile nu văd? Dacă lucrurile vor merge tot aşa, în curând vom ajunge la revoluţie. În aparenţă, la prima vedere, totul pare o naivitate nevinovată; în fond, e vorba însă ele subminarea autorităţii şi a regimului. N-am încotro, îşi spuse în concluzie An Zun Seb; vrându-evrând va trebui să dau ochii cu gazetarii. Sunt o tagmă de coate-goale – clar sunt totuşi foarte isteţi şi pătrund pretutindeni. Au salarii mici în comparaţie cu poftele lor nesăţioase şi de aceea caută întotdeauna să se sature din

şantaj. Ce să fac, o să trebuiască să dezleg punga!”

Ajungând la birou, An Zun Seb îl chemă pe Sun En şi-i porunci:

— Du-te la E Sun şi spune-i că o rog să vină îndată la birou. Mai spune-i că dacă n-aş avea nevoie de ea pentru rezolvarea unei chestiuni urgente, n-aş deranja-o.

Sun En, cu capul uşor dat pe spate, asculta ordinul directorului privindu-l drept în ochi. Înfruntarea mută a tânărului îl umplu de mânie pe An Zun Seb şi-l făcu să se încrunte ameninţător.

— La ordinul dumneavoastră, îi răspunse Sun En apăsând pe cuvinte. Apoi făcu stânga împrejur şi se îndreptă spre uşă.

Pentru prima dată An Zun Seb ghici în răspunsul exagerat de servil al lui Sun Eu o nuanţă batjocoritoare. Cum de nu băgase de seamă până acum?

— Sâni! îl opri el pe băiat. De ce le grăbeşti? întotdeauna faci aşa, nu aştepţi să ţi se spună totul până la sfârşit. şi apoi faci cum te taie capul. Idiotule! Bagă bine în cap ce-ţi spun! Dacă E Sun e bolnavă, întreab-o dacă n-are nevoie de doctor şi să fi spună când crede c-o să poată veni la serviciu. Mai spune-i că sunt foarte îngrijorat de sănătatea ei. Ai înţeles?

După ce băiatul muştruluit plecă, directorul începu să măsoare nerăbdător camera în lung şi în lat, întrebându-se neliniştit ce răspuns va primi de la E Sun. După ce străbătu camera în toate direcţiile, se aşeză la birou şi începu să facă ordine în sertare. Dând cu ochii de fotografiile unor stele de cinematograf, le rupse în bucăţi şi le aruncă la coş îndârjit, ca şi cum ele ar fi fost vinovate de toate cele întâmplate.

În cadrul uşii se ivi pe neaşteptate chipul Părosului, care rânjea cu toată gura.

— Dumneata ce mai pofteşti? îl întrebă brutal An Zun Seb, închizând grăbit sertarul în care, din cauza apariţiei lui Cian Men Cion, mai rămăseseră nedistruse câteva fotografii pornografice.

— Îmi daţi voie să intru? Numai un minut.

„Şi ăsta o să sară în sus de bucurie, când o afla!” gândea An Zun Seb privindu-l pe Păros. „Ce speţă de şantajist! în adevăr, n-am un om pe care să mă bizui. Eli, dacă aş fi avut un fiu!… Dar acum e prea târziu. Ar fi trebuit să mă despart la timp de nevastă”.

— Ei, ce-ai încremenit în uşă? lucră înăuntru, îi strigă el în cele din urmă lui Cian Men Cion.

Auzind glasul aspru şi tonul poruncitor cu care-i vorbea stăpânul. Părosul se apropie speriat de birou. Ochii i se învârteau neliniştiţi în cap, în vreme ce pe chipul lui liidos se lăţea din ce în ce mai mult un rânjet slugarnic, pe care el poate îl socotea zâmbet. Raportă pe nerăsuflate directorului că peste câteva zile Ilak Su va ieşi din spital şi se va reîntoarce la fabrică. El însă, Cian Men Cion, dorea mult ca în locul lui Ilak Su să rămână mai departe noul mecanic, care fusese angajat temporar, pentru că, susţinea Părosul, noul mecanic era un băiat tânăr, priceput şi muncitor, cu care te puteai înţelege şi care se străduia să fie pe placul conducerii. Cian Men Cion ştia că An Zun Seb îl preţuieşte foarte mult pe Ilak Su şi, de aceea, prezenta lucrurile în aşa fel, încât să reiasă că accidentul lui Hale Su avusese urmări grave, care-l vor împiedica să lucreze ca mai înainte.

— Bine, bine. fă cum vrei, mormăi An Zun Seb.

Dar îndată se dezmetici «i strigă:

— Nu! Este mai bine să amânăm această chestiune. Lasă-l deocamdată pe Ilak Su să-şi reia locul. Mai târziu… vom vedea. Acum nu e momentul potrivit să încordăm relaţiile noastre cu muncitorii şi noi ştim că Ilak Su e favoritul lor.

Oftând din greu, Chin Men Cion spuse umil:

— Eu, stăpâne, m-am gândit numai la binele şi interesul dumneavoastră.

— Ştiu, ştiu, râse An Zun Seb. Şi altceva nou ce mai este?

— Păi, ştiţi, mai nimic important. Aş vrea să vă spun doar… ceva în legătură eu E Sun. Întrucât dânsa şi-a înaintat demisia… eu am în vedere o fetişcană straşnică,

de care garantez că are să vă convină din toate punctele de vedere. În momentul de faţă lucrează în secţia războaielor. Ştie carte, a învăţat la liceu, şi e foarte prezentabilă. Dacă dumneavoastră doriţi, pot s-o chem aici şi vă veţi convinge că nu vă recomand pe oricine.

— Vom vedea, vom vedea, răspunse distrat An Zun Seb. Dar… la ce naiba să-mi mai iau o secretară?! mai bine îmi angajez un secretar.

Cian Men Cion chicoti politicos, gândindu-se că stăpânul glumeşte. Dur acesta nu glumea, căci îi spuse scurt, cu asprime: – Poţi pleca.

Cinci se pomeni în anticameră, Părosul îşi desfăcu gulerul cămăşii şi-şi şterse sudoarea de pe frunte. Zâmbetul însă îi pierise, căci nu se aşteptase ca domnul An Zun Seb să-l „poftească” afară atât de ceremonios. Domnul An Zun Seb, după părerea Părosului, avea pentru el oarecare consideraţie, cu toate că nu lăsa niciodată să se vadă acest lucru. Şi pe drept – îi era doar stăpân. Ce, dacă el, Cian Men Cion, ar fi în locul directorului, s-ar purta altfel? Nu, desigur, el s-ar purta poate chiar mai rău, mai ales că îşi cunoştea şefii de secţie şi ştia cât sunt de şmecheri, nişte pungaşi. Dar Cian Men Cion nu era un om supărăcios. El se ruga întotdeauna pentru binele stăpânilor, pentru că ştia bine că atâta timp cât vor fi stăpâni pe lume, va fi şi el om. Nu se putea ca înţeleptul Au Zun Seb să nu-şi dea seama că Cian Men Cion era pentru el o adevărată comoară. Când colo, iată ce schimbare neaşteptată la domnul An Zun Seb! Ce s-o fi întâmplat? Te pomeneşti că i-o fi şoptit cineva la ureche patronului despre combinaţiile, nevinovate ale Părosului? Să admitem că ar fi aşa. Dar aduce asta vreo pagubă stăpânilor? Iii storc de la muncitori averi întregi, pe când el se mulţumea doar cu ce putea ciupi din când în când, câteva băncuţe. Niciun om de afaceri care se respectă nu şi-ar păta mâinile cu nişte sume de nimic. Dar el. Cian Men Cion, nu era încă un om de afaceri şi, dacă voia să ajungă aşa ceva, totul atârna tocmai de aceste părăluţe fără importanţă. Domnul director ar trebui să fie un om drept şi

să se gândească puţin că şi domnul Cian Men Cion, mâna sa dreaptă, are nevoie să se înfrupte din când în când clin mierea cu care umblă în fiecare zi şi mai ales să ţină seama că nu se cădea ca tocmai el să fie exploatat într-un chip atât de nemilos, la rând cu ceilalţi muncitori.

Îndată după plecarea Părosului se înapoie şi Sun Eu, care-i aduse domnului Au Zun Scb vestea că E Sun nu mai locuieşte la adresa cunoscută. S-a mutat de acolo fără să lase fostei gazde noua adresă.

În dimineaţa aceea, furtuna care zbuciuma sufletul domnului An Zun Seb tulburase şi sufletul lui Cian VIen Cion. Ca şi cum ar fi fost înţeleşi între ei, făcură amândoi acelaşi legă mint: ca pe viitor, să fie mai cu băgare de seamă.

Cum nu voia să-şi deranjeze tânărul stăpân, bătrâna Su Dora întredeschise uşa şi strecură înăuntru o scrisoare.

...O scrisoare de la E Sun? se întrebă Ken Dea uluit. Ce-o fi cu asta? Nu mi-a scris niciodată până acum”.

În vreme ce deschidea plicul, îşi spunea zâmbind cu ironie amară: „Cu siguranţă, regrete şi mărturisiri. Aşa-s femeile, le place să-şi uşureze sufletul, înşirând vorbe goale! Ca să fiu cinstit, trebuie să recunosc că ieri mărturisirile ei m-ar fi bucurat, însă astăzi... inu, niciodată n-am să-i pot ierta că m-a înşelat! în fond... Ce înseamnă fata asta pentru mine? Credeam, ca un prost, că se mândreşte cu prietenia mea, că această prietenie o face fericită, şi când colo...”

Ken Dea se înşela însă, căci iată ce-i scria E Sun:

„*Kim* – Sonsenim!

Eu plec. E adevărat cu aceste cuvinte sună melodramatic, dar oricât m-am gândit şi m-am *zbuciumat, altă soluţie n-am putut să găsesc.*

Nutresc pentru dumneata un sentiment ciudat; îmi eşti foarte apropiat şi totodată foarte străin. Am încercat să-mi analizez sentimentele, dar până la urmă n-am izbutit să mă descurc în noianul lor. Ştiu că nici dumitale nu-ţi vine uşor, dur şi situaţia mea este în clipn de / «/îi neclară, ambiguă, ca să nu spun umilitoare. Nu mă condamna. Eşti

un om cins (H şi nu se poate să nu-mi dai dreptate. Poate că ai văzut în mine cu adevărat o prietenă, dur în viitor eu n-aş fi fost pentru dumneata decât o povară. Ştiu că în nelâncul sufle ului dumitale îmi vei fi recunoscător pentru sinceritatea mea. Trebuie să recunoşti că de fapt n-ai chiar atât de multă nevoie de mine! Fiecare om trebuie să-şi aibă drumul său în viaţă, oricât de modest ar fi acest drum. Îmi caut şi eu drumul meu. Eu sunt străină de lumea din care faci parte, de lumea care îţi este apropiată; sâni o străina în lumea dumitale, după cum şi dumneata eşti un străin în lumea mea.

Acesta este amarul, adevăr.

Uneori mi. se pare că drumurile noastre nu se vor întâlni niciodată. Ah, cât de mult aş fi dorit să mă înşel! M-aş fi putut justifica atunci, cel puţin faţa de mine însămi. E trist că sentimentele mele au nevoie de justificări, nu-i aşa?

Sper că vom rămâne întotdeauna prieteni. Nu mă căuta.

Când isfârşi de citit scrisoarea. Ken Dea rămase mai mult dezamăgit decât întristat. „O iubesc oare cu adevărat? se întrebă el. Regret oare despărţirea?” îi veniră în minte nişte versuri pe care, ca să nu le uite, le însenină pe plicul scrisorii lui E Sun:

„Dacă odăiţa mea Ar cuprinde lumea-ntreagă, Lângă mine is-ar afla şi fata mea dragă!”

„Hm, e cam şchioapa muza mea. Trebuie să mai jlefuiesc puţin strofa asta. Totuşi, ideea nu e prea rea, ba e chiar originală… Da, dacă ar fi ca în poezie, alunei… E Sun ar fi lângă mine. Ei şi?” Oftând adânc îşi încheie şirul gândurilor cu o constatare amară: „În clipa de fată nu simt nevoie de nimic, de nimeni. Îmi e silă… chiar de mine însumi”.

Capitolul XXI

Tot timpul cât Hak Su zăcuse în spital. Ton Finise dusese pe la mama acestuia, aducându-i diferite sume de bani adunate de muncitori pentru ajutorarea tovarăşului căzut în nenorocire.

Bătrânei îi plăcea mult de Ton Phir. îi plăcea figura lui bărbătească, deschisă, şi gesturile lui sigure, fireşti, precum şi felul înţelept în care se exprima. Ea nu uitase însă că odată, Hak Su, fiul ei. îi vorbise în termeni nu tocmai elogioşi despre Ton Phir. Îşi cunoştea fiul şi ştia că nu e în stare să vorbească pe nimeni de rău, fără motiv. Dar… Cine nu se înşală din când în câml? Acum însă avea dovada că Ton Phir era un om cumsecade. Doar la nevoie se cunosc adevăraţii prieteni.

— Ce mai e nou? întrebă Ton Phir cu familiaritate.

— La noi totul e cum ştii. ca mai înainte. Aştept cu nerăbdare să se întoarcă fiul meu acasă.

— Peste câteva zile iese din spital şi vine acasă. Vezi, dar, că nu mai ai de ce să te necăjeşti, bă (rânico. Îmi dau seama că ţi-e greu fără Hak Su. Dar trebuie să te mângâi cu gândul că prietenii fiului dumitole nu te uită. Printre aceştia cred că cel mai credincios e Ci un Sik, care pe semne că vine mai des pe la dumneata.

— Pe la mine vine multă lume, îi răspunse femeia cu glasul pu în schimbat.

Deşi Ton Pliir pusese întrebarea fără nicio intenţie deosebită, simţi răceala din tonul mamei lui Ilak Su şi se întrebă: „Oare această răceală îl privea pe el? E foarte greu să pretinzi cuiva să fie sincer, când e vorba de tine însuţi. Iar dacă era vorba de Ci un Sik, era convins că, nici în privinţa lui Ciun Sik, mama lui Ilak Su nu va fi niciodată prea vorbăreaţă. Mama şi fiul erau deopoirivă de discreţi; nici unuia nu-i plăcea bârfeala”.

— Cu cât te cunosc mai bine, cu atât îmi dau seama ce mult semeni cu fiul dumitale, spuse Ton Pli în

— Da, ai dreptate, îi răspunse simplu femeia. Feciorul meu are o mare înrâurire asupra mea. De când am rămas văduvă, el e capul familiei. E un băiat bun şi sunt sigură că o să fie un om cumsecade şi că o să facă tot ce-o să poată ca să-şi ajute frăţiorii mai mici, pentru ca şi ei. la rândul lor, să ajungă oameni de treabă. Oricât îmi este de greu, caut să mă descurc cum pot şi-l las să înveţe. De multe ori vecinii vin şi-i aduc diferite obiecte ca să le repare. Dar eu,

ca să nu-l stingherească de la treburile lui, îi îndepărtez, cu toate că banii lor ne-ar prinde tare bine. Sunt sigură că până la urmă o să-şi atingă ţelul, nu-i aşa? Dacă de pe acum se spune despre el că este un mecanic foarte bun, ce l-ar împiedica să ajungă inginer? Nu crezi şi dumneata că în inginerie cunoştinţele sunt mai importante decât diploma?

Dar Ton Pliir nu credea că un tânăr sărac ar putea răzbi vreodată la lumină. Învăţând de unul singur.

— Îţi închipui poate că o ducem foarte greu, reluă femeia. Nu e chiar aşa, dar nu putem refuza ajutorul tovarăşilor, şi apoi, şi fiul meu Hale Su, de câte ori nu şi-a ajutat tovarăşii aflaţi la strâmtoare. Nu pot să resping, din mâudrie, mâna unor oameni care au bunul obicei de a se ajută între ei la nevoie, cu toate că nu e tocmai uşor să primeşti pomană, fie ea chiar şi de la prieteni. Poate vă închipuifi că suferim de foame? Nu, nu-i aşa. Ştii proverbul: „Peste gura unui om viu păianjenul nu-şi poate tese pânza!” Fii sigur că nu flămânzim. Se întâmplă să mă mai cheme din când în când să dau o mână de ajutor prin casele celor înstăriţi, când servitoarele nu izbutesc să facă fată treburilor; şi apoi şi copiii mei mai mici îmi sunt de ajutor. Ei, dar dacă nenorocirea care l-a lovit pe Hak Su s-ar fi întâmplat iarna, atunci, e drept, ar fi fost mult mai rău. Acum însă e cald şi copiii mei se duc în fiecare zi de adună de pe maidanele de la marginea oraşului o mulţime de ierburi hrănitoare. Vindem o parte din aceste buruieni şi cu banii câştigaţi cumpărăm peşte sărat, care ne place foarte mult. Când e vremea rea, când plouă şi e noroi, atunci copiii nu se pot duce să culeagă buruieni, dar iau drumul parcului Namsan de unde adună şi aduc acasă o mulţime de sticle goale. Aşa că, după cum vezi, în general n-o ducem tocmai rău. Sunt în jurul nostru oameni cu mult mai necăjiţi decât noi. O singură grijă mă frământă, nu cumva să-i treacă Părosului prin minte să profite de lipsa fiului meu şi să angajeze în locul lui un alt mecanic. Ştiţi cu toţii că domnul Cian Men Cion nu-l prea are la inimă pe Hak Su.

— Nu te teme, o linişti Ton Phir. Am să vorbesc eu cu Cian Men Cion, nu-ţi face griji.

— Îţi mulţumesc din tot sufletul.

Vizitele lui Ton Phir la mama lui Hak Su aveau un scop dublu: mai întâi, urmărea să câştige încrederea lui Hak Su şi, totodată, să zdruncine prietenia dintre acesta şi Ciun Sik; apoi, fiind şi el un om sărac, un proletar, simţea în inima lui o milă sinceră pentru această familie atât de curajoasă şi de strâns unită.

Mama lui Hak Su n-avea bani pentru lemne de foc, dar într-un ungher al curţii se afla o grămăjoară de lemne adunate de frăţiorii lui Hak Su de pe unde putuseră. O grămăjoară de lemne ca asta găsise şi el, Ton Phir, în bătătura casei, când se întorsese de la închisoare. De aceea, ori de câte ori venea la mama lui Hak Su şi da cu ochii de grămăjoara de lemne, simţea cum i se strânge inima.

La plecare, Ton Phir lăsă pe colţul mesei banii trimişi de muncitori. Nu era cine ştie ce sumă importantă, dar femeia ştia bine cu câtă trudă fuseseră câştigafi aceşti bani.

În faţa lui Ton Phir ea nu aducea niciodată vorba despre Ciun Sik. Poate pentru că simţea instinctiv că Ciun Sik, la care ţinea foarte mult, nu era pe placul lui Ton Phir. Nu putea pricepe cauza antipatiei dintre aceşti doi tineri, tot aşa cum nu pricepea de ce îi aduceau fiecare banii separat, deşi lucrau în aceeaşi secţie. Despre aceste ciudăţenii n-ar fi avut însă curaj să-l întrebe nici pe fiul său. Se mulţumea întotdeauna cu ceea ce îi spunea, neîntrebat, Hak Su, care acum era un bărbat în toată firea şi, după cum toată lumea ştie, bărbaţii au socotelile lor. Nici chiar în relaţiile lui cu Cen Nim nu se amesteca, cu toate că aceste legături nu-i prea erau pe plac.

Femeia n-avea de unde să ştie că într-o zi Ciun Sik îl întrebase pe Ton Phir:

— Ia spune-mi, de ce acţionezi separat, când noi adunăm bani de la tovarăşii noştri şi dăm acestor bani o destinaţie unică? Mai bine ar fi să adunăm împreună, iar

sumele realizate astfel să le duci tu mamei lui Hak Su, pentru că eu socot că lucrul principal este s-o ajutăm. Care din noi îi înmânează banii este o chestiune secundară, lipsită de importantă.

Ton Phir refuză propunerea lui Ciun Sik, care rămase foarte mirat de orgoliul meschin al acestuia, căci până acum, deşi îl ştia nestatornic, îl socotise totuşi un om inteligent.

Yeni în sfârşit şi ziua în care Hak Su văzu deschizându-i-se în faţă porţile spitalului. îi era atât de dor de tovarăşii lui de muncă, încât cu toate rugăminţile mamei să mai rămână acasă o zi măcar, ca să se odihnească, el o porni în grabă spre fabrică.

— Ce vorbeşti dumneata! răspunse Hak Su la stăruinţele mamei. Trebuie să mă grăbesc să mă întorc acolo, pentru că nu se ştie dacă în lipsa mea n-au dat peste cap tot utilajul tehnic.

— Chiar de-ar fi aşa, ce pierzi tu?

Când intră pe poarta fabricii, primul om cu care dădu ochii fu Ton Phir. Hak Su n-avea de unde să ştie însă că acesta îi pândise înadins reîntoarcerea.

— Ah! Hak Su! – strigă plin de bucurie Ton Phir – te-ai întors?

— Îţi mulţumesc că ai avut grijă de mama, îi spuse Hak Su cu căldură.

— Ei, asta-i acum! Nu se cade să vorbim prea mult despre asta, răspunse Ton Phir emoţionat şi bucuros, bătându-şi prietenul pe umăr, ca şi cum ar fi vrut să adauge: „Prietenia e prietenie şi părerile sunt păreri”. Apoi continuă: Merită să facem atâta caz pentru asta? Barem dacă ar fi fost cu adevărat un ajutor mai ca lumea. Ştii bine cu câtă greutate poţi scoate un ban de la ai noştri, încheie Ton Phir aproape în şoaptă.

Hak Su se roşi; ajutorul primit cu atâta recunoştinţă îi părea acum foarte umilitor. Spuse:

— Am să dau toţi banii înapoi. Sigur că nu pe loc, pentru că nu-i am încă, dar am să strâng şi am să-i păstrez până când vreunul de-ai noştri o să aibă nevoie de ei.

— Ei, lasă, nu te supăra! Ştii doar bine cât eşti de iubit de toată lumea. Nimeni n-a pregetat să-şi întoarcă buzunarele pe dos, când a fost vorba de tine.

11* 163 încet-încet, tovarăşii noştri încep să înţeleagă că muncitorii trebuie să se ajute şi să se apere între ei. Iar tu, dintr-un sentiment de mândrie rău înţeleasă, eşti gata să strici totul. Se ştie doar că ajutoarele băneşti adunate de la muncitori trezesc în ei conştiinţa politică, întărindu-le spiritul de unitate.

— Unde mai pui că patronii nu sunt de loc împotriva colectelor băneşti. Nu-i aşa?

— Ei, băiatule, băiatule! Din gură toţi putem săvârşi fapte eroice şi suntem gata să mişcăm munţii din loc, dar ca să putem face cu adevărat una ca asta e încă prea devreme. Dacă am încerca acum, mulţi dintre noi ar putea fi asemuiţi cu nişte biete gângănii care încearcă să răstoarne stâncile.

Prin aceste cuvinte, Ton Phir încerca să explice conformismul său şi să facă totodată ironii pe socoteala lui Ciun Sik şi a prietenilor acestuia. Hak Su se făcu că nu pricepe sensul vorbăriei lui Ton Phir, căci nu ţinea de loc să intre într-o discuţie deschisă cu omul care se purtase atât de frumos cu mamă-sa.

În clipa în care Hak Su se pregătea să intre în secţie, Ton Phir, prinzându-l de braţ, îi spuse:

— Mai stai o clipă, vreau să-ţi spun ceva interesant.

Apoi, pentru ca nimeni să nu audă ce avea să-i spună, îl conduse într-un loc ferit, lângă o fereastră.

— Uite ce e – începu el – Cian Men Cion mi-a spus să alcătuiesc un grup de muncitori „de încredere” pe care, la nevoie, direcţia să se poată bizui. Nu i-am dat un răspuns precis, i-am spus doar că am să mă mai gândesc, dar sunt sigur că, dacă nu formez eu acest grup, înjghebarea lui va fi încredinţată altuia, pe care stăpânii ar putea într-adevăr să se bizuie. Pe de altă parte, dacă alcătuiesc grupul numai din băieţi de-ai noştri, Părosul n-o să întârzie să-şi dea seama despre ce este vorba. În concluzie, m-am gândit să recrutez în acest scop doar câţiva, care să fie devotaţi

conducerii, iar ceilalţi să fie de-ai noştri. Aşa vom izbuti pe nesimţite şi cu încetul să punem bete în roate domnilor patroni. Tu ce zici? Ce părere ai?

— Ce să-ţi spun, tu n-ai prevăzut răspunsul meu?

— Bine, dar eu am crezut că…

— Ascultă, Ton Phir; eu n-am de gând să-mi schimb poziţia; pot să fi spun însă părerea mea. Sunt sigur că n-ai să izbuteşti niciodată să înjghebezi un asemenea grup şi, chiar dacă ai să izbuteşti, treaba asta nu ne-ar fi de niciun folos, ba până la urmă poate că ar duce chiar la dezmembrarea colectivului nostru.

— Se vede treaba că nu m-ai înţeles destul de bine, îi răspunse Ton Phir care, văzând că se apropie de ei Ciun Sik însoţit de bunii lui prieteni Ki Thia şi Nak Pomi, se depărtă fără să mai spună nimic.

— Despre ce vorbeaţi cu atâta înflăcărare? întrebă Nak Pomi, urmărindu-l pe Ton Phir cu o privire bănuitoare.

— Ei, aşa… A vrut să mă tragă de limbă.

— Cum te mai siraji cu mâna? îl întrebă Ciun Sik.

— Binişor. Mă mai supără puţin, dar încolo merge bine.

— Da, se vede cât de colo, căci ai aceiaşi muşchi ca mai înainte, râse Ki Thia. îi e şi frică omului când se uită la tine.

— Chiar frică? spuse Hak Su înveselit. Haide, vrei să ne încercăm puterile?

— Mulţumesc, lasă… De data asta treacă de la mine, îi răspunse Ki Thia ghiduş, prefăcându-se că vrea să se ascundă în spatele lui Nak Pomi. Mai bine ai grijă de mână.

Ciun Sik, adresându-se lui Hak Su, îi spuse:

— Ştii că tot timpul cât ai fost la spital, Ton Phir a fost foarte des pe la mama ta? Desigur că nu-i de loc plăcut să discutăm despre asta, dar n-avem încotro, este vorba doar de principiile noastre. Şi cu acest prilej, Ton Phir s-a comportat ca un individualist înrăit.

— N-ai ce-i face, a căzut în mania eroismului individual…

— A naibii boală, izbucni Ki Thia. Acestor „eroi” le

place să dicteze şi să-şi însuşească meritele altora. Socotindu-se întotdeauna cu un cap mai sus decât ceilalţi muritori, au convingerea că fără ei colectivitatea n-ar mai fi altceva decât o biată turmă. De aceşti indivizi nu poţi fi niciodată sigur, pentru că, în dorinţa lor de a se ridica cât mai sus, ei sunt în stare să săvârşească orice faptă urâtă.

— Şi când te gândeşti că un individ ca ăsta a fost cândva un revoluţionar! mormăi Nak Pomi indignat.

— Ce te minunezi atât? Nu cumva auzi pentru întâia oară vorbindu-se despre renegaţi? Sper că acest cuvânt nu mai e pentru tine o noţiune abstractă!

— Dar… S-ar părea totuşi că nu-i un om prea rău, spuse într-o doară Ki Thia.

— Se prea poate ca pentru anumite persoane să fie un om destul de cumsecade; pentru noi, însă, e un duşman cumplit.

— Dar dacă am încerca să ne apropiem de el?

— Vorbeşti prostii. Nu vezi că el îşi închipuie că e un conducător? Ştii tu unde te-ar putea duce? Ton Phir este un om viclean şi foarte energic; eu cred că trebuie izolat, ca să nu-şi poată alcătui grupul despre care mi-a vorbit.

Deodată Hak Su se întrerupse şi o porni grăbit în urma lui Cen Nim, care tocmai traversa curtea.

Strigă din fugă tovarăşilor lui:

— Mă-ntorc îndată, aşteptaţi-mă!

Emoţia îi muie picioarele. „Ei drăcie, ce slăbiciune m-a apucat! De ce mă mir, că doar am stat o lună întreagă în spital”, căuta să se justifice faţă de sine însuşi.

Apropiindu-se de Cen Nim, el o strigă pe nume.

Când auzi că e strigată, fata se întoarse speriată şi, de uimire, lăsă mâinile în jos, astfel încât din ceainicul pe care-l ducea apa se scurse spre pământ într-o şuviţă subţire şi limpede.

— În sfârşit! Bine că te-ai întors sănătos, îi strigă fata zâmbindu-i. Glasul ei tremura, sau poate că doar i se părea lui Hak Su. Tânărul îşi redobândise stăpânirea de sine; spuse, arătând spre ceainic:

— Bagă de seamă, verşi toată apa!

Apoi o întrebă mirat:

— Ce-i cu tine, de ce umbli aşa gătită?

— Aşa mi se cere. Lucrez doar în anticamera directorului, în locul lui E Sun, fosta secretară, care a fugit.

— A fugit? Păcat! Fata aceea îmi plăcea foarte mult.

— Da. Dar eu n-am să fug, că munca e destul de uşoară şi nici salariul nu-i de lepădat.

— În sfârşit, lucrul cel mai important e să fii mulţumită.

— Te rog să mă ierţi că n-am venit să te văd la spital. Ştii, eu…

— E în regulă. N-ai de ce să te scuzi. N-ai putut veni şi gata… Eu nu sunt supărat.

Când Cen Nim era departe, şi se gândea la ea, i se părea foarte apropiată! Dar când o întâlnea, o simţea înstrăinată. „Curios lucru, cum o fi ea în realitate? se întreba el. Ah, dacă aş putea arunca o privire în sufletul ei! Dar oare ce-aş putea să văd acolo? Iată, acum, e în faţa mea şi are o atitudine mândră şi sfidătoare. Poate că faţă de Cian Men Cion se comportă altfel. Mi se pare că, cu cât e mai înjositoare situaţia ei, cu atât caută să se arate mai grozavă fată de mine. De ce o fi făcând toate astea? Dacă ar fi fost sinceră cu mine, i-aş fi iertat totul. Nu, e limpede; n-are nevoie de mine”.

Cu glas tare rosti cu ironie:

— Bag de seamă că nu se mai poate apropia nimeni de tine acum; ai ajuns mare funcţionară!

Fata îl privi ţintă în ochi şi îl întrebă sfidându-l:

— Nu cumva… mă invidiezi? Ştii, eu una n-am invidiat niciodată soarta altora şi nici nu m-am plâns nimănui de soarta mea.

Fără să mai spună nimic altceva, fata se răsuci pe tocurile ei înalte şi dispăru în birou.

Hak Su scuipă cu năduf în urma ei şi cu paşi apăsaţi se îndreptă spre secţie. În clipa aceea o ura din adâncul sufletului şi simţea cum îl cuprinde sila de ea şi de tot ce-i aparţinea, îi era silă şi de călcătura-i nefirească pe tocurile

înalte, chiar de pieptănătura ei europeană.

Capitolul XXII

În seara aceleiaşi zile, într-un mic restaurant din cartierul Hvan Kâm, şedeau la o masă Părosul şi Cen Nim.

Oricât stăruise pe lângă Cen Nim, Cian Men Cion nu mai izbutise să se apropie de ea din ziua în care o posedase cu forţa. Abia acum, după ce o plasase ca secretară în biroul domnului An Zun Seb, nădăjduia că o să-şi capete în sfârşit răsplata mult dorită. Nimeni n-ar fi putut spune că subdirectorul suferea de un exces de modestie când era vorba de propria lui persoană şi de aceea el punea încăpăţânarea fetei în a-l ţine la distanţă pe seama cochetăriei şi chiar a spiritului ei calculat. „Ei, ce să-i faci, a fi cu socoteală în orice împrejurare nu-i un defect nici chiar pentru femei, fiindcă el, căci în orice împrejurare din viaţă e bine să ai de-a face cu un om care cugetă sănătos, care înţelege ce vrei de la el şi ştie ce-i poli da în schimb. În chipul acesta nu mai există nici nelămuriri, nici complicaţii”. Aceste reflecţii îl puseră pe Păros într-o dispoziţie sufletească vecină cu înduioşarea şi se simţi îndemnat s-o îmbrăţişeze pe Cen Nim.

Fata îi respinse însă cu scârbă braţele păroase pe care le întinsese spre ea şi-i spuse strâmbându-se:

— Lasă-mă, te rog, mă dezguşti!

Chipul Părosului, lucios şi acoperit de coşuri, se lungi într-o expresie de mare nedumerire.

— Cum aşa, te dezgust? o întrebă el; am venit la întâlnire de-a dreptul de la baie!

Cen Nim izbucni într-un râs cu hohote, care-l puse pe Cian Men Cion în încurcătură ca de obicei, căci fata avea un râs deosebit pe care el nu-l putea înţelege şi îl socotea întotdeauna nelalocul lui.

— Zău dacă înţeleg de ce râzi…

Era prima oară când Cian Men Cion dăduse fetei o întâlnire în restaurantul lui preferat. Acum iat-o aici, lângă el, atât de apropiată încât o putea atinge cu mâinile, şi totuşi nu ştia cum să facă spre a şi-o apropia şi mai mult. Aşa era Părosul: socotea întotdeauna apropierea lui

sufletească de femei după distanta fizică.

— Ce răutăcioasă eşti, Cen Nim.

— Sunt.

— Nu-ţi plac?

— Nu.

— Poate vrei doar să mă necăjeşti?

— Te rog să mă laşi în pace.

— Ei, hai, hai, nu te supăra, îi vorbi el împăciuitor, punându-i stângaci şi nehotărât mâna pe spate.

Când simţi trupul fetei cutremurându-se din creştet până în tălpi, izbucni într-un râs triumfător. Ei. cu atât mai bine! Asta înseamnă că de data asta Cian Men Cion n-o s-o mai lase să-i scape din mână. La naiba, a aşteptat destul.

— Hai, fetiţo, te rog, să ciocnim pentru dragoste, o îmbie el umplându-i păhărelul transparent şi fragil ca o coajă de ou.

— Mulţumesc, nu beau.

— De ce? Ţi-e teamă c-ai să te îmbeti dintr-un singur păhărel? Ce ciudată eşti! Ia şi mănâncă! N-ai în toate zilele prilejul să te înfrupţi cu asemenea bunătăţi.

Pe coridor răsună zgomot de picioare încălţate cu *gheta 1*. Cian Men Cion bătu din palme şi îndată uşa se deschise larg, iar pe prag îngenunche o tânără şi drăguţă chelneriţă.

— Adu-ne un vin bun, căci doamna mea nu bea poşircă.

— Iertati-mă, *Okiaku-San* Yinul bun s-a isprăvit, oaspeţii noştri au fost tare însetaţi şi l-au băut tot.

— Nu-mi pasă, adu-mi de unde ştii… altfel…

— Iertare, *Okiaku-San*, îndată!

Fata dispăru şi în urma ei uşa se închise fără zgomot.

Cian Men Cion îndrăzni pe nesimţite să se apropie puţin de Cen Nim, care nu-i observă manevra. Spre a nu-i trezi bănuielile, el se prefăcu ocupat să aleagă cu beţişoarele o bucăţică de carne din castron. Dar încercarea nu-i reuşi, căci tocmai când voia să bage în gură bucata de carne, aceasta îi alunecă dintre beţişoare şi căzu pe pantalonii care, deşi noi-nouţi, pe el păreau foarte vechi.

În vreme ce Părosul se muncea neîndemânatic să înlăture pata de grăsime de pe pantaloni, fata izbucni din nou într-un râs plin de răutate. În

1 Sandale japoneze de lemn (n.r.). * Oaspete drag, în limba Japonezi (n. r. J.

sfârşit, chelneriţa se reîntoarse şi puse pe masă sticla de vin comandată; apoi dispăru din nou.

Cian Men Cion, neizbutind să-şi şteargă pata şi enervat de acest lucru, ca şi de râsul batjocoritor al fetei, umplu un pahar cu vin şi o întrebă aproape răstit:

— Ei, rachiul nu ji-a plăcut, dar aşa ceva bei?

Şi, fără să mai aştepte răspunsul fetei, îi dădu brutal capul pe spate şi-i turnă cu forja în gură conţinutul paharului.

— De ce nu bei? Ţi-e frică să nu te îmbeti şi mai ales ţi-e frică de ce-o să se întâmple după aceea? Ce prostie! Nimeni n-are să ştie nimic şi apoi… doar n-o să fie pentru întâia oară!

Şi o îmbrăţişă impetuos şi brutal, aproape înăbuşind-o, ca şi atunci, astupându-i gura cu palma lui umedă şi murdară.

În adevăr… nimeni nu auzi nimic.

Cen Nim se întorcea grăbită spre casă. Era mulţumită că reuşise să scape de Cian Men Cion. În vreme ce acesta chemase chelneriţa şi ceruse să i se facă plata, ea se strecurase pe nesimţite afară din local şi dispăruse. Când ajunse aproape de casă îşi aminti deodată că era într-o marii şi că marţea, ca şi sâmbăta de altfel, Sun En, fratele ei, se înapoia acasă foarte târziu. Ce bine că nu-l va găsi acum acasă! Simţea nevoia să fie singură, ca să-şi domolească gândurile şi să-şi recapete liniştea. Ea nu ştia unde îşi petrecea Sun En serile, încercase odată să-l întrebe, dar băiatul se încruntase fără să-i răspundă. Nu-i plăcea să se amestece nimeni în treburile lui; avea o fire închisă. Cen Nim îşi iubea fratele mai presus de orice pe lume. îl iubea cu o înverşunare stranie, pe care singură nu şi-o putea explica. Ciun Sik nu avusese dreptate când spusese că fratele şi sora nu semănau decât la înfăţişare.

Nu, semănau tot atât de bine la suflet. Amândoi aveau aceeaşi fire mândră şi închisă, aceeaşi inimă bună, numai că fiecare îşi manifesta calităţile în felul său şi priveau viaţa în chip deosebit. Se purtau unul fată de celălalt în aşa fel, încât păreau că s-ar fi putut lipsi cu uşurinţă unul de altul. În realitate însă se iubeau mult şi îşi dădeau foarte bine seama de asta.

— Ce băiat minunat eşti tu, Sun En, îi spunea uneori Cen Nim. Păcat doar că n-ai niciun haz.

Sun En îi răspundea morocănos:

— Ei lasă! O să vedem noi unde o să te ducă „hazul” tău.

— O, dragul meu frăţior, nu trebuie să iei viaţa prea în serios! Cât despre mine, nu trebuie să-ţi faci prea multe griji, eu sunt mai mare ca tine. Odată şi odată o să trăim şi noi ca oamenii, dragul meu Sun En.

— Dar eu şi acum trăiesc ca oamenii, surioară.

— Eşti un lăudăros!

— Nu, nu sunt de loc lăudăros! Vreau doar să trăiesc aşa cum trăiesc toţi muncitorii. Când le va fi bine lor, atunci îmi va fi şi mie bine. Cât timp o vor duce ei greu, voi fi în stare să duc şi eu greul alături de ei.

— Asta nu va fi de folos nimănui.

— Se prea poate, dar eu altfel nu pot.

În camera din fată, în care, de când se mutase Ciun Sik, locuia Sun En era lumină. Fetei îi păru rău că Sun En ajunsese acasă înaintea ei. Ar fi vrut să rămână câtva timp singură, ca să poată să se spele şi să-şi cureţe veşmintele înainte de a da ochi cu fratele ei, căci se simţea mânjită, ca şi cum s-ar fi tăvălit într-o mocirlă rău mirositoare. Încercă să se furişeze pe nesimţite în camera ei. Dar când vru să închidă uşa, după ea, rămase locului auzind pe neaşteptate glasul lui Hak Su:

— Bună seara, Cen Nim! Te rog să mă ierţi că am intrat în camera fratelui tău, fără să fi cerut voie cuiva. Am însă treabă cu el.

Cen Nim se bucură că Hak Su nu-i putea vedea chipul din pricina întunericului care domnea în coridor. îi

răspunse cu glas şoptit:

— Aşteaptă-l, are să vină numaidecât.

— Mi se pare că te-am speriat.

— Nu, de loc.

— Atunci… mi s-a părut. Dacă prezenta mea te supără pot să plec, dar mai înainte aş vrea să fi spun că nu la Sun En am venit, ci la tine, pe tine te căutam.

— O, foarte drăguţ din partea ta.

— Din întâmplare, astă seară sunt liber şi m-am gândit… ştii, tu m-ai tot invitat să vin pe la tine şi dacă nu mi s-ar fi întâmplat nenorocirea cu mâna, de mult aş fi răspuns invitaţiei tale.

Pe măsură ce vorbea, Hak Su începea să se obişnuiască cu întunericul şi, privind-o pe fată cu luare aminte, îşi dădu seama că în înfăţişarea ei era ceva schimbat. Nu ştia ce anume, dar i se părea că în faţa lui nu era Cen Nim cea obişnuită, pe care o cunoştea atât de bine.

— Spune-mi, te rog, de unde vii? o întrebă el într-o doară, fără niciun gând ascuns.

— Ce te priveşte pe tine?! Sunt stăpână pe mine şi fac ce vreau cu timpul şi cu persoana mea.

— Ia spune-mi, Cen Nim, oare noi doi n-o să putem vorbi niciodată ca doi oameni cumsecade?

— Dar ce, acum nu vorbim ca doi oameni cumsecade?

— Nu, sigur că nu, acum vorbim ca doi duşmani.

— M-da, eu cred că toţi oamenii, dacă ar fi sinceri, ar vorbi între ei cum vorbim noi acum.

— Yrei să spui că tu eşti sinceră acum? Greu o mai scoate omul la capăt cu tine.

— Asta din cauză că tu vrei mereu să-mi porunceşti, şi mie nu-mi place să-mi poruncească nimeni. Mie-mi place libertatea, independenţa totală.

— Eşti convinsă de independenta ta?

— Sigur că da.

— Ce rătăcire!

— Ia ascultă, Hak Su; te-ai gândit vreodată de ce o pizmuieşte găina pe potâr. niche? Dacă poţi şi dacă vrei, şi

mai ales dacă-ţi face plăcere, socoteşte-mă o pasăre sălbatică… dar liberă 1

— Pe care o poate împuşca orice vânător…

— Parcă bietei găini nu-i poate suci gâtul orice bucătăreasă?! Care sfârşit crezi că e mai frumos?

Hak Su nu-i răspunse îndată. De altfel, ce i-ar fi putut răspunde; el nu se pricepea la discuţii subtile şi la vorbe frumoase, dar întreaga lui fiinţă se răzvrătea împotriva felului de a vedea viaţa şi oamenii proclamat de Cen Nim.

— Glumele tale nu prea sunt pe gustul meu, Cen Nim!

— Te rog să mă crezi că la ora asta nu-mi arde de loc de glume; în schimb tu ai devenit plictisitor. Mă duc să mă culc, sunt obosită şi trebuie să mă odihnesc, căci altfel mâine o să fiu somnoroasă la birou şi domnul An Zun Seb, care are un spirit de observaţie foarte pătrunzător, ar putea crede despre mine cine ştie ce. Noapte bună I

— Ascultă…

— Ce mai doreşti? Spune-mi, te rog, mai repede, că pic de somn.

— Cen Nim, eu… ştiu totul.

Fata rămase o clipă descumpănită, dar îşi reveni şi îi spuse tăios:

— Ei şi?… Noapte bună!

— Mai stai puţin. Dacă e vorba pe-aşa… n-ai fi putut găsi altul mai bun?

— Şi acel altul să fi fost tu, nu?

— Nu mi-a trecut niciodată prin gând una ca asta!

— Ai şi găsit în mine una care să se încreadă în prietenia bărbaţilor! Toţi faceţi pe grădinarii grijulii, dar de fapt nu sunteţi decât nişte borfaşi care vă întreceţi să rupefi florile, să vă îmbătaţi o clipă de parfumul lor, şi apoi să le striviţi nepăsători în picioare.

— Eu nu n-am vrut niciodată răul.

— Da’ ce, tu-ţi închipui că eu mi-am vrut vreodată răul? Cei mai buni prieteni ai noştri suntem

— Şi eu gândeam tot aşa până în ziua când te-am cunoscut pe tine.

— Ştii ce, să ne lămurim o dată pentru totdeauna. Ascultă ce am să fi spun acum şi pe urmă să mă laşi în pace; m-am săturat. De Părosul mi-e silă, tot aşa cum îţi este şi fie. Dar în viaţă nu-ţi poţi întotdeauna alege mijloacele prin care încerci să atingi un scop. Voi, bărbaţii, sunteţi mai favorizaţi de soartă decât noi. Vă stau la îndemână posibilităţi fără număr să vă ridicaţi, pe când noi, femeile, mai ales fetele sărace, n-avem decât o singură posibilitate. Şi pe deasupra… vă mai îngăduiţi să ne şi dispreţuiţi! Acum, pentru că ai vrut să ştii adevărul, află că în drumul meu spre viitor Părosul e prima treaptă care o să mă ducă…

— Unde?

— La bogăfie, pentru că o existentă mizerabilă nu e de mine. Vezi tu, Hak Su! Eu nu sunt o femeie mai rea decât alta şi tu eşti un om bun şi cumsecade, dar ce-mi poţi oferi mai mult decât sărăcia ta? Şi sărăcia ta e tot atât de mare ca şi a mea.

— De ce nu vrei să ai răbdare să mai aştepţi? Tu nu mă cunoşti încă îndeajuns ca să îi poţi da seama cât sunt de încăpăţânat şi de stăruitor!

— Ar trebui să te aştept prea mult, Hak Su, şi între timp aş îmbătrâni, iar când tu ai să fii atingi în sfârşit felul, ai să preferi cu siguranţă o logodnică mai potrivită.

— Ce ciudat şi cu câtă uşurinţă vorbeşti, Cen Nim! Cum ifi poţi închipui că am să mă gândesc vreodată la altă logodnică decât la tine!

— Vorbe… Fiecare îşi aranjează viitorul cum îl taie capul şi cum crede că e mai bine. Nici tu nu faci altfel. Eu însă nu vreau să merg la noroc, ci vreau să-mi asigur fericirea.

— Ei, fetiţo, pe drumul pe care ai pornit n-ai să întâlneşti niciodată fericirea.

— Depinde ce înţelegi tu prin fericire. Eu socotesc că am să fiu fericită atunci când am să pot să mă răzbun pe oameni pentru tot răul şi pentru toate jignirile pe care le-am îndurat de la ei. N-am de gând să-mi frâng spinarea încovoindu-mi-o în faţa altora, ci am să las pe alţii, mai

proşti decât mine, să facă asta în faţa mea.

— Ah, Cen Nim, nu-ţi dai seama ce spui!

— O, ba da, îmi dau foarte bine seama ce spun şi tu trebuie să înţelegi că în viaţă drumurile noastre sunt deosebite şi să mai ţii seamă că pe mine n-ai să izbuteşti să mă schimbi niciodată!

— Numai drumul tău să nu te ducă în vreo groapă.

— Viaţa însăşi e o nesfârşită groapă cu lături în care ne bălăcim cu toţii, iar cei care se tem că, trecând prin viaţă, au să se murdărească, mai bine nu se mai năşteau. Da, dragul meu Hak Su, aşa stau lucrurile şi acum află şi părerea mea sinceră în ceea ce ne priveşte: îţi pierzi vremea în zadar agăţându-te de fustele mele.

Hak Su îşi dădu seama că nu era în stare să zdruncine convingerile fetei şi să o abată pe altă cale. Cen Nim cunoştea viaţa mai bine decât el, şi mai ales cunoştea mai multe feţe ale ei. Să încerce să-i mai aducă şi alte argumente? La ce bun? Ea nu credea în niciun fel de argumente, ci numai în fapte pozitive. Dar de unde să ia el asemenea fapte, care să o facă să uite toate suferinţele, când viaţa e atât de ticăloasă şi lipsită de bucurii adevărate?

Când Hak Su plecă de la Cen Nim, tot oraşul dormea cufundat în tăcere, iar pe strada pe care o străbătea în drum spre casă nu răsunau decât paşii lui. Mergea pierdut în gânduri, cu inima grea; i se părea că dacă ar fi fost mai în vârstă şi cu mai multă experienţă, poate ar fi izbutit să schimbe convingerile fetei. Dar Hak Su era de o seamă cu Cen Nim şi ea se purta cu el ca şi cum ar fi fost un copilandru. „Ce repede cresc fetele! gândea el. Iată, de pildă, Cen Nim. E o fată deşteaptă, curajoasă şi bună s-o pui la rană. Oamenii însă o socotesc rea, dar eu ştiu că se înşală. Nu e rea, ci numai îndârjită împotriva vieţii, care e atât de vitregă cu ea. Cen Nim însă nu înţelege şi aruncă toată vina asupra oamenilor, cu toate că ei n-au niciun amestec în nefericirea ei. Oriunde îţi întorci ochii nu vezi decât suferinţă. Totul se datorează condiţiilor în care trăim. De le-ar lua odată naiba!”

Capitolul XXIII

Ken Dea bănuia ce se întâmplase în seara aceea între E Sun şi An Zun Seb. Dar această bănuială i se părea atât de monstruoasă, încât dacă voia să scape de gândurile care-l chinuiau, nu-i rămânea altceva de făcut decât să caute să se convingă că era victima imaginaţiei lui bolnave.

Din seara în care avusese loc discuţia dureroasa dintre el şi E Sun, Ken Dea îşi petrecea zilele într-o dormitare necontenită, iar serile străbătea oraşul până în cele mai îndepărtate mahalele, unde hoinărea fără rost pe ulicioarele strâmte şi întunecate, locuite numai de sărăcime. În sufletul lui încă nu se stinsese nădejdea că odată şi odată o s-o întâlnească pe E Sun.

Se întorcea acasă noaptea târziu, când toată lumea dormea, şi în clipele acestea de linişte de

12 177 săvârşită mintea şi gândurile lui se limpezeau şi făcea descoperiri neobişnuite. Cuprins de inspiraţii subite se înflăcăra şi aşternea pe hârtie tot ce-i trecea prin minte, făgăduind 11-şi ca a doua zi să pună în ordine, meticulos şi sistematic, tot ce scria. A doua zi dimineaţă însă toate gândurile aşternute pe hârtie i se păreau fade şi încâlcite. Înfuriat de lipsa de talent pe care vrând-nevrând trebuia s-o recunoască, rupea în bucăţi filele pe care doar cu câteva ore înainte aşternuse cuvinte atât de dragi inimii lui. Aşa era el; foarte activ când era vorba de făurit planuri, dar cu totul pasiv când era vorba să le aducă la îndeplinire. Avea o inteligentă vie, o minte care se înflăcăra repede, dar inima lui era leneşă. Închipuirile îi produceau mai multă emoţie decât faptele reale, pentru că ele îi ofereau cu dărnicie tot ce nu era el în stare să smulgă vieţii.

ICen Dea nu fusese niciodată atât de indiferent la cele ce se petreceau în jurul lui, ca acum. În anii studenţiei, în mijlocul unui tineret activ din punct de vedere ideologic, dobândise o orientare spirituală sănătoasă. Acum însă, această orientare se ştersese şi Ken Dea se pierduse pe sine, sau, mai bine zis, redevenise el însuşi. Acum se ocupa de filosofie şi uneori studiul lui

Schopenhauer[9] se împletea cu visul despre E Sun. Îşi dădea bine seama că dacă nu l-ar fi părăsit ea, ci s-ar fi întâmplat dimpotrivă, suferinţa lui n-ar fi fost atât de chinuitoare! Era greu de desluşit ce anume îi rănise fata mai grav: inima sau orgoliul? Unde era ea acum? Ce se întâmplase cu ea? Cum s-o regăsească? Dacă ar fi încercat să dea de urma ei cu ajutorul celor de la fabrică? Ciun Sik poate cunoştea noua ei adresă. Numai că era puţin probabil ca Ciun Sik să fie atât de sincer cu el încât să i-o dea.

Într-o bună zi, când deznădejdea lui Ken Dea ajunsese la culme, de nu mai ştia ce să facă, se pomeni cu Bon U la el acasă. Această vizită îi făcu multă bucurie.

Bon U era un băiat vesel şi uşuratic, dar înzestrat cu un simţ practic foarte dezvoltat, ceea ce pe mulţi îi făcea să spună că nu era chiar atât de prost cum părea.

N îi – l mai văzuse pe Bon U din ziua când terminaseră amândoi universitatea. Aşa că acum prietenul lui i se păru foarte nostim; între timp, Bon U căpătase rotunjimi vizibile, iar ochii lui mici aveau o privire vicleană plină de mulţumire de sine. Râsul lui juvenil, răsunător şi contagios de odinioară se transformase acum în hohotul plăcut dar stăpânit al unui domn serios. Pe vremuri, Bon U căutase prietenia colegilor săi Ken Dea şi Hen Ciol. Aceştia avuseseră însă faţă de el o atitudine deosebită. Primul socotea că Bon U are o fire candidă şi prietenoasă, pe când cel de al doilea susţinea că ataşamentul lui nu dovedea nicidecum dezinteres sau lipsă de ambiţie.

— Aşa surpriză mai înţeleg şi eu! exclamă Ken Dea la apari fu atât de neaşteptată a oaspetelui său. Eu te credeam încă la Tokio. Auzisem despre tine că n-ai dus-o tocmai prost pe acolo. E adevărat?

— Da, dar în ultimul timp am ajuns la concluzia că la Tokio n-aveam niciun fel de perspective de viitor. A venit timpul să mă gândesc serios la întemeierea unui cămin. Ştii, viaţa de familie…

---

9 Arthur Schopenhauer (1788—1860), filozof idealist şi reacţionar german (n. r.).

— N-avea nicio grijă; de aşa ceva n-ai să scapi.

— Nu ştiu cum să mă exprim ca să mă poţi înţelege mai bine, dar eu cred că şi căsătoria e tot un fel de afacere comercială, spuse Bon U zâmbind cu şiretenie.

— Atunci însoară-te şi să fii sănătos; eu îţi doresc din toată inima să fii fericit 1

12* 179

— Stai, stai, nu te grăbi cu felicitările, până atunci mai e timp.

— Logodnica ta e la Tokio?

— N-am niciun fel de logodnică. Înţelegi şi tu că o japoneză bogată şi de familie n-o să se mărite niciodată cu mine, iar eu n-am de gând să mă însor cu oricine, numai aşa de dragul însurătorii. M-am gândit că la Seul am să găsesc ceva mai potrivit cu năzuinţele mele.

— Şi în prezent cu ce te ocupi?

— Păi... în general nu mă plâng, îi răspunse Bon U făcând un semn vag cu mâna; apoi adăugă: Lucrul esenţial e să ai cap, şi eu am. Dar cu tine ce-i? Nu cumva eşti bolnav?

— Nu, nu sunt bolnav.

— Suferi, poate, de ipohondrie (

— După cum vezi, răspunse ICen Dea izbucnind în râs.

— Nu e bine! Asta e o boală tare păcătoasă.

— Da, dar de ea suferă toţi oamenii cumsecade.

— Poate, dar eu te-aş sfătui să mă iei pe mine drept exemplu. Principiul meu e să nu pleci niciodată capul.

— Ce principiu demn de invidiat!

— Dar ce văd, îl citeşti pe Schopenliauer? Nu mi-aş fi închipuit niciodată una ca asta.

— Eh – îi răspunse Ken Dea, încurcat – îl răsfoiesc doar... aşa.

— Mi-aduc bine aminte că altă dată nici dumneata, nici Hen Ciol nu făceaţi prea mare caz de acest înţelept al germanilor. Spuneaţi despre el că e un mare ideolog al imperialismului etc., etc.

— Absolut exact, zâmbi Ken Dea.

— Ca să fiu sincer, trebuie să-ţi aduc aminte că pe vremea aceea voi doi aveaţi păreri foarte categorice despre multe lucruri şi mulţi oameni, însă bag de seamă că, cu cât trec anii, cu atât omul devine mai potolit şi mai răbdător.

— Da, ai dreptate, răspunse Ken Dea cu un aer obosit; odată cu trecerea timpului devenim, în adevăr, mai potoliţi, mai toleranţi fată de noi înşine şi mult mai indiferenţi fată de alţii. Cu toate astea însă, în privinţa lui Schopenhauer nu mi-am schimbat părerile şi cred şi azi că filosofia lui e profund reacţionară.

— Şi totuşi, recunoşti că opera lui are un continui care-ţi place, care corespunde stării tale sufleteşti de acum. Dacă ar fi altfel, nu ţi-ai pierde timpul răsfoind-o.

— Ai dreptate, dragul meu, numai că nu mă împac de loc nici cu starea mea sufletească de acum.

— Dar nici nu mişti un deget ca s-o schimbi! Trebuie să recunoşti, Ken Dea, că… nu e de loc prost neamţul ăsta. El are dreptate când susţine că, cu cât pătrunzi mai adânc în istorie, cu atât vezi mai limpede că pe deasupra tuturor lucrurilor domneşte o forţă, o voinţă stupidă, oarbă şi lipsită de sens. În ce mă priveşte, îţi mărturisesc că nu pot suferi niciun fel de filosofie. Când aud de filosofie mă năpădeşte o cumplită tristeţe. Vai, dacă m-ar putea auzi Hen Ciol în clipele astea! Ia spune-mi, te rog, el a rămas tot atât de materialist? Tot mai e convins că lumea poate fi Schimbată?

— Da.

— Şi tu, tot îi mai împărtăşeşti părerile?

— Desigur.

— Vă mai întâlniţi?

— A-ha, minţi Ken Dea fără să ştie de ce ocoleşte adevărul. Dar tu, Bon U – căută să schimbe tema discuţiei Ken Dea – poţi să-mi spui ce gândeşti despre viaţa noastră?

— Cum să fi spun… dacă priveşti viaţa din punct de vedere filosofic, ajungi la concluzia că omul, în general, ar fi preferabil să nu se nască. Pe când dacă abordezi această problemă, ca să zicem aşa, în mod practic, viaţa trebuie

luată aşa cum este, şi Lucrul cel mai important e să nu căşti gura şi să fii cu ochii în patru! Altfel vei suferi amare deziluzii. M-da, da… încheie oftând adânc Bon U, ca şi cum ar fi vrut să sublinieze amărăciunea propriilor lui dezamăgiri. Doar era un tânăr sociabil, care n-avea niciun chef să înceapă prin a strica jocul, deşi, în ce-l privea personal, n-avea niciun motiv să se plângă de viaţă. Acum, în tară se dezvolta capitalismul, iniţiativa particulară era în plină floare, iar oamenii practici, cu mintea sănătoasă, noi se puteau plânge că o duc rău. Ken Dea are poftă să facă filosofie? Foarte bine, n-are decât să filosofeze cât o pofti. Şi de ce n-ar face-o, e fecior de bani gata, poate să-şi permită acest lux!

— Ascultă, Ken Dea, e foarte plictisitor să te vadă cineva în halul ăsta. Dacă ai să continui aşa, nici vorbă că ai să scapi din mâini fericirea.

— Dar ce e fericirea, poţi să-mi spui?

— Plăcerile vieţii! Hai, îmbracă-te, şi să pornim în căutarea lor!

Ken Dea nu se mişcă, ci rămase mai departe întins pe canul lui, copleşit de gânduri dureroase.

— Ştii ceva, exclamă deodată Bon U; eu te-aş sfătui să nu mai amâni căsătoria. Pentru unii oameni, ea este tot atât de necesară ca şi aerul pe care-l respiră.

— < încearcă tu mai întâi şi pe urmă… o să vedem!

— De ce ai nevoie să te gândeşti şi să te răzgândeşti atâta, nu înţeleg. Hen Ok e o fată… cum nu sunt două pe lume, iar tatăl ei ar fi un socru ideal. Întotdeauna am spus, dragul meu, că eşti un om norocos! Dar, ia spune-mi, te rog, v-aţi despărţit cu adevărat?

— Da, totul s-a sfârşit între noi.

— Şi eu care credeam că sunt numai zvonuri. Atunci… Ştii ceva? Dacă tu nu mai ai nevoie de ea, pasează-mi-o mie, rosti Bon U, mijindu-şi ochii cu viclenie.

— Poftim, dacă-ţi place, n-ai decât s-o iei şi… să vă fie de bine.

— Ei şi tu, acum… Eu am glumit şi tu, gata! Ai şi luat-o de capital… Dar ştii, ideea nu-mi displace cu totul… Ila…

ha... ha... să fii ginerele lui An Zun Seb! Ei, şi acum gata cu glumele. îmbracă-te şi să ieşim puţin pe stradă, o să ne întâlnim poate cu fericirea; domnişoara aceasta, ciudată şi capricioasă, nici nu ştii când ăţi poate ieşi în cale.

Într-adevăr, „fericirea” îl aştepta pe Ken Dea după colţul străzii unde, spre a-şi înfrâna nerăbdarea, privea la vitrinele magazinelor şi-şi mototolea nervoasă mănuşile.

Dând cu ochii de ea, Ken Dea înţelese şi îşi spuse zâmbind: „Ingenios aranjament. Dar care dintre ei o fi avut mai multă nevoie să-l pună la cale? Ea? Ea ştie doar destul de bine că totul is-a sfârşit între noi. Poate el, pentru ca să se convingă personal că în adevăr suntem acum străini unul de altul. Oare a pus cu adevărat ochii pe ea? Şi-o fi dând ea seama de asta? Fără îndoială, femeile sunt vanitoase şi îşi dau întotdeauna seama de realitate. Simt că o urăsc şi cred că o să-mi vină rău când am s-o văd strâmbându-se. Ce-ar fi să plec? Nu, aş face o prostie, căci dumnealor ar fi în stare să mă creadă gelos, iar eu Consider gelozia ca ceva foarte înjositor şi cu niciun preţ nu vreau să creadă una ca asta”.

Hen Ok îi întâmpină, zâmbindu-le cu cochetărie.

— Ce, s-a întâmplat cu dumneata, Ken Dea-şi, nu prea te mai vede lumea?

— Nu mă simt tocmai bine.

— Dar dumneata încotro, Hen Ok-şi? o întrebă Bon U cu un ton care se vedea cât de colo că era învăţat pe dinafară.

— Mă duc, la teatru.

— Da?! Hai să mergem şi noi, ICen Dea, propuse Bon U. E o ocazie minunată, dragul meu, eu nu mă duc des la teatru căci nu prea am timp.

Hen Ok spuse cu însufleţire:

— Ideea este minunată. E un spectacol dat de studenţi. Am două bilete şi cred că o să mai găsim acolo încă unui. Dar haideţi odată, trebuie să ne grăbim, altfel o să întârziem.

— Da, hai, să mergem, exclamă Bon U entuziasmat. Uite că vine şi tramvaiul care ne duce până acolo.

Ken Dea nu avu încotro, trebui să primească invitaţia: nu voia să pară ridicol refuzând.

Tot drumul Bon U şi Hen Ok discutară cu însufleţire şi se vedea bine că se înţelegeau de minune. Ken Dea nu lua parte la discuţia lor, care-l enerva, ci privea fix pe fereastra vagonului la trecătorii care mişunau pe străzi; deodată simţi dorinţa să coboare pe nesimţite şi să-şi piardă urma în furnicarul acela omenesc. Ciind se afla în mijlocul mulţimii el îşi recăpăta întotdeauna întreaga şi adevărata lui personalitate. Spera că tocmai în mijlocul mulţimii va întâlni într-o bună zi un om care să-l înţeleagă dintr-o singură privire şi alături de care va păşi mai departe… Ce caraghios merg oamenii pe stradă: unii cu capul aruncat pe spate, împingându-şi burta înainte. Nişte gângănii care se socotesc în stare să conducă destinele omenirii! Alţii, să-i tind 11-şi eu semeţie umerii, parc-ar vrea să spună că abia de acum încolo vor arăta ei cine sunt. Pe alţii însă viaţa îi încovoiase ca pe nişte arcuri. Deodată Ken Dea dădu cu ochii de un individ cu o înfăţişare de om chinuit. „E un intelectual, se gândi ICen Dea, privind figura abătută a trecătorului. Ce penibilă privelişte! Ce bine observăm scăderile şi cusururile altora; de fapt şi pe ale noastre le vedem tot atât de bine, dar asta nu ne foloseşte la nimic”.

În sfârşit, cei trei ajunseră la teatru, unde găsiră sala de spectacol plină de tineri veseli, bine dispuşi şi mai ales bine îmbrăcaţi. „Cât de puţin le trebuie acestor oameni ca să fie mulţumiţi! Ei ştiu întotdeauna ce vor şi de ce au nevoie, pe când eu… nu ştiu!”

— Aşteptali-mă o clipă, le spuse Hen Ok, dau fuga să fac rost de bilet.

— Te însoţesc, se oferi Bon U şi apoi, adresându-se lui Ken Dea: aşteaptă-ne, să nu pleci!

ICen Dea aşteptă cu răbdare câteva minute, dar apoi simţi cum îl cuprinde binecunoscutul lui dor de ducă. Privi în jur, să vadă dacă nu cumva se înapoiau cei doi, şi deodată ieşi ca din puşcă pe uşa teatrului şi se făcu nevăzut după cel mai apropiat colţ de stradă.

Capitolul XXIV

Mergând aşa, la voia întâmplării, Ken Dea ajunse într-un cartier de lângă porţile Kvan Hvanmun. Străbătea ulicioarele întortocheate şi întunecoase, fără o fintă precisă, gândindu-se că până la urmă tot – îl vor duce undeva. Când şi când îşi ridica privirile spre cer şi se uita la bolta înstelată; apoi zâmbea la gândul că dacă ar fi fost în inima oraşului nici nu i-ar fi trecut prin gând să facă aşa ceva. Sufletul îi era plin de acea nostalgie dulce şi chinuitoare care-l împinge pe om spre necunoscut şi este atât de caracteristică celor tineri. Deodată simţi cum inima îi zvâcneşte în piept de bucurie. Înaintea lui, la câţiva paşi, mergea repede o tânără. Mersul ei şi felul cum îşi ţinea capul i se părură foarte cunoscute. Grăbi pasul şi strigă înăbuşit de emoţie:

— E Sun-şi!

I se păru că, auzindu-i glasul, femeia se poticnise puţin, dar îşi văzuse de drum fără să-şi încetinească pasul şi fără să privească înapoi.

Negurile serii sunt foarte înşelătoare şi nu o singură dată îl făcuseră s-o confunde pe E Sun cu alte fete. Oare şi de data asta fusese o confuzie? Se apropie de tânără aproape în fugă şi o privi drept în faţă. Era ea şi totuşi parcă nu era! Femeia din faţa lui avea un chip înăsprit, cu obrajii slabi şi cu buzele încleştate puternic.

— E Sun-şi! spuse el din nou; nu te bucuri că ne-am întâlnit, E Sun-şi? Te-am căutat peste tot, draga mea, şi tu mă ocoleşti. Nu-ţi cer nimic, te rog să mă crezi. Un singur lucru te rog: nu fugi de mine!

Vorbea neobişnuit de repede şi glasuil lui era rugător.

Fata nu-i răspunse nimic şi el adăugă:

— Te înţeleg, pentru că ştiu cât ai suferit.

— Nu-i nimic… Acum toate au trecut, îi răspunse ea în sfârşit cu glasul foarte schimbat.

— Nu vrei să-mi dai adresa dumitale? îţi făgăduiesc că n-am să te deranjez niciodată, însă trebuie să ştiu unde stai, pentru ca să pot fi aproape de dumneata cel puţin cu gândul. Am nevoie de acest semn de încredere din partea

dumitale.

— Nu, nu, îi răspunse fata îndârjită, ca şi cum ar fi vrut să se apere de o primejdie, nu vreau!...

Lui Ken Dea i se păru că ghiceşte în glasul speriat al lui E Sun o umbră de ezitare şi simţi o dorinţă nestăpânită să o subjuge voinţei lui, să o chinuiască. N-o dorise până acum niciodată cu atâta înflăcărare. Fata simţi clocotul din sufletul lui şi se înfioră, ca şi cum ar fi fost cuprinsă pe neaşteptate de friguri.

— Trebuie să-mi spui neapărat unde stai, pentru că nu mai vreau să rătăcesc prin tot oraşul ca să te caut.

— Nu, îi aruncă ea în obraz refuzul şi cu un gest sfidător înaltă din umeri. În glasul ei, Ken Dea desfuşi o notă de triumf pe care nu o putea înţelege.

Surprins de atitudinea şi de răspunsul fetei, Ken Dea tresări şi îşi pierdu pentru o clipă cumpătul. Ea se folosi de acest prilej şi, trecând mândră prin faţa lui, dispăru în întuneric. Ken Dea rămase o clipă buimăcit. Apoi îşi reveni, ridică din umeri după obiceiul lui şi începu să nâdă. Dându-şi seama însă că dacă rămânea acolo îi va pierde din nou urma, porni în fugă după ea.

Străduţa era pustie şi întunecată.

„Dacă un om poate ajunge să fie atât de indiferent şi dacă el se poate stăpâni atât de bine, înseamnă că n-a iubit niciodată, cugeta Ken Dea în vreme ce se înapoia spre casă, abia târându-şi picioarele obosite. Adevăratele sentimente sunt mai puternice şi decât voinţa şi decât raţiunea. E Sun a început o viaţă nouă, în care mie nu mi-a păstrat nici cel mai mic loc. O fi mulţumită? O fi găsit de lucru? Cum de am putut uita s-o întreb tocmai despre asta? îmi dau seama că n-are nevoie de mine şi dacă, din când în când, îşi mai aminteşte de mine, nu sunt decât o amintire care aparţine acum trecutului. Aşa se întâmplă în viaţă; când ne schimbăm, învinuim întotdeauna tocmai pe acei cu care am împărţit cândva rătăcirile noastre, pe aceia care ne-au dezamăgit. Noi nu putem înţelege la vreme că rătăcirile noastre suntem noi înşine la timpul trecut.

Ce i-aş fi putut da şi ce i-am dat? Gândurile mele, suferinţele mele? Ele o interesau, dar totodată îi erau străine. Facem parte din două lumi deosebite. Dar asta e oare chiar atât de important când iubeşti? Mi s-a părut întotdeauna că E Sun are o fire închisă. Eu o oboseam cu individualismul meu. Încă nu era coaptă pentru problemele sub povara cărora o striveam. Credeam că am o influentă asupra ei, că dezvolt sufletul şi mintea ei şi… iată… m-am înşelat! Nu mi-a deschis niciodată porţile inimii ei. A fost o vreme când o iubeam la nebunie pe Hen Ok, când fiecare capriciu al ei îmi pricinuia o plăcere nesfârşită, aproape chinuitoare. Oare o iubesc pe E Sun? Da, mi se pare că o iubesc. Când ţi se pare că iubeşti, asta înseamnă începutul dragostei. Altfel, cum ai putea să deosebeşti când ţi se pare şi când nu? Deocamdată, însă, sufăr. Da, sufăr. De aici mi se trage şi apatia şi indiferenta în care ara căzut… Eu o iubesc pe E Sun, dar nu vreau să răscolesc acest sentiment. Ea a plecat şi odată cu plecarea ei sufletul meu a rămas pustiu. Ce să mai vorbim? Nu sunt altceva decât un orăşean năzuros, un fecior de fabricant! Cum pot avea pretenţia să mă iubească alţii, când mie însumi mi-e silă de mine. Nu, în sufletul meu nu există nici munţi de sentimente şi nici abisuri, ci doar aşa… nişte movilite! Eu însumi nu ştiu ce vreau. Aş risca să mă însor cu E Sun? Nu. Aş avea curajul să fac orice… dacă aş avea încredere în mine, dar tocmai aici e buba, n-am încredere în mine. Niciodată nu-mi cunosc dinainte dorinţele şi nu ştiu cum voi acţiona. Aş putea să făgăduiesc că n-am să mă întorc cândva la Hen Ok? Nu, n-aş putea. O urăsc, în adevăr, dar această ură mă tulbură tot atât de mult ca şi dragostea”.

Momentele de autocritică erau frecvente la Ken Dea; era ca un bolnav de piept, care urmăreşte cu încordare toate semnele bolii sale. Se dispreţuia şi era preocupat de suferinţele lui. Simţea o nesfârşită satisfacţie să se observe mereu şi să-şi scruteze necontenit sufletul şi sentimentele.

Capitolul XXV

Când se porniră primele vânturi reci şi aspre, vestitoare ale toamnei apropiate, cei trei prieteni, Ciun

Sik, Ki Thia şi Nak Pomi se hotărâră să petreacă iarna împreună. Închiriară deci o cameră, în care se mutară cu toţii, socotind că aşa era nu numai economic, dar şi foarte plăcut.

Într-una din seri, îndată după cină, Nak Pomi plecă la o şedinţă de lectură într-un cerc muncitoresc. Ciun Sik şi Ki Thia rămaseră acasă, primul cufundat cu desăvârşire în citirea unei cărţi, iar al doilea descifrând notiţe tehnice şi fredonând totodată maşinal refrenul unui cântec: „Respiră liber vârfurile Piaktusan, înfloreşte *Mugun-hva*; În lupte clocoteşte sângele nostru. În lupte se clădeşte o eră nouă”.

Deodată auzul lui Ciun Sik fu izbit de un refren necunoscut; începu să asculte; cuvintele pe care le cânta Ki Thia îl interesau. „Muncitori, uniţi-vă mâinile

Şi cuprindeţi în îmbrăţişarea voastră întregul pământ! Umflaţi-vă piepturile şi păşiţi curajos înainte! Înainte! Înainte! Înainte! Căci noi, muncitorii, suntem făclia revoluţiei!”

— De unde ştii cântecul ăsta? îl întrebă Ciun Sik mirat.

— Eu l-am compus! răspunse Ki Thia cu un zâmbet sfios pe buze.

— Bravo! făcu Ciun Sik jumătate în glumă, jumătate serios. El se mândrea cu prietenul lui care avea înclinaţii poetice, dar, ca să-l necăjească, îi ironiza uneori versurile. De fapt, nu era prima dată când Ki Thia compunea versuri pe o melodie populară.

— După cum bag de seamă, dragul meu, tu tinzi spre clasici. Foarte bine, faci progrese frumoase şi nu mai ai mult până să-i ajungi!

— Te rog să nu râzi de mine, răspunse Ki Thia posomorându-se. Ce fel de poet pot să ajung eu, cu bruma de carte pe care o ştiu. Ei, dacă aş putea învăţa carte ca lumea, atunci ar fi cu totul altceva.

Înfipt în mijlocul camerei, Ki Thia începu să cânte agitând pumnul:

„Muncitori, uniţi-vă mâinile

Şi cuprindeţi, în îmbrăţişarea voastră întregul

pământ!”

Se opri din cântec, spunând încruntat: „Nu, aşa nu e bine”.

— Ţie cum ţi se pare că ar fi mai bine să spun:

Muncitori, uniti-vă mâinile, s-au:

Uniti-vă mâinile, «muncitori?

După părerea mea varianta a doua e mai bună, dar în acest caz cuvintele nu se adaptează perfect la melodie.

— Eu cred că nu e rău nici aşa.

— Ei da, aşa eşti tu; la toate născocirile mele atâta ştii să spui: „nu e rău”; dar eu ştiu bine că nu fac două parale. Aşteaptă: am să aştern versurile pe hârtie şi am să le aranjez cum trebuie.

Se aşeză la masa de scris şi începu să scrie versurile fredonând totodată cu glas tare.

— Hei, unde te trezeşti? îl repezi Ciun Sik. Ki Thia îşi domoli glasul, dar fredona totuşi mai departe, agitând încântat mâinile şi repetând de nenumărate ori fiecare strofă, ba chiar şi fiecare cuvânt. Multă vreme nu izbuti însă să obţină efectul dorit. După câtva timp îi întinse lui Ciun Sik o foaie plină de mâzgălituri indescifrabile, spunându-i:

— În sfârşit, mi se pare că acum sună mai bine. Ştii, acum câteva zile l-am auzit pe Hak Su cântând un cântec nou. Incomparabil] mai bun decât al meu. Cu siguranţă că nu el l-a compus, nu se pricepe la de-alde astea, trebuie să fi fost compus de vreun student, pentru că are câteva strofe admirabile. Ascultă…

Nu mai avu însă timp să-şi pună în aplicare intenţia căci din stradă răsună deodată glasul lui E Sun:

— Ciun Sik, eşti acasă?

— Acasă, acasă. Intră, îi răspunse Ki Thia. În ultimul timp între el şi E Sun se legase o prietenie strânsă.

— Mulţumesc, dar nu am timp, mă grăbesc. Ciun Sik, vino te rog o clipă afară.

— Numai decât, îi răspunse Ciun Sik îmbrăcându-şi haina din mers.

Când ieşi în stradă, E Sun îi spuse:

— Te rog să mă conduci puţin.

— Bine.

Ciun Sik, care era înzestrat cu o sensibilitate deosebită, îşi dădu seama îndată din rugămintea neobişnuită a fetei că ea era foarte tulburată şi hotărî să nu o supere cu curiozitatea lui. De aceea n-o întrebă nimic.

După o bucată de drum, ea începu să vorbească neîntrebată.

— M-am întâlnit adineauri cu Ken Dea. A stăruit foarte mult să-i dau noua mea adresă, dar nu i-am dat-o.

Glasul ei ascundea parcă regrete şi întrebări. Se vedea că era frământată de o mare îndoială.

Nu ştia dacă a procedat bine sau nu. Întâlnirea cu Ken Dea îi răscolise cu putere vechi sentimente; înţelesese deodată cât de drag îi era în realitate Ciun Sik, prietenul ei din copilărie, şi cât de greu i-ar fi fost fără el. Ar fi vrut să-şi dea pe faţă toată duioşia care o cuprinsese, dar firea ei sfioasă nu-i da frâu liber.

Curând ajunsese la căsuţa du care locuiau Pok Sur şi Bun I, care o găzduiau de câtva timp pe E Sun. Cunoscuse aceste fete datorită lui Ciun Sik şi se împrietenise repede cu ele. Pe E Sun o entuziasma mai ales independenţa lui Pok Sur, iar aceasta era foarte încântată de cunoştinţele lui E Sun. Bun I era între ele ca o soră mai mică. Spre deosebire de Pok Sur, care era foarte independentă şi înflăcărată, Bun I era liniştită şi delicată. Copila aceasta drăgălaşă era îndrăgostită până peste cap de Ciun Sik, care însă n-o lua în seamă, fie că într-adevăr nu ghicise pasiunea ei, fie că nu voia să ţină seama de această pasiune, socotind că pe lume sunt lucruri mult mai importante decât dragostea.

E Sun nu putea să-l înţeleagă. I-ar fi deschis ochii cu multă bucurie, însă, cunoscându-i mândria, se temea ca cea mai mică aluzie la o chestiune atât de gingaşă să nu facă asupra lui un efect opus celui urmărit.

Ajungând în dreptul casei, E Sun îi spuse:

— Intră puţin la noi.

— Nu pot. Mâine am cerc de studii şi încă nu m-am

pregătit.

— Hai, intră măcar o clipă, se rugă ea; apoi strigă: Pok Sur 1 Bun I!

Pok Sur se ivi în pragul uşii. (Bun I nu era acasă.)

— Ce (noutăţi mi-aduci, E Sun? Ai fost cumva la Pak Ki En? o întrebă Pok Sur.

— Cum, E Sun, ai fost la Pak Ki En! exclamă supărat Ciun Sik. Şi aflu asta abia acum? Ah.

Ce ciudată eşti! întotdeauna faci aşa, treci sub tăcere tocmai ce e mai important...

— Deocamdată nu e nimic sigur, încercă fata să se apere.

— Dar spune-ne odată, cum te-a primit? Ţi-a făgăduit ceva? o asaltă Pok Sur cu întrebări.

— De primit, m-a primit, dar de lucrători n-are acum nevoie. În orice caz, mi-a făgăduit însă că o să mă aibă în vedere. Trebuie să mă mulţumesc şi eu atât, pentru că această făgăduială îmi dă dreptul să mai nutresc o speranţă, cât de mică.

Pak Ki En era unul dintre consătenii ei, care ajunsese „cineva” la Seul. Se dusese la el ca să-i ceară un post în aceeaşi întreprindere în care lucra şi el; aşa o sfătuise Ciun Sik, după ce toate speranţele ei de a căpăta de lucru în altă parte se spulberaseră. În situaţia disperată – în care se găsea fusese nevoită să-şi amintească de foarte puţinele ei cunoştinţe, cu nădejdea că va găsi la una dintre ele sprijin pentru a obţine de lucru.

După ce plecase din sat şi se mutase la Seul, Pak Ki En (lucrase câţiva ani în şir ca vânzător într-un magazin japonez. Strângând un mic capital, deschisese o prăvălioară proprie şi izbutise într-o vreme să se descurce atât de bine, încât îi mersese faima că este unul dintre cei mai dibaci negustori. În acelaşi timp se mai ocupa şi cu colectarea de gogoşi de mătase, pe care le furniza în cantităţi mari filaturii R., filiala uneia dintre cele mai importante firme din Seul. Mai târziu, însă, încurcându-se în anumite afaceri, îşi pierduse nu numai avutul, dar şi reputaţia. Cunoscându-i aptitudinile comerciale deosebite,

direcţia fabricii R., îl oprise în serviciul ei. N-avea un post prea important, dar era un post sigur. În orice caz, dacă ar fi vrut, ar fi putut să-i aranjeze lui E Sun un loc în întreprinderea R.

13 – Amurg 193

— Hai, dragă, povesteşte-ne totul pe îndelete, o rugă Pok Sur.

— S-a schimbat mult? o întrebă Ciun Sik.

— O, da, acum e un adevărat orăşean, răspunse E Sun. E atât de sigur de el. A avut dreptate Hen Ciol când mi-a prezis că n-am să obţin nimic de la acest porc.

E Sun fusese însoţită până la fabrica R. de un prieten al lui Ciun Sik, anume Hen Ciol. care lucra şi el acolo şi-l cunoştea bine pe Pak Ki En. Pe drum, el îi spusese fetei eu multă sinceritate: „Să nu cumva să te aştepţi că domnul Pak Ki En o să se bucure prea mult când te-o vedea, cu toate că sunteţi din acelaşi sat. De la bun început, faptul că dumneata, o fată cu studii medii, ceri să lucrezi la războiul de ţesut, o să i se pară suspect. Nu demult el a concediat pe unul dintre tovarăşii mei de lucru, numai pentru vina că a întrebuinţat într-o discuţie cuvântul „societate”. Pak Ki En e un ignorant, şi cuvinte ca astea, al căror înţeles nu-l poate pătrunde în întregime, îl aduc într-o stare de spaimă greu de descris”.

E Sun povesti amănunţit felul cum o primise consăteanul ei.

— Foarte curios mi s-a părut că m-a întrebat dacă părinţii mei mai trăiesc, ca şi cum el n-ar fi fost, la înmormântarea tatii, ca şi cum ar fi uitat cu totul că îi rămăsese dator o sumă importantă pentru gogoşi de mătase. Nouă, copiilor, n-a vrut să ne plătească niciodată această datorie. În general a avut faţă de mine o atitudine rece şi distantă, de parcă atunci m-ar fi văzut pentru prima dată în viaţa lui. Am avut impresia că ar fi fost totuşi bucuros să mă poată ajuta într-un fel, dar parcă se temea de ceva, nu ştiu de ce.

— Ei, prostii! De ce ar fi avut să se teamă, spu’se pok Sur.

— Ei, asta-i, râse Ciun Sik. Cum să nu se teamă de E Sun, care ar fi putut scăpa o vorbă din care cei de acolo să afle că respectabilul Pak Ki En nu coboară dintr-o familie de negustori bogaţi, aşa cum îi place lui să se laude faţă de toată lumea, şi că tatăl lui a fost doar un ţăran sărac şi cinstit.

La aceste cuvinte toţi trei izbucniră în râs.

— Nu pot să-i sufăr pe aceşti indivizi, reluă tânărul, redevenind serios. Detest aceste cozi de topor ale patronilor. Toţi aceşti lingăi nu sunt decât nişte denunţători şi nişte linguşitori. Cât despre acest Pak Ki En, el n-a fost niciodată un om de treabă! încă n-am uitat cu câtă dibăcie înşela pe ţărani, cumpărându-le gogoşile de mătase, nici cum s-a îmbogăţit în timpul inflaţiei. Dacă n-ar fi avut merite „deosebite”, e puţin probabil că ar fi putut obţine un post titular la japonezi. Nu, E Sun, nu mai ai ce căuta acolo. Dacă o să mai fie nevoie, am să mă duc eu şi o să încerc să stau de vorbă cu el.

— Ba eu l-aş lăsa naibii, rosti mândra şi cinstita Pok Sur. E Sun nu trebuie să-şi facă prea multe griji, atâta timp cât avem noi de lucru. Mai târziu cu siguranţă că o să se găsească şi pentru ea ceva de lucru.

Hotărâră ca pe viitor E Sun să nu se mai umilească în faţa „cozilor de topor”, dar fata protestă.

— Dar nici nu pot să trăiesc din munca voastră!

— Uite, vezi, asta e o mândrie greşit înţeleasă, o întrerupse energie Pok Sur. Eşti doar prietena noastră. O să vină cândva şi vremea să te plăteşti faţă de noi. Până acum n-am pomenit vreun muncitor care să nu fi trecut prin şomaj. Cu siguranţă că nici eu n-am să scap de asta.

E Sun izbucni în plin’s, covârşită de emoţie, şi-şi îmbrăţişă lung prietena.

Capitolul XXVI

Se apropia Anul Nou şi începea vremea în care frigul şi foamea umplu de amărăciune sufletele oamenilor săraci, iar creditorii apar pe la uşile datornicilor mai des ca de obicei.

Bruma acoperise pământul de timpuriu în acest ani. După o zi călduroasă, un ger năprasnic se abătu pe ’neaşteptate peste meleagurile noastre, încâlcind legile fireşti şi statornice ale *Samhan*-SilO/i-ului[10].

Într-una din aceste zile, în care gerul era atât de puternic încât E Sun nu se încumeta să iasă din casă în hainele ei sărăcăcioase ca să mai încerce să găsească de lucru, se ivi poştaşul, care, deischizând portiţa strâmbă, îi strigă:

— Pak E Sun! Ai o scrisoare!

Fata se sperie căci nu mai primise de mult corespondenţă. Ultima scrisoare de la Ki Sun o primise cu două luni în urmă, dar şi aceasta îi sosise pe vechea adresă. De atunci fratele nu-i mai scrisese. Se vedea bine că era nemulţumit de frazeologia cu care ea încercase în ultima vreme să ocolească adevărul când era vorba despre dânsa. Fata se gândise că era mai bine să aştepte să găsească de lucru şi abia apoi să-i scrie fratelui său despre toate câte le îndurase ea în ultima vreme. Cu siguranţă că Ki Sun o s-o înţeleagă şi o s-o ierte, căci şi el, în locul ei, ar fi făcut la fel, ca să n-o mâhnească. „Probabil că e o înştiinţare de la percepţie”, îşi spunea fata în gând, în vreme ce se grăbea în întâmpinarea poştaşului.

Cu câteva zile în urmă, E Sun primise o înştiinţare prin care i se cerea să plătească de urgenţă impozitul către stat, fiind avertizată că, în caz contrar, i se va pune sechestru pe întreaga ei avere mobilă şi imobilă, pe care de fapt nici n-o avea.

De obicei, prima somaţie de plată a impozitelor venea sub forma unei scrisori oficiale; a doua oară însă avea înfăţişarea unui aviz roşu, care era totodată şi semnalul unei întregi serii de nenorociri, prevestitor de foamete şi chiar de pierdere a adăpostului pentru cel care-l primea.

Fata luă plicul eu mâna tremurândă şi încremeni de uimire. Nu era niciun fel de aviz, ci o scrisoare „expres” de

---

10 Perios.dS de trei zile reci, urmată de patru zile calde. Această succesiune e caracteristică climei coreene în toate anotimpurile anului (n. r.).

la Ken Dea. Cum îi descoperise oare adresa?

Citi scrisoarea, sorbind din ochi fiecare cuvânt.

„*Să nu te miri, E Sun-şi, că nu te-am uitat încă. Mult timp după ultima şi întâmplătuarea noastră întâlnire, am rămas într-o stare de totală depresiune sufletească. Nu mai ştiam ce să fac ca să-mi răscumpăr vina faţă de tine şi cum să fac ca să le pot regăsi. Să nu mă întrebi cum am izbutit să-ţi aflu noua adresă şi, odată cu ea, şi faptul că nu ai de lucru. Vestea aceasta tristă mi-a dat tăria şi curajul să-ţi scriu. Dă-mi voie ca cel puţin acum, de departe, şi pentru cea din urmă oară, să-ţi dovedesc toată prietenia mea. Nu ştiu ce s-a petrecut în seara aceea între dumneata şi An Zun Seb, dar sunt convins ca, orice s-a întâmplat atunci, n-o să se mai repete. Să nu te superi că m-am adresat din nou lui An Zun Seb, dar am fost nevoit să o fac pentru că n-am avut pe altcineva la care să recurg. Am fost foarte bucuros că An Zun Seb mi-a satisfăcut rugămintea, deşi la un moment dat, în cursul convorbirii noastre, el şi-a exprimat părerea că n-ai procedat cum s-ar fi cuvenit când ai părăsit serviciul nesilită de nimeni. În concluzie, mi-a promis că îţi va da din nou de lucru. Mai mult chiar, eu am înţeles că domnul An Zun Seb a renunţat chiar şi faţă de mine la vechile lui pretenţii. Aşadar, vezi că domnul An Zun Seb nu e un prost. El s-a convins că între mine şi fiica lui totul s-a sfârşit, şi a hotărât totuşi să păstreze cu mine relaţii de prietenie. Eu te sfătuiesc, E Sun-şi, să nu laşi să-ţi scape o ocazie atât de fericită. An Zun Seb te aşteaptă poimâine la orele unsprezece dimineaţa.*

Nu-ţi poţi închipui cât de mult trebuie să lupt cu mine însumi pentru ca să mă împotrivesc dorinţei de a veni poimâine la fabrică şi de a te vedea, pentru că sunt sigur ca numai acolo te-aş putea întâlni. Nu mă opreşte decât teama că, vrând să nu te întâlneşti cu mine, ai fi în *stare să-mi refuzi propunerea, iar eu nu vreau să-ţi impun prezenţa mea şi nici nu vreau să-ţi închipui că serviciul dumitale ar depinde de relaţiile dintre noi doi.*

M-ai rugat să nu te tulbur; mă supun cu resemnare dorinţei dumitale.

Kim Ken Dea”.

Scrisoarea aceasta dezlănui în sufletul bietei E Sun un adevărat val de sentimente chinuitoare şi contradictorii. Se bucura la gândul că, în sfârşit, a găsit de lucru şi avea convingerea că de acum înainte ’nimeni şi nimic n-o va mai putea abate de la hotărârea ei cu privire la Ken Dea, indiferent de sentimentele care ar stăpâni-o. Cu asta punea capăt o dată pentru totdeauna zbuciumului inimii ei. Acum nu se mai putea întoarce cu fata spre trecut, după cum nu mai putea nici să redevină aceea care fusese odinioară. Simţea însă o vagă neplăcere amintindu-şi tonul reţinut al scrisorii lui Ken Dea. Era adevărat că luptase din răsputeri ca să ajungă la acest punct şi totuşi… parcă s-ar fi bu. curat mai mult dacă nu i-ar fi reuşit acest efort! Stilul scrisorii lui Ken Dea era cel obişnuit în corespondenţa de afaceri. De aceea fata ajunse la concluzia că Ken Dea nu fusese sincer când o scrisese. Ea ştia că sinceritatea lui se manifesta întotdeauna printr-usn ton declamatoriu, cu fraze pompoase, teatrale. Pesemne că se considera încă jignit, fără să-şi fi pierdut însă cu totul speranţele.

E Sun mai citi odată scrisoarea, de astă dată cu mai multă atenţie decât prima oară. Îi veniră în minte cuvintele unui poem: „S-a sfârşit cântecul iubirii! mai răsună încă ecoul cuvintelor, dar ele sunt searbăde, lipsite de vechiul lor înţeles, de prima lor însufleţire. Avântul a rămas, sufletul nu se mai simte. Scânteierile s-au stins…” Şi oricât încerca E Sun să se convingă că tocmai asta dorise, că acesta fusese scopul luptei ei, se simţi cuprinsă de o ciudă care o făcea să lăcrimeze. „Sigur, îl mustra ea în gând pe Ken Dea, tu îmi spuneai: «Totul este schimbător, nestatornic. Priveşte spre cer şi ai să vezi că şi el e nestatornic, cu toate că nu suferă ea noi!» Acum suferim amândoi. Dar fie! Tu ai vrut să fie aşa…”

În seara aceleiaşi zile, Pok Sur, şi Bun I au ţinut un consiliu de familie, la care a luat parte şiliunăik. Toţi au căzut de acord şi au hotărât că E Sun să se prezinte chiar a doua *zi* la An Zun Seb, cu condiţia însă să nu primească să lucreze decât într-o secţie a întreprinderii.

Pok Sur încă mai şovăia:

— Nu mai are ce căuta acolo; ce, o goneşte cineva de aici, moare de foame? Ce naiba, doar eu şi Bun I n-o izgonim în stradă! Sunt oameni care o duc şi mai greu decât noi.

Ciun Sik era însă de altă părere, căci el socotea şomajul ca pe cea mai groaznică nenorocire. Bun I era şi ea de părerea lui.

A doua zi dimineaţă, E Sun se duse la întâlnirea cu An Zun Seb. Străbătând străzile atât de cunoscute, care acum îi păreau străine şi neprietenoase, se întreba îngrozită cum o s-o primească fostul ei director. E Sun era convinsă că la fabrică o uitase toată lumea îşi nu se putea împăca cu gândul că împrejurările o sileau să se întoarcă tot acolo.

De fapt, în fabrică E Sun nu prea era cunoscută, căci domnul An Zun Seb avusese grijă ca secretara lui să nu vină prea des în contact cu muncitorii; aşa că legăturile lui E Sun cu cei din fabrică se mărginiseră doar la cei câţiva oameni de încredere ai directorului: supraveghetori, ajutoare de supraveghetori, maiştri, şefi de secţie. E drept că acum avea acolo mulţi prieteni sinceri, care cirau eu gândul alături de ea: Bun I, Pok Sur, Ki Thia, Ciun Sik…

Şi Sun En? Cum ar fi putut să-l uite pe micul ei prieten şi salvator?

Totuşi îi venea să nu se mai ducă, să se întoarcă din drum; dar nu făcu nimic din toate astea. Când intră pe poarta fabricii, E Sun dădu cu ochii de clădirea neterminată a noii secţii. Aşadar An Zun Seb nu renunţase la ideea de a moderniza fabrica. Revăzu şi drumul murdar, acoperit acum de un strat gros de gheată, pe care „în seara aceea” fugise înnebunită de spaimă, temându-se să nu audă în urma ei răsuflarea întretăiată a lui An Zun Seb. Îşi jurase atunci să nu se mai întoarcă niciodată în locurile acestea, îşi reamintea, de parcă ar fi fost azi, cum în seara aceea picioarele i se înfundaseră în nisipul moale care acoperea drumul şi ce ciudă o cuprinsese că f

oteca nu era mai bătătorită pentru ca să poată rugi

mai repede. Iată, acum se ivi în faţa ei şi pomul văduvit de frunze care, vara, ferea de razele fierbinfi ale soarelui anticamera în care lucrase. Aruncând în jurul ei priviri pe furiş, în speranţa tainică că l-ar putea zări pe Ken Dea pe undeva, pe aproape, îşi luă inima în dinţi şi

Î

— atrunse în aripa direcţiei. I se părea că toată urnea de aici ştia ce se petrecuse între ea şi director, cu două luni în urmă, şi de aceea, căutând să evite orice întâlnire, urcă la etajul al doilea cât putu de repede. Din capul scării o întâmpină însă glasul plin de bucurie şi de mirare al unui băiat:

— Vii la noi, E Sun-şi?

— După cum vezi, îi răspunse E Sun.

În faţa ei, zâmbindu-i cu toată faţa lui copilăroasă, sta Sun En, micul curier, cu braţele încărcate cu ziare, registre şi scrisori.

— Unde ai fost până acum? o întrebă el continuând să zâmbească.

— Am căutat de lucru peste tot şi bineînţeles n-am găsit nicăieri.

— I Nu-ţi face sânge rău din pricina asta, E Sun-şi, o să se „aranjeze toate. Ştii, mi-a vorbit despre tine Nak Porni; fac şi eu parte din cercul lui. Acum cred că o s-o mute pe Cen Nim din anticameră. Domnişoara asta nu se mişcăziile în şir din cabinetul directorului. Stă tot timpul acolo şi nu face altceva decât să ibată la maşina de scris. Mi se pare că pe vremea ta nu era maşină de scris la noi în birou. Află deci şi despre această inovaţie a domnului An Zun Seb. Acum nu mai ştie unde şi cui să mai scrie, iar eu cad din picioare de oboseală şi alergătură.

— Eu n-am venit cu gândul s-o scot din slujbă pe Cen Nim.

— Păcat… Eu aşa speram!

— Nu. Am venit cu gândul că poate au să mă primească să lucrez într-o secţie a fabricii.

— Bravo!

— Nu ştiu încă ce-o să spună directorul când o auzi

de dorinţa mea.

— Da, ai dreptate. E foarte greu de prevăzut. Să ştii că ne iscodeşte mereu, ca să afle ceva despre tine. În tot cazuil, eu, îţi doresc succes. Acum te las, că sunt grăbit. Mă duc la poştă.

Fata fu lântâmpinată de An Zun Seb cu obişnuitul aer oficiali ial unui om de afaceri cu greutate, în loc de orice alt răspuns la plecăciunea ei respectuoasă, el îi arătă un scaun, făcând un semn cu capul.

Ea se aşeză şi, dintr-o singură privire, citi pe fata lui An Zun Seb cel mai desăvârşit triumf, ca şi cum ar fi fost scris cu litere mari: „Prin urmare, păsărică s-a întors singură în colivie!”

Îşi întoarse privirea spre anticameră, a cărei uşă rămăsese întredeschisă. I-ar fi displăcut ca Cen Nim să fie martoră la convorbirea ce avea să urmeze între ea şi director. Din fericire, în anticameră nu era nimeni. Pe masa de lucru, E Sun văzu o splendidă garnitură Se birou şi o maşină de scris americană de cel mai nou tip.

Directorul se răsturnase într-un fotoliu şi căuta să ascundă un căscat prelung cu un gest politicos al mâinii.

— Mda, eu am glumit atunci cu tine şi tu ai luat lucrurile în serios şi ai fugit prosteşte. Oamenii cumsecade nu procedează aşa. Ar fi fost înţelept din partea ta să fi fi lăsat adresa la biroul fabricii. În sfârşit, toate acestea sunt acum de domeniul trecutului... Am vrut doar să fi spun că mândria şi necugetarea aliat întotdeauna oamenii de la drumul cel drept.

An Zun Seb vorbea acum fetei cu tonul unui bunic blând şi cicălitor:

— R Unde ai fost romă acum? Ai fost la fără?

— Da, minţi E Sun, neavând de unde să ştie ce născocise Ken Dea pentru a-o convinge pe An Zun Seb să o reprimească în serviciu.

— Cum e viaţa pe acolo?

— Ca şi până acum, neschimbată.

— Nu mai spune! Dar drumurile noi? Dar canalele de irigaţie? Toate astea nu sunt oare un mare pas înainte?

Dar, ia spune-mi. Ki Sun, fratele tău, e sănătos?

— Da.

De unde ştia An Zun Seb că avea un frate? Era limpede! se interesase de ea la ţară. Dacă era aşa, atunci ştia precis că nu plecase din Seul. Oare lui îi convenea minciuna ei? Bine, dacă aşa stăteau lucrurile, ei în orice caz îi convenea, căci nu va mai fi nevoită să-i mai vorbească despre chinurile prin care trecuse în ultimele două luni.

— Şi, când te-ai întors de la ţară? o întrebă el mai departe.

Ea desluşi ironia făţişă din glasul lui; totuşi, răspunse liniştită:

— De curând.

— Trebuia să vii îndată la mine, doar n-aveam să te mănânc, ce naiba! Poate ai fost bolnavă?

— M-da, puţin.

— Se cunoaşte, arăţi foarte prost. Acum unde locuieşti?

— La nişte prietene.

— Şi cine sunt aceste prietene?

— Nişte ţesătoare.

— Şi n-ai putut găsi o societate mai potrivită? În sfârşit, treaba dumitale, faci cum vrei. Eu încă n-am uitat cum priveşti dumneata sfaturile mele. Aşadar, ai venit la mine pentru lucru? Bi-ine. Dar ce-aş putea să-ţi spun acum? Trebuie să mă mai gândesc; de aceea te rog să mai treci pe aici; poate că între timp îmi vine vreo idee. Bănuiesc că acum ai fi fericită să-ţi ocupi vechiul loc, dar din păcate acest loc nu mai e liber.

— Eu v-aş ruga să-mi daţi de lucru într-o secţie… dacă se poate.

— Într-o secţie?! Dacă nu te-aş cunoaşte şi dacă n-aş şti ce aptitudini şi cunoştinţe ai, n-aş avea nimic împotrivă. Vrei într-o secţie… fie şi în secţie. Dar eu pot angaja acolo orice fetişcană zdravănă, care în această muncă ar face faţă mult mai bine decât tine. Eu însă am nevoie de capul tău, nu de mâinile tale. După cum ştii prea bine, eu mă

conduc întotdeauna după interesul afacerilor, şi în această privinţă sunt neînduplecat. Probabil că ai observat cât de des sunt nevoit să mă cert cu membrii conducerii, când ei nu înţeleg ce ne convine mai mult. Dar certurile în interes de afaceri nu sunt certuri, ci dimpotrivă, ele sunt expresia celei mai înţelepte forme de colaborare. După asemenea „certuri” simţim toţi o plăcere deosebită să luăm masa împreună. De altfel… chestiunile astea nu te privesc pe tine. Aşadar, despre ce vorbeam mai înainte? A, da… Am să caut să te plasez acolo unde voi socoti cu că eşti necesară… Şi acum, la revedere. Treburile firmei se înmulţesc, nu din zi în zi, ci din ceas în ceas se poate spune, şi sunt nevoit să mă ocup personal de o mul (ime de fleacuri, cum ar fi, de pildă… corespondenta. Cen Nim nu e nici pe departe atât de cultă şi pricepută ca tine, dar o preţuiesc pentru devotamentul şi pentru purtarea ei respectuoasă. Deşteaptă fată! Dumneata să treci din nou peste câteva zile.

Nu mult după plecarea lui E Sun se ivi în dreptul uşii capul Părosului:

— Vii tocmai la timp. exclamă An Zun Seb. Vreau să mă sfătuiesc cil dumneata. Spune-mi, te rog, ce treabă ai găsi pentru o fată pe care aş avea-o în vedere?

— În ce fel?

— Cum să fi spun, ca să mă poţi pricepe mai bine… E vorba despre o persoană care, când vom realiza reorganizarea pe care ne-am propus-o, cred că ne-ar putea fi de mult folos.

— Îmi permiteţi să vă întreb despre cine anume vorbiţi?

— E vorba de Pak E Sun.

— Cum, s-a întors?!

„M-da, mormăi An Zun Seb.

— Atunci… după părerea mea, dacă îmi daţi voie, nu e altceva mai bun de făcut decât s-o reprimiţi în vechiul ei post, iar Cen Nim să se înapoieze în secţie, pentru că aici tot nu poate face faţă.

— Dumneata aşa crezi?

— Da.

În vreme ce An Zun Seb rămase câteva clipe pe gânduri, Cian Men Cion se gândea: „Mi se pare că dumnealui ar fi bucuros să renunţe la Cen Nim! Asta înseamnă că între ei s-a petrecut ceva, adică… totul. Domnul An Zun Sob nu e omul care să se lase dus de nas. Acum înţeleg de ce în ultima vreme Cen Nim era atât de indiferentă cu mine, chiar duşmănoasă. Trebuie să recunosc că, în general, sunt un mare dobitoc! Când am încred întat-o pe Cen Nim lui An Zun Seb a fost din partea mea o faptă tot atât de înţeleaptă, ca şi cum ai lăsa o pisicuţă în grija unui tigru”.

În sfârşit, An Zun Seb reluă discuţia:

— Nu! spuse el hotărât. Cen Nim o să rămână şi mai departe aici, căci, cu toate defectele ei, are multe calităţi, care, deocamdată, îmi convin de minune. E Sun tine morţiş să lucreze într-o secţie, s-o lăsăm dar să se convingă ce plăcută e munca la războaie. Sunt sigur că lecţia asta îi va fi de mult folos în viitor, căci am de gând s-o numesc mai târziu şefa noii secţii. Deocamdată însă să nu-i spui nimic, ci doar s-o iniţiezi pe nesimţite ca să poată face faţă sarcinilor ei pe viitor. Bagă însă de seamă; trebuie să ai faţă de ea tot respectul cuvenit şi, mai ales, să nu care cumva să… Cred că înţelegi ce vreau să spun?

— Da… numai că mă tem că fata n-o să se priceapă să-i strunească pe muncitori, ci mai degrabă o să fie una cu ei. Dacă ar fi vorba însă de Cen Nim, atunci da, ea s-ar potrivi mult mai bine pentru o astfel de treabă, ea n-ar cruţa pe nimeni, îşi dădu părerea Cian Men Cion.

— Cen Nim nu e destul de isteaţă şi afară de asta nici cu cartea nu stă tocmai bine.

— O, nu – răspunse Părosul – vă rog să mă iertaţi, dar cred că de data asta vă înşelaţi asupra lui Cen Nim. Ea e foarte isteaţă şi, în comparaţie cu ea, E Sun nu e decât un copil.

— Se poate, dar acest copil are la bază şcoala medie.

— Domnule director, din experienţa mea am ajuns la convingerea că meritul cel mai important al unui şef de

secţie nu stă în studii, ci în dibăcia cu care ştie să ţină în frâu pe oamenii pe care-i conduce.

— Te rog să nu mă contrazici!

— Iertaţi-mă!

— Cât despre simpatia ei pentru muncitori, nu-ţi face griji. O să dispară curând-curând, când o să-i vadă mai de aproape pe „tovarăşi” şi o să-şi dea seama cât sunt de proşti, de neîngrijiţi şi de ignoranţi. Te mai rog ceva: să dai de înţeles tuturor şi peste tot, cum te pricepi mai bine, că E Sun e protejata mea. E un lucru pe care muncitorii n-au să i-l ierte niciodată şi atunci, vrând-nevrând, va fi nevoită să recurgă la protecţia mea.

Socotind că discuţia asupra lui E Sun fusese pusă la punct, directorul şi ajutorul său trecură la alte subiecte mult mai importante, care îi preocupau într-o mai mare măsură. În fabrică urma să se aplice în curând o serie întreagă de măsuri, dintre care <şi aceea privind concedierea unor muncitori. Înfăptuirea acestei intenţii nu era însă uşoară, căci ea avea să stârnească o serie întreagă de neplăceri şi direcţia fabricii se frământa acum în căutarea unei soluţii care să preîntâmpine sau, cel puţin, să reducă perspectiva acestor dezagremente.

Capitolul XXVII

Era pe la mijlocul lui februarie şi trecuse Anul Nou[11]. Se împlinise o lună de când E Sun se reîntorsese în fabrică. Sărbătoarea Anului Nou nu-i adusese nicio bucurie. În inima ei nu mai rămăsese nimic din sentimentele pe care le nutrise când va pentru Ken Dea, cel puţin aşa credea ea; dăinuia numai jignirea şi aceasta îi pricinuia o suferinţă amară care creştea pe măsură ce scădea dragostea ce o însufleţise.

E Sun învăţa foarte greu meseria de ţesătoare, căci îi lipsea dibăcia mişcărilor, atât de necesară acestui meşteşug. Până atunci, corpul şi voinţa ei alcătuiseră un singur tot. Acum, însă, ea trebuia să-şi calculeze fiecare mişcare, dar cu cât se străduia să facă mai bine acest

---

11 La coreeni, Anul Nou cade, în majoritatea cazurilor, la mijlocul lunii februarie (n, r.).

calcul, cu atât voinţa ei se împotrivea mai des mişcărilor necesare. Noaptea nu putea dormi de groaza zilei de mâine şi din pricina durerilor pe care le simţea în tot trupul. E Sun îşi însuşea meseria su>b supravegherea unei maistre, care lucra acolo încă din prima zi de la înfiinţarea fabricii. Aproape toate ţesătoarele deprinseseră meseria învăţând de la femeia aceasta măruntă şi cu picioarele scurte, căreia îi plăcea să ia întotdeauna asupra ei atât succesele, cât şi greşelile ucenicelor care-i fuseseră încredinţate. Autoritară, aspră şi necruţătoare, ea aducea la disperare pe începătoare, cu autoritatea ei neînduplecată. Mai târziu, însă, ajungând la rândul lor bune lucrătoare, elevele ei se gândeau cu recunoştinţă la ea. Maistrei îi plăcea să spună tuturor că sistemul ei de a învăţa pe tinerele ţesătoare tainele meşteşugului era cu totul deosebit şi că ea izbutea întotdeauna să facă din fetele ei adevăraţi oameni. Ceea ce spunea ea era pe deplin ade Tarat, căci ucenicele ajungeau întotdeauna ţesătoare fără cusur.

Cu E Sun se purta prietenos şi cu îngăduinţă, trecându-i cu vederea unele lucruri pe care nu le-ar fi îngăduit altora.

„Caracatiţa”, cum o porecliseră muncitoarele, sta de obicei în picioare pe o bancă, de unde îşi supraveghea elevele şi le da îndrumări. Acestea erau întotdeauna scurte şi precise. Cu toată antipatia pe care o avea faţă de această femeie, al cărei suflet părea să fie tot atât de urât ca şi fizicul ei, E Sun nu se putea stăpâni să n-o admire. Ea îşi dădea bine seama că femeia aceasta merita cu adevărat să conducă un sector atât de important.

Maistra îi spunea adeseori lui E Sun:

— Depinde numai de voinţa ta ca să ajungi departe! frumoasă eşti, tânără eşti şi ai adunat şi învăţătură.

— Ce legătură au toate astea cu munca mea?

— Oho! Au o legătură mai mare decât crezi, îi răspundea râzând cu subînţeles.

Dar E Sun tot nu înţelegea nimic şi faptul că fata era naivă şi nu-şi dădea seama că An Zun Seb o alesese dintre

toate celelalte, îi plăcea nespus de mult „Caracatiţei”.

— Sunt sigură că n-am să ajung niciodată o bună ţesătoare, se plângea E Sun.

— Ba ai să ajungi! Eu, care pot să calific omul de la prima vedere, sunt sigură că tu ai să ajungi departe.

Într-adevăr, nu trecură mai mult de două săptămâni şi munca lui E Sun apucă pe un făgaş nou. Gândurile ei încetară să mai urmărească mişcările mâinilor, încurcându-i-le; în schimb, acum mâinile se supuneau ascultătoare gândurilor. Încet-încet, munca începu să-i prilejuiască o mai mare mulţumire sufletească, să-i placă.

Într-o zi, pe când „Caracatiţa” lipsea clin secţie, folosindu-se de acest prilej, Ciun Sik se apropie de E Sun şi o întrebă:

— Ascultă, tu n-ai ieşit azi de loc pe coridor?

— Nu.

— Cen Nim a afişat mai adineauri o înştiinţare prin care ni se face cunoscut că direcţia a hotărât să ne supună unui examen medical.

— Altă născocire!

— 1 E o nouă manevră a lor.

— Ce facem?

— Încă n-am hotărât.

— Eşti sigur că e o cursă?

— Da.

După acest scurt schimb de cuvinte cu E Sun, Ciun Sik porni mai departe, trecând pe nesimţite de la o muncitoare la alta. Văzându-l pe Nak Pomi că se opreşte lângă Pok Sur şi apoi lângă Bun I, E Sun înţelesese că şi el comunica muncitoarelor aceeaşi veste pe care i-o adusese şi ei Ciun Sik.

Neliniştea care o cuprinsese pe E Sun la aflarea acelei veşti o stăpânea atât de mult, încât nu observase la timp că Părosul se apropiase de ea; căută totuşi din ochi pe Ciun Sik şi pe Nak Pomi, ca să le dea de ştire, dar ei nu se mai vedeau. Izbutiseră să dispară la vreme în sala cazanelor.

Părosul urmări câtva timp cu atenţie felul cum lucra

fata. Ea îi simţea privirile lacome lunecându-i pe braţele goale, pe umeri şi pe şolduri, şi ar fi vrut să se facă ghem ca să scape de aceste priviri care o chinuiau şi o scârbeau în acelaşi timp. Dar războiul la care lucra avea nevoie de mâinile ei, de trupul ei întreg. Iar Cian Men Cion, fără să caute cât de cât să-şi ascundă încântarea de care era surprins, o despuia într-una cu privirile. Într-un târziu, ca să spună ceva, el o întrebă:

— Spune-mi, te rog, E Sun-şi, îţi place munca asta? Eu cred că o asemenea îndeletnicire nu e pentru dumneata, cu toate că îi faci fată într-un

14 209 chip minunat. E adevărat că un om cu carte poate să se descurce oriunde şi în orice împrejurare. Sunt sigur că foarte curând direcţia o să îi dea un loc mai potrivit cu aptitudinile dumitale.

Prefăcându-se că nu l-a auzit din cauza zgomotului maşinilor, E Sun nu-i răspunse nimic. Puteau ei să-i tăgăduiască raunji întregi de aur, ea din secţie nu mai avea de gând să plece.

Aruncă o privire spre tovarăşele ei de muncă. Ai fi zis că fetelor nu le era aminte decât de munca lor, dar E Sun ştia bine că în clipele acelea niciuna dintre ele nu se gândea la lucru, ci făceau doar automat mişcările obişnuite.

În timpul repausului de la prânz, muncitorii se adunară în coridor, îngrămădindu-se în jurul panoului pe care se afişau comunicările direcţiei. Cei care nu ştiau să citească, precum şi cei care nu izbuteau să se apropie de panou, îi tot îmbrânceau pe cei din faţă, cerând stăruitor să citească cu glas tare, ca să poată auzi şi ei despre ce era vorba în înştiinţarea proaspăt afişată. Unul dintre muncitori le împlini dorinţa, citind de două ori la rând anunţul. Dar oamenii nu fură mulţumiţi şi stăruiră să li se mai citească o dată. Ascultau cu nesaţ cuvintele, căutând să afle în ele un subînţeles tainic, deşi pentru fiecare dintre ei sensul înştiinţării era îngrozitor de limpede.

Doi muncitori tineri, buni prieteni între ei şi deopotrivă de glumeţi, căutară să risipească norii negri şi

apăsători pe care-i stârnise citirea anunţului, făcând fel de fel de glume şi giumbuşlucuri. Unul dintre ei, care avea o înfăţişare de tuberculos şi nişte ochi rotunzi strălucitori şi foarte jucăuşi, începu să maimuţărească anunţul.

— Datorită vouă, noi ne umplem buzunarele. Pornind de la acest fapt şi pentru ca să ne umplem şi mai mult buzunarele…

Ai şi găsit momentul potrivit să faci glume, nătărăule! îl întrerupse cineva supărat.

În vremea asta, cel de al doilea glumeţ, care totuşi părea să fie puţin mai serios decât primul, izbuti să se strecoare până la panou, de unde strigă cât îl ţinea gura:

— Linişte! Atenţiune! Toată lumea să mă asculte şi să bage bine în cap ce am să spun!

Dând ochii peste cap şi încercând să imite cât mai bine pe oratorii profesionişti, începu să citească anunţul, strecurând printre fraze şi propriile lui comentarii:

— „Datorită muncii voastre cinstite, fabrica noastră se dezvoltă şi câştigă un renume tot mai mare în rândurile cumpărătorilor”. (Vă rog să observaţi: datorită muncii noastre şi mai ales cinstite!) „Mai precis, bunăstarea noastră depinde de bunăstarea muncitorilor noştri, şi deci dezvoltarea noastră în viitor atârnă de starea sănătăţii lor”. (Bravo, au întors-o bine din condei!) „Pornind de la acest fapt şi în dorinţa de a veghea asupra sănătăţii muncitorilor noştri”, (vezi să nu fie aşa!) „am hotărât să facem, în cadrul întreprinderii noastre, în zilele de 2 şi 3 martie, un examen medical al tuturor muncitorilor. Prezentarea la consultaţie este obligatorie”. Să vă mai citesc o dată? A doua oară o să iasă mai bine.

— Tacă-ţi gura – strigă deodată Moş Sutică – că ne e lehamite şi fără discursul tău. Nu-ţi dai seama că asta e pentru mulţi dintre noi începutul sfârşitului?

Toată lumea tăcu, înţelegând că pentru bătrân se apropia într-adevăr sfârşitul, căci, fără nicio îndoială, la examenul medical, el va fi dat „la rebut” şi la vârsta lui nu va putea suporta greutăţile şomajului. Cu toţii înţeleseră că din clipă în clipă se apropia deznodământul care nu

putea fi ocolit: ciocnirea inevitabilă cu stăpânii. Dar muncitorul cu ochi rotunzi mai avea în repertoriul lui un nu

14* 211 mar de mare succes cu care izbutea întotdeauna să-şi înveselească tovarăşii. Nemaiputând suporta atmosfera de deznădejde care-i învăluise pe toţi, el le spuse cu un glas rugător:

— În încheiere, vă rog să-mi daţi voie să vă explic cum izbuteşte crabul să vâneze peştişori.

Nimeni însă nu-l mai asculta şi nu-l mai lua în seamă. Tânărul îşi dădea bine seama că, deşi era iubit de toţi tovarăşii de muncă pentru firea lui veselă şi glumeaţă, mulţi îl socoteau puţin cam… într-o ureche. Nimeni nu-şi dădea seama însă că el „se prostea” înadins numai pentru ca să aducă o cât de mică înseninare pe chipurile lor posomorât p, că, dacă i-ar fi stat în putere, ar fi luat pe umerii lui şubrezi povara suferinţelor celorlalţi, fără să se întrebe cine l-ar cruţa la rându-i, pe el, un biet tuberculos. De fapt şi lui, oare era atât de tânăr, dar care îşi măcinase plămânii muncind din greu în fabrică, îi sosise sfârşitul…

Deodată cineva îl văzu pe Nak Pomi trecând pe coridor. Avea o înfăţişare foarte îngrijorată.

— Nak Pomi, vino te rog aici! îl chemă cel care-l văzuse întâi.

Nak Pomi se apropie de tovarăşi.

— Tu ce crezi?

— Ce credeţi şi voi.

— Dar tu vezi uneori mai departe.

— Da, dar eu nu pot să născocesc nimic, de unul singur. Să vedem, poate că, dacă ne unim puterile, o să ne vină vreo idee.

— N-avem ce-i face, zise Moş Sutică zâmbind cu amărăciune, înainte de consultaţie o să trebuiască să ne mai spălăm o dată.

— Pentru ultima oară… ca înainte de moarte, mormăi ghebosul.

— Spune, Nak Pomi, acum ce mai e de făcut? întrebară femeile.

— Ce-or face toţi, aia o să facem şi noi.

— Dacă am reuşi cel puf însă împiedicăm consultaţia!

— I Dacă… dar cine ştie ce-ar mai putea să scornească Ton Phir?

— Lui Ton Pliir nu-i plac prostiile, se amestecă în vorbă aprins unul dintre partizanii acestuia.

— Acum, când oraşul e plin de ţărani fără căpătâi, patronilor noştri le e foarte uşor să ne azvârle în stradă. După vizita medicală au să concedieze numai pe cei slabi. Oricum, e mai bine aşa; din pricina câtorva slăbănogi nu trebuie să sufere toată lumea.

— Vedeţi, eu am o înfăţişare destul de sănătoasă, dar ştiu eu ce poate descoperi medicul când m-o cerceta mai îndeaproape.

— Da, dar ei n-au să concedieze numai pe cei slabi şi bolnavi, strigă careva.

— Pe mine de mult mă paşte Părosul!…

— Niciun om nu-i sănătos sută-n sută, asta o ştie oricine.

— 1 Pe mine mă zgârie câteodată în gât.

— Cu asta începe bucuria…

— Păi nici nu-i de mirare, când în secţie nu-i niciun fel de ventilaţie şi înghiţim tot praful.

— Te pomeneşti odată că începe să te zgârie în gât, să te apese pe piept, crezi că e un fleac care-o să treacă <şi când colo… oftică!

— Şi chiar dacă nu eşti bolnav, comisia medicală poate să spună că eşti, fii fără grijă!

— Ascultă-mă, îi spuse în şoaptă Pok Sur lui Ki Thia, să ştii că eu îl ucid pe An Zun Seb.

— Nu faci nimic cu asta, îi răspunse Ki Thia privindu-i chipul albit de furie; în locul lui va răsări îndată alt An Zun Seb.

— Tu crezi, prin urmare, că n-avem nicio scăpare din situaţia în care ne aflăm?

— Ba da, e o scăpare.

— Care?

— Să facem în aşa fel, încât să nu mai existe de-alde

An Zun Seb.

Într-unul din cele mai depărtate colţuri ale fabricii, feriţi de orice priviri stingheritoare, şedeau de vorbă Hen Ciol şi Ton Phir.

Cel dintâi avea, ca întotdeauna, o atitudine calmă şi binevoitoare. Unui străin care i-ar fi privit nici nu i-ar fi trecut prin minte că în clipa aceea el îl „prelucra” pe Ton Phir.

Ton Phir îl asculta cu fălcile încleştate, privindu-l când şi când pieziş cu ochii lui mari, în care parcă se adunaseră fulgerele mâniei. Totuşi, se stăpânea, înfrânându-şi supărarea, căci nu voia să ajungă la o ceartă deschisă. Fără voia lui, Hen Ciol îi admira frumuseţea mândră şi bărbătească, în discuţia aprinsă care avea loc între ei, Ton Phir era cu totul de altă părere decât prietenul său. El însă îl preţuia şi-l socotea un om de treabă în adevăratul înţeles al cuvântului. Şi dacă era cineva în stare să-l pună pe gânduri, acela nu putea fi altul decât Ilen Ciol. Înflăcărat şi furtunos cum era, Ton Phir se pricepea să vorbească frumos, dar nu ştia să asculte cu răbdare când vorbea altul. Acum el susţinea că, în momentul de faţă, când reacţiunea internă se întărise şi totul arăta că se fac pregătiri de război, nu era posibilă decât lupta economică a proletariatului şi că această luptă cerea o tactică deosebită, bine gândită. La toate argumentele lui, Ifen Ciol răspundea liniştit, cu zâmbetul pe buze:

— E adevărat că reacţiunea s-a întărit, dar acest fapt a provocat concomitent creşterea forţelor revoluţionare. Dovadă sunt: detaşamentele de partizani care acţionează în regiunea de nord a ţării, avântul luptei naţionale de eliberare şi înmulţirea grevelor. Aşadar, în aceste condiţii, nu te poţi mărgini doar la lupta economică. Asta ar însemna cea mai mare greşeală. În prezent, oricât de greu ne-ar fi, trebuie să împletim strâns lupta politică cu cea economică; dar aşa cum priveşti tu lucrurile, tactica nu înseamnă altceva decât cel mai pur oportunism. Şi apoi, ia spune-mi, ce ai reuşit să obţii tu până acum cu „tactica”

ta? Nimic. Te-ai pomenit izolat. Tactica ta s-a dovedit împotriva intereselor muncitorilor şi ei au respins-o. Adu-ţi aminte că tu ai fost pentru acea faimoasă loterie, pe când ei s-au împotrivit. Tu nu-ţi dai seama că, în condiţiile capitalismului, creşterea productivităţii duce la şomaj şi la metode noi, mult mai perfecţionate, de a stoarce vlaga din muncitori? Nu mai încape nicio îndoială că dacă ai să sprijini această „consultaţie medicală” ai să fii iarăşi izolat.

— Timpul va dovedi cine are dreptate! răspunse Ton Phir cu un ton de profet.

— Cu argumentul ăsta nu convingi pe nimeni.

— Nu convingi? Ei bine. să zicem că această consultaţie medicală e o cursă, o manevră a direcţiei. Eu personal nici nu mă gândesc să neg că poate fi aşa. Dar ia gândeşte-te, în ce lumină o să apărem cu toţii! După întâmplarea nenorocită cu Ifak Su, noi singuri am cerut să fii se îmbunătăţească starea sanitară şi să se ia măsuri de protecţie a muncii. Noi singuri am luptat pentru asta şi nu putem renunţa la cererile noastre decât atunci când vom avea dovezi sigure că direcţia le foloseşte împotriva noastră.

— Şi tu te mai îndoieşti că direcţia nu urmăreşte tocmai asta?

— Nu.

— Atunci, ce e?

— Deocamdată n-avem niciun fel de dovezi. Şi dacă vom ridica tonul mai înainte de a le avea, atunci o să pierdem orice trecere în ochii lor.

— Eu sunt însă de altă părere; iat-o: tot colectivul trebuie să analizeze amănunţit situaţia şi să ajungă la o concluzie comună.

— La o concluzie comuna n-o să ajungă niciodată.

— De ce?

— Din cauza lui Ciun Sik.

— Cum? E un băiat de treabă, un om de nădejde.

— Te înşeli! Nu e decât un intrigant şi un fracţionist.

— Ce spui?!

— Tu crezi că el are principii sănătoase? Nu, n-are

nimic altceva decât vanitate şi înfumurare.

— Dar… el ar fi bucuros să fiţi prieteni.

— Prieteni? Nu, el ar fi bucuros să-mi comande. Iar eu n-am să îngădui niciodată unui mucos să-mi poruncească.

— Cum s-ar spune, refuzi categoric să lucrezi cu el?

— Da.

— Nu te gândeşti că duşmănia dintre voi dezbină colectivul?

— Întrebarea asta să i-o pui lui, nu mie.

— Tare mi-e teamă, Ton Pliir, că ai să suferi o nouă înfrângere!

— Aşa! După cum văd, şi tu eşti de partea lui! Ia te uită! Puiul mai are caş la gură, dar asta nu-l împiedică să prostească oameni în toată firea.

Hen Ciol nu-i răspunse. Ton Pliir, dându-şi seama că vorbise mai mult decât trebuia, se înroşi şi bâlbâi:

— Tu ştii doar cât respect am pentru tine.

— Asta n-are nicio importantă, îi răspunse Hen Ciol. Uiţi însă că e vorba de probleme mult mai importante decât simpatiile sau antipatiile unor tovarăşi fată de ceilalţi. Crede-mă că n-aş fi început să mă amestec în relaţiile tale cu Ciun Sik, dacă ele n-ar aduce mult rău cauzei noastre. N-am de gând să discut care dintre voi e mai simpatic sau mai bun; vreau să spun numai că Ciun Sik s-a dovedit mai principial şi mai consecvent.

Şi ştii de ce? Pentru ca el este o părticică integrantă a colectivului, în vreme ce tu te scoţi în evidenţă, te făleşti cu meritele tale din trecut…

— Nu-i adevărat, te-nşeli.

— Dacă este adevărat sau nu, asta ne va dovedi viitorul.

— M-da, în lipsă de argumente valabile, veşnica aluzie la viitor.

— Asta e părerea ta? Dacă-i aşa, atunci înseamnă că toată discuţia noastră n-a fost decât timp pierdut.

— Asta poţi s-o judeci tu mai bine decât mine.

— Ei, ce să-i faci! oftă Hen Ciol, atunci… la revedere.

Dar ţine minte: încă nu mi-am pierdut cu totul încrederea în tine.

Cu toată încăpăţânarea lui, Ton Phir era nevoit să recunoască, în sinea lui, superioritatea lui Hen Ciol. Întâlnise în viaţă minunate figuri de revoluţionari activi, însă niciunul dintre aceştia nu avea atâtea cunoştinţe şi aptitudini atât de multilaterale ca Hen; Ciol. Întâlnise el, ce-i drept, şi marxişti culţi, proveniţi din clasele bogate, dar în general acestora le lipsea curajul să o rupă definitiv cu mediul lor, să trăiască şi să lupte alături de muncitori. Mulţi erau însufleţiţi de intenţii bune, dar se dădeau învinşi la primele piedici. Numai câteva elemente răzleţe provenite din acest mediu aveau cunoştinţe temeinice şi le îmbinau cu adevărata neînfricare revoluţionară. Unul dintre aceştia era Hen Ciol.

Capitolul XXVIII

În biroul contabilităţii şedeau la o masă sora de ocrotire şi Părosul, îmbrăcat într-un lialat alb ca zăpada. Direcţia căutase să dea examenului medical un aspect solemn şi cât mai nevinovat.

Când intră E Sun, medicul sta cu spatele spre uşă şi şoptea ceva Părosului cu o expresie plină de indignare.

Auzindu-i paşii, el se întoarse repede şi-i aruncă peste ochelari o privire încruntată, spunându-i enervat:

— Dezbracă-te!

E Sun tresări speriată, cu toate că simţea că nemulţumirea medicului n-avea nicio legătură cu ea.

Aplecat deasupra chiuvetei, doctorul punea fetei diferite întrebări care, cum i se părură ei, erau cu totul de prisos şi nu aveau alt rost decât să amânc clipa neplăcută care se apropia. E Sun se afla pentru prima dată în faţa unui bărbat care avea s-o consulte ca medic.

— 1 Cum te numeşti? în ce an te-ai născut? Cine sunt părinţii dumitale? Au murit? Mda… De ce au murit? Ce boală au avut? Nu ştii? De ce boli ai suferit în trecut? Pojar, scarlatină, de exemplu? îţi aminteşti? Aşa…

Sora de ocrotire, firavă şi delicată, scria cu conştiinciozitate răspunsurile. Ai fi zis că e o şcolăriţă

cuminte şi silitoare.

— Dar scoate-ţi odată bluza! spuse nerăbdător medicul, apropiindu-se de E Sun şi luându-i mâna.

Fata privea cu încăpăţânare în pământ. Nu, n-o să se dezbrace în faţa Părosului pentru nimic în lume!

— Domnule Cian Men Cion! se adresă medicul Părosului cu o amabilitate provocatoare, intimidaţi bolnavii. V-am mai rugat o dată să vă întoarceţi cu spatele, dacă prezenţa dumneavoastră aici este neapărat necesară...

— Iertaţi-mă – răspunse Părosul, fără să i se clintească nicio trăsătură de pe obraz – dar ei i cred că... a... a... putem să renunţăm la consultarea lui Pak E Sun. Ea este... a... a... perfect sănătoasă.

Medicul se înroşi până în albul ochilor, iar sora se întoarse cu fata spre fereastră, gata să izbucnească în plâns.

— Nu-i nimic... – bâigui medicul după o pauză elocventă, încercând pe cât se părea să se liniştească singur, cu tonul cu care domolea de obicei pe bolnavii nerăbdători – nu-i nimic. Trebuie să continuăm. Te rog, deschide gura, spune „a”...

Sora n-avea nicio îndoială că Cian Men Cion era un agent, care fusese pus să-l urmărească pe doctor, şi ei, care cunoştea fiecare pas al acestuia, care îl diviniza, îi venea să-l sfâşie pe Păros. În ciuda sfielii ei fireşti, arunca Părosului priviri ucigătoare.

Dacă sora blândă şi neştiutoare nu înţelegea ce se petrece, în schimb medicul înţelegea perfect totul şi nu voia să-şi încarce conştiinţa cu o crimă. Dacă l-ar fi întrebat cineva ce părere are despre politică, s-ar fi încruntat cu dispreţ, căci politica i se părea un joc cinstii. Dacă l-ar fi întrebat după ce principii se conduce în viaţă, pentru ce trăieşte, ar fi răspuns că principiile lui de bază sunt mila fată de oameni şi slujirea lor. Nu ştia bine de ce, însă dreptatea şi mila fată de oameni îl aduceau întotdeauna alături de „cei de stânga”. Asta îl cam supăra. Voia să fie „el însuşi”, dar nu era în stare să schimbe

totodată şi principiile. Cu toată clientela numeroasă pe care o avea, nu izbutea să scape de griji şi de nevoi, pentru că cei mai mulţi bolnavi nu erau în stare să-i plătească serviciile. De aceea, când firma lui Kim Dea Tan i se adresase cu rugămintea să examineze pe muncitori, primise bucuros această propunere avantajoasă.

Convingându-se că direcţia îl va plăti din propriile ci buzunare, ceruse un preţ exagerat şi se tocmise cu înfocare, mândrindu-se în taină cu priceperea de care da dovadă în afaceri, deşi, la drept vorbind, nu se pricepea de fel.

Grija pe care firma lui Kim Dea Tan o arăta fată de sănătatea muncitorilor nu-l mira de loc. Aceasta nu făcea decât să-i confirme convingerea că lupta de clasă nu există, după cum nu există nici capitalişti răi şi nici proletari buni; există doar oameni, şi tot răul porneşte numai de la oameni; de aceea nu mediul social, ci omul trebuie perfecţionat.

— Ei – îi spusese el surorii, zâmbind uşor – de data asta ne îmbogăţim. În orice caz, nimeni nu ne-a oferit vreodată o sumă de bani atât de mare. Apoi adăugase cu severitate: în ce-i priveşte pe pacienţii noştri, îi vom consulta cu toată seriozitatea; doar nu în fiecare zi au prilejul să beneficieze de ajutor medical gratuit.

În dimineaţa zilei următoare, luând în mână trusa roasă şi uzată, pornise spre fabrica lui Kim Dea Tan, urmat de credincioasa lui soră. Pe chipurile lor se citea o încordare triumfătoare, amândoi căutând să aibă o înfăţişare de oameni cât mai importanţi.

An Zun Seb îi întâmpinase cu braţele deschise; îi poftise în biroul său şi-i tratase cu ceai. Vorbiseră despre politică – tocmai atunci japonezii mâncau o bătaie zdravănă în Manciuria – despre faptul că autorităţile căutau să sugrume industria coreeană, că guvernatorul pregătea un nou proiect de lege în scopul asimilării forţate a coreenilor. „Ce om simpatic şi cult!” îşi spusese medicul în gând, foarte încântat de cunoştinţă.

Între timp An Zun Seb îşi frământa creierii pentru a

găsi chipul cel mai bun de a-şi formula cererea. Ajungând la concluzia că forma nu trebuie să-i dea prea multă bătaie de cap, întrucât avea în faţa lui un prostănac, el spusese printre altele:

— Noi suntem de părere că aproape o treime din muncitorii noştri suferă de o boală sau alta.

— Şi, desigur, aveţi intenţia să le oferiţi ajutor medical gratuit.

— Cum să nu! Cu siguranţă că vom lua anumite măsuri.

An Zun Seb scosese apoi dintr-un sertar al biroului un pachet destul de arătos, pe care-l întinsese medicului. Acesta se încruntase, aproape jignit.

— Ei, asta e un fleac, pur şi simplu un fleac, se grăbise An Zun Seb să-l liniştească pe medicul uimit. În primul rând e, cum să spun, în cadrul reclamei, iar în al doilea rând, cred că aţi înţeles că pe noi asta ne costă o nimica toată, pe când dumneavoastră, slujitorilor medicinii, nu vă e chiar atât de uşor să vă procuraţi îmbrăcăminte trainică şi frumoasă.

Medicul se ridicase în picioare, se înroşise şi bâiguia ceva neînţeles.

— Înţeleg, domnule doctor – spusese An Zun Seb – că acum vă este penibil. Dar când veţi termina lucrul, vă rog să nu uitaţi să mai treceţi o dată pe la mine. Şi nădăjduiesc că veţi confirma presupunerile noastre. Pe cei bolnavi desigur că îi vom trata, dar pe invalizi nu-i putem întreţine.

Medicul venise în fabrică cu intenţia să facă un examen medical cât se poate de conştiincios, dar din convorbirea cu directorul înţelesese că concluziile lui puteau servi direcţiei drept pretext pentru concedierea muncitorilor şi, de aceea, spunea cu indiferentă surorii: „bronşită”, chiar atunci când în realitate era sigur de tuberculoză.

După consultaţie, E Sun, cu obrajii arzând de ruşine, ieşi grăbită în curte, sorbind cu nesaţ aerul îngheţat. Acolo o aşteptau prietenele ei, care o copleşiră cu întrebări:

— Ei, cum a fost? Ce s-a întâmplat?

— Totul e în regulă, le răspunse ea cu un ton cât se poate de indiferent. Fata avea însă impresia că o batjocorise cineva.

Muncitorii se purtară ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Se prefăceau că profită aşa cum trebuie de aceasta zi libera care li se dăruise cu prilejul examenului medical, şi că habar n-aveau de primejdia care-i pândea a doua zi.

— Desigur – demonstra Ton Phir prietenilor lui – noi n-avem dreptul să sabotăm examenul medical, iar ca să ne facem că nu ştim despre ce e vorba, ar fi o prostie. Eu nu sunt pentru un protest tăcut şi mă revoltă această veselie falsă. E jignitor şi dureros să faci pe prostul.

De după ferestrele direcţiei, ascuns de perdeaua groasă, An Zun Seb urmărea încruntat grupurile de muncitori din curte. El se aşteptase la ieşiri furioase din partea lor şi cântărise din timp toate mijloacele cu ajutorul cărora ar fi putut să-i readucă la tăcere.

Supraveghetorul zbanghiu nu găsise altceva mai bun de făcut decât să ia parte la joc, dar avântul lui nu fusese apreciat, căci muncitorii, ca şi cum s-ar fi înţeles între ei, îi puneau cu toţii piedică; fusese aşadar nevoit să bată în retragere. Întărâtat de instinctul lui de copoi, porni împleticindu-se spre clădirile goale ale noilor secţii şi, curând, se auziră dintr-acolo răcnetele lui furioase:

— Man Son! Man Son!

Man Son, un om de serviciu în vârstă, care urmărea şi el jocul, tresări şi răspunse grăbit:

— Ce s-a întâmplat, domnule supraveghetor?

— Nu vezi! urlă Zbanghiul, fără să-şi ia ochii de pe o inscripţie care se lăfăia pe un perete. Am să-i jupoi de vii!

— Eu nu ştiu carte, răspunse bătrânul simplu.

— Ia repede o cârpă şi să nu rămână urmă din ce stă scris acolo.

Man Son, ascultător, se apucă să şteargă inscripţia cu mâneca.

— Ţi-am spus să iei o cârpă! strigă nerăbdător Zbanghiul.»

— Dar peretele e zgâriat cu cuiul, răspunse netulburat omul de serviciu, şi nu pot să-l şterg cu cârpa, căci cu cât freci mai mult, cu atât se vede mai bine. Poftiţi, uitat i-vă şi dumneavoastră.

— Acoperă cu var.

— Bine, domnule supraveghetor.

Fără să se grăbească prea mult, Man Son plecă să caute var, iar Zbangliiul se încuie pe dinăuntru, încercând să şteargă cu un cuţit inscripţiile: „Examenul medical este un pretext pentru concedieri!”, „Nu vă lăsaţi înşelaţi!”, „Muncitori, strângeţi rândurile!”

Din curte se auzeau râsete şi strigăte vesele.

Capitolul XXIX

A doua zi dimineaţă, nici nu începuse încă bine lucrul, când îşi făcu apariţia în secţie Părosul.

Mergând încet printre rânduri, se oprea în faţa fiecărui război de ţesut şi privea lung şi atent la fiecare muncitoare în parte. Fiecăreia i se părea că Părosul avea faţă de ea o atitudine deosebit de răuvoitoare şi că ea va fi prima victimă a concedierii.

După ce îşi termină inspecţia, Părosul se opri în pragul uşii, strigând cu un glas care răsună puternic în toată secţia:

— Asta n-o să treacă aşa de uşor! Le-aţi ascuns? Nu-i nimic, le găsim noi! Cine recunoaşte de bunăvoie sau spune cine sunt vinovaţii va fi iertat. Ceilalţi... vor căpăta un picior în spate! Vă dau două ore de gândire, după care mă puteţi găsi în biroul meu.

— Ce-o mai fi vrând iar? se întrebau muncitoarele.

— Altă poveste acum? spuneau altele.

— Totul e din cauza manifestelor, spuse una.

— Ce fel de manifeste?

— De unde? Cine le-a văzut?

— Cine a trebuit: să le vadă, de-a văzut!

— Numai mie nu-mi spuneţi niciodată nimic, ce auzi un glas supărat.

— Mai bine aţi vorbi mai puţin, se mustrau ele una pe alta.

Când – frământarea din secţie se mai domoli, maistra o întrebă pe E Sun:

— Tu ai văzut manifestul?

— Nu”.

— Nu se poate să te fi ocolit tocmai pe tine.

— De ce cirezi asta?

— Pentru că tu ştii mai multă carte decât toţi ceilalţi la un loc.

— Nu ştiu nimic.

— Se poate, se poate... Dar dacă găseşti vreunul, să-l predai neapărat la birou. Astfel direcţia o să se încredinţeze că tu n-ai niciun amestec. Eu îţi vreau binele şi te previn că au şi început să te bârfească.

— N-au decât!

— Nu te oţărî, că eu nu de grija mea mă frăm. lui, iar dacă n-ai să te duci la direcţie, atunci cel puţin să nu pui mâna pe porcăriile alea. Lasă ge alţii să facă asta, tu mu te băga. E o prostie.

Sun, ca moi să ne hârjonim eu cei puternici. Ce adevărat e proverbul care spune: „Câinele nerecunoscător îşi muşcă stăpânul”! Iar patroni mai buni că ai noştri nici nu isâmt alţii. Au chemat medicul să ne examineze, şi plătesc ei...

E Sun simţi că o cuprinde furia. „Tu, câine, cu siguranţă că n-ai să-ţi muşti niciodată – stăpânul!” se gândi ea scârbită.

— Iertaţi-mă, lăsaţi-mă să-mi văd de treabă, că altfel n-am săpot termina lucrul la vreme. Nu înţeleg ce vreţi de la mine. N-am scris eu manifestul şi nici nu l-am răspândit eu.

— Ce vreau de la tine? Îţi vreau binele, asta vreau. Ia uită-te la Ton Pliir. Înainte, cira aici primul răsculat şi îndemna la revoluţie mai dihai ca toţi ceilalţi, dar acum... închisoarea i-a tăiat aripile şi i-a băgat minţile în cap, şi uite că direcţia îi arată numai bunăvoinţă.

— Ce să înţeleg din toate astea? Că dacă vreau să mă bucur de bunăvoinţa direcţiei, întâi trebuie să fac puţină gălăgie, iar apoi să mă cuminţesc.

— Nu glumi! Dacă Ton Pliir nu s-ar fi ridicat împotrivii patronilor, astăzi ar fi fost supraveghetor.

— Nu-i o cinste prea mare.

— Cum să-ţi spun… Fiecare caută să se aşeze cât mai bine; vezi să n-o apuci şi tu pe calea lui Ton Pliir.

— Fiţi liniştită, n-am s-o apuc pe calea asta.

— Bravo. Tu stai cuminte deoparte. Asta o să le ferească de multe neplăceri. În curând se termină construcţia noii secţii şi ai să fii şefă. De abia atunci ai să pricepi că nu e de loc uşor să te înţelegi cu oamenii.

— Eu n-am să fiu niciodată şefă.

— Aşa spunem toate. Îmi amintesc că, tot aşa, când au vrut să mă facă maistră, strigam şi eu în gura mare că n-am să primesc pentru nimic în lume, dar asta pentru ca nimeni să nu-şi dea seama cât de mult o doream.

— Dar eu nu vreau de loc să fiu şefă!

— Cred, cred! O să mai vorbim noi! Vezi numai să nu mă uiţi, că eu am făcut oan din tine.

Cele două ore fixate de Cian Meu Cion se scurseseră, şi nimeni nu venise la el nici cu pocăinţă, nici cu denunţuri. Nu-i rămânea decât să înceapă singur interogatoriul.

Părosul cunoştea pe dinafară numele tuturor rebelilor (cum îi numea el pe Ci un Sik şi pe tovarăşii lui), îi ştia, dar era nevoit să rabde pen

Tru că erau cei mai buni muncitori din fabrică. Era întotdeauna o enigmă pentru el de ce tocmai muncitorii cei mai conştiincioşi se dovedeau cu timpul cei mai răzvrătiţi.

Cântărind bine cu cine să înceapă mai întâi, Părosul se opri la Polc Sur şi Bun I, întrucât nu spera să obţină vreun rezultat de la ceilalţi. Fetele erau aproape de cercul „rebelilor”. Pok Sur avea o fire înflăcărată şi el trăgea nădejde că va lăsa să-i scape vreun cuvânt, iar Bun 1 era sfioasă şi credea că o să reuşească s-o sperie.

— O să aveim o discuţie foarte serioasă, începu Cian Men Cion, când fetele se aflară în faţa lui. Da, o să avem o discuţie neplăcută. Am să vă pun câteva întrebări. De

răspunsurile voastre depinde şi soarta voastră. Să fim înţeleşi: nu vă întreb ca să aflu ceva de la voi, întrucât şi aşa noi ştim totul foarte bine, ci pentru ca să clarificăm poziţia voastră faţă de stăpânii care vă asigură existenţa. Desigur că ştiţi ce vreau să vă întreb? i se adresă Părosul lui Bun I.

(Dacă Pok Sur şi Bun 1 alcătuiau împreună un singur tot, în schimb Bun I era jumătatea cea mai slabă, mai vulnerabilă a acestui tot.)

Fata se zăpăci. Pok Sur, care era obişnuită să poarte în locul ei răspunderea casei, îi sări şi de data asta în ajutor.

— Noi nu ştim nimic, domnule subdirector, răspunse ea fără să clipească.

„Iată ce atitudine trebuie să ai, se gândi Buni, mândră de prietena ei, dar eu nu mă pricep să fiu aşa. Despre manifeste. Însă, n-am să scap o vorbă, pentru nimic în lume, orice ani-air face. N-am să-mi trădez tovarăşii. N-au decât să mă arunce în închisoare!”

— Ştiţi că cineva a răspândit astăzi manifeste la noi în fabrică?

— Da.

— De la cine ştiţi? 226

— De la dumneavoastră, domnule subdirector, răspunse netulburată Polc Sur.

Degeaba se bizuise Părosul pe temperamentul ei aprins. Când trebuia, fata ştia să se stăpânească foarte bine.

— Când am spus eu asta?

— Chiar acum. Dumneavoastră a fi spus: „Ştiţi că cineva a răspândit astăzi manifeste la noi în fabrică?” Noi n-am ştiut, dar dacă dumneavoastră spuneţi, atunci aşa trebuie să fie.

— Manifestul era îndreptai împotriva stăpânilor, spuse printre dinţi Cian Meu Cion. Voi şti i-a ce miroase asta?

— Da, domnule subdirector. Ştim.

— Asta miroase în cel mai bun caz a concediere.

— Cum vă este vierea, domnule subdirector.

— Dar ce v-a apucat ieri de făceaţi atâta Iiaz în timpul examenului medical? Ce găseaţi de râs?

Privindu-şi prietena, Bun 1 căpătă şi ea cuiraj. Pe deasupra, se temea că toată supărarea Părosului o să se reverse împotriva lui Pok Sur.

— Ne bucuram de viaţa bună pe care o ducem, răspunse fata cu sfială.

— De câte ori v-am spus să nu îndrăzniţi să vă bateţi joc de direcţie? Dacă nu recunoaşteţi chiar în clipa asta, atunci... pe aici vă e drumul... Voi credeţi, pesemne, că eu nu ştiu ce prieteni aveţi. Aşa soi de prieteni n-au adus niciodată vreun folos nimănui. Firma noastră n-ar vrea să se lipsească de mişte ţesătoare aşa de bune ca voi. Dar dacă vă faceţi de cap...

— Nu e uşor să ne sperie cineva, prinse să spună Bun I, când ieşiră din birou. Ce crezi, Pok Sur, ce-o să se! ut împle? O să ne dea afară?

— Mă îndoiesc. N-au să ne lase ai noştri.

— Cian Men Cion trăgea nădejde că o să-l denunţăm pe Ciun Sik şi pe ceilalţi.

— N-a nimerit-o.

15* 227 – Pok Sur. tii bănuieşti cine a scris manifestul?

— Vorbeşte mai încet, îi răspunse fala cu asprime. Treaba noastră era să-l răspândim. Cine l-a scris, însă, asta nu ne priveşte pe noi.

Capitolul XXX

Ca de obicei, înainte de a trece ia rezolvarea lucrărilor curente, domnul An Zun Seb aruncă o privire în ziarele abia sosite. Nu citea niciodată conţinutul lor în întregime, nu numai pentru că îl obosea, dar îi şi răpea prea mult din timpul său atât de preţios; de aceea, se mulţumea să arunce doar priviri fugare asupra titlurilor, pentru a fi la curent eu întâmplările din ajun. Abia ajunse însă la al treilea ziar – un ziar progresist, la care se abonase, mai întâi, pentru ca să nu se spună că ar fi un om cu vederi unilaterale, şi apoi pentru a se pune într-o

lumină plăcută cercurilor largi ale clientelei – că îi şi sări în ochi un articoll al cărui titlu îl lăsă cu gura căscată: „O adevărată batjocorire a muncitorilor!” La început nu-i venise să-şi creadă ochilor, dar după ce citi începu să urle:

— Ei, Sun En! Cian Men Cion! Veniţi încoace! Repede!

În articol se povestea cu lux de amănunte felul în care se făcuse examinarea medicală a muncitorilor din fabrica lui Kim Dea Tan. Autorul articolului făcea un adevărat rechizitoriu direcţiei fabricii, vorbind despre patronii ei ca despre nişte tâlhari, şi îşi exprima simpatia pentru muncitorii care erau victimele lor. V izbita medicală era înfăţişată ca o manevră mârşavă a patronilor, prin care îşi bătuseră joc de muncitori într-un chip josnic. Mai mult decât atât; autorul demasca planurile ascunse ale lui Au Zun Seb, pe care-l numea negustor îmbătrânit în rele şi parvenit viclean, pătruns în lumea oamenilor de afaceri abia cu doi ani în urmă. Într-un cuvânt, An Zun Seb era înfăţişat cititorilor într-o lumină cât se poate de defavorabilă.

După ce citi articolul, primul gând al lui An Zun Seb fu să-l dea în judecata pe autor pentru calomnie. Renunţase însă repede la această intenţie, dându-şi seama că protestul lui ar fi stârnit senzaţie, iar fabrica ar fi fost invadată de gazetari curioşi, cărora, oricât s-ar fi străduit, nu le-ar fi putut astupa gura. Desigur că cei de stânga s-ar fi folosit de acest prilej în propaganda lor, iar finma ar fi pierdut o bună parte din clientelă, şi anume cea formată din păturile largi ale populaţiei; iar aceasta reprezenta de fapt majoritatea şi simpatiza cu mişcarea de eliberare naţională. Rezultatul final ar fi fost că ar fi ieşit la suprafaţă în mod inevitabil tot trecutul lui şi atunci nimeni nu i-ar mai fi iertat activitatea pe care o desfăşurase la „Yasuda”.

Când în: tră în birou. Părosul, care se obişnuise să cunoască dispoziţia şefului său, cum s-ar spune, după miros, simţi îndată că ceva nu era în regulă.

— Bună dimineaţa, domnule director, spuse el

şovăind, oarecum descumpănit de chipul încruntat al lui An Zun Seb. Apoi, prinzând din nou puţin curaj, adăugă: A… a… Cum aţi dormit?

— Dormit! Ştii că-mi placi! Tu dormi cu ochii deschişi şi nu eşti în stare să-ţi dai seama ce se petrece sub nasul tău! Mă întreb la ce naiba te mai plătesc? Na… citeşte! Şi Am Zun Seb, după ce-i aruncă furios ziarul, se întoarse spre fereastră, pironindu-şi privirea încruntată în gol.

Părosul citi articolul şi, când văzu despre ce era vorba, i se tăiară picioarele şi se prăbuşi într-un fotoliu bâlbâind:

— Asta… e… e… o mârşăvie!

— Am ajuns de râsul oraşului, al jar îi întregi! începu să urle An Zun Seb ca un turbat. Iată cum suntem înfăţişaţi acum de ziar, ea nişte proşti şi ca nişte exploatatori! Ţi-am spus sau nu ţi-am spus să faci totul în cea mai mare taină?

— Păi eu…

— Dumneata nu eşti subdirectorul firmei, nici ajutorul meu devotat, miana cea dreaptă, ci eşti doar un trântor, un parazit! Asta eşti! Ce, crezi că eu nu ştiu că primeşti şperfuri de la muncitori şi că te ţii de fustele ţesătoarelor? De acum însă nu-ţi mai aneirge şi n-ai decât să te cari de-aici!

— Domnule director…

— Desigur, ce-ţi pasă ţie, în ziar nu e pomenit numele tău, ci al meu! auzi, eu – „om de afaceri îmbătrânit în irele”! Eu, „exploatator”!… Dar nu sunt eu însumi un exploatat? Cine hrăneşte toată această droaie de coate-goale, dacă nu eu? Nopţi de-a rândul n-am închis ochii şi nu m-am cruţat de nicio oboseală până n-am reuşit să încropesc această fabrică nenorocită. Şi mi-am frânt şira spinării încovoindu-mi-o pentru alţii! Eu, exploatator? Nu! Eu muncesc din greu! Să crape de invidie toţi duşmanii mei!

— Domnule director, clar eu fac tot ce pot, îmi dau toată silinfa să vă fiu de folos! Chiar ieri am descoperit un manifest şi ani interogat pe toată lumea…

— Cum? Albia acum vii să-mi spui? Ce mai e şi asta?

De câte ori am cerut salariaţilor mei să vină isă-mi spună imediat tot ce se petrece în Fabrică?

— N-am vrut să vă deranjez, domnule director.

— Cian Men Ciori, ai luat asupra ta o sarcină care te depăşeşte!

— Vă rog, nu mă judeca} i greşit, domnule director, n-am stat eu mâinile în sân.

— Mă rog, să zicem că n-ai stat... Dar ce-ai obţinut?

— Până aicum tac toţi, dar n-aveţi grijă, am să-i fac eu să vorbească.

— Te lauzi! Nimeni nu se teme de dumneata şi nimeni nu te respectă. Să te ia naiba. Ce fel de şef eşti, dacă n-ai nici cea mai mică autoritate asupra subalternilor?

— Lăsaţi, aflu eu numele „rebelilor”.

— Ai să afli pe dracu'! Nu vezi că te duc de nas! Pe toţi trebuie să vă împing eu din spate! Nici nu-ţi dai seama în ce bucluc am intrat. Nici eu nu ştiu cum am să mă descurc. Articolul ăsta blestemat ne-a distrus. Cum o să-i mai putem concedia pe muncitori, ca să ne realizăm planurile? Îţi dai seama ce zarvă are să izbucnească acum? Concurenţii noştri au să joace de bucurie, de parcă n-ar fi plămădiţi din acelaşi aluat ca noi. Spune-mi, cel puţin, nu bănuieşti cine a putut să urzească această campanie împotriva noastră?

— Mi se pare că am o bănuială.

— Aha, ţi se pare!... Nu vreau să ţi se „pară”, ci să mi-i scoţi la iveală, să-i dau pe mâna poliţiei pe aceşti mizerabili! Găsesc eu ac de cojocul lor!

Cen Nim!

Secretara apăru în prag spunând:

— La dispoziţia dumneavoastră, domnule director.

Cu tot fardul care-i acoperea obrajii nu putea să-şi ascundă în întregime paloarea. Ascultase din anticameră toată discuţia dintre An Zun Seb şi Păros şi acum tremura de grijă pentru fratele ei, Sun En, şi pentru Ilak Su. De soarta celorlalţi prea puţin îi păsa. Era adevărat că ea simpatiza cu muncitorii, dar, după părerea ei, aceştia săriseră peste cal când porniseră ilupta primejdioasă şi

zadarnică împotriva direcţiei.

— Cen Nim! Cheamă-i aici pe toţi şefii de secţie!

Am Zun Seb dădu acest ordin cu gândul că poate şefilor de secţie le va veni vreo idee care să-l ajute să iasă din situaţia primejdioasă în care se găsea.

În pragul biroului se îngrămădiră toţi şefii secţiilor, înfricoşaţi şi posomorâţi. îl cunoşteau bine pe domnul An Zun Seb. Ştiau că îi cheamă la consfătuire numai în cazuri extreme şi că, în fond, îi dispreţuia. Mai ştiau că directorul nu-i avea la inimă şi din pricină că ei nu se denunţau unul pe altul şi, în general, se aveau bine cu ceilalţi muncitori. Iar când îi chema la consfătuiri, îi chema numai ca să-i „scuture”. Era adevărat că, ocupând în fabrică situaţii privilegiate, ei nu împărtăşeau punctul de vedere al celorlalţi muncitori, dar nu erau de acord nici cu toate măsurile pe care le luau patronii şi, de aceea, socoteau că e mai bine pentru ei să nu se amestece. Se uitau, cum s-ar spune, printre degete la tot ce puneau la cale muncitorii, şi nu le cereau altceva decât să-şi îndeplinească îndatoririle bine şi la timp.

Cel dintâi care îndrăzni să păşească pragul biroului fu şeful secţiei de filare, un bărbat cu o înfăţişare plăcută, care ştia că fabrica nu se putea lipsi de el; muncitorii îl porecliseră Negriciosul, probabil pentru că era cam prea oacheş la fată. Ajungând în faţa directorului, făcu o plecăciune adâncă, şi apoi se aşeză, demn, pe divan. Arcurile se lăsară sub greutatea trupului voinic şi el simţi cum inima îi coboară parcă încet în călcâie. Bietul Negricios nu prea era obişnuit să se odihnească pe divane moi! Urmându-i exemplui, colegii lui intrară şi ei în birou şi, după ce se învârtiră nehotărâţi încoace şi încolo, se instalară fiecare pe ci te un scaun.

Oamenii aceştia aveau fiecare o tactică personală, prin care izbuteau întotdeauna să-i ascundă lui An Zun Seb lipsurile şi defecţiunile din secţiile respective. Tot atât de bine se pricepeau să ascundă faţă de direcţie şi certurile dintre ei, aşa că toate străduinţele conducerii de a cunoaşte relaţiile dintre ei şi de a le follosi apoi în propriul

ei interes se loviseră de solidaritatea lor ca de un zid de nepătruns.

Domnul An Zun Seb nu se aştepta că au să fie sinceri nici de data asta şi nu-i chemase decât ca să-i sperie puţin.

Când An Zun Seb le puse prima întrebare, prin care îi soma să-i răspundă care muncitori clin secţiile lor răspândiseră manifeste, toţi răspunseră la fel: „Acum auzim pentru prima dată despre aşa ceva. În secţiile noastre domneşte cea mai desăvârşită ordine”.

Cian Men Cion, căruia îi plăcea să arate faţă de alţii că este intim cu directorul, vârî mâna în buzunar, de unde scoase un manifest mototolit, pe care-l întinse Negriciosului, spunându-i scurt: – Citeşte.

Manifestul îi punea în gardă pe muncitori în

S

rivinţa intenţiilor conducerii de a-i concedia şi emasca examenul medical ca o manevră mârşavă în acest scop. Prin acest examen medical, direcţia avea de gând să dea unei acţiuni necinstite o aparenţă de legalitate. Le punea în vedere, de asemenea, că direcţia nu va renunţa la planurile ei şi va căuta şi de aici înainte diferite pretexte pentru a-i concedia. La urmă, îi îndemna să-şi strângă irândurile şi, astfel uniţi, să se împotrivească cu îndârjire planurilor lui An Zun Seb.

Şefii de secţie îşi treceau unui altuia manifestul şi, în vreme ce-l citeau, domnul An Zun Seb şi Părosul nu încetau să-i fixeze cu privirile lor duşmănoase.

— Ei, şi acum ce mai aveţi de spus? întrebă Am Zun Seb după ce toţi citiră manifestul.

În birou domnea o tăcere desăvârşită.

— Da – rupse în sfârşit tăcerea Negriciosul – nu-i tocmai rău întocmit şi, ia priviţi, e tipărit după toate regulile tipografice.

— Altceva nu mai ai de spus?

— Ce-aş mai putea spune…

An Zun Seb se adresă celorlalţi.

— Aş vrea să aud şi părerea dumneavoastră.

— Păi şi aşa totul e destul de limpede, răspunse şeful

secţiei de scărmănat, un omuleţ pirpiriu, căruia-i juca în ochi un zâmbet ironic.

— Parcă poţi să intri în capul lor, ca, să vezi ce gânduri au? Acum lucrează cu toţii cum nu se poate mai conştiincios, intră în vorbă şi şeful secţiei de cazane.

Negriciosul îl întrerupse însă îndată, pentru că se temea că omul acesta, cu care el nu era în relaţii tocmai bune şi pe care-l ştia în stare de orice, ar putea scăpa vreo vorbă nelalocul ei:

— Vedeţi – domnule director, începu el să explice – înainte fiecare se agita de unul singur şi era mai uşor să ne dăm seama ce clocesc în capul lor. Acum însă s-au sfătuit între ei, se ascund de noi şi e foarte greu să-i mai descoperi. Este la mintea omului că mu i-am putea învinui pe toţi de fapta unui singur mizerabil.

— Dar dumneata îl cunoşti pe acest mizeirabil?

— Nu, răspunse Negriciosul, care de altfel n-ar fi avut niciodată curajul să întreprindă o acţiune de protest.

El îşi dădea foarte bine seama de motivele care-i împinseseră pe muncitori la acţiune şi îi înţelegea. Mai mult chiar, dacă ar fi aflat acum că vreunul dintre ei e ameninţat cu arestarea, n-ar fi stat nicio clipă pe gânduri şi l-ar fi prevenit.

— Şefi sunteţi voi? Nu şi n lef i în stare să vedeţi mai departe de vârful nasului îşi dacă voi sunteţi aşa, ce să mai aştept de la alifii? Am elaborat planuri grandioase pentru bunul mers al fabricii şi voi, în lloc să mă ajutaţi fa realizarea lor, îmi puneţi beţe în roate! Să vă intre o daită în cap că eu am nevoie de oameni energici şi devotaţi, nu de molâi şi de făţarnici! Şi să mai ştiţi un lucru: în ciuda oricărei piedici şi a oricărui sabotaj eu tot am să reuşesc să dezvolt fabrica noastră şi să fac în aşa fel, încât produsele „Kim Dea Tan” să pătrundă până în cele mai depărtate colţuri ale ţării. Am să-i îmibrac cu ţesăturile fabricii noastre pe orăşeni, pe ţărani, pe pescari, pe şcolari şi pe muncitori, pe toată lumea, înţelegeţi?! Produsele noastre vor fi cele mai frumoase, cele mai trainice şi cele mai ieftine, deci şi cefe mai căutate! Oare voi nu sunteţi

bucuroşi să luaţi parte fa această operă naţională? După părerea mea, fiecare muncitor şi fiecare funcţionar al firmei noastre trebuie să fie mândru că lucrează la noi şi nu în altă parte. Vom reuşi să înfrângem concurenţa, strângând chingile în jurul ei, prin înfiinţarea cât mai multor sucursale în diferite oraşe. Şi numai aşa vom reuşi să înlăturăm eu totul pe japonezi de pe piaţa coreeană. Cei care vor da dovadă de ataşament şi de credinţă faţă de firma noastră, vor dovedi totodată şi pat notismul lor!

Şefii de seiciie îl ascultau resemnaţi pe Am Zun Seb, iar el era foarte mulţumit de sine pentru că ajunsese fa convingerea că, în sfârşit, dibuise drumul drept pentru a se apropia de ei, cu ajutorul unor cuvinte care, credea el, atinseseră coardele cele mai sensibile ale sufletului lor, coardele sentimentului naţional.

După ce şefii de secţie se retraseră, An Zun Seb îi spuse Părosului:

— Trebuie să încerci să te lămureşti cu Ton Plrir, cu atât mai mult, cu cât dumneata ai avut ideea să-l faci ajutor de supraveghetor şi ţi-ai pus în el atâtea nădejdi.

— Ton Phir n-a ştiut nimic despre manifeste.

— Eşti sigur de asta? – Da.

— Eu cred însă că el e eu totul de partea complotiştilor.

— Nu, nu e de partea complotiştilor, dar alici de partea noastră.

— Ce atitudine curioasă!

— Într-adevăr, curioasă, dar pentru noi este foarte convenabilă, căci el le pune destule bete în roate şi asta contează mult.

Mă rog. Noi suntem datori să cunoaştem bine pe fiecare muncitor în parte, replică An Zun Seb, trăgând enervat din ţigară. Noi trebuie să ştim despre fiecare cu cine e prieten şi ce gândeşte. Dar asta e o treaibă pe care nu o pot încredinţa şefilor de secţie, căci doar mai adineauri am avut prilejul să ne convingem că ei rămân cu totul indiferenţi faţă de orice nu e în legătură directă cu munca lor. Dumnealor închid ochii şi-şi astupă urechile în

faţa oricărei fărădelegi. Dacă nu izbutim să-i strângem cu uşa pe complotişti, toate planurile noastre frumoase se vor spulbera. Atât numai că orice s-ar întâmpla eu n-am să renunţ niciodată la modernizarea fabricii, pentru că n-am chef să mă pomenesc în pragul falimentului, cum s-a întâmplat nu de mult cu domnul Kim Dea Tan. Eu nu vreau să-l judec pe domnul Kim Dea Tan, dar vreau să spun că dacă mai înainte patronul putea să-şi îngăduie plăcerea de a-şi bate. prieteneşte salariaţii pe umăr şi d. e a le face unele concesii, azi vremurile s-au

Schimbat. Acum, când industriile se dezvoltă furtunos, patronii simt tot mai mult nevoia să fină Cât mai sirins în mâinile lor frânele conducerii. Altfel n-ar putea evita să fie înghiţiţi de concurenţă; fireşte, muncitorilor nu le convin aceste metode. În ce mă priveşte, eu îi înţeleg pe muncitori, dar ei nu vor să mă înţeleagă pe mine. În schimb, se pricep foarte bine să ridice mereu alte pretenţii şi, dacă facem greşeala sau avem slăbiciunea să le facem astăzi o concesie, mâine vor veni cu noi pretenţii şi mai mari. De aceea te rog să-i comunici lui Ton Phir din partea mea că nu sunt dispus să fac nicio concesie, iar pe răzvrătiţi am să-i dau pe mâna poliţiei. Pune-i să-i lămurească ipe muncitori că n-au de ales decât una din două: ori îşi recunosc în întregime vina, ori îi bag la puşcărie, şi apoi voi face o concediere parţială sau îi voi da afară pur şi simplu pe toţi şi-i voi înlocui cu alţi muncitori mai... înţelegători. Asta e ultimul meu cuvânt!

Părosul spuse sfios:

— Dar muncitorii n-au să ne creadă, domnule director.

— Cum?... Spui că n-au să ne creadă?

— Dumneavoastră aveţi de gând cu adevărat să-i concediaţi chiar pe toţi?

— O, sigur că nu pe toţi! Asta nu e decât o ameninţare, pentru că nu ne-ar conveni să ne răfuim deodată cu toţi. Ia gândeşte-te numai câte pagube am avea de suportat şi cât de mult timp am pierde până când am reuşi să recrutăm şi să învăţăm alţi oameni?

— Păi… şi ei ştiu asta, domnule director!

— Nu-i nimic, am să fiu eu mai şmecher decât ei! Dar, stai o clipă. Uite… mi-a şi venit o idee! Dacă nu mă-nşel, Ton Phir e pentru lupta economică, nu-i aşa? Ei ibine, iluna asta vom acorda muncitorilor un neînsemnat spor de salariu şi vom difuza ştirea prin toate ziarete, silind astfel opinia publică să creadă că examenul medical n-a fost doar o manevră din partea noastră şi că noi cu adevărat le purtăm de grijă muncitorilor noştri. N-avem încotro, trebuie să suportăm această mică cheltuială. Dar luna viitoare îi concediez pe toţi cei de care n-avem nevoie, bineînţeles pe răzvrătiţi, numai pe răzvrătiţi.

Capii olul XXXI

Domnul Cian Men Cion încercase în toate chipurile să-l provoace pe Ton Phir la o discuţie sinceră. Mai stătuseră ei de vorbă, şi altă dată, dar amândoi se întreeuseră întotdeauna în viclenie, fiecare socotindu-se reprezentantul părţii adverse şi acţionând ca atare. Ascultând ce apunea Părosul, Ton Phir făcea mare haz în sinea lui. Cian Meu Cion încerca să-l facă să creadă că el era stâlpul firmei şi că dacă ar fi lipsit din preajma lui An /un Seb, acesta n-ar fi fost în stare să se descurce singur. La irându-i, Ton Phir se temea ca Părosul să nu observe lipsa lui de popularitate în rândurile muncitorilor şi nu mai contenea să se laude cu influenţa pe care o avea asupra lor. Nu-şi dădea seama că direcţia fabricii nu punea absolut niciun preţ pe această pretinsă influenţă, ci numai pe dezbinarea pe care – prin purtarea lui – o pricinuia în rândurile muncitorilor. „Ehei! Măcar de-am avea în fabrică mai mulţi oameni de teapa lui Ton Phir, îşi spunea adeseori An Zun Seb. Ne-ar fi mult mai uşor să-i strângem cu uşa pe muncitori!”

— Ei, acum sper că eşti mulţumit? îl întrebă Părosul pe Ton Phir, bătându-l pe umeri.

— De ce să fiu mulţumit?

— Pentru că ai reuşit să-ţi atingi scopul – rânji Cian Men Cion – făcându-i pe patroni să organizeze acel faimos examen medical!

— Deocamdată e prea devreme să mă bucur.

— Păi sigur, cine poate să-ţi intre ţie în voie!?

— Încă nu ştie nimeni cum o să se sfârşească toată această poveste.

— Ba se ştie: sfârşitul poveştii e că muncitorii vor avea ele acum încolo tratament medical gratuit.

— Nu-mi vine să cred!

— Ţi-o spun eu.

— Spune-mi, te rog – al întrebă Ton Phir sfidător – ne credeţi oare pe toţi nişte proşti?

— Ce vorbeşti?! Tu şi prost! Oricare altul poate fi socotit prost, dar nu tu. Chiar domnul An Zun Seb mi-a spus: „Dacă n-ar fi fost Ton Phir, nimeni altul nu m-ar fi putut convinge să fac concesii!”

Ton Phir se simţi măgulit şi răspunse cu dispreţ şi îndrăzneală:

— Nu vă faceţi iluzii c-o să vă descotorosiţi chiar atât de uşor de noi! Ce, voi credeţi că muncitorii nu ştiu în ce ape vă scăldaţi?

Părosul ar fi vrut să protesteze, dar se lăsă păgubaş, dându-şi seama că orice ar spune, Ton Phir tot nu l-ar crede şi, afară de asta, discuţia în contradictoriu ar fi contravenit regulilor jocului lor de-a sinceritatea.

— Închipui e-ţi, te rog, că ai fi câteva clipe în locul patronilor…

— O, mi-e peste putinţă! răspunse Ton Phir izbucnind în râs.

— Totuşi, te rog, încearcă. Fiecare îşi apără interesele, nu-i aşa?

— Da.

— Păi dacă-i aşa, şi muncitorii nu vor să renunţe la interesele lor, atunci cum ar putea face patronii una ca asta?

— Ar putea s-o facă, pentru că ei sunt puţini; iar noi, pe lângă că suntem mulţi, suntem aceia de pe urma cărora trăiesc.

— Vezi tu, patronii fac mereu concesii. Aţi vrut condiţii sanitare mai Ibune? Poftim, le aveţi! Se

construieşte o secţie modernă îşi spaţioasă, iar la fabrică a fost poftit un doctor care v-a examinat minuţios şi gratuit. Ifi dai tu seama câte cheltuieli a trebuit să suporte direcţia pentru ca să creeze toate aceste condiţii? V-aţi plâns mereu că salariile voastre sunt prea mici. Ca să vă vină în ajutor, direcţia a încercat să introducă un fel de prime prin tragere la sorţi. Cine-i vinovat dacă voi aţi boicotat aceste trageri? Acum, poftim: domnul An Zun Seb a hotărât astăzi să vă mărească salariile. Mai ai ceva de zis?

Auzind de la Păros ultima noutate, chipul lui Ton Phir se lumină la gândul] că acum avea în sfârşit un motiv puternic să închidă gura lui Ciun Sik, care-i hrănea pe muncitori cu idei, pe când aceştia aveau nevoie înainte de toate de pâine. Acum muncitorii îl vor urma pe el, pe Ton Pliir, nu pe Ciun Sik. Dar Ton Phir s-ar fi socotit singur un prost diplomat, dacă n-ar fi izbutit să-şi ascundă triumful faţă de Păros; de aceea se încruntă, exelaniind eu un ton teatral:

— Nu încercaţi să ne năuciţi de cap cu asemenea poveşti!

— Ei, asta-i bună! Parcă te-ar putea năuci cineva pe tine!

— Aveţi de gând să modernizaţi producţia, nu-i aşa?

— Da! Aşa e.

— Ţ Şi... pe socoteala cui o faceţi?

— Bineînţeles, pe socoteala firmei.

— Vă înşelaţi. În condiţiile de la noi, modernizarea producţiei se face numai şi numai pe seama muncitorilor. Chiar muncitorii japonezi...

câţi dintre ei nu s-au pomenit pe drumuri din cauza asta?

— Uite ce e, Ton Pliir, continuă Părosul, eu n-am de gând să fi ascund adevărul. Şi la noi sunt prevăzute unele concedieri cu totul neînsemnate, dar ele n-au nici în clin nici în mânecă cu modernizarea. Tu, careţi cunoşti pe oameni atât de bine, ştii că e mult mai uşor să le vindeci trupul decât sufletul. Multora dintre muncitori în zadar ai încerca să le schimb bi creierii, aşa sunt – şi gata. Şi, colac

peste pupăză, mai apar, ca din senin şi manifestele acelea, care-i fac de râs pe patroni. O poveste ca asta poate scoate din sărite până şi pe omuf cel mai cumsecade. Dar, pentru că veni vorba: ce crezi tu de întâmplarea cu manifestefe?

Ton Phir răspunse în silă:

— N-am ştiut nimic despre toate astea!

— Să ştii că firma noastră n-o să-i mai rabde mult pe cei care se dedau la dezordini, căci n-are poftă să hrănească nişte nerecunoscători. Nu cred că Ciun Sik şi ibanda lui o să aibă o soartă bună. Cât priveşte pe acest Hak Su, nu ştiu de ce, dar mie mi-e tare nesuferit.

— Trebuie să ştii că Ciun Sik nu-i singurul care-şi arată nemulf urnirea, şi eu fac fa fel ori de câte ori am prilejul, îşi îngădui Ton Phir să spună, în unul din rarele lui accese de sinceritate.

— Tu nu trebuie să te compari cu alfii – îl sfătui cu aprindere Părosul – căci tu nu acţionezi eu nesocotinţă ca ei, iar inteligenta ta o depăşeşte cu mult pe a lor. Sunt convins că tu eşti un om obiectiv şi te străduieşti întotdeauna să-i împaci pe muncitori cu patronii, aducând în faţa acestora numai doleanţele înţelepte şi cumpătate. Şi faci toate astea pentru că îţi dai seama că n-are rost isă-ţi tai singur craca de sub picioare; dacă firma va da faliment, ne vom trezi cu toţii

18 241 azvârliti în stradă. Stăpânii noştri ne spun adeseori: „Noi vă dăm de mâncare!” Ar fi interesant să vedem însă ce s-ar face ei fără noi, ha-ha-ha! Ei sunt cei care nu pot trăi fără noi. La rândul lor, muncitorii spun: „Noi îi hrănim pe patroni!” Dar dacă n-ar fi capitaliştii cine ne-ar da de lucru şi cine ar conduce fabricile? Mai bine să recunoaştem că dacă noi, îi hrănim pe stăpâni, la rândul lor ei ne hrănesc pe noi. Muncitorii japonezi s-au dovedit mult mai deştepţi decât ai noştri şi mulţi dintre ei au ajuns să-şi dea seama, că poţi obţine întotdeauna cu binele mai mult decât cu răul; şi apoi toată lumea ştie că împotriva unor revendicări înţelepte şi legitime, nici autorităţile m-au ce spune. Mai bine am stărui că se înfiinţeze şi la noi, în Coreea, o asemenea Uniune, Uniunea exploataţilor, la care,

dacă s-ar înfăptui, eu aş adera cel dintâi. Să ştii, Ton Phir, că, dacă aş fi în locul tău, aş porni de îndată să înfiinţez o asemenea uniune şi te asigur că în această acţiune te-ar sprijini toţi muncitorii, nu numai cei din fabrica noastră. Iar tu ai ajunge conducătorul lor, te-ai bucura de faimă şi ai face carieră.

— Eu nu mă dau în venit după carieră, bombăni Ton Phir.

De fapt se gândise însă adesea la o asemenea ispravă, ba chiar îşi schiţase următorul program de activitate: să înceapă eu revendicări modeste, să-i adune în jurul său pe muncitori, iar apoi, la momentul oportun, să ceară drepturi categorice, arătându-şi astfel chipul de adevărat comunist şi dându-le astfel peste nas lui Ciun Sik şi mueoşilor lui.

„Niciun om care se respectă pe sine nu începe prin a face pe renegatul”, îi spusese Hen Ciol odată, când Ton Phir, prânzind curaj, îi destăinuise planurile lui. „De ce? Va veni vremea când am să pot dovedi că nu sunt un renegat!” – „Tu-ţi dai foarte bine seama că acest lucru nu-ţi va fi iertat. Ai să rămâi pătat pentru totdeauna!”

— La ce te gândeşti acum, if întrebă Părosuf privindu-i fruntea frumoasă, dar îngândurată.

— Mă gândeam că o asemenea organizare n-ar avea (la noi prea mulţi sorfi de izbândă.

— De ce crezi asta? În Japonia se bucură de mult succes.

Torn Phir îi răspunse acru:

— Se prea poate, dar noi nu suntem japonezi. Ai noştri, ori le dai îndată revoluţia, ori îi laşi să trăiască în irobia lor de până acum, aşa e firea noastră şi ea n-o să se schimbe niciodată…

În tot timpul acestei discuţii, muncitorii nu-şi luau ochii de la Ton Phir. E adevărat că îl învinuiau de sectarism, dar nu-l credeau în stare să-i intrădeze.

Privirile cercetătoare ale tovarăşilor săi îl supărau pe Ton Phir, care se socotea mai presus de orice bănuială, dar n-avea ce le face. Pe deasupra, Hac Su tocmai acum îşi

găsise de lucru în preajma lor şi părea atât de preocupat şi agitat de parcă în secţii s-ar fi întâmplat vreun accident grav. Iar bătrânul Man Son nu găsise alt loc de unde să culeagă mucuri de jigări decât acolo unde discutau Ton Phir şi Cian Men Cion.

— Mi se pare că eşti supravegheat, spuse Cian Men Cion bătându-l pe umăr pe Ton Phir, cu intenţia vădită să-i facă pe muncitori să creadă că se înţeleg de minune amândoi.

Această famifiantate îl indignă însă pe ion Phir, care, se trase înapoi, spunându-i cu răceală:

— Da, într-adevăr, sunt supravegheat pentru că ei cred că suntem tot o apă amândoi. În realitate însă greşesc. În multe privinţe nu sunt de părerea lor, dar asta e treaba noastră. Cu dumneata n-am să fiu însă niciodată şi în nicio privinţă de aceeaşi părere.

Iiat – ÎN I i-o

Părosul începu să râdă şi-i răspunse:

— Păi eu nici nu doresc una ca asta.

— Eu însă ştiu foarte bine ce doriţi dumneavoastră, domnule subdirector, dar aceste dorinţe nu vi se vor împlini niciodată. În general n-o să ne putem înţelege nicicând, iar discuţiile dintre noi nu vor putea avea vreodată un sfârşit bun. Vă rog să mă iertaţi!

Rostind aceste ultime cuvinte, Ton PI) în se îndepărtă de Cian Men Cion, frământat de gândul că era cu totul izolat de ceilalţi muncitori şi că nimeni nu mai avea încredere în el.

Capitolul XXXII

Trecuseră trei zile de când Cen Nim băgase de seamă că An Zun Seb se purta foarte rece cu ea, ceea ce însemna că prezenţa ei începuse să-l cam plictisească.

„Ei, ce să fac – se gândi Ceu Nim – nici nu se putea altfel. Dar dacă el crede că o să scape de mine cu una cu două, se înşală amarnic. Am să plec de aici numai când o să găsesc un loc tot atât de convenabil ca acesta, indiferent dacă prezenţa mea îi face sau nu plăcere. Deocamdată mă simt foarte bine aici”.

Într-adevăr, Cen Nim se simţea în biroul lui An Zun Seb ca la ea acasă. Directorul o găsise la început isteaţă şi foarte veselă şi luase faţă de ea o atitudine care dăduse fetei curajul să folosească în conversaţiile dintre ei un vocabular familiar, să spună vrute şi nevrute şi să facă felurite glume. De aceea, acum, când observase schimbarea bruscă a lui An Zun Seb, se hotărâse să nu renunţe uşor la locul ei, unde se simţea atât de bine. Era foarte măgulită de atenţia pe care i-o arătase acest om, care avea în societate o situaţie de frunte şi care, în lumea ei cel puţin, era foarte puternic.

An Zun Seb era foarte stăpân pe sine, dar nici Cen Nim nu era mai prejos. Fără să-i ia în seamă starea de enervare necontenită, ea se purta faţă de director ca, şi mai înainte, ba chiar cu şi mai multă libertate.

Înţelegea bine că se apropie clipa deznodământului, dar această perspectivă n-o înspăimânta. Relaţiile dintre ei aveau să rămână neschimbate atât timp cât domnul An Zun Seb nu va deschide gura, dar de îndată ce va începe să vorbească, totul se va lămuri, căci ea se va pricepe să-şi apere interesele şi să-şi arate pretenţiile. Ya şti ea să-l facă pe domnul An Zun Seb să plătească plăcerile pe care i le procurase, chiar dacă el va face asta cu strângere de inimă. Astfel, pâinea ci va fi asigurată şi îşi va recăpăta şi libertatea de a dispune după voie de propria ei persoană. În dimineaţa aceea, Cen Nim intră în birou şi, ca de obicei, îşi ocupă locul în spatele fotoliului lui An Zun Seb. Până acum, el îi spunea de fiecare dată: „Stai, te rog, lângă mine, căci acolo mă deranjezi, şi vezi să nu te mişti, că nu pot să fiu atent”. De data asta însă el nu-i spuse nimic şi se cufundă» şi mai mult în Hârtii, de parcă nici n-ar fi băgat de seamă că e acolo. De fapt el trăgea nădejde că prin purtarea lui va putea face pe această fată orgolioasă să înţeleagă cât de nedorită era prezenţa ei în birou. Fata însă nu-şi pierdu cumpătul şi luă loc liniştită lângă masivul birou directorial, începând să deseneze distrată pe un plic o pereche de drăcuşori.

Văzând impertinenţa fetei, An Zun Seb simţi cum îl

cuprinde furia şi abia stăpânindu-se să nu izbucnească o întrebă:

— Nu le gândeşti că ar putea să dea cineva peste noi şi să ne găsească în această situaţie necuviincioasă?

Fata îi răspunse liniştit:

— În clipa de fată, amândoi ne aflăm în cea mai cuviincioasă poziţie.

— Eşti revoltător de imprudentă şi faci paradă cu unele relaţii delicate, lucru pe care oamenii cumsecade nu-l fac niciodată. Mi se pare că a sosit vremea să punem capăt acestei poveşti.

— Sunt de acord cu dumneavoastră, domnule director, răspunse fata cu tonul unui copil ascultător. Eu sunt însă de părere că orice s-ar spune despre noi, mie nu-mi poate aduce nicio neplăcere, pentru că nu eu sunt directorul fabricii. Pe de altă parte, să ştiţi că mă simt foarte bine lângă dumneavoastră şi nimic nu m-ar putea face să vă părăsesc. Şi vă mai rog să finefi seama şi de faptul că vă sunt foarte devotată.

An Zun Seb cunoscuse foarte multe femei până atunci şi de toate izbutise să se descotorosească fără să-şi atragă nici neplăceri, nici pagube. De data asta însă i se părea că va fi mai greu să scape de Cen Nim, căci deşteaptă cum era, dacă ar fi întărâtat-o sau ar fi împins-o la disperare, ea putea să devină foarte primejdioasă. Se grăbi deci să răspundă spre a-i preîntâmpina supărarea:

— O, dar nici mie nu mi-a trecut prin gând să ne despărfim, chiar dacă tu ai vrea să pleci. Nu pot să mă lipsesc de tine.

Auzindu-l, Cen Nim izbucni într-un hohot de râs răutăcios; lui An Zun Seb i se ridică tot sângele în obraz dar, neavând încotro, trebui să se stăpânească.

După câteva ore Cen Nim avu însă un nou prilej să se alarmeze:

Domnul An Zun Seb trimisese vorbă lui E Sun să vină îndată la el. Cen Nim se gândea că trebuie să se pregătească pentru o luptă foarte grea, în cazul cinci E Sun ar avea de gând să-şi reia locul în anticamera

directorului. „Vom vedea, îşi spuse ea încrezătoare şi sigură că până la urmă victoria va fi a ei. E Sun nu e dintre cei care ştiu să-şi apere interesele în faţa oricui şi cu orice preţ”.

Din anticameră, Cen Nim îşi încordă auzul ca să prindă prin uşă tot ce se vorbea în biroul directorului, dar până la urechile ei nu ajungea niciun cuvânt desluşit. Era doar în joc soarta ei şi nu putea rămâne nepăsătoare. Se apropie în vârful picioarelor de uşa biroului, apăsă uşor pe clanjă, întredeschise uşa şi ascultă cu răsuflarea tăiată. Auzi pe An Zun Seb vorbind lui E Sun cu tonul drăgăstos şi convingător al unui bătrânel plin de bunăvoinţă.

— ...ce prostie!... Când cineva termină liceul în condiţii atât de grele, te întrebi pentru ce a suferit şi şi-a bătut capul? Ca să-şi piardă apoi timpul lângă un război de ţesut! Ce ciudăţenie! Oricare alta în locul tău, E Sun, ar primi oferta mea cu amândouă mâinile şi n-ar găsi destule cuvinte ca să-mi mulţumească!

— Iertati-mă, se auzi glasul lui E Sun. Dar eu nu pot să fiu şefă de secţie, nu vreau.

— Eşti hotărâtă să nu primeşti?

— Da.

— Bine, bine, clar ce vrei să faci?

— Să rămân mai departe la războiul meu de ţesut.

— Dar dacă eu n-aş mai avea nevoie de tine acolo?

— Atunci, vrând nevrând o să fiu silită să-mi caut de lucru în altă parte.

— Cred că ştii că viaţa de şomer nu-i prea clulce?

— Într-adevăr, domnule director, şomajul e foarte amar. Dar... totuşi...

De dincolo, clin anticameră, prinzând şi mai mult curaj, Cen Nim privi în birou; la o distanţă respectabilă de An Zun Seb, E Sun sta într-o atitudine modestă de subalternă.

— Tocmai tu, care eşti o fată învăţată, cu studii superioare... cum de nu poţi înţelege ce măreţe sunt planurile mele? spuse mai departe directorul.

Cen Nim auzi deodată nişte paşi şi-şi părăsi postul de

observaţie.

În anticameră intră Ken Dea, care după ce o salută politicos şi fără să dea prea multă atenţie zâmbetului ei exagerat de cochet, trecu în biroul directorului.

Revăzând pe fostul ei prieten, E Sun simţi cum îi năvăleşte sângele în obraji şi se roşi până în vârful urechilor. Nici Ken Dea nu era mai puţin emoţionat, dar el izbuti să se stăpânească şi întrebă pe un ton indiferent:

— După cum văd eu, E Sun, dumneata ai uitat cu totul drumul spre casa noastră? Ştii că Ken Ok şi Ken în sunt acum la liceu? Dar de ce-ţi mai spun, nici nu mai vrei să ştii de vechii dumitale prieteni!

An Zun Seb interveni în discuţie cu un ton blând şi cu o ironie prietenoasă, cum obişnuiesc să vorbească unii oameni când vor să se plângă de prieteni foarte dragi, dar nechibzuiţi, care nu le primesc sfaturile.

— Uite, eu vreau s-o fac şefă de secţie şi ea nu vrea să primească nici în ruptul capului.

— Poate că E Sun-şi are dreptate. Şi eu sunt de părere că fiecare om trebuie să-şi urmeze înclinaţiile şi să-şi respecte convingerile.

Fata zâmbi, îl privi cu recunoştinţă, şi timp de o secundă privirile lor se întâlniră – apoi E Sun se înclină adânc şi ieşi din birou.

Când rămaseră singuri, An Zun Seb începu să se plângă de muncitori, de greutăţile materiale şi de faptul că treburile îl copleşeau şi în mod practic nu avea pe cine să se bizuie.

lven Dea înţelegea bine unde bătea An Zun Seb cu văicărelile lui; de aceea îl asculta distrat, fără să-l întrerupă. An Zun Seb se hotărî deci să nu insiste prea mult şi să aştepte cu răbdare clipa în care Ken Dea va fi mai uşor de înduplecat, mai înţelegător. El nu se îndoia că mai curând sau mai târziu clipa aceea va veni. Tânărul era cuprins tot mai mult de acea dulce dezamăgire care prinde în mrejele ei pe unii oameni, făcându-i să se lase cu totul în grija altora, în voia lor.

Întâlnirea cu E Sun îl emoţionase puternic. Când

dăduse cu ochii de ea, avusese o clipă impresia că o iubeşte tot atât de mult ca şi înainte şi că nici el nu era altul, ci tot cel de odinioară: încrezător, plin de avânt şi însufleţit de dorinţa de a descoperi mereu lucruri noi. Era cu atât mai penibil pentru el, că trebuia să recunoască în sinea lui cât de mult decăzuse el de atunci.

Pasiunea lui pentru A Sun dispăruse pentru totdeauna şi. În acelaşi timp, crescuse supunerea fată de Iicn Ok. Căsătoria din interes, cu o fată bogată, nu i se mai părea acum atât de dezgustătoare.

Ieşind din fabrică şi pornind-o pe stradă, el se opri întâi nehotărât. neştiind încotro s-o apuce spre a-şi mai risipi timpul. După întâlnirea cu E Sun simţea o nevoie acută să vorbească cu cineva care să-l înţeleagă; îşi aminti deci pe dată de Hen Ciol. Dar de unde să-l ia pe acest „mare conspirator”, care se mutase cine ştie unde şi nu dădea niciun semn că i-ar fi dor de el! Dacă n-ar fi fost aşa, ar fi găsit Hen Ciol o mie de prilejuri să-şi întâlnească prietenul. Să se ducă la Hen Ok? Nu. Se mai abţinea încă să-i acorde prea multe atenţii.

Acum, ori de câte ori se ducea la logodnică, o găsea acasă, ocupată cu gospodăria sau citind vreo carte de care el îi pomenise cândva în treacăt. Era îmbrăcată întotdeauna simplu, într-o rochie de casă, şi aproape nefardată. Ken Dea îşi dădea însă bine seama că această schimbare a lui Plen Ok nu era clecâi o prefăcătorie, prin care căuta să-i arunce praf în ochi. Era sigur că îndată după căsătoric masca va cădea şi că va fi din nou cea de mai înainte. Îşi va arăta adevărata personalitate, setea de lux şi independenta sfidătoare. Atunci nu va îndrăzni să-i reproşeze nimic, pentru că ea va fi gata oricând să-i scoată ochii cu indiferenta lui şi cu zestrea ei.

Da, el ştia foarte bine ce „fericire” conjugală îl aşteaptă şi totuşi se simţea măgulit de prefăcătoria ei, după cum se simţea măgulit şi de faptul că cei din preajma lui încetaseră de la o vreme să-l mai piseze cu aluzii la data căsătoriei sau cu sfaturile lor. Pe deasupra, atât în casa lui An Zun Seb cât şi în aceea a tatălui său, toată lumea căuta

să-i intre în voie. Până şi mania lui vitregă, cu toată vulgaritatea şi lipsa ei de tact, era acum foarte bună cu el şi-l copleşea cu bunăvoinţa ei.

Eafă de toate aceste dovezi de iubire şi faţă de situaţia care i se crease, el zâmbea cu indulgentă spunându-şi „Trebuie să-i luăm pe oameni aşa cum sunt, iar viaţa, de asemenea”.

Acest fel de a vedea lucrurile era pentru el nou şi comod, fiindcă îi îngăduia să se justifice faţă de el însuşi pentru lipsa lui de voinţă, pentru trândăvia, goliciunea sufletească şi atitudinea dispreţuitoare pe care o avea faţă de toţi şi de toate.

Prin faţa lui trecură deodată doi oameni şi instinctiv o porni pe urma lor. Ce era să facă? Doar nu putea să stea o veşnicie în faţa porţii fabricii!

Cei doi erau cufundaţi într-o discuţie aprinsă. Unul dintre ei, un bărbat cu umerii largi, îmbrăcat într-o salopetă de mecanic, spunea:

— Aici nu mai e vorba de un război vechi de ţesut, ci de o adevărată maşină modernă, înzestrată cu mecanisme automate: controloare de urzeală, care când se rupe vreun fir se opresc automat, mecanisme care schimbă singure ţevile cu fir de urzeală şi alte dispozitive care o fac să lucreze aproape singură.

— Stai, stai, nu te înflăcăra aşa de repede. Te-ai gândit pe câţi dintre noi o să-i scoată din pâine această maşină? Eu unul nici nu vreau să aud de ea; de aceea nici nu m-am dus s-o văd. Mă apasă pe suflet, Hak Su. îi răspunsese celălalt, care era puţin mai mărunt de statură.

— Ştii ce?... Mie mi-a şi trecut ceva prin gând; ce-ar fi să-i facem de petrecanie... s-o defectăm?

Deodată, ca la o poruncă, cei doi se priviră în ochi şi apoi, întorcând capetele, îl văzură pe Ken Dea. Fără să mai spună un cuvânt, grăbiră pasul şi se făcură nevăzuţi după primul colţ.

Capitolul XXXIII

Ciun Sik şi Hak Su îl recunoscusem pe fiul proprietarului.

Când se depărtară îndeajuns, ca să nu mai poată fi auziţi de Ken Dea, Ciun Sik spuse scurt:

— L-ai văzut? Cel mai putred exemplar al intelectualităţii.

Apoi reluară discuţia despre lucrurile care în clipa aceea îi preocupau mai mult decât orice.

— 1 N-are niciun rost să stricăm războaiele noi, spunea Ciun Sik cu înflăcărarea lui caracteristică. La unele fabrici muncitorii au şi încercat să facă aşa ceva, dar n-au ajuns la alt rezultat decât că au fost trimişi la puşcărie, iar patronii au comandat alte războaie. Să nu cumva să faci o prostie ca asta!

— Fii pe pace. de unul singur n-am să încerc să fac nimic, îl încredinţa Hak Su. Dar. ia spune-mi, e adevărat că Părosul a venit azi în secţie şi a stat tic vorbă cu Ton Phir? E adevărat că directorul a chemat-o la el pe E Sun?

— Da.

— Despre ce-or fi vorbit?

— Încă n-am aflat, dar n-ai nicio grijă, de la E Sun n-au să poată scoate nimic.

— În schimb, de la Ton Phir…

— Ce om ciudat!

— Da, îţi scapă printre mâini…

— Ştii bine că eu nu-l pot suferi, dar nu trebuie să-i întoarcem spatele. Hen Ciol ne-a sfătuit să fim foarte atenţi în ce-l priveşte. Şi dacă nici eu n-oi mai fi atent! Poate că tu înţefegi mai bine decât mine ce fel de individ e acest Ton Phir? Am auzit de la unii tovarăşi, în care am toată încrederea şi care îl cunosc de mult, că a fost un om cinstit şi curajos.

— Atunci, cum explică poziţia lui de azi?

— Nimeni nu ştie, toţi se întreabă.

— Eu unul, în orice caz, n-am de loc de gând să-mi pierd timpul făcând pe dădaca lui.

— E foarte uşor să îndepărtezi un om, dar e foarte greu să-l cunoşti. Eu vreau cu orice preţ să înţeleg ce-i cu el. Să fie oare un om cinstit care, fără să vrea, apără un punct de vedere greşit, fiind sincer convins în sinea lui că

slujeşte cauza proletariatului? Sau e pur şi simplu un renegat şi un profitor, care se ascunde sub masca unui luptător, căutând cu bună ştiinţă să-i abată pe muncitori din drumul lor? în primul caz avem obligaţia să-i arătăm greşeala şi să căutăm să-l lămurim, iar în al doilea caz trebuie să acţionăm făţiş şi strâns uniţi împotriva lui, astfel ca nimeni să nu mai aibă vreo îndoială.

— Tu te temi că vreunul dintre tovarăşii noştri o să se ia după el? îl întrebă Hak Su.

— Nu. Asta e singurul lucru de care nu mă tem, pentru că noi n-avem nevoie de cei care s-ar lua după el. Forţa noastră nu stă în număr, ci în soliclaritatea şi 111 u ui la tea de vederi. De altceva mi-e teamă – şi anume să nu ne formăm păreri pripite şi să îndepărtăm de noi un tovarăş. Tot din acest motiv crede şi Hen Ciol că ar fi bine să încercăm să mai stăm o dată de vorbă cu Ton Phir. Sarcina asta mi s-a dat mie, dar tare mă tem că Ton Pliir, care nu poate să mă sufere, n-o să vrea să stea de vorbă cu mine. Ar fi cu totul altceva dacă m-aş duce la el şi i-aş spune că eu m-am înşelat. Când e vorba însă de greşelile lui, niciodată nu şi le recunoaşte faţă de mine. E prea orgolios pentru asta şi, din păcate, poziţia lui este întotdeauna determinată de simpatii şi antipatii personale. Aşa înţelege el să fie obiectiv. Eu cred că tu, Hale Su, eşti omul cel mai nimerit ca să stai de vorbă cu el; de aceea, la rândul meu, îţi trec ţie această sarcină. El ţine la tine, aşa că s-ar putea să izbuteşti acolo unde eu sigur dau greş.

— Bine, se învoi Hak Su, mă duc la el chiar astă-seară şi am să încerc…

Când Ken Dea o văzuse în biroul lui An Zun Seb, îmbrăcată în hainele murdare cu care lucra la războiul de ţesut, E Sun se simţise destul de prost, dar izbutise să-şi înfrângă stinghereala şi acum se simţea ca după o bătălie grea, din care ieşise victorioasă, pentru că nu numai că ştiuse să-şi învingă cochetăria femeiască, clar triumfase şi asupra sentimentelor ei, izbutind să le ţină în frâu. Acum Ken Dea nu-i mai inspira decât milă.

Înapoindu-se în secţie, îşi căută din ochi prielemnele.

Acestea, la rândul lor, când o văzură iar printre ele, o luară deoparte şi o întrebară alarmate:

— Ce-a mai vrut cu tine An Zun Seb?

— Ce să vrea? Mi-a spus că vrea să mă facă şefă de secţie.

— Şi ai refuzat?

— Bineînţeles, ce era să fac!

— Să vedeţi că acum are să caute să se răzbune, spuse neliniştită Bun 1.

E Sun, cuprinsă pe neaşteptate de o veselie inexplicabilă, le spuse râzând:

— O, dacă voi o să fiţi mereu alături de mine, n-o să-mi poată face nimic.

— A încercat cumva să te convingă?

— Şi încă cum! îmi tot spunea: „Ce ai tu să te amesteci cu muncitorii? Tu eşti o fată cu studii medii, o intelectuală. Ce plăcere simţi să umbli în zdrenţe murdare şi să-ţi pierzi timpul lângă războiul de ţesut?”, şi eu i-am răspuns: „Da, da, toate astea îmi fac multă plăcere!”... Şi E Sun izbucni din nou în râs.

— Şi acum, de ce le bucuri? o întrebă Pok Sur cu asprime.

— Ha-lia-Ira... Nici eu nu ştiu de ce mă bucur.

Cinci spunea că nu ştie ele ce se bucură, era o mică minciună. Ea ştia foarte bine că se bucura pentru că, în sfârşit, izbutise s-o rupă pentru totdeauna cu trecutul.

În seara aceleiaşi zile, Hak Su se îndreptă spre casa lui Ton Pliir. îl găsi acasă, ocupat să-şi lipească pe *can* hârtii curate unse cu ulei. Văzând că-i vine un musafir, Ton Pliir fu cuprins de o bucurie sinceră, pentru că nu era obişnuit ca tovarăşii lui de muncă să-i calce prea des pragul. El începuse să-şi recunoască greşeala, deocamdată însă într-un chip cu totul nelămurit, ceea ce îl făcea să fie mereu nervos şi să se închidă în sine.

Hak Su îi era foarte simpatic, îl iubea pentru stăruinţa cu care căuta să-şi îmbogăţească necontenit cunoştinţele, pentru priceperea şi străduinţa de care da dovadă în muncă, precum şi pentru firea lui blândă şi

cumpătată. La toate acestea se adăuga şi purtarea lui Hak Su faţă de el, întotdeauna respectuoasă, dând a înţelege că îi recunoaşte autoritatea.

— Uite de ce am venit la dumneata, începu Ilak Su după câteva clipe de tăcere, fără să-l privească pe Ton Pliir care, la rându-i, netezea mai departe stăruitor hârtia pe *can*. Am venit să te rog… să-ţi spun să vii alături de noi.

Ton Pliir îl privi atent şi apoi îl întrebă:

— Crezi că dreptatea e de partea voastră, şi nu de partea mea?

— Iartă-mă, te rog, dar eu socotesc că dacă dumneata ai avea dreptate, direcţia nu ţi-ar aduce laude.

— Am să-ţi răspund îndată la această obiecţie şi, la rândul meu, te rog să transmiţi întocmai tovarăşilor care te-au trimis aici, cele ce am să-ţi spun: Ton Pliir nu şi-a vândut conştiinţa şi nici nu şi-o va vinde vreodată, ai înţeles?! Să le mai Spui că Ton Pliir nu e nici canalie, nici trădător, aşa cum caută să-l înfăţişeze deştepţii dumitale de prieteni. N-aveli deci de ce să vă ţineţi de mine, urmărindu-mă pas cu pas. Şi chiar dacă mă urmăriţi sau nu, tot n-o să descoperiţi nimic, pentru că conştiinţa mea e absolut curată. Şi să le mai spui că de partea voastră n-am de gând să trec niciodată.

Ton Pliir nu-şi mai amintea în clipa aceea că duşmănia dintre el şi tovarăşii lui se născuse din divergenţe principiale. Îşi aducea aminte numai că Fusese jignit şi că această jignire era pricina tuturor neînţelegerilor. El se socotea un om principial, gata oricând să sufere pentru principiile lui, şi credea orbeşte în dreptate şi în faptul că slujeşte cu devotament clasa muncitoare. Despre Ciun Sâk credea că împinge pe muncitori spre un conflict deschis cu direcţia, iar acest conflict trebuia să ducă fără doar şi poate la o grevă, cu consecinţe incalculabile, la foamete, concedieri, arestări… De aceea, Ton Pliir nu era de acord cu Ciun Sik, nu-i aproba procedeele şi încerca în fel şi chip să împiedice neplăcerile care ameninţau pe muncitori. Dar dacă această ciocnire s-ar fi produs totuşi, atunci el.

Ton Pliir, ar fi fost alături de muncitori, cu toate că era convins că încercarea lor de a rezolva problemele prin violentă era de la bun început sortită unui eşec total.

— Îţi închipui că eu nu ştiu că te-a trimis la mine Ciun Sik? N-ai făcut bine că ai primit această sarcină din partea lui! Ştii, eu te-am preţuit foarte mult până acum.

— Nimeni nu m-a trimis, îi răspunse cu asprime Hak Su. Am venit la dumneata pentru că vreau să vii alături de noi; asta vor toţi tovarăşii noştri, asta vrea şi Ciun Sik!

— Tu ai vrea ca eu să mă fac părtaş la manevrele lui idioate?

— De ce vorbeşti aşa? Noi nu-ţi suntem duşmani.

— Nu-mi sunteţi duşmani? Atunci de ce mă vorbei de rău? M-aţi bârfit, până şi faţă de Hen Ciot, spunându-i că aş fi un renegat. Noroc însă că Hen Ciol mă cunoaşte mai bine decât voi şi nu v-a crezut.

— Nimeni nu te-a bârfit.

— Astea sunt poveşti! Du-te fuga la ai tăi şi spune-le că o să ne mai măsurăm puterile!

— Vezi? Asta şi aşteaptă domnii patroni, să ne vadă pe noi, muncitorii, învrăjbiţi.

Ton Phir îşi dădu seama că spusese unele lucruri pe care n-ar fi trebuit să le rostească şi lăsă ochii în jos.

— La drept vorbind, unde vrei să ajungi, reluă Hak Su. Crezi că te-ai situat pe o anumită poziţie, mai specială. Dar în realitate, poziţia asta îi convine de minune lui An Zun Seb.

— Mie prea puţin îmi pasă cui îi convine poziţia mea, din moment ce e o poziţie dreaptă!

Hak Su cel cumpătat simţi cum îşi pierde stăpânirea de sine şi se ridică în picioare. El nu era cine ştie ce mare psiholog, dar sufletul lui era foarte simţitor şi cu cât Ton Phir se aprindea mai tare, cu atât el, Hak Su, îşi dădea seama mai bine că celălalt recunoştea că n-are dreptate. În clipa aceea simţi că poartă răspunderea lui Ton Phir, că soarta lui atârna acum cu totul de felul cum va proceda el, Hak Su. Îşi dădea seama că dacă va spune tovarăşilor lui tot ce-i spusese Ton Pliir, ei îi vor întoarce definitiv spatele.

Dar dacă va căuta să pătrundă înţelesul tainic al cuvintelor lui Ton Pliir, îi va face pe tovarăşi să simtă durerea sufletească, singurătatea şi suferinţa care răzbat din ele. Şi atunci Ifen Ciol şi Ciun Sik vor trebui să mai facă neapărat o încercare de a-l atrage pe Ton Phir de partea lor. Hak Su plecă deci de la Ton Phir hotărât să comunice tovarăşilor lui convorbirea pe care o avusese cu acesta în aşa fel, încât în sufletele lor să se trezească înţelegere pentru tovarăşul rătăcit.

Capitolul XXXIV

Pok Sur şi Bun I tocmai se pregăteau să se ducă la o adunare a muncitorilor, când apăru Cen Nim. Vizita ei era cu totul neaşteptată şi inoportună, încă de pe vremea când Cen Nim lucra în secţie, ea nu se înţelegea cu Pok Sur şi cu Bun I şi niciodată nu se duseseră una la alta. Acum, când ea „plutea în sferele înalte” din cabinetul directorial, vizita cu care le onora era cu atât mai surprinzătoare pentru cele două ţesătoare. Cum se cuvine să facă însă orice gazdă primitoare, fetele se grăbiră să-şi ascundă mirarea şi nemulţumirea. Cen Nim observă totuşi starea de spirit a celor două fete, însă nici ea nu se aşteptase să i se facă o primire prea călduroasă.

Ca de obicei, cea dintâi care îşi regăsi cumpătul fu Pok Sur; întrebă aşadar pe musafirul nepoftit:

17 – Amurg 257

— Ce vânt te aduce pe la noi?

— O, nimic deosebit, de mult aveam de gând să trec pe la voi, răspunse Cen Nim.

Fetele însă n-o crezură. Ele ştiau bine că Cen Nim nu le-ar fi trecut niciodată pragul, dacă n-ar fi avut un interes deosebit care s-o îndemne!

— Acum te rugăm să ne ierţi – îi spuse Pok Sur – dar noi suntem astăzi foarte grăbite, trebuie să ne ducem la o întâlnire unde suntem aşteptate şi nu putem întârzia. Te rugăm să vii mâine din nou, o să fim acasă, şi o să te aşteptăm toată ziua.

— Da, da, trebuie să ne ducem neapărat undeva, iartă-ne, ciripi şi Bun I.

— Nu-i nimic, Bun I; tu poţi să te duci. Cu tine n-am nimic de vorbit.

— Da, dar eu singură nu mă duc!

— Atunci n-ai decât să aştepţi, n-am să vă răpesc prea mult timp.

Fetele o cunoşteau pe Cen Nim; ştiau cât era de încăpăţânată şi mai ştiau că atunci când îi intra ceva în cap, nu da înapoi până nu-şi atingea ţinta. Te pomeneşti că o să se mai ţină şi după urmele lor – se gândeau cele două prietene – în ruptul capului nu puteau să îngăduie una ca asta.

— Ia-o înainte, îi spuse Pok Sur lui Bun I, doar vezi cum stau lucrurile…

Fata plecă.

Pok Sur se gândea cu amărăciune că adunarea avea să se ţină fără ea; mai mult chiar, că tovarăşii aveau s-o critice aspru pentru absenţa ei. În asemenea împrejurări nu se glumea cu punctualitatea. Chiar aşa le spusese şi Ciun Sik în ajun, când venise să le invite la adunare, atrăgându-le stăruitor atenţia să nu întârzie niciun minut peste ora indicată. Era foarte primejdios să vină la adunare toţi deodată; ei trebuiau să se strecoare câte unui, cel mult câte doi, la intervale bine stabilite dinainte. Şi acum tocmai ea să fie nevoită să întârzie!

Pok Surn-o iubea pe Cen Nim. Nu era de acord cu purtarea acesteia şi, mai ales, nu-i putea ierta faptul că-l respinsese pe Hak Su.

Bun I, foarte supărată, plecă singură la adunare.

Rămânând cu Cen Nim, Pok Sur îi spuse cu o enervare pe care nici nu încercă să şi-o ascundă:

— Şi acum, Cen Nim, dă-i drumul, spune ce s-a întâmplat?

Dar Cen Nim nu voia să spună ce avea pe suflet, stând în picioare acolo în faţa uşii, aşa că biata Pok Sur, vrând nevrând fu nevoită s-o poftească înăuntru. Aici, privind-o mai cu atenţie, văzu că era foarte palidă şi că avea în jurul ochilor cearcăne vinete.

— Nu ne-am văzut de mult, cam de pe vremea când

te-ai mutat în anticamera direcţiei, începu Pok Sur pe un ton batjocoritor.

— Da, dar acum nu mai lucrez acolo, răspunse Cen Nim.

— Cum aşa? De când? se miră Pok Sur.

Fu cât pe-aci să-i spună: „E limpede că stăpânul s-a săturat de tine şi te-a părăsit”, dar tăcu, mai întâi pentru că avea inimă bună şi înţelegea că Cen Nim suferă şi apoi, de teamă, pentru că Cen Nim ştia să se apere.

— E o întreagă poveste, îi răspunse în silă Cen Nim.

— Atunci de ce te-ai băgat?

— Acum... ce să mai vorbim?

— Aşa e, ai dreptate, acum n-are niciun rost să discutăm despre asta, recunoscu Pok Sur.

Cen Nim fu mişcată de înţelegerea pe care i-o arăta Pok Sur.

— Lui An Zun Seb i s-a năzărit că trebuie să scape de mine, continuă ea şi, sub pretext că i-a dispărut ceasul de mână, a chemat doi agenţi care m-au percheziţionat. Eu ştiam însă că ceasul e în buzunarul lui.

17* 259

— Dacă ştiai, de ce ai tăcut şi n-ai spus agenţilor că ceasul se află la el? o întrebă plină de indignare Pok Sur.

— Crezi tu că agenţii m-ar fi crezut pe mine, sau pe patron? Să zicem totuşi că m-ar fi crezut şi l-ar fi percheziţionat pe An Zun Seb şi ar fi găsit ceasul la el. Sigur că în acest caz ar fi spus că nu acela era ceasul care dispăruse, ci altul. Poliţiştii au vrut să mă ia cu ei, dar el s-a împotrivit spunându-le că n-avea niciun rost să mă aresteze. După ce au plecat şi am rămas din nou cu el, mi-a spus cu nepăsare: „Ei, şi acum pleacă unde ştii, aici nu mai ai ce căuta, ai înţeles? Te-ai făcut de râs. Eu am nevoie numai de oameni cinstiţi în preajma mea!” N-am avut încotro, a trebuit să plec, pentru că altfel mizerabilul ar fi fost în stare să mă bage în puşcărie. Înainte de a ieşi din birou am văzut ceasul la mâna lui şi l-am întrebat: „L-aţi găsit? Unde?”... „Nu face pe proasta, mi-a răspuns el liniştit. Când au venit agenţi te-ai speriat şi l-ai aruncat.

Asta nu înseamnă însă că n-ar putea să dispară din nou; de aceea fă bine şi nu te mai întinde la vorbă, hai, pleacă imediat”.

În timp ce povestea, ochii lui Cen Nim scăpărau de ură. Pok Sur nu ştia ce să-i spună, căci ea s-ar fi aşteptat la orice din partea lui An Zun Seb dar nu la o astfel de josnicie.

Deodată, cu un gest hotărât, Cen Nim îşi descheia bluza şi, scoţând de acolo o hârtie, o întinse lui Pok Sur spunându-i:

— De mine a scăpat el uşor, dar nu vreau să scape şi de ceilalţi muncitori tot atât de uşor. Uite, asta e lista celor care urmează să fie concediaţi. Am vrut să i-o dau lui Ciun Sik, dar nu l-am găsit acasă. De aceea am venit la tine.

Acum lui Pok Sur nu-i mai părea rău că din cauza vizitei lui Cen Nim nu se dusese la adunare, ci dimpotrivă, căută să-şi arate toată recunoştinţa faţă de ea. Auzind paşi în curte ea ascunse în grabă hârtia.

— E cineva acasă? se auzi în dreptul uşii glasul domol al lui Ton Pliir.

Ton Pliir arătase o atenţie deosebită lui Pok Sur încă de acum trei ani, când ea trecuse pentru prima dată pragul fabricii. El o povăţuise în problemele profesionale, o lămurise în cele politice şi se străduise întotdeauna s-o evidenţieze printre celelalte muncitoare. Când avea de transmis cuiva vreo ştire sau când trebuia chemat medicul ca să îngrijească vreun muncitor bolnav sau accidentat, o alegea întotdeauna pe dânsa, pentru că o socotea cea mai devotată ucenică şi vedea în ea o viitoare revoluţionară convinsă. Când fusese arestat, Pok Sur îi dusese regulat pachete la închisoare şi fusese chinuită de nerăbdare să-l vadă din nou liber. În ultimul timp, însă, fata îşi dădea tot mai mult seama că Ton Phir nu avea o poziţie justă faţă de ceilalţi muncitori şi într-o bună zi cuteză, cu destulă sfială, dar cu toată sinceritatea să-i spună părerea ei. El îi răspunsese însă scurt şi tăios:

— Tu nu eşti încă în stare să înţelegi unele lucruri.

Din ziua aceea Ton Phir nu mai vorbise cu ea. Şi,

acum, iată-l pe înfumuratul Ton Phir care, aşa cum îl socotea ea, depăşise anii tinereţii, venind pe neaşteptate la dânsa. Mulţi dintre tovarăşii lor spuneau pe faţă că Ton Phir ar fi un trădător, dar ea nu credea una ca asta şi, totuşi, se hotărâse să fie cu luare aminte.

Intrând în casă, Ton Phir o întrebă fără să stea prea mult pe gânduri:

— Ciun Sik e la tine?

— Nu.

— L-am căutat acasă la el, dar nu l-am găsit şi gazda lui mi-a spus că ar fi plecat la tine. Unde s-o fi dus?

— Ştiu eu? Mi se pare că avea de gând să se ducă la cinematograf, minţi Pok Sur.

— N-am ce zice, mormăi Ton Pliir, a găsit momentul pentru distracţii!

Voi să mai spună ceva, dar când dădu cu ochii de Cen Nim, tăcu şi se încruntă.

— Eu am să plec acum, îi spuse Cen Nim lui Pok Sur, şi apoi. fără să se uite la Ton Phir, ieşi din casă, plină de demnitate.

Când rămaseră singuri, Ton Phir o întrebă pe Pok Sur

— Ai să-l mai vezi azi pe Ciun Sik?

— Nu.

— Dar am nevoie de el.

— Ce pot să fac, dacă nu ştiu unde o fi?

— Şi totuşi trebuie să-l găsim.

— Dar de unde să-l iau?

— Găseşteşi spune-i că Ton Phir arc nevoie de el. La revedere!

TJrmărindu-l cu ochii, în vreme ce se depărta, Pok Sur se întreba dacă să se bucure sau nu de vizita pe care i-o făcuse Ton Phir. În orice caz, trebuia să-şi înştiinţeze tovarăşii despre cele două vizite neaşteptate. Era prea târziu să se mai ducă la adunare şi, de aceea, se hotărî să-l aştepte pe Ciun Sik. cu orice risc, pe una din străduţele din preajma locului unde se ţinea adunarea.

Era târziu, străzile cartierului muncitoresc, unde oamenii se culcau de obicei devreme şi se trezeau din

somn odată cu zorile, erau pustii.

Pok Sur mergea recede spre locul unde se aştepta să-l întâlnească pe Ciun Sik, fără să înceteze o clipă însă să tragă cu urechea în jurul ei. pentru a preîntâmpina primejdia de a fi urmărită de vreun copoi şi să atragă astfel nenorocirea asupra tovarăşilor ei.

Când ajunse foarte aproape de locul stabilit, se ivi lângă ea, ca din pământ, umbra întunecată a lui

Nak Pomi, care străjuia locul adunării. El o prinse de mină ca pe o fetiţă neascultătoare şi o trase grăbit în umbra celei mai apropiate porţi unde, şoptind furios, începu s-o dăscălească:

— Ya să zică aşa respecţi consemnul? Când ţi s-a spus să vii? Ai găsit ceva mai important de făcut? Uite ce târziu ai venit! Şterge-o imediat înapoi. În curând au să înceapă să se împrăştie…

— Dă-mi drumul, prostule! Cunosc şi eu consemnul! … Tot atât de bine ca şi tine! N-am întârziat pentru fleacuri… Am la mine lista tovarăşilor pe care direcţia vrea să-i concedieze.

— Ce vorbeşti?

— Chiar aşa.

— Şi cum ai pus mâna pe ea?

— Mi-a adus-o Cen Nim.

Nak Pomi se înflăcără din cale afară la auzul cuvintelor lui Pok Sur şi ardea de nerăbdare să-şi înştiinţeze tovarăşii despre un eveniment atât de important şi totodată atât de neplăcut. Îşi aminti însă îndată că sub niciun pretext, nu putea să-i fie iertată părăsirea postului în momentul acela şi, oftând resemnat, rămase pe loc, să-şi facă datoria până la capăt. Cât n-ar fi dat el însă să poată fi de faţă în clipa când tovarăşii vor vedea lista adusă de Pok Sur, să poată admira unele mutre acre şi nehotărâte. Cu o jumătate de oră în urmă, când părăsise adunarea ca s-o schimbe din post pe E Sun, care făcuse de gardă în stradă înaintea lui, şedinţa era în toi şi se desfăşurau discuţii înverşunate cu unii tovarăşi, care susţineau că cererile muncitorilor adresate direcţiei erau exagerate şi că e mai

bine „să nu zgândăreşti tigrul cât timp nu se năpusteşte el asupra ta!” Ciun Sik le răspunsese în zeflemea: „Numai că dacă tigrul se năpusteşte asupra ta, nu mai ai timp să-l zgândăreşti, e prea târziu”.

Nak Pomi ardea de nerăbdare să afle cum se terminaseră discuţiile dintre tovarăşii lui. Acum ştia că lista pe care o adusese Pok Sur îi va hotărî în sfârşit şi pe toţi cei nehotărâji, care erau înclinaţi să aleagă calea de mijloc, ca şi cum ar fi fost cu putinţă să rezolve ceva fără să întărite tigrul, ori chiar fără să se ducă în pădure, aşteptând liniştiţi ca „domnul tigru” să se îmblânzească singur, renunţând de bunăvoie la firea lui sălbatică.

— Treci drumul şi intră pe poarta aceea din fată, îi spuse el lui Pok Sur. Acolo ai să-l găseşti pe Moş Sutică şi el o să te ducă unde trebuie. Cât despre Cen Nim, orice s-ar spune, ea rămâne tot fată de muncitor; mai curând sau mai târziu asta iese la iveală limpede ca lumina zilei.

Capitolul XXXV

Trecuse de mult miezul nopţii, când adunarea luă sfârşit. Sorbind cu nesaţ aerul proaspăt al nopţii, Ciun Sik, Ki Tliia şi Nak Pomi se întorceau acasă foarte obosiţi, dar fericiţi.

Întrunirea fusese furtunoasă. Cei mai mulţi muncitori erau de partea lui Ciun Sik, pe care-l susţinuseră cu însufleţire, pentru că formulase nişte cereri drepte şi bine gândite, pe care le dezbătuse în amănunt cu o zi înainte cu Hen Ciol. Se găsiseră însă şi unii tovarăşi, dintre cei care mai înainte făcuseră mai multă gălăgie decât toţi, care şovăiau şi tremurau tocmai acum, când aflaseră că venise vremea să treacă la fapte. Ei încercau să-şi justifice lipsa de hotărâre şi teama de răspundere, susţinând că „modernizarea fabricii nu era deocamdată decât un proiect iluzoriu şi că nu era de loc sigur că direcţia fabricii va concedia muncitori, că era foarte primejdios să-şi supraestimeze forţele şi, în concluzie, că era mult mai înţelept să se amâne trecerea la acţiune. Sigur că clacă ar începe cu adevărat concedierile, s-ar schimba treaba şi atunci nu ar fi prea târziu să stârnească din nou toată

zarva. Acum era însă prea devreme şi n-avea niciun rost să se arunce în gura tigrului”.

Adunarea se împărţise în două tabere care nu izbuteau să ajungă la o concluzie comună şi să-şi însuşească un plan comun; îşi risipeau forţele căutând să se convingă una pe alta. Ieşirea din impas se datorase listei de concedieri aduse de Pok Sur; mulţi dintre cei care se împotriviseră propunerilor lui Ciun Sik avură „bucuria” să-şi vadă numele trecut în fiţuica patronului. Careva îşi dădu cu părerea că această listă faimoasă nu era decât un fals grosolan, de care Ciun Sik se folosise pentru a-i atrage de partea lui pe cei şovăielnici. Micul curier Sun En se repezise însă înfuriat ca un pui de tigru asupra celui care încerca să arunce bănuieli că lista n-ar fi adevărată:

— Un fals?! strigă el. Nu poate fi vorba de niciun fals, căci eu cunosc mai bine decât oricine iscălitura Părosului şi pe această listă se poate desluşi limpede.

Pe listă erau trecuţi cam o sută de muncitori; deci cam a treia parte din numărul celor care îşi câştigau pâinea trudind în fabrica lui Kim Dea Tan erau ameninţaţi cu concedierea. Groaznicul coşmar al şomajului devenea astfel o realitate. Aşa că, până la urmă, cererile care trebuiau înaintate direcţiei fuseseră aprobate aproape în unanimitate. Chiar şi puţinii „adepţi ai aşteptării” încetaseră să se mai împotrivească. Lipsiţi cum erau de încredere în propriile lor forţe căzuseră într-o stare de demoralizare grea, având în faţa ochilor priveliştea exclusivă a unui viitor mohorât, aducător de noi nenorociri şi de suferinţe cumplite.

Ciun Sik şi prietenii lui triumfau; în seara aceea câştigaseră prima lor victorie reală, deşi îşi dădeau bine seama că era încă destul de neînsemnată şi că de-abia de acum înainte îi aştepta adevărata luptă. Indiferent însă de felul cum avea să se sfârşească actualul lor conflict cu direcţia, din clipa aceasta muncitorii din fabrica lui Kim Dea Tan reprezentau o forţă de temut, şi mulţi dintre cei care porniseră acum la luptă n-aveau să mai lase armele din mâini niciodată.

În drum spre casă, prietenii nu scoaseră aproape niciun cuvânt. Pok Sur îl înştiinţase pe Ciun Sik că Ton Phir îl căutase şi că voia să-l vadă, iar Ciun Sik se pregătea acum sufleteşte pentru această întâlnire. La rândul lui, Nak Pomi se gândea că Pok Sur era o fată drăgălaşă şi cu suflet bun şi că lui îi plăceau foarte mult aerele ei de severitate. Cât despre Ki Tliia, el compunea în minte versurile unui cântec nou:

„Noi nu ne temem nici de duşmani, nici de furtuni! Uneşte-ţi rândurile strâns, clasă muncitoare! înainte! înainte!...”

Îşi aminti că mai întrebuinţase cuvintele „înainte! înainte!” în cel puţin alte două cântece, şi cum nu-i plăcea să se repete, îşi frământa acum mintea să găsească un nou cuvânt care să sune altfel, dar care să aibă acelaşi înţeles atât de drag inimii lui: „Înainte!”

Când ajunseră acasă, cei trei prieteni îl găsiră pe Ton Piiir întins pe unul din ea/i-urile lor şi sforăind liniştit. Ciun Sik îşi privi musafirul zâmbind şi, arătându-l din ochi tovarăşilor, le şopti:

— Fraţilor, n-aveţi încotro, trebuie să vă mai plimbaţi puţin pe afară.

Nak Pomi şi Ki Thia nu se împotriviră. Ar fi fost bucuroşi să stea toată noaptea în frig, afară, numai ca Ciun Sik să izbutească să-l convingă pe Ton Phir să-şi recunoască greşeala şi să treacă de partea lor.

Ton Phir, care avea lin somn foarte uşor, deschise ochii şi-l privi lung pe Ciun Sik. Tăcu câteva clipe, de parcă n-ar fi găsit cuvintele, şi apoi, îndreptându-şi privirea în altă parte, spuse:

— Am ştiut de adunarea voastră. Văd că v-aţi descurcat foarte bine şi fără mine, şi asta mă bucură, cu toate că vouă vă pasă prea puţin de tovarăşii care au mai multă experienţă. Foarte bine, faceţi cum vă taie capul! Eu însă am venit la voi pentru că mie aşa mi-a dictat conştiinţa, că trebuie să vă previn că şi un orb ar putea să vadă ce urmăriţi. Şi te rog foarte mult să nu mai pui agenţii tăi pe urmele mele! Au încercat ei alţii, mai

deştepţi, să facă asta şi tot n-au putut scoate nimic de la mine!

Ton Phir îşi dădu seama că spusese tocmai ce n-ar fi vrut să spună şi de aceea se supără din ce în ce mai mult, iar Ciun Sik, la rândul lui. se gândea că dacă va încerca să-i răspundă lui Ton Phir şi-i va scăpa un singur cuvânt nelalocul lui. îl va pierde din mână pentru totdeauna. Amândoi erau conştienţi că doreau împăcarea şi nu o ruptură definitivă.

— Tu ne împingi spre grevă – reluă Ton Phir discuţia – şi această grevă va suferi în mod inevitabil un eşec răsunător.

— Rămâne de văzut.

— Nu-ţi dai seama că organizatorii grevei vor fi arestaţi? Toate ca toate, dar trebuie să înţelegi odată că domnului An Zun Seb n-o să-i fie ruşine să cheme poliţia. Apoi mai sunt şi spărgătorii de grevă, care vor ieşi ca melcii după ploaie; tineretul îşi va pierde cumpătul şi va capitula. Atunci direcţia nu va avea decât să-şi impună condiţiile.

Ciun Sik răspunse foarte liniştit:

— Întâi şi întâi, am încredere în tovărăşii noştri, iar în al doilea rând, vom fi susţinuţi de muncitorimea din toate fabriciie şi uzinele oraşului, Am şi vorbit cu câte cineva, m-am mai sfătuit cu unii, cu alţii

— După tine, bineînţeles, totul va merge ca pe roate.

— Dumneata ce ai vrea? Să tăcem? îţi închipui că noi născocim conflicte din senin şi vorbeşti cu noi de sus, pentru că suntem mai tineri. Nu te contrazic, eşti un om care a trecut prin multe. Dar asta nu-ţi dă dreptul să ne spui nouă, tineretului: „Aşteptaţi să mai creşte-ţi un pic şi abia după asta să aveţi pretenţia la un tratament mai omenos. Deocamdată însă răbdati-i mai departe în cârca voastră pe domnii patroni şi nu faceţi gălăgie”.

— Eu n-am spus asta.

— Eu socotesc că chiar dacă nu vom obţine acum nimic, ci dimpotrivă, vom avea de suferit, trebuie să suferim!

Lupta va fi pentru noi o şcoală foarte bună, iar pentru mine şi pentru toţi tovarăşii mei va fi prima lecţie de luptă revoluţionară. Dumneata ştii prea bine că în toată tara izbucnesc, când ici, când colo, greve muncitoreşti şi revolte ţărăneşti, iar detaşamentele de partizani ale lui Kim Ir Sen [12]duc lupte îndârjite cu unităţile militare japoneze. Dacă aşa stau lucrurile, crezi că nu ne rămâne altceva de făcut decât să tăcem chitic şi să stăm deoparte lăsându-i pe alţii să lupte pentru noi?

Ciun Sik tăcu o clipă şi apoi reîncepu deodată cu glas schimbat, blând:

— Ne aşteaptă zile grele! Vino alături de noi!... întoarce-te la noi!...

Ton Phir nu se aşteptase ca discuţia lor să ia o astfel de întorsătură. Pe chipul lui se ivi o expresie neobişnuită şi, pentru a-şi ascunde slăbiciunea, strigă:

— Pe cine chemi lângă voi? Pe un demagog? Pe un oportunist? Pe un trădător?!

— Ei lasă!... Să dăm uitării lucrurile astea!

— O, nu, nu! Eu n-am să pot uita niciodată!

— Atunci... vrei să spui că o să te ţii din nou deoparte, chiar dacă noi o să declarăm grevă?

Ton Phir ghici acum gândul ascuns al lui Ciun Sik: „Te pomeneşti că tocmai dumneata ai să fii un spărgător de grevă, dacă noi n-o să ieşim la lucru!?”

Ton Phir nu se gândise la una ca asta. Într-adevăr, dacă muncitorii din fabrica lui Kim Dea Tan vor începe greva, atunci el ce-o să facă? Deşi era împotriva grevelor, totuşi n-avea să-şi trădeze tovarăşii, nici nu va merge alături de duşmanii clasei muncitoare.

— Nu! Atunci am să fiu alături de voi, răspunse Ton Phir.

---

12 În deceniul al patrulez.', rezistenţa poporului coreean împotriva ocupanţilor japonezi a luat un puternic avînt. Detaşamentele de partizani organizate în 1931, pe teritoriul manciurian, de tov. Kim Ir Sen, au luptat mînă în mînă cu mişcarea de eliberare naţională din interiorul tării pentru izgonirea japonezilor. Între 1931 şi 1936, data apariţiei romanului lui Han Ser Ia, au avut loc 23.928 de ciocniri între partizani şi trupele japoneze de ocupaţie (n. r.).

— De ce tocmai atunci, nu şi acum?

Ton Phir nu răspunse. Ciun Sik înţelese că mândria îl împiedica să dea glas adevăratelor lui sentimente şi că avea să se încăpăţâneze pe poziţia asta încă o bucată de vreme. Lui Ton Phir nu-i fusese uşor să vină la el; de aceea, Ciun Sik îi iertă totul.

Capitolul XXXVI

La o săptămână după întâlnirea cu E Sun în cabinetul directorului, Ken Dea primi o scrisoare de la ea.

Primul lui gând a fost: „La ce bun?! Trecutul nu se mai întoarce şi nici n-ar avea rost. Ne-am alege doar cu noi neînţelegeri, noi suferinţe, care la urma urmelor ar duce la acelaşi rezultat. Parcă eu sunt singurul vinovat că s-a întâmplat aşa?"

Ken Dea încerca să se convingă că această dovadă de atenţie din partea lui E Sun nu-l impresiona de loc. Se înşela. În primul rând, îi făcea plăcere gândul că fata nu e încă în stare să-l uite; în al doilea rând, viaţa lui era atât de monotonă, încât scrisoarea lui E Sun părea un adevărat eveniment.

— Ce scris uimitor – îşi spunea cu glas tare, privind plicul cu indiferentă prefăcută – o adevărată artă. Nu degeaba se spune că scrierea noastră e făcută pentru femei.

În cele din urmă, după ce îşi lăsase destul răgaz ca să-şi dovedească sie însuşi tăria de caracter, Ken Dea deschise scrisoarea, care nu cuprindea de altfel decât aceste rânduri:

„*Domnule Kim.*

Vă rog să mă iertafi că vă deranjez, dar credefi-mă că nu v-aş fi scris dacă ar fi fost vorba de lucruri neînsemnate. Trebuie să vă vorbesc. Vreau să sper că nu veţi refuza să vă întâlniţi cu mine. Nu ştiu dacă sunteţi liber astă-seară; de aceea vă voi aştepta nu numai astăzi, dar şi mâine seară între orele 9 şi 10. Veniţi când vă convine.

La revedere, Pak E Sun".

Această scrisoare îl puse pe gânduri pe Ken Dea. „De ce are nevoie de mine? se întreba el, îmbrăţişând cu

privirea cele câteva rânduri. Ca să-mi facă destăinuiri? Mă îndoiesc, altfel scrisoarea ar fi avut cu totul alt ton, pe când aşa e o adevărată scrisoare de afaceri. Aşadar, mă aşteaptă azi şi mâine. Când îmi convine să mă duc? Deocamdată, slavă domnului, nu sunt încă însurat şi fac ce vreau cu timpul meu şi cu persoana mea. E adevărat că sunt angajat faţă de Iâen Ok, dar astea sunt fleacuri. Trebuie să se obişnuiască de pe acum cu faptul că eu pot să am interesele mele personale şi cunoscuţii mei, pe care-i frecventez singur. Oricum, mai bine mă duc mâine; altfel E Sun o să înceapă să se creadă, şi să-şi închipuie că sunt gata să alerg după ea la orice semn”.

Toată ziua îl obsedă scrisoarea lui E Sun şi, cu cât se apropia seara, cu atât căuta să se înfrâneze şi să aştepte până a doua zi; însă dorinţa de a se duce în aceeaşi seară devenea şi ea tot mai vie.

La ora opt, Ken Dea scoase din raft un volum de Kant1 şi, întins pe canul lui, încercă să-şi demonstreze sie însuşi că n-are de gând să se ducă nicăieri. Parcurse câteva pagini, după care băgă de seamă că nu înţelesese nimic din cele citite.

La opt şi jumătate sări din pat, se îmbrăcă şi ieşi în stradă. Abia atunci îşi aduse aminte că nu ştia adresa. Scoase din buzunar scrisoarea şi se apropie de un felinar. Citind numele străzii îşi dădu seama că trebuia să se ducă tocmai la marginea oraşului.

Sări într-un tramvai, se aşeză pe o bancă liberă

I abia atunci îşi dădu seama că ziua întreagă fusese chinuit de dorinţa de a se întâlni cu E Sun.

„Scrisoarea e scrisă pe hârtia cea mai ieftină, se gândea el. Se vede că o duce greu. Ar trebui s-o ajut şi, desigur, am să ii-erc, însă în aşa fel, încât să nu se simtă jignită”. I se părea că n-are faţă de ea niciun alt sentiment, decât un fel de milă inexplicabilă. De fapt, era însă o afecţiune duioasă.

Între timp, Ken Dea ajunse în nişte fundături ale Seulului. Mergea pe nişte ulicioare întortocheate, murdare

şi nepavate, care semănau una cu alta ca două picături de apă. Aici trăieşte E Sun?! îşi arsese degetele aprinzând nenumărate chibrituri

Immanuel Kant (1724 – 1804), cunoscut filosof german idealist (n.r.).

şi încercând să descopere numele fundăturilor şi numerele caselor. Nu existau însă nici nume de străzi, nici numere de case. Se vede că locuitorii din partea locului socoteau că poştarii, poliţiştii şi agenţii fiscali îi puteau găsi şi fără aceste amănunte pe cei căutaţi; cât despre persoanele simandicoase, ele nu se abăteau niciodată pe aici.

Curând Ken Dea isprăvi chibriturile şi tocmai atunci simţi o nevoie îndârjită să fumeze. Îşi spuse furios: „Mă tot învârtesc ca un prost încoace şi încolo!” totuşi continuă să bată la toate porţile. Din case i se răspundea, fără ca cineva să iasă afară. El urma îndrumările primite întocmai ca un copil ascultător, până când ajunse să piardă orice nădejde nu numai că o s-o găsească pe E Sun, dar chiar că o să mai iasă din acest labirint, într-un târziu, soarta se îndură de el. împins de curiozitate, un băieţandru, auzind un glas necunoscut care întreba obosit de o adresă, se apropie de Ken Dea. Înfăţişarea impunătoare a necunoscutului îl încântă şi primi bucuros să-l conducă. Intrară împreună într-o mică fundătură, apoi străbătură un fel de curte de trecere.

— Aici e, spuse băiatul.

În aceeaşi clipă se auzi glasul lui E Sun.

— Kim-*sonsenim*! Credeam că nu mai vii.

— În sfârşit! spuse Ken Dea răsuflând uşurat. Nu e de loc uşor să te găsească cineva.

— Nu mi-a dat prin minte să-ţi schiţez un plan sau, mai bine zis, m-am gândit la asta prea târziu, după ce apucasem să trimit scrisoarea. După cum vezi, oraşul nostru se modernizează mereu, dar aici totul cade treptat în paragină.

Fata vorbea cu prietenie şi încă din prima clipă el se simţi bine lângă dânsa.

Se apropiară amândoi de o căsuţă.

— Am ajuns, spuse E Sun.

Acum trebuiau să străbată însă o curticică, de 272 care ai fi zis că e mai degrabă un fel de groapă larg deschisă.

— Atenţie – spuse E Sun – te rog să calci numai pe urmele mele, altfel ori nimereşti într-o băltoacă, ori te împiedici de cine ştie ce.

„Ce încântătoare e!” se gândea Ken Dea. Inima i se umplea tot mai mult de duioşie şi tandreţe. Acest sentiment dispăru însă într-o clipă când, intrând în casă, dădu cu ochii de un tânăr care se ridică pentru ca să-l întâmpine şi care avea înfăţişarea cuiva care s-ar simţi ca la el acasă.

— Ciun Sile! se prezentă tânărul întinzându-i mâna.

— Kim Ken Dea.

— Vă mulţumesc că aţi venit. De fapt, eu v-am invitat aici. Sper că mă veţi ierta! Credeţi-mă că n-aş fi îndrăznit să vă deranjez, dacă ar fi fost vorba numai de mine sau de E Sun. Ea mi-a vorbit însă atât de mult de dumneavoastră, încât am căpătat nădejdea că aţi putea să ne daţi o mână de ajutor într-o chestiune foarte serioasă.

— Sunteţi prietenul din copilărie al lui E Sun, nu-i aşa, întrebă Ken Dea, încercând să-şi ascundă dezamăgirea.

— Da.

— Mi-a vorbit de dumneavoastră. Nu ştiu cu ce aş putea să vă fiu de folos, dar în orice caz, tot ce stă în puterile mele…

— Vezi, Ciun Sile! zise cu bucurie E Sun. Ţi-am spus eu: Nu se poate să nu ne ajute Ken Dea-şi!

Se aşezară: bărbaţii unul în faţa celuilalt, iar fata mai la o parte. Pe faţa ei se putea citi: „Eu mi-am făcut treaba: mai departe, înţelegeţi-vă singuri”.

— De mult doream să vă întâlnesc, începu Ciun Sik.

— Şi eu la fel, răspunse Ken Dea. E Sun mi-a vorbit des de dumneavoastră… Aveţi în ea o prietenă credincioasă.

— Nici nu-i de mirare! Ne cunoaştem aproape din faşă.

— Eu, din păcate, n-am prieteni, oftă Ken Dea, aruncând pe furiş fetei o privire plină de mustrare.

Ciun Sik înţelese aluzia pe care o făcuse fetei şi răspunse:

— Asta depinde numai de dumneavoastră, *Sonsenim*.

— E un fel de a spune…

— Sunt sigur de asta.

— Nu, Ciun-Sik-şi, voinţa noastră e o iluzie. Nu suntem noi stăpânii sorţii. Soarta se joacă cu omul!

— Credeţi în destin?!

— Eu mă refer, bineînţeles, la concursul de împrejurări care atât de rar este favorabil omului. Şi dragonul din legendele noastre străvechi nu e altceva decât întruchiparea destinului pe care îl înfruntă eroii.

— Şi îl înving! adăugă Ciun Sik cu convingere.

— Din milioanele de oameni învinge unul; cât despre ceilalţi, istoria păstrează cea mai adâncă tăcere.

— Dumneavoastră tăgăduiţi un fapt evident, şi anume că istoria nu e scrisă de o singură persoană, ci de popoare. Eu, de pildă, mă socotesc una cu poporul, vreau să mă dăruiesc pe de-a-ntregul poporului şi nu-mi bat capul de loc cu întrebarea dacă numele meu o să intre sau n-o să intre în istorie.

— Iarăşi m-aţi înţeles în sensul cel mai strict al cuvântului! spuse Ken Dea cu ciudă. De altfel… asta n-are importanţă. Aţi spus că aveţi o treabă cu mine? Spuneţi, vă rog, eu vă ascult şi sunt gata să vă ajut.

— Aţi fost de curând la noi la fabrică, nu-i aşa?

— Da. Numai că… vă rog să nu vă închipuiţi că am de gând să mă ocup, fie chiar în cea mai mică măsură, de afacerile tatălui meu. M-am dus la fabrică doar din curiozitate sau, dacă vreţi, din datorie.

— Vă rog să mă iertaţi, dar nu înţeleg prea bine despre ce fel de datorie vorbiţi?

— Am vrut să văd în ce condiţii lucrează muncitorii

noştri.

— Şi aţi rămas mulţumit de cele ce aţi văzut?

— O, nu, sigur că nu! I-am şi spus asta domnului An Zun Seb. El m-a ascultat cu atenţie şi mi-a făgăduit că o să ia măsuri în vederea îmbunătăţirii condiţiilor de muncă.

— Cum credeţi? Din ce considerente?

— Bineînţeles că nu din considerente umanitare. E greu să crezi că un fabricant ar putea fi dezinteresat, mai ales când e vorba de directorul vostru. El e un om de afaceri sută-n sută.

— Dacă-i aşa, ce l-a putut face să vă făgăduiască?

— Cum să vă spun… În parte, eu am asupra lui o anumită influenţă, iar apoi… domnul An Zun Seb consideră că îmbunătăţind viaţa muncitorilor va trage din asta foloase indiscutabile. Producţia va creşte, preţul de cost va scădea.

— Dumneavoastră credeţi în avantajul reciproc?

— An Zun Seb se gândeşte în primul rând la el. Dar ceva – ceva o să mai pice şi muncitorilor.

„Băieţandrul ăsta mă descoase – se gândea Ken Dea – dar fie; o să vedem îndată unde vrea să ajungă şi apoi, unde m-au adus? Asta nu e camera unei fete…”

— An Zun Seb v-a indus în eroare, spuse Ciun Sik. Sunteţi greşit informat despre cele ce se petrec în fabrică.

— Prea mă socotiţi naiv, spuse jignit Ken Dea. Să nu credeţi că e uşor să-mi arunce cineva praf în ochi. Doar şi eu mă descurc puţin în materie de economie politică şi ştiu ce e lupta de clasă. E mai mult ca sigur că domnul An Zun Seb îmi

18* 275 ascunde adevăratele lui planuri. Mai mult decât atât, el le ascunde chiar faţă de domnul Kim Dea Tan. Totuşi, nu e chiar atât de greu să ghiceşti câte ceva. În ce-l priveşte pe An Zun Seb, părerile noastre se potrivesc, Ciun Sik-şi.

— Poate, poate, se grăbi să recunoască Ciun Sik.

În această grabă, lui Ken Dea i se păru că ghiceşte o oarecare neîncredere şi de aceea începu să vorbească cu mai multă însufleţire.

— Vedeţi dumneavoastră, dacă ar fi după mine, eu n-aş fi început o discuţie pe tema asta; mi-e destul de neplăcut, dar mă supun dorinţei lui E Sun-şi şi dorinţei dumneavoastră ca reprezentant al muncitorilor întreprinderii cu care eu am, din păcate, o oarecare legătură. N-aş vrea să fiu judecat greşit şi mai ales nu doresc de loc ca familia mea să fie pusă pe acelaşi plan cu familia lui An Zun Seb. Directorul firmei e un afacerist inveterat şi lipsit de scrupule, o lichea, un parvenit, pe când tatăl meu e un comerciant cinstit. Ştiu bine că dumneavoastră consideraţi că toţi fabricanţii sunt în fond la fel, dar credeţi-mă, lucrurile par aşa numai de la distanţă.

— Nu mă îndoiesc de cinstea lui Kim Dea Tan, spuse răspicat Ciun Sik.

— Ca muncitor, sigur că această problemă nu are de ce să vă intereseze; dar nu strică să-ţi cunoşti şi patronii, pentru că asta poate fi de folos. Eu, de pildă, sunt ferm convins că dacă tatăl meu ar fi un patron cu depline puteri, aşa cum a fost înainte, aţi fi izbutit să evitaţi nenumărate conflicte. Din păcate, adevăratul stăpân al firmei e An Zun Seb. 65% din acţiunile noastre sunt în mâinile lui. În clipa în care şi-a adus capitalul în afacerea noastră, a pus condiţia ca tatăl meu să nu se amestece în măsurile pe care le va lua. Tatăl meu îl urăşte pe acest om, dar e obligat să-l suporte. Ce ar putea face? Să provoace un conflict? în acest caz, unul dintre ei ar fi nevoit să se retragă şi desigur că acesta ar fi tatăl meu. Atât eu, cât şi tatăl meu nu avem decât o singură posibilitate, şi anume să-l luăm pe An Zun Seb cu binişorul, mai ales că la ora actuală el e foarte interesat să întreţină cu noi cele mai bune relaţii. (Ken Dea trecu sub tăcere faptul că la baza acestui interes erau relaţiile lui cu Ilen Ok.)

— Da, da, îl întrerupse Ciun Sile, vă înţeleg perfect.

E Sun asculta îngândurată, căutând să nu privească pe cei doi tineri. Se simţea atât de dezamăgită şi atât de jignită, încât nu-i lipsea mult să izbucnească în lioliote amare de plâns. Fata îl socotise până atunci pe Ciun Sik un

om deştept şi atâta tot – dar pe Ken Dea îl înălţase deasupra tuturor; abia acum înţelegea deodată cu cât era mai neajutorat, mai inconsecvent şi mai mărginit Ken Dea decât prietenul ei.

Lui Ken Dea îi plăcea să vorbească mult. Cândva, E Sun văzuse în această trăsătură un indiciu de spontaneitate şi temperament înflăcărat. Acum o străfulgera însă gândul: „Vorbeşte cu totul aiurea şi spune cu totul altceva decât ce gândeşte. Se amăgeşte singur cu palavre”.

Ciun Sik îi povesti lui Ken Dea cu de-amănuntul toate tertipurile lui An Zun Seb: despre aşa-zisul sistem premial, despre înscenarea cu examenul medical, despre apropiata modernizare a fabricii. Din când în când, Ken Dea îl întrerupea, exclamând:

— Nu se poate!

Când Ciun Sik sfârşi, Ken Dea spuse cu o indignare neprefăcută:

— Aud pentru prima dată despre toate astea. Vă mulţumesc că mi-aţi spus. Sper că sunteţi convins că n-am niciun amestec în toate aceste mârşăvii.

— Desigur.

— Ce-i de făcut? Spuneţi-mi, Ciun Sik, ce-i de făcut? Cum să-l punem fa punct pe acest mizerabil?

— Noi ştim – spuse Ciun Sik privindu-l cercetător pe Ken Dea – că aţi stat la închisoare, că în timpul studenţiei aţi făcut parte din cercul marxiştilor. În anii aceia aţi fost prieten cu tovarăşuf nostru Hen Ciof şi el ne-a vorbit despre dumneavoastră. După ce v-aţi întors în ţară n-aţi mai reluat însă vechile legături cu tovarăşii. Noi am aşteptat să veniţi singur la noi, dar n-aţi venit. Avem însă încredere în trecutul dumneavoastră şi nu ne îndoim de faptul că Ken Dea va fi de partea muncitorilor.

— Dar ce anume, ce anume trebuie să fac?

— Nu vom îngădui ca tovarăşii noştri să fie concediaţi, ci vom zădărnici această blestemată modernizare a fabricii, recurgând la orice mijloc de protest, chiar şi la grevă. Desigur că în faţa acestei

împotriviri An Zun Seb va lua măsuri. Poate chema în ajutor şi poliţia. Vor începe arestări; poate că vor fi şi victime...

— O, da! Omul ăsta e în stare de orice!

— Nu mă îndoiesc. De aceea, dacă dumneavoastră veţi fi alături de noi, asta îi va face pe patroni să stea pe gânduri înainte de a hotărî să folosească asemenea mijloace de luptă.

— Dumneavoastră aţi vrea ca eu să acţionez împotriva tatălui meu?

— Nu împotriva tatălui dumneavoastră, ci împotriva jafului şi a exploatării.

— Dar cine va înţelege asta? O să iasă un scandal imens, despre care se va vorbi în toată Coreea. Fiul împotriva tatălui! îmi cereţi un lucru imposibil! Tatăl meu nu este implicat în toate aceste ticăloşii, dar toţi vor crede că vinovatul este el, iar nu An Zun Seb. Am să fac tot ce-mi spuneţi, am să iau măsuri ca să-l influenţez pe An Zun Seb, numai nu-mi cereţi imposibilul!

— Cum doriţi, răspunse Ciun Sik. Eu am contat pe ajutorul dumneavoastră şi m-am gândit numai la tovarăşii mei. Hen Ciol a spus aşa: „Trebuie să-l înştiinţăm pe Ken Dea. Dacă rămâne deoparte, se va pomeni fără să vrea în situaţia să fie socotit ca făcând parte dintr-o familie de fabricanţi al cărei nume e pătat”. Dar dacă acest gând nu vă supără, Ken Dea-şi, nu-mi rămâne decât să vă rog să mă iertaţi că v-am deranjat de pomană.

Ken Dea se făcu alb ca varul, iar fruntea i se acoperi cu broboane mari de sudoare.

— Eu sunt alături de voi cu tot sufletul, şopti el cu „p înfăţişare rătăcită. Până acum m-am ţinut la o parte nu pentru că mi-aş fi schimbat părerile; vă asigur că aş fi luptat alături de voi, dacă asta n-ar fi însemnat să mă ridic împotriva tatălui meu. Oare nu puteţi să înţelegeţi că dacă aş face una ca asta ar izbucni o tragedie în familia noastră?

Deodată, E Sun, care tăcuse până atunci, începu să recite:

Mărite duh, mi-ai dat, mi-ai dat de toate, Tot ce-am cerut. Şi nu-nturnaşi zadarnic Obrazul tău prin flacără spre mine.

După care se opri şi izbucni în râs.

Ieşirea ei părea o glumă ştrengărească.

— Nu te-nţeleg, o mustră Ciun Sik cu asprime.

Ken Dea se ridică în picioare. Spre deosebire de tânărul muncitor, el înţelegea că e luat în bătaie de joc, că frazele lui sforăitoare erau luate în râs.

— E timpul să plec, spuse el, evitând cu tot dinadinsul să o privească pe E Sun.

— Nădăjduiesc că această discuţie va rămâne între noi? întrebă Ciun Sik.

— Se înţelege.

— Mulţumesc.

Şi acest „mulţumesc" răsuna ca o batjocură. A mulţumi unui om cinstit pentru faptul că e, cinstit, înseamnă a te îndoi de cinstea lui.

— Vă conduc până la tramvai, se oferi Ciun Sik. Singur n-o să puteţi să vă descurcaţi aşa de repede. Cândva vom ajunge şi noi să trăim ca oamenii, pe o stradă luminată, în case confortabile. Atunci o să vă rugăm să ne vizitaţi.

În noaptea aceea Ken Dea nu închise ochii o clipă. Nu ştia nici el de ce viaţa îl punea întotdeauna în fel de fel de „situaţii tragice" şi absurde. Dacă acum, în timpul conflictului dintre direcţie şi muncitori, el ar trece de partea muncitorilor, tatăl său n-ar putea suporta o asemenea lovitură. Iar dacă va rămâne deoparte, foştii lui tovarăşi nu-l vor ierta niciodată şi-l vor considera pierdut pentru totdeauna. El însă nu voia să se întâmple niciuna nici alta.

Spre dimineaţă, Ken Dea luă o hotărâre. Ya încerca să deschidă capul lui An Zun Seb. „În acest fel – îşi spuse el – voi putea aduce un folos cauzei muncitorilor. Nu e prea mult, dar totuşi e ceva".

Capitolul XXXVII

Lui Ken Dea, care venise la el pentru a-l îndupleca să

satisfacă revendicările muncitorilor, An Zun Seb îi ţinu următorul logos:

— Umanismul tău e vrednic de toată lauda, dar nu se bazează pe realitate. Tu nu-ţi dai seama de adevărata situaţie. După războiul mondial a izbucnit o criză care a cuprins tot globul. Unii îşi mai amintesc şi astăzi de ea şi se cutremură[13]. Această criză a ţinut douăzeci de luni. Criza actuală[14], însă, durează... de patru ani! Şi nimeni nu-i întrezăreşte sfârşitul. Unii optimişti strigă în gura mare: „Gata cu criza! Se apropie un nou avânt al economiei!” Prostii! Asta nu-i decât o înviorare înşelătoare şi trecătoare, după care. criza se va ascuţi şi mai mult. Ienul scade, preţurile cresc la mărfurile indigene; străinii aplică în ţara noastră *dump*ingul, îşi vând produsele la prefuri scăzute, pentru ca să poată acapara piaţa noastră, iar noi, industriaşii coreeni, suntem nevoiţi să ducem cu ei o luptă mai presus de puterile noastre. Materia primă s-a scumpit aproape de două ori, iar puterea de cumpărare este mai scăzută ca oricând. Dacă nu vom lua măsuri dure şi hotărâte nu vom putea evita falimentul. Lucrul cel mai important, în momentul de faţă, este să micşorăm cheltuielile de producţie, să reducem preţul de cost şi să scădem preţurile la produsele finite. Iar acest lucru îl vom putea obţine numai prin creşterea simţitoare a productivităţii muncii şi prin economia mâinii de lucru. Nu e zi să nu auzi că iar a dat faliment o fabrică sau o întreprindere, iar piaţa de desfacere e acaparată de japonezi. La ora actuală, concurentul nostru cel mai periculos este „Kaneuty”[15]. Eu joc totul pe o carte: ori vom suferi un eşec răsunător, ori vom fi printre primii fabricanţi ai ţării. Deocamdată, însă, suntem slabi, foarte slabi. Abia încep să trec la realizarea planurilor mele şi am planuri mari, grandioase, he-he! în persoana mea „Kaneuty” va

---

13 Referire la criza economică care a bîntuit lumea capitalistă între anii 1921 şi 1922 (n. r.).

14 Este vorba de marea criză economică care a zguduit lumea capitalistă în perioada 1929-1933 (n. r.).

15s Una dintre cele mai importante firme japoneze de textile (ti. r.).

întâlni un concurent de prima mână.

Ken Dea nu împărtăşea entuziasmul lui An Zun Seb sau, mai bine zis, nu-l înţelegea.

— Dar ce legătură are asta cu concedierea muncitorilor? Văd că dezvoltaţi producţia, construiţi o nouă secţie, aţi achiziţionat utilaj nou de cea mai bună calitate...

— Dezvoltarea se va face pe seama concedierilor, răspunse An Zun Seb sigur pe sine.

— Nu înţeleg.

— Întreab-o pe Hen Ok a noastră şi ea o să-ţi explice. Am să arunc la gunoi toate motoarele cu gaz, pentru că s-au învechit, şi am să introduc războaie de ţesut noi şi puternice. Acolo unde până acum a fost nevoie de patru muncitori, vor lucra numai doi. În acest fel, datorită tehnicii moderne, care mă va costa o nimica toată, voi ridica productivitatea muncii şi, în plus, am să capăt şi posibilitatea de a mă limita la un număr mai restrâns de muncitori. În criza actuală, mulţi fabricanţi se vor prăbuşi sau vor ieşi din ea foarte zdruncinaţi. Pe când eu, datorită capitalului şi minţii mele, voi ieşi mai puternic şi nu împovărat de datorii care să mă ducă la faliment.

Din cuvintele lui An Zun Seb reieşea că pe el nu-l îndeamnă lăcomia de a stoarce profituri, ci necesitatea de a lupta şi de a rezista. Respingea cu o uşurinţă uimitoare toate argumentele lui Ken Dea.

Nu e destul să ai intenţii bune, cunoştinţe teoretice şi să fii însufleţit de o „nobilă indignare”. Pentru a-ţi convinge adversarul trebuie să ai logică, perseverenţă şi să cunoşti la perfecţie situaţia reală. Ken Dea n-avea însă niciuna din aceste calităţi şi în disputa cu An Zun Seb argumentele lui păreau bâiguiala naivă a unui copil.

Subdirectorul Cian Men Cion, palid, cu o înfăţişare rătăcită, intră în birou spunând din mers cuiva care rămăsese pe coridor: „Aşteptaţi”, şi apoi trase uşa după el.

— Domnule director, o delegaţie de muncitori, spuse el cu glas înăbuşit.

An Zun Seb luă o poză mândră şi hotărâtă:

— Să intre.

Ken Dea se ridică de la birou şi se apropie de fereastră. (Era poziţia lui preferată, când nu voia să-i privească pe oameni în ochi.)

În pragul uşii se iviră E Sun, Ciun Sik şi încă vreo câţiva oameni. Fără să ştie de ce, Ken Dea se roşi ca focul şi se întoarse cu faţa spre geam, ascultând cu încordare fiecare cuvânt.

— Să vorbească unul singur, propuse Cian Men Cion.

— *Sonsenim*, se auzi după un scurt timp glasul gros al unui om mai în vârstă. Lucrez în această fabrică de zece ani şi nu-mi vine uşor să mă despart de ea. Munca mea n-am făcut-o prea rău şi despre asta poate să spună câte ceva şi domnul subdirector. Nimeni n-are de ce se plânge de mine. Când mi-au spus tovarăşii că sunt pe lista celor care urmează să fie concediaţi nu mi-a venit să cred, până nu m-am încredinţat cu ochii mei. Nu mi-aş fi închipuit niciodată că stăpânii au să mă arunce pe drumuri. Ei bine, să zicem că eu nu mai sunt tânăr şi că nu mai am aceeaşi putere de muncă. Dar atunci de ce îi concediaţi şi pe cei tineri şi pe cei puternici? Domnul Cian Men Cion spune: criza. Dar să fim drepţi: în punga dumneavoastră nu a fovit prea rău. Ştim ce anume vă face să luaţi o măsură atât de nemiloasă. Aici nu e vorba de criză, ci de setea de a vă îmbogăţi şi mai mult. Arătaţi-vă om de înţeles, *sonsenim*! Dumneavoastră vreţi să vă îmbogăţiţi peste măsură, iar pe noi ne-a adus aici mizeria şi foamea. Gândiţi-vă şi la alţii.

Urmă o tăcere apăsătoare.

„Şovăie, va ceda”, se gândea Ken Dea cu bucurie, vrând să se întoarcă, însă în aceeaşi clipă se auzi răspunsul plin de răceală al lui An Zun Seb.

— Convorbirea noastră va fi scurtă. Voi cereţi imposibilul. Vă gândiţi numai la voi, pe când eu sunt nevoit să mă gândesc la toţi. Pe umerii mei apasă toată greutatea.

— Deci... grevă? exclamă muncitorul cu un glas în care nu ştiai bine dacă era numai durere sau şi implorare.

— Ha-ha, asta vrea să fie o ameninţare? râse prelung An Zun Seb.

— Nu, *sonsenim*; e deznădejde. Pentru noi greva e o nenorocire. Gândiţi-vă la ce împingeţi oamenii…

— Înţeleg, dar… nu pot să vă ajut eu nimic.

— Dacă e aşa… să mergem, se adresă muncitorul tovarăşilor săi. (în glasul lui se simţea o oboseală de moarte).

Muncitorii întârziau să plece, în nădejdea că directorul se va răzgândi şi va face unele concesii. Apoi se auziră nişte paşi uşori, măsuraţi; cea dintâi care porni spre uşă fu E Sun. După ea ieşiră şi ceilalţi.

Uşa se închise.

— Ce-i de făcut? întrebă alarmat Cian Men Cion.

— Să treci la acţiune, îi răspunse aspru directorul.

Ken Dea rămase singur cu An Zun Seb. Se aşternu o tăcere de plumb. Tânărul îşi feri privirea: dacă i-ar fi întâlnit-o, directorul ar fi citit în ea ură.

Cu toate că între el şi E Sun părea că totul se sfârşise, în sufletul lui Ken Dea tot mai sălăşluiau duioşia şi speranţa că într-o bună zi, în clipa de cea mai grea cumpănă a vieţii, el o va căuta din nou. Nimeni n-are să-l înţeleagă; numai ea singură o să-l înţeleagă şi… o să-l ierte. Un glas tainic îi spunea că această clipă va veni fără doar şi poate. Dar chiar în clipa asta E Sun plecase fără să întoarcă măcar capul, plecase pentru totdeauna, ducând cu ea o jignire şi un dispreţ neîmpăcat. El se dovedise nevrednic de ea, se pomenise fără să vrea în lagărul celor care o chinuiau… Şi una ca asta nu se iartă.

Până acum Ken Dea se legănase cu speranţa că era destul să vrea şi va putea să-şi facă nenumăraţi prieteni, că era de ajuns să întindă o mână şi fiecare îl va întâmpina cu braţele deschise. Acum înţelesese însă că toţi cei pe care îi stima, de care ar fi putut avea nevoie, i-au întors spatele, că niciun prieten cinstit nu-i va mai strânge mâna.

Până acum, crezuse în cinstea tatălui său şi-l rugase fierbinte să-l convingă pe An Zun Seb să împiedice greva. Dar Kim Dea Tan îi răspunsese: „Directorul firmei ştie ce face. Eu nu mai sunt stăpânul fabricii şi mă spăl pe mâini”. Ken Dea îşi implorase părintele să meargă împreună cu el

la fabrică. Bătrânul se încăpăţânase, susţinând cu înverşunare: „Pe mine nu mă priveşte”. Şi, pentru a dovedi că totul se petrecea fără ştiinţa lui, plecase pentru câteva zile din oraş. Nevoind să aibă niciun amestec, îi dăduse mână liberă lui An Zun Seb.

Se prea poate ca bătrânul să fi nutrit o oarecare milă faţă de muncitori, dar această milă nu era în interesul lui şi, de aceea, prefera să fugă de pro Pr

ia-i conştiinţa...

— Ei, Ken Dea, pe cînd

nunta? îl întrebă pe neaşteptate An Zun Seb. Nu se mai poate amâna. Altfel am să ajung să închid ochii, fără să-mi văd nepotul.

— Îmi este totuna... – răspunse maşinal Ken Dea – vă rog numai... să... să nu mă chinuiţi... lăsaţi-mă în pace...

— Perfect! îl întrerupse An Zun Seb, agăţându-se cu bucurie de cuvintele lui. Dacă ţi-e totuna, atunci lasă să hotărască Hen Ok. Cred că ea a pregătit de mult totul.

Ken Dea schiţă un gest de împotrivire, dar în aceeaşi clipă văzu alergând prin curte poliţişti şi nu mai avu timp să se gândească la el.

— Poliţia! strigă el întorcându-se spre An Zun Seb.

— Sigur! Pentru orice eventualitate, îi răspunse calm directorul. De ce ai încremenit la geam? Şezi mai bine în fotoliu.

Deodată Ken Dea simţi că se rupe ceva în el. Se clătină încet şi se agăţă de pervazul ferestrei, fără să priceapă din prima clipă că se lăsase o tăcere înfiorătoare: maşinile se opriseră. Începuse greva.

Poliţiştii se făcură nevăzuţi prin secţii, dar nu trecu mult şi ieşiră de acolo, împingând înaintea lor un grup de oameni. Ken Dea o recunoscu pe E Sun şi apoi pe Ciun Sile. Pierzându-şi cu totul cumpătul, ieşi în goană din birou şi o porni nebuneşte pe scară în jos. Putea să se întâmple orice, dar nu va îngădui să se atingă cineva de E Sun.

— Să nu îndrăzniţi! Daţi-le drumul! strigă el poliţiştilor, în timp ce se apropia de ei. Sunt fiul patronului! Vă cer, vă ordon să le daţi drumul.

Poliţistul cel mai apropiat rânji, îndepărtându-l cu

politeţe, ca pe un copil.

— E Sun-şi! strigă Ken Dea cu deznădejde, dar fata nici nu întoarse capul.

Văzu doar cum Ciun Sile, care păşea alături de E Sun, cuprinsese cu braţul umerii fetei, în timp ce pe buzele ei înflorea un zâmbet de recunoştinţă pentru tânărul muncitor.

Deodată Ken Dea auzi cum se opreşte lângă el un *Chevrolet*. Scoţând capul pe fereastra maşinii, An Zun Seb îi strigă:

— Hai, urcă-te în maşină. Te duc acasă.

Ken Dea dădu din cap cu încăpăţânare. Uşa se trânti cu zgomot şi maşina porni; el rămase locului încremenit. În spatele lui, în curtea fabricii, muncitorii se adunau grupuri-grupuri. Vorbeau între ei, în şoaptă şi instalau pichetele de grevă. Lângă poartă se postaseră câţiva poliţişti. Amurgea; fabrica, cu ferestrele ei joase şi înfundate, înconjurată de ziduri înalte şi întunecate părea o închisoare.

Ken Dea ştia că greviştii vor prefera să moară decât să se dea bătuţi. Şi, în liniştea de mormânt care se înstăpânise pe tot cuprinsul fabricii, el auzea bătăile inimilor lor mândre şi cinstite.

1936

ERATA

În loc de

Responsabil de carte: I. Comşa Tehnoredactor: S. Malcas Corector: D. Gruberg

Dat la cules 16.10.1959. Bun de tipar 15.12.959. Tiraj 8150 ex. Hârtie semi velină mată de 65 gr. /ttfi. Fi. 540 x840116. Coli ed. 13, 70. Coli de tipar 18. Ediţia I.

Tiparul executat sub.com. nr. 91441 la Combinatul Poligrafic Casa Scânteii „1. V. STALIN”. Bucureşti – R.P.R.

